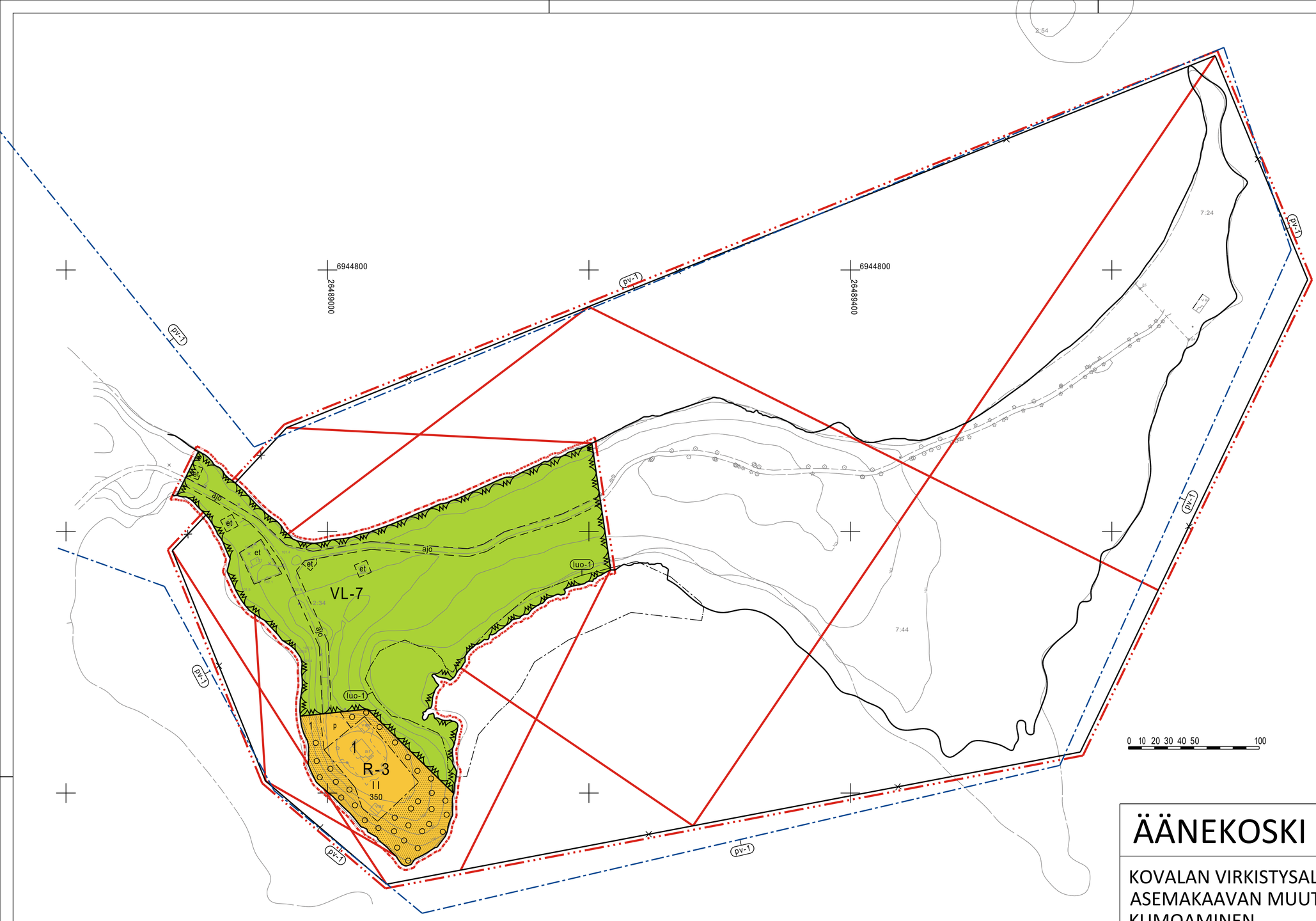

ÄÄNEKOSKI

KOVALAN VIRKISTYSALUEEN ASEMAKAAVAN MUUTOS JA OSITTAINEN KUMOAMINEN	Diaarinumero 504/10.02.03/2025
	Mittakaava 1:2000
	HYVÄKSYNTÄ

Kaupunginosa:

13. Kovala

Asemakaavan laajennus koskee kiinteistöjä:

992-403-2-34 (osa)

Asemakaavan muutos / kumoaminen koskee:

Kovalan virkistysaluetta kiinteistöillä 992-403-2-34, 992-403-7-44, 992-403-7-24 ja 992-876-2-1.

Asemakaavan muutoksella muodostuu:

13. kaupunginosa Kovala

13. kaupunginosan kortteli 1 sekä lähivirkistysaluetta.

Asemakaava-alueella on sitova tonttijako.

Kaavoituksen pohjakartta täyttää asemakaavan pohjakartalle asetut vaatimukset.
11.8.2025
Maanmittausinsinööri Jaakko Hirvonen

KÄSITTELYT	Päiväys 14.9.2026 Maankäyttöpalvelut - Kaavoitus
Vireilletulo kh 03.03.2014 § 68 MRA 30 § nähtävilläolo 27.08. - 26.09.2025 MRA 27 § nähtävilläolo 25.03. - 24.04.2026 Hyväksyminen kv __.__.2026 §__ Voimaantulo	Kaavasuunnittelija Vilhelmiina Schroderus
	Kaavoituspäällikkö Nina Marjoniemi

Tämä kaavakartta on Äänekosken kaupunginvaltuuston __.__.2026 §__ hyväksymän päätöksen mukainen.

Äänekoskella __.__.2026 Hallintosihteeri Tuula Ruuska

Asemakaavatunnus
992 13/1

ASEMAKAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET

VL-7 — Lähivirkistysalue. Alue on säilytettävä puustoisena.

R-3 — Loma- ja matkailualue, jolle saa rakentaa vapaa-aikaa, lomanviettoa, yleistä virkistystä, retkeilyä ja matkailua tai loma-asumista palvelevia julkisia- tai yksityisen toimesta toteutettavaa toimintaa palvelevia rakennuksia. Alueen rakennusoikeudesta saa käyttää enintään 150 k-m² ympärivuotisen asunnon rakentamiseen.

Alueen osa, jolta asemakaava kumotaan.

3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.

Osa-alueen raja.

Ohjeellinen osa-alueen raja.

Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.

1 — Korttelin numero.

1 — Ohjeellisen tontin/rakennuspaikan numero.

350 — Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.

II — Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.

Rakennusala.

et — Yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitteiden rakennusala.

Istutettava alueen osa, joka on säilytettävä puustoisena.

ajo — Ajoyhteys.

p — Ohjeellinen pysäköimispaikka.

pv-1 — Vedenhankinnalle tärkeän pohjavesialueen raja. Rakennukset on perustettava niin, ettei rakentaminen vaikuta pohjaveden korkeuteen. Alueella tulee välttää pohjaveden laatua tai määrää vaarantavia toimenpiteitä.

luo-1 — Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue, jolla ei saa suorittaa sen luonnontilaa merkittävästi muuttavia toimenpiteitä.

YLEISMÄÄRÄYKSET:

Ympäristö ja rakennustapa

Rakennettaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakennusten maastonmuotoihin sopeuttamiseen, rakennusten korkeusasemaan, muotoon, ulkomateriaaleihin ja väritykseen. Rakennusten julkisivumateriaalina tulee käyttää pääasiassa puuta. Rakennukset tulee suunnittelulla ja väritykselllä sopeuttaa maisemaan ja puustoiseen ympäristöön, kirkkaita värejä ei sallita. Katon tulee olla väritykseltään tumma kaikissa rakennuksissa.

Rakennettaessa alueen mäntymetsää ja metsänpohjaa tulee säästää ja sisällyttää osaksi pihasuunnitelmaa. Pihasuunnitelma on esitettävä rakentamisluvan hakemisen yhteydessä.

Asuinrakennusten alimman lattiatason tulee olla vähintään 1 metri ylävesirajaa korkeammalla (+100.90, N60 Keitele-järvi / +101.20, N2000).

Rannan läheisyyteen toteutettavien sauna- ja talousrakennusten harjakorkeus saa olla esintään 4 m. Rakennusten etäisyys keskiveden korkeudelta määritettyyn rantaviivaan tulee olla vähintään 15 m. Rakentamaton alue tulee säilyttää puustoisena.

Erilliset saunat on liitettävä kunnalliseen viemäriin, mikäli käytetään paineellista vesijohtoa.
Mikäli kiinteistön jätevesiä ei voida johtaa kunnan viemäriverkkoon viettoviemärillä, vastaa kiinteistö jätevesien pumppauksesta omalla kustannuksellaan.

Rakennuspaikkojen rakentamaton osa on säilytettävä hoidetussa luonnontilassa.

Korttelin 1 rakennuspaikalle saa rakentaa enintään yhden laiturin, jonka enimmäispituus on 10 metriä.
Laiturin enimmäiskoko on 20 m^2.

Hulevedet
Hulevedet tulee hoitaa kiinteistökohtaisilla järjestelyillä tontin omalla alueella.

Pohjavesi
Rakentaminen ja muu maankäyttö pohjavesialueella on toteutettava siten, että ympäristönsuojelulain 17 §:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto sekä vesilain 3 luvun 2 §:n mukainen pohjaveden muuttamiskielto eivät vaarannu.

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

KOVALAN VIRKISTYSALUEEN ASEMAKAAVAN MUUTOS JA OSITTAINEN KUMOAMINEN

KAAVASELOSTUS

14.9.2026

KAUPUNGINVALTUUSTO HYVÄKSYNYT: __ . __.2026

Äänekosken kaupunki
Hallintokatu 4
44100 Äänekoski

www.aanekoski.fi
kirjaamo@aanekoski.fi

ASEMAKAAVAN MUUTOKSEN SELOSTUS, JOKA KOSKEE 14. PÄIVÄNÄ SYYSKUUTA 2026 PÄIVÄTTYÄ KARTTAA.

1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

1.1. Tunnistetiedot

Asemakaavan laajennus koskee kiinteistöjä:

992-403-2-34 (osa)

Asemakaavan muutos / kumoaminen koskee:

Kovalan virkistysaluetta kiinteistöillä 992-403-2-34, 992-403-7-44, 992-403-7-24 ja 992-876-2-1 (osa).

Asemakaavan muutoksella muodostuu:

13. kaupunginosa Kovala

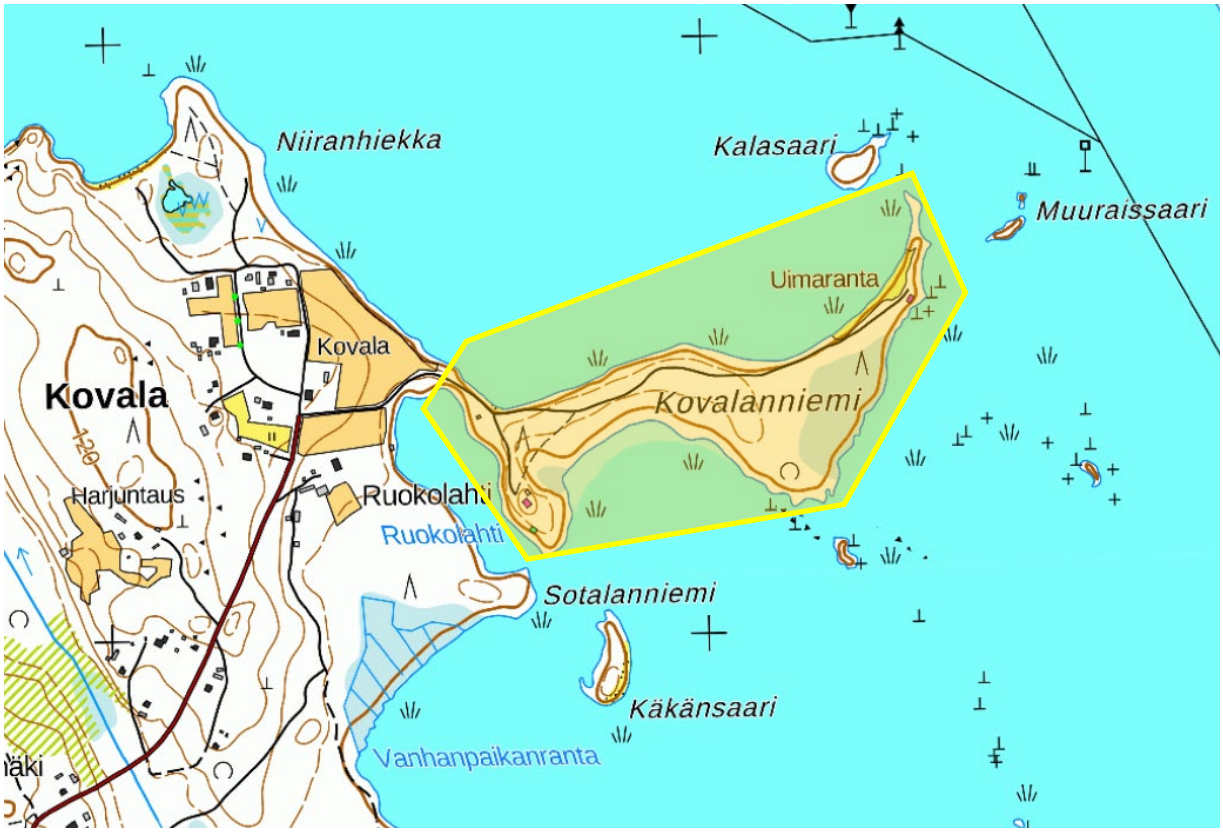
13. kaupunginosan kortteli 1 sekä lähivirkistysaluetta.

Asemakaavan alueella on sitova tonttijako.

Kaavan nimi	Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen
Kaavan päiväys	14.9.2026
Kaavan laatija	Kaavoituspäällikkö Nina Marjoniemi Kaavasuunnittelija Vilhelmiina Schroderus Kaavasuunnittelija Carita Kosonen Äänekosken kaupunki Kaavoituspalvelut Hallintokatu 4, 44100 Äänekoski
Vireilletulo	Kaupunginhallitus 3.3.2014 § 68 Ilmoitus vireilletulosta 5.3.2014
Nähtävillä	Kaavaluonnos 27.8. – 26.9.2025 (MRA30 §) Kaavaehdotus 25.3. – 24.4.2026 (MRA 27 §)
Hyväksyminen	Kaupunginvaltuusto __. __.2026

1.2. Kaava-alueen sijainti

Suunnittelualueena on Äänekosken Kovalassa sijaitseva Kovalanniemen alue. Suunnittelualue sijaitsee noin 3,5 kilometriä Äänekosken keskustasta itään ja on kooltaan noin 32,4 hehtaaria. Suunnittelualueen lähiympäristössä on asemakaavoituksen ulkopuolelle muodostunutta pientalovaltaista asuinaluetta. Suunnittelualueelle sijoittuu kaupungin omistuksessa oleva Kovalan maja, sekä julkinen uimaranta. Suunnittelualueen rajaus on esitetty keltaisella alla olevassa kuvassa. Rajaus ja suunnittelualueen pinta-ala voivat täsmentyä suunnittelun edetessä.

Kuva 1. Suunnittelualue korostettu keltaisella.

1.3. Asemakaavan nimi ja tarkoitus

Kovalanniemen virkistysalueen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen

Asemakaavan muutoksella tarkastellaan Kovalanniemen asemakaavan kaavamerkintöjen ja -määräysten ajantasaisuutta sekä tutkitaan asemakaavassa osoitettujen aluevarausten tarpeellisuutta. Alueelle kaavoitettu leirintäaluetyyppinen virkistyskäyttö ei ole toteutunut, vaan alue on suurelta osin luonnontilaista, metsäistä aluetta. Kaavan tarkoituksena on muuttaa tai kumota alueelle suunniteltu leirintäaluetyyppinen käyttö. Yksityisen maanomistajan alueella tavoitteet ovat kaavaprosessin aikana muuttuneet suoritettujen metsänhakkuiden johdosta. Muuttuneiden tavoitteiden myötä kaavaratkaisulla kumotaan voimassa olevaa asemakaavaa suurelta osin. Kumotulla alueella maankäyttöä ohjaa voimassa oleva Äänekoski 2030 osayleiskaava.

.

SISÄLLYSLUETTELO

1. PERUS- JA TUNNISTETIEDOT 1
1.1. Tunnistetiedot 1
1.2. Kaava-alueen sijainti 2
1.3. Asemakaavan nimi ja tarkoitus 2
1.4. Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista 4
1.5. Luettelo kaavaa koskevista asiakirjoista ja lähdemateriaalista 4
2. TIIVISTELMÄ 5
2.1. Kaavaprosessin vaiheet 5
2.2. Asemakaava 5
2.3. Asemakaavan toteuttaminen 5
3. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT 6
3.1. Alueen yleiskuvaus 6
3.2. Luonnonympäristö 6
3.3. Rakennettu ympäristö 11
3.4. Maanomistus 16
4. SUUNNITTELUTILANNE 16
4.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet 16
4.2. Maakuntakaava 16
4.3. Yleiskaava 17
4.4. Asemakaava 18
4.5. Muut suunnitelmat ja selvitykset 19
5. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET 19
5.1. Asemakaavan suunnittelun tarve 19
5.2. Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset 20
5.3. Osallistuminen ja yhteistyö 20
5.3.1. Osalliset 20
5.3.2. Vireilletulo 20
5.3.3. Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt 20
5.3.4. Viranomaisyhteistyö 21
5.4. Asemakaavan tavoitteet 21
5.4.1. Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet 22
5.4.2. Prosessin aikana syntyneet tavoitteet, tavoitteiden tarkentuminen 22
5.5. Vaihtoehtojen arviointi ja vertailu 23
6. ASEMAKAAVAN KUVAUS 24
6.1. Kaavan rakenne 24
6.1.1. Mitoitus 25
6.2. Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen 25
6.3. Aluevaraukset 25
6.4. Kaavamerkinnät ja –määräykset 27
6.5. Nimistö 27
7. KAAVAN VAIKUTUKSET 28
7.1. Ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön 28
7.2. Maa- ja kallioperä, vesi ja ilma 28
7.3. Luonto 29
7.4. Yhdyskuntarakentaminen, energiatalous ja liikenne 29

7.5. Kaupunkikuva, maisema, kulttuuriperintö ja rakennettu ympäristö 29
7.6. Elinkeinoelämä 29
8. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS 29

1.4. Luettelo selostuksen liiteasiakirjoista

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
2. Asemakaavan seurantalomake
3. Vuorovaikutusraportti
4. Luontoselvitys (Latvasilmu osk, Tuomo Pihlaja. 31.10.2024)
5. Arkeologinen inventointi (Arkeologitoimisto Aleksandria Oy, Janne Soisalo, 28.11.2025)

1.5. Luettelo kaavaa koskevista asiakirjoista ja lähdemateriaalista

1) Äänekoski 2030 osayleiskaavan aineisto
2) Keski-Suomen maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2016
3) Rakenneyleiskaava 2016 aineisto
   - Rakenneyleiskaava Äänekoski 2016 maisemaselvitys (kartta-aineisto), Äänekosken kaupunki, Anna-Kaisa Aalto, 2006
   - Rakenneyleiskaava Äänekoski 2016 luontoselvitys, Suunnittelukeskus Oy, 2006
4) Äänekosken pohjavesialueiden suojelusuunnitelman päivitys (Afry, 2025)

2. TIIVISTELMÄ

2.1. Kaavaprosessin vaiheet

Asemakaavan muutos on käynnistetty Äänekosken kaupungin aloitteesta ja se sisältyy kaupungin kaavoitusohjelmaan vuosille 2025-2027. Kaupunginhallitus päätti käynnistää kaavahankkeen kokouksessaan 3.3.2014 § 68 ja se kuulutettiin vireille 5.3.2014 kaavoituskatsauksen yhteydessä.

Kaavahankkeen lähtökohtia, tavoitteita ja etenemistä kuvaava osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) pidettiin MRL 62 §:n ja MRL 63 §:n (1.1.2025 alkaen AKL) mukaisesti nähtävillä 5.3.2014 lähtien. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan kaavahankkeen aikana.

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu (MRL 66 §) on järjestetty 5.5.2014. Alueelta on löytynyt muinaisjäännösten irtolöydöksiä, mutta kokouksessa todettiin, ettei niiden osalta ole tarpeen laatia selvityksiä muinaismuistoista.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 18.8.2025 § 215 asettaa kaavaluonnosaineiston nähtäville AKL 62 § ja MRA 30 § mukaisesti. Kaksi erilaista kaavaluonnosta pidettiin nähtävillä kaupungintalon ala-aulassa ja kaupungin kotisivuilla 27.8. – 26.9.2025 välisen ajan (AKL 62 §, MRA 30 §). Luonnoksista saatiin yhteensä seitsemän lausuntoa ja kuusi mielipidettä.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 16.3.2026 § 77 asettaa kaavaehdotusaineiston MRA 27 §:n mukaisesti nähtäville 30 vuorokauden ajaksi. Ehdotusaineisto pidettiin nähtävillä kaupungintalon ala-aulassa ja kaupungin kotisivuilla 25.3.-24.4.2026 välisen ajan. Ehdotusaineistosta saatiin yhteensä kuusi lausuntoa ja yksi muistutus.

Äänekosken kaupunginvaltuusto hyväksyi asemakaavan __. __.2026 § __ pitämässään kokouksessa.

2.2. Asemakaava

Asemakaavan muutoksella tarkastellaan Kovalanniemen alueen asemakaavan kaavamerkintöjen ja -määräysten ajantasaisuutta sekä tutkitaan asemakaavassa osoitettujen aluevarausten tarpeellisuutta. Alueelle kaavoitettu leirintäaluetyyppinen virkistyskäyttö (ER) ei ole toteutunut, vaan alue on suurelta osin luonnonmukaista virkistysaluetta. Kiinteistölle 992-403-2-34 rakennetun Kovalanmajan kehittäminen huomioidaan kaavaratkaisussa. Kovalanniemen kärjessä oleva suosittu uimaranta-alue säilyy uimaranta-alueena.

Asemakaavalla muodostuu matkailu- ja lomarakentamisen aluetta noin 0,88 ha ja lähivirkistysaluetta 3,48 ha. Asemakaavaa kumotaan 27,9 ha suuruiselta alueelta.

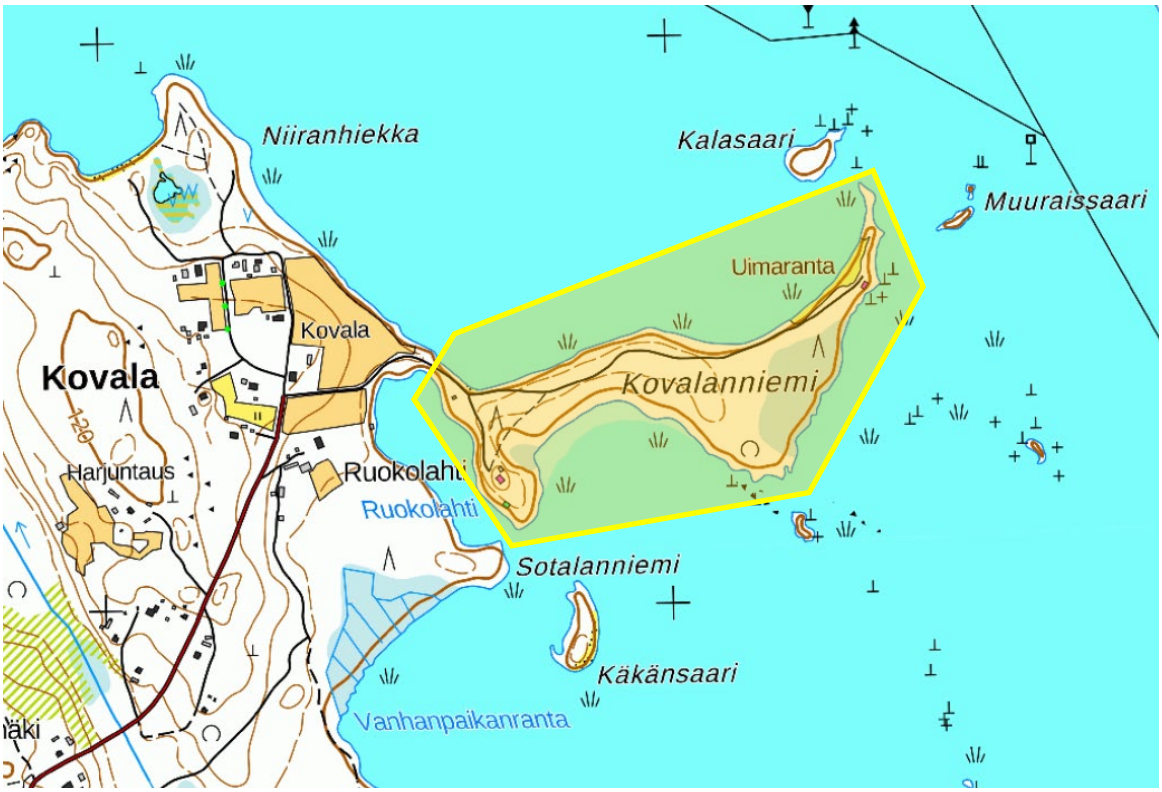
2.3. Asemakaavan toteuttaminen

Kaavan toteuttaminen voi käynnistyä kaavan saatua lainvoiman.

3. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

3.1. Alueen yleiskuvaus

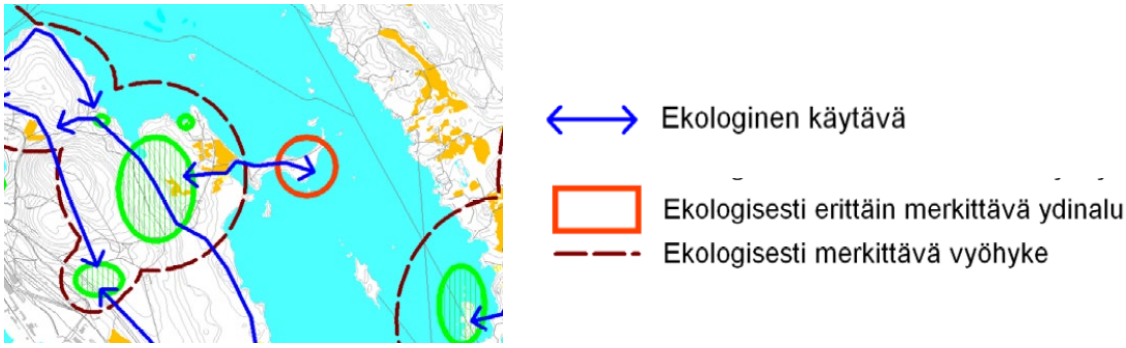
Suunnittelualueena on Kovalanniemi, joka sijaitsee noin 3,5 kilometriä Äänekosken keskustasta itään ja on kooltaan noin 32,4 hehtaaria. Suunnittelualueen lähiympäristössä on asemakaavoituksen ulkopuolelle muodostunutta pientalovaltaista haja-asutusaluetta. Alueella sijaitsee kaupungin omistuksessa oleva Kovalan maja, sekä yleinen uimaranta. Suunnittelualueen rajaus on esitetty keltaisella alla olevassa kuvassa. Rajaus ja suunnittelualueen pinta-ala voivat täsmentyä suunnittelun edetessä.

Kuva 2. *Suunnittelualue korostettu keltaisella.*

3.2. Luonnonympäristö

Äänekosken ja Suolahden taajamien ekologista verkostoa on tarkasteltu rakenneyleiskaavan 2016 valmistelun yhteydessä. Suunnittelualueella kulkee ekologinen käytävä (sininen nuoli). Suunnittelualue on merkattu myös kartassa erittäin merkittäväksi ydinalueeksi (punainen ympyrä). Suunnittelualueen läheisyydessä on myös ekologisesti merkittävä vyöhyke (ruskea katkoviiva).

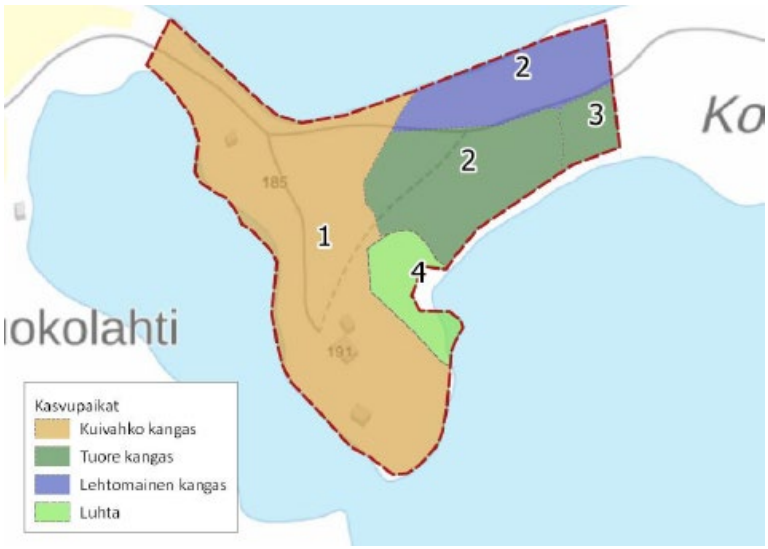

Kuva 3. *Ote Rakenneyleiskaavan 2016 liitteestä 3 Äänekosken–Suolahden taajamien ekologinen verkosto (Suunnittelukeskus Oy, 2006).*

Luontoselvitykset

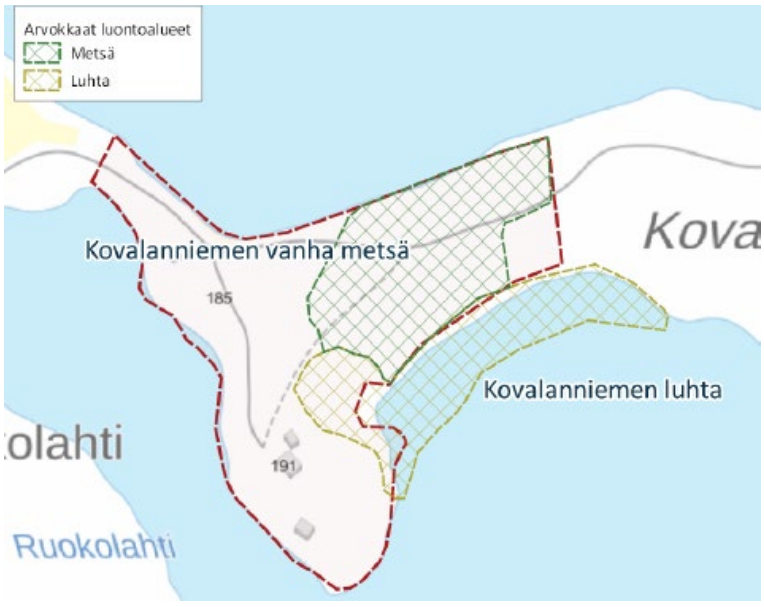
Suunnittelualueella on toteutettu luontoselvitys 2024. Luontoselvitys on laadittu kiinteistön 992-403-2-34 alueelle, jolle on ajateltu osoitettavan rakentamista. Selvityksessä tarkasteltiin kasvillisuus ja luontotyypit, liito-orava, viitasammakko, sudenkorento, lepakko ja linnusto.

Suuri osa selvitysalueesta on kuivahkoa kangasta ja tuoretta kangasta. Kannaksen pohjoisosaan sijoittuu lehtomaista kangasta ja niemen itäosaan luhta. Kuviolla 2 uimarannalle kulkevan tien molemmin puolin on vanhan metsän kuvio. Tien pohjoispuolella on lehtomaista kangasta. Metsä on kerroksellinen ja rakenteeltaan luonnontilaisen kaltainen. Ylispuina on järeitä mäntyjä. Järeitä vanhoja koivuja esiintyy myös, osa jo kuolleina lahoina. Lahopuuta on yleisesti runsaasti. Vanhojen metsien indikaattorikäävistä havaittiin männynkääpä peräti neljällä eri puulla kasvavana. Istutuskuusikkoa esiintyy kuviolla 3.

***Kuva 4.** Selvitysalueen kasvupaikat.*

Välittömästi leirikeskuksen itäpuolella sijaitseva vaikeasti luokiteltava kostea metsäluhta kuviolla 4. Kuviolla on runsaasti lahopuuta. Kohteen luonnontilaan on mahdollisesti vaikuttanut aikanaan tehty turpeennosto. Vedenottamolta tulevan purkuputken suulle on muodostunut allas. Veden värin ja saostumien perusteella purkuvedessä on ilmeisesti ainakin rautayhdisteitä.

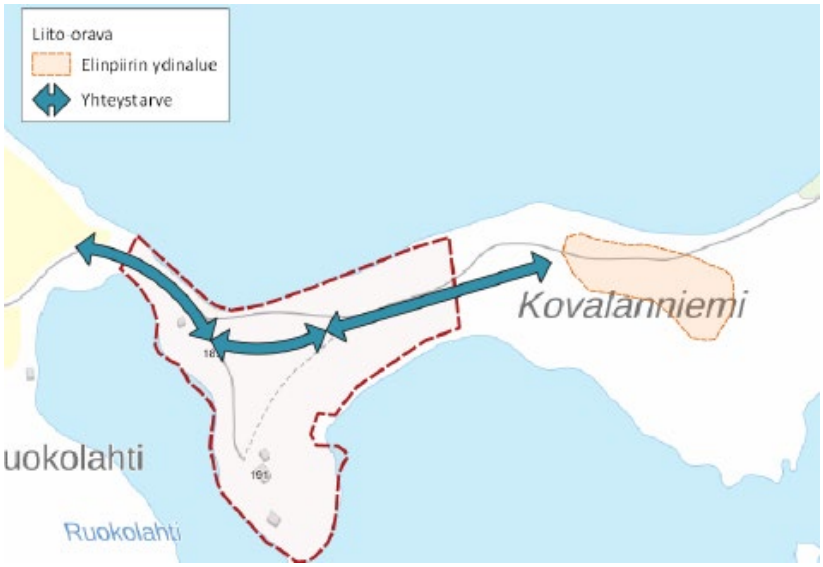

***Kuva 5.** Luontoselvityksessä havaintojen perusteella rajatut kaksi kaavoituksessa erityisesti huomioitavaa aluetta; Kovalanniemen luhta ja Kovalanniemen vanha metsä.*

Liito-orava

Kovalanniemen alue on tunnettu liito-oravan esiintymisalue, jolta on arkistotietoja runsaista papanapuista vuodilta 2009, 2010 ja 2020. Vuoden 2020 selvityksessä on todettu useita pesäpuita.

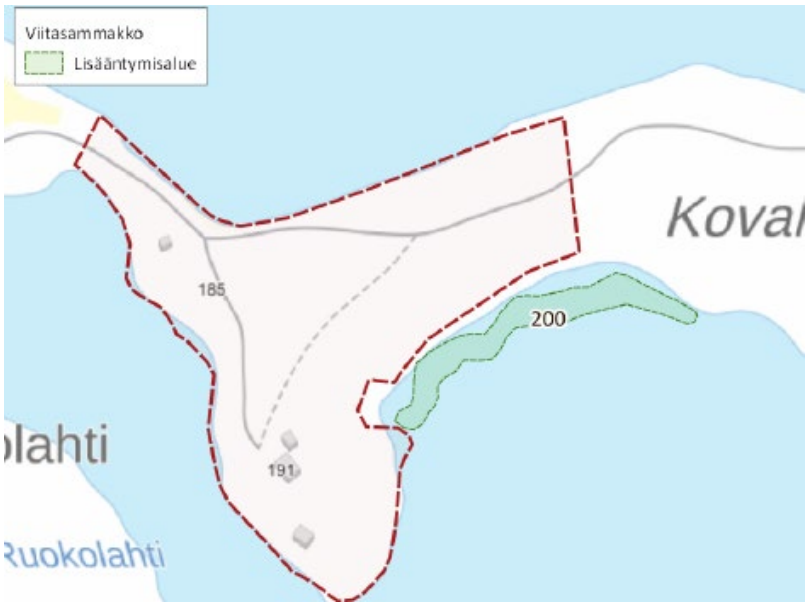
Selvitysalueelta ei löydetty papanoita, mutta etenkin selvitysalueen itäosa on liito-oravan elinpiiriksi hyvin sopivaa. Alue on myös Kovalanniemen elinpiirin kannalta kriittisen tärkeä yhteysalue, koska niemen kärkeen ei ole muuta kulkuyhteyttä. Yhteyden turvaaminen edellyttää riittävän puustoisen selvitysalueen lävistävän yhteyskäytävän säilyttämistä.

Kuva 6. *Kartalla liito-oravan yhteystarve ja elinpiirin ydinalue.*

Viitasammakko

Selvitysalueelta tavattiin hyvin runsaasti soidinääntelevіä viitasammakoita Kovalanniemen luhdan alueelta. Alue on alueellisesti merkittävä viitasammakkojen lisääntymisalue. Kokonaismääräksi alueella arvioitiin ainakin 100-200 ääntelevää yksilöä levittäytyneenä koko luhtarannan alueelle.

Kuva 7. *Kartalla viitasammakon lisääntymisalue.*

Sudenkorennot

Selvityksessä ei havaittu direktiivissä mainittujen sudenkorentolajien esiintymiä.

Lepakot

Selvityksessä keskityttiin erityisesti arvioimaan, sijaitseeko vanhan leirikeskuksen rakennuksissa merkittäviä lepakkoesiintymiä. Yhtään rakennuksista poistunutta lepakkoa ei havaittu, mikä viittaa siihen, että ainakaan merkittäviä määriä lisääntymis- tai päivehtimispaikkoja ei rakennuksissa sijaitse. Viiksisiippoja havaittiin alueella sijaitsevan metsäluhdan alueella. Yksi yksilö tavattiin Kovalanniemen vanhan metsän alueella.

Kuva 8. *Kartalla viiksisiipalle tärkeät alueet / lepakkohavainnot.*

Pesimälinnusto

Linnusto on maantieteellisellä alueella tavanomaista metsälajistoa. Alue sijoittuu ihmistoiminnan vaikutuspiiriin, mikä vähentää aremman ja vaateliaamman metsälajiston esiintymistodennäköisyyttä. Metsälajistossa ei havaittu uhanalaisia lajeja. Havaittuja lajeja on mm. sinisorsa, metsäviklo, pajusirkku, ruokokerttunen ja isokoskelo.

Johtopäätökset

Kovalanniemi on geologisesti, maisemallisesti, luonnonoloiltaan ja virkistysarvoiltaan erityinen alue. Maisemalliset vaikutukset tulee huomioida alueen suunnittelussa erityisen tarkasti. Selvitysalueelle rajattiin kaksi lajiston ja luontotyyppien perusteella arvokkaiksi arvioitua aluetta. Rajatut alueet suositellaan säilytettävän luonnontilaisina. Direktiivilajien osalta alueella sijaitsee merkittävä viitasammakkojen lisääntymisalue, lepakoiden ruokinta-alueita ja liito-oravan keskeinen yhteystarve. Linnustolliset arvot alueella keskittyivät arvokkaana rajatulle luhta-alueelle.

Vesistöt

Suunnittelualue rajautuu pääsääntöisesti rantaviivaan. Aluetta rajaa Ala-Keiteleen vesistö.

Pohjavesialueet

Kovalanniemen alue kuuluu vedenhankinnan kannalta tärkeään pohjavesialueeseen. Alueen 0,21 km^2 kokoisen pohjavedenmuodostumisalueen on arvioitu muodostavan 3000 m^3 vettä päivässä. Pohjavesialueen kokonaispinta-ala on 0,5 km^2.

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelman päivitys 2025

Äänekosken pohjavesialueiden määrällinen tila on luokiteltu hyväksi. Kovalanniemen pohjavesialueiden kemiallinen tila on todettu huonoksi, mutta Kovalanniemeä ei kuitenkaan ole luokiteltu riskialueeksi. Kovalanniemen alueella asutusta on harvakseltaan, ja toimenpidesuosituksia on annettu maatalouden peltoviljelyn osalta. Alueella on tapahtunut pelastusviranomaisen toimesta siivottu öljyvahinko vuonna 2024 johtuen jäätien väärinkäytöstä.

Hulevedet

Alueella on tehty Äänekosken asemakaava-alueen hulevesiselvitys vuonna 2020 (Ramboll). Selvityksessä mainitaan, että suunnittelualue on tyypiltään vettä ympäristöön purkava harju, mutta alueella tapahtuu myös rantaimeytymistä. Kovalanniemen alue sijoittuu hulevesiselvityksen yhteydessä tehdyn kartta-alueen ulkopuolelle.

Muutosalueet

Asemakaavamuutoksen toteuttaminen ei heikennä alueen hulevesien valuma-alueita. Alueen maanpinta on pääsääntöisesti luonnontilaista ja vettä läpäisemättömiä pintoja ei alueella ole käytetty.

Toimenpiteet

Mahdollinen rakentamisen aikainen hulevesien laadullinen ja määrällinen hallinta on huomioitava.

Äänekosken kaupungin alueella hulevesien hallintaa toteutetaan seuraavien tavoitteiden ja järjestyksen mukaisesti:

- Ehkäistään hulevesien syntyä minimoimalla läpäisemättömien pintojen määrää
- Hyödynnetään hulevedet syntypaikallaan käyttämällä sadevettä kasteluun ja imeyttämällä
- Puhdistetaan hulevedet syntypaikallaan esim. biosuodatusta tai kosteikkoja hyödyntäen
- Viivytetään hulevedet syntypaikallaan esim. altaiden, lampien tai maanalaisten säiliöiden avulla.
- Johdetaan hulevedet pois syntypaikaltaan viivyttämällä järjestelmällä
- Johdetaan hulevedet pois syntypaikaltaan avo-ojissa tai hulevesiviemäreissä viivytysalueelle ennen vesistöön johtamista
- Johdetaan hulevedet pois syntypaikaltaan avo-ojissa tai hulevesiviemäreissä suoraan vesistöön

Kuva 9. *Paikkatietoikkunan kartta-aineistossa esitettynä valuma-alueet ja pintavesien virtaus. Suunnittelualueelta ei kulkeudu suuria määriä hulevesiä ympäröivään Ala-Keiteleen vesistöön.*

Ympäristön häiriötekijät

Melu

Alueella ei ole todettu melua aiheuttavia tekijöitä.

Taulukko 1. *Melun keskiäänitaso eri maankäyttöalueilla.*

	Melun A-painotettu keskiäänitaso (ekvivalenttitaso) L_{Aeq}/ enintään	
Ulkona	**Päivällä klo 7-22**	**Yöllä klo 22-7**
Asumiseen käytettävät alueet	55 dB	50 dB (uudet alueet 45 dB)
Virkistysalueet taajamissa ja niiden välittömässä läheisyydessä	55 dB	50 dB (uudet alueet 45 dB)
Hoitolaitoksia palvelevat alueet	55 dB	50 dB
Oppilaitoksia palvelevat alueet	55 dB	-
Loma-asumiseen käytettävät alueet ja leirintäalueet	45 dB	50 dB
Virkistysalueet taajamien ulkopuolella ja luonnonsuojelualueet	45 dB	40 dB
Sisällä	**Päivällä klo 7-22**	**Yöllä klo 22-7**
Asuin-, potilas- ja majoitushuoneet	35 dB	30 dB
Opetus- ja kokoontumistilat	35 dB	-
Liike- ja toimistohuoneet	45 dB	-

3.3. Rakennettu ympäristö

Suunnittelualueella sijaitsevia rakennuksia ovat Äänekosken kaupungin omistuksissa oleva Kovalan maja (rak. 1949) ja siihen liittyvät rakennukset sauna (rak. 1964) ja talousrakennus (rak. 1983). Suunnittelualue on pääasiassa rakentumatonta ympäristöä. Kovalanniemen uimarannalla sijaitsee kaupungin omistuksissa oleva kioskirakennus.

Kuva 10. *Suunnittelualueella sijaitseva Kovalanmaja ja sen pihapiiriin kuuluvat rakennukset pihasauna, wc ja varastorakennus. Pihasaunan yhteydessä on myös laituri. Kovalanmajan rakennukset omistaa Äänekosken kaupunki.*

Kuva 11. *Suunnittelualueen rakennettuun ympäristöön kuuluu Äänekosken kaupungin omistuksissa oleva kioskirakennus Kovalanniemen uimarannan läheisyydessä. Rakennuksessa ei ole aktiivista toimintaa, mutta osa siitä toimii esimerkiksi uimarannan käyttäjien pukukoppeina. Oikealla kuvassa Kovalanniemen uimaranta.*

Kuva 12. *Kovalanniemen alueella on paljon luontoarvoja. Vasemmalla näkyy Suunnittelualueelle sijoittuvaa Luhtaa, joka on esimerkiksi linnuille tärkeää elinympäristöä. Oikealla kuvassa näkyy luontokuvion Kovalanniemen vanha metsä aluetta.*

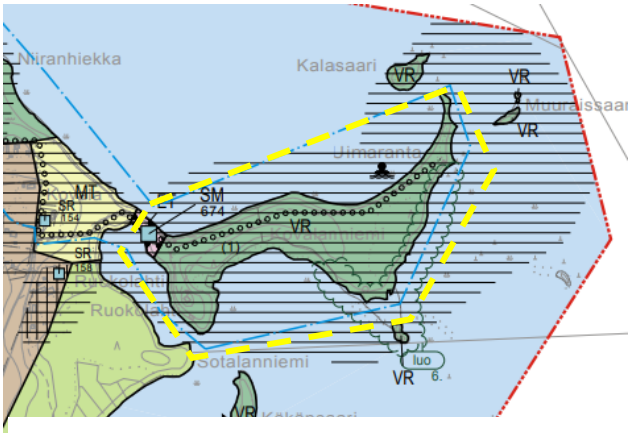

Kuva 13. *Vasemmalla suunnittelualueella sijaitseva pohjaveden pumppaamo. Pumppaamon ympäristössä on myös muita kunnallistekniikkaan liittyviä, aidattuja alueita. Kovalanniemen alue on tärkeää pohjavesialuetta, ja siksi alueella on siihen liittyvää kunnallistekniikkaa. Oikealla suunnittelualueen läpi kulkeva hiekkatie, josta haarautuu myös niemen alkupäässä reitti Kovalanmajalle.*

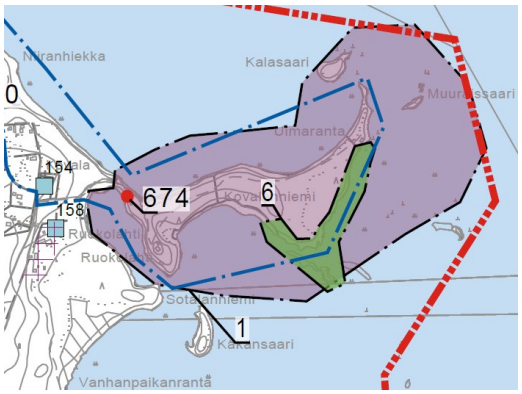
Rakennettu kulttuuriympäristö

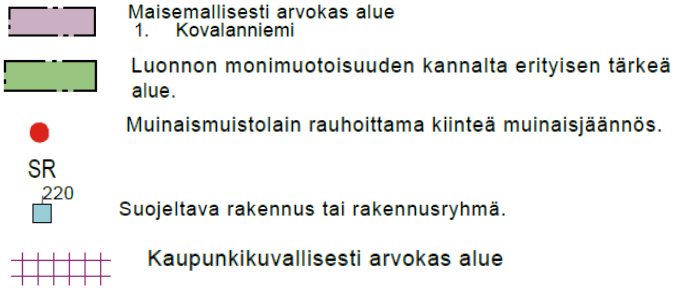
Äänekoski 2030 osayleiskaavassa alueelle ei sijoitu osoitettuja rakennetun kulttuuriympäristön kohteita.

Osayleiskaavan kulttuuri- ja luonnonympäristö selvityksessä suunnittelualueen lähellä sijaitsee kaupunkikuvallisesti arvokasta Ruokolahden asuinaluetta (violetti ruuturasteri) sekä suojeltavia rakennuksia tai rakennusryhmiä (SR 154 Kovala ja 158 Ruokolahti, vanhoja maatiloja). Suunnittelualue on merkitty karttaan maisemallisesti arvokkaaksi alueeksi (violetti korostus) sekä osa kumottavasta asemakaava-alueesta luonnonmonimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi (vihreä korostus).

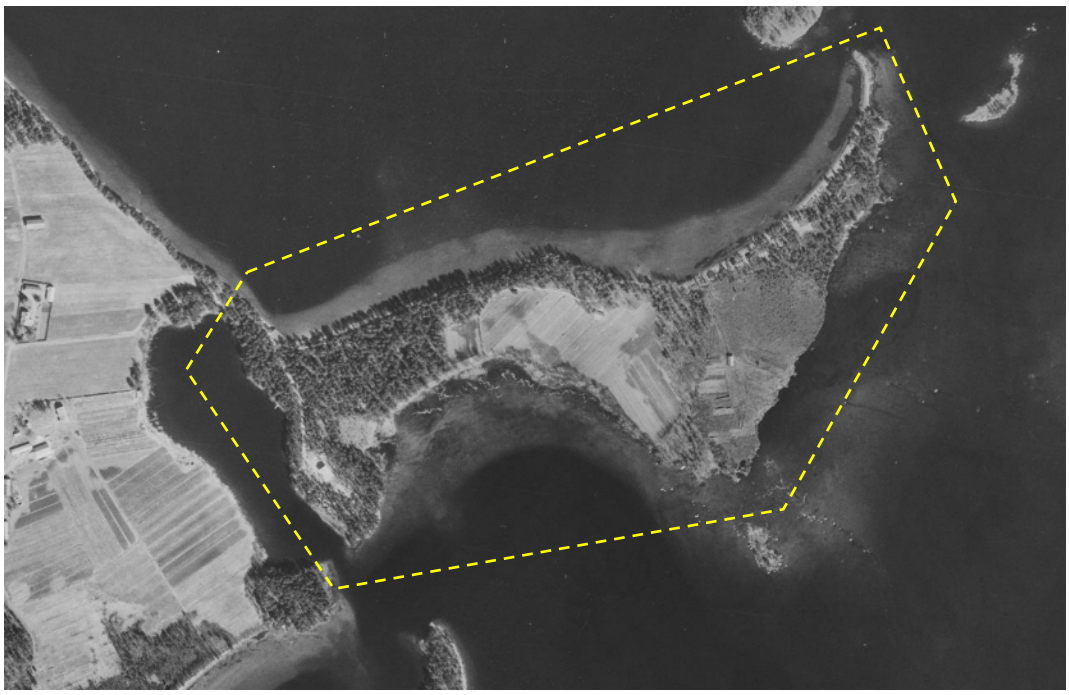

Kuva 14. *Ote Äänekoski 2030 -osayleiskaavasta. Suunnittelualue korostettu keltaisella.*

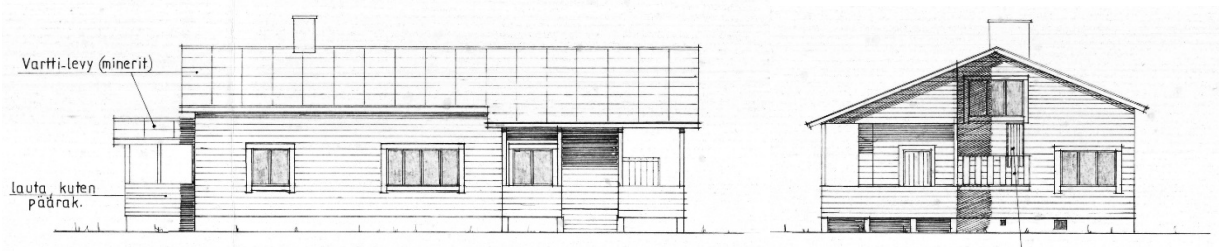
Kuva 15. *Ote Äänekoski osayleiskaavan Luonto- ja kulttuuriympäristökohteet karttaliitteestä. (Sweco ympäristö Oy, 2017).*

Kuva 16. *Ilmakuva Kovalanniemestä vuodelta 1950. Suunnittelualueella näkyy Kovalanmajan pääraken-nus, sekä joitain vähäisiä maatalouden rakennuksia peltojen yhteydessä. Osassa nykyistä metsäaluetta sijaitsi vielä vuonna 1950 viljeltyä peltoa. Suunnittelualue on rajattu viitteellisesti keltaisella katkoviivalla. Kuva: Paikkatietoikkuna, historialliset ilmakuvat*

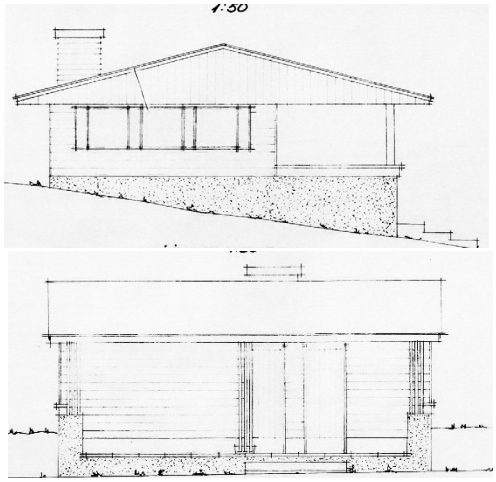
Kovalan maja

Kovalan maja on Äänekosken kaupungin omistama virkistyskäytössä oleva kohde. Alkuperäisten rakennuspiirustusten perusteella vaikuttaa, että maja on aina ollut virkistys- tai majoituskäytössä ja on Äänekosken kauppalan itselleen rakennuttama. Käyttötarkoitukseltaan päärakennus on nykyisin rekisteröity julkiseksi rakennukseksi. Rakennuksia vuokrataan nykyisin kaupungin toimesta tapahtumiin ja muuhun yksityiskäyttöön.

Kuva 17. *Kovalan majan muutospiirustukset vuodelta 1983.*

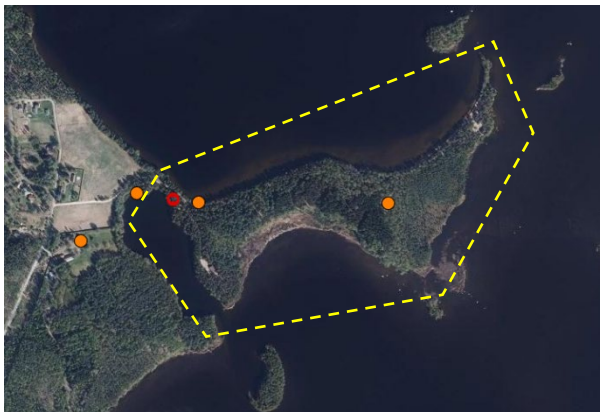
Rakennustyyliltään sauna- ja päärakennuksessa on jälleenrakennusaikakaudelle tyypillisiä yksityiskohtia kuten korkea puinen avokuisti ja puuikkunat, sekä modernistisia piirteitä kuten vapaampi ikkunajaotus. Molemmat ovat rankarakenteisia, harjakattoisia ja vaakasuuntaisella puupaneelilla verhoiltuja. Päärakennuksessa näkyy hieman yksinkertaistettua 1940-luvun rakennustapaa, ja sauna muistuttaa vahvemmin 1960-luvun pientalorakentamista. Rakennukset ovat melko yksinkertaisia, käytännönläheisiä ja koruttomia. Päärakennus talousrakennuksineen on punaiseksi maalattu perinteisillä valkoisilla yksityiskohdilla, ja sauna ruskean sävyillä rannan penkereeseen sovittaen. Alueen erityinen henki välittyy rakennuskantaa vahvemmin luonnonkauniista mäntymetsästä ja vesistön läheisyydestä ympäristössä.

Kuva 18. *Kovalan majan saunarakennuksen alkuperäispiirustukset vuodelta 1963. Piirustukset on laatinut P. Jauhiainen.*

Muinaisjäännökset

Suunnittelualueella sijaitsee Äänekoski 2030-osayleiskaavaan merkitty muinaisjäännös **Kovalanniemi** (99201002), kivikautinen asuinpaikka (punainen ympyrä). Kohteen alueelle on rakennettu pohjaveden ottamoon liittyviä rakenteita. Suunnittelualueella on myös muinaisjäännösten löytöpaikkoja (oranssit pisteet). Suunnittelualueen sisäpuolella olevista löytöpaikoista on löydetty rautaesineen katkelma, kuparipellin kappaleita, rautakuonaa ja kuonaantunutta savea. Suunnittelualueen ulkopuolisista muinaismuistojäännösten löytöpaikoista on löytynyt kvartsi-iskos ja kourutaltta.

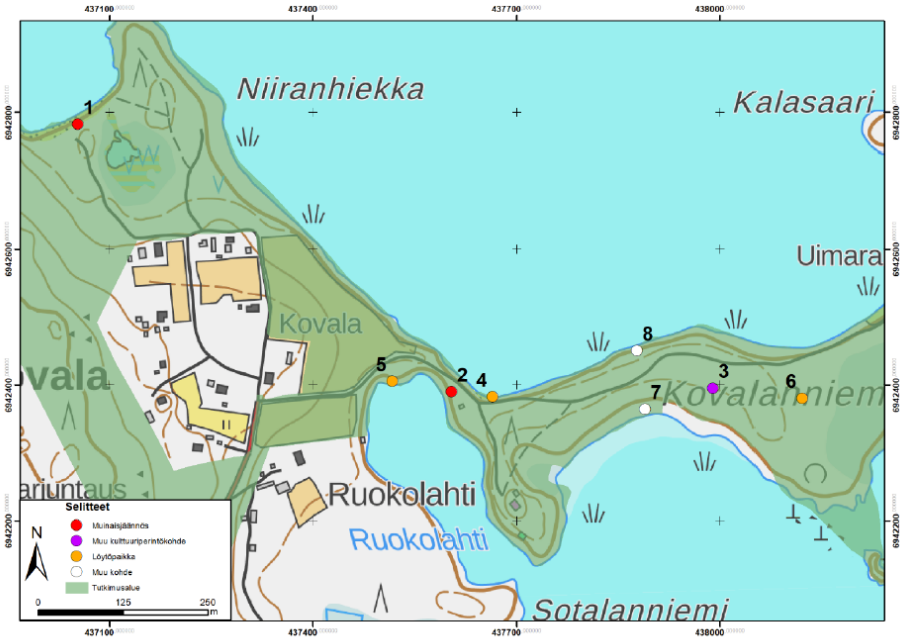

Kuva 19. *Ote Museoviraston hallinnassa olevalta kartta.museoverkko.fi nettisivulta. Kuva havainnollistaa muinaismuistojäännösten ja -löydösten sijaintia suunnittelualueella. Suunnittelualue korostettu viitteellisesti keltaisella.*

Kovalanniemen arkeologinen inventointi 2025

Kovalanniemen ja Kovalan alueelle tehtiin syyskaudella 2025 arkeologinen inventointi olevien kiinteiden muinaisjäännösten tilan arvioimiseksi. Selvitys on kokonaisuudessaan kaavaselostuksen liitteenä (Liite 5).

Tuloksena inventoinnissa Kovalanniemen ja Kovalan alueelta ei löytynyt uusia ennestään tuntemattomia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Ennestään tunnettujen kiinteiden muinaisjäännösten, kivikautisten asuinpaikkojen Niiranhiekka (Mj. rek. 992010001) ja Kovalanniemi (Mj.rek. 992010002) rajauksia ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan maastohavaintoja sekä aikaisempien inventointien tietoja.

Kuva 20. *Inventoinnin kohdekartta. Raportin kohteiden sijoittuminen on esitetty selvitysalueelle (vihreä) värillisillä pisteillä.*

Punainen tarkoittaa muinaisjäännöstä (kohde Kovalanniemi 992010002, kivikautinen asuinpaikka), violetti muuta kulttuuriperintökohdetta (historiallisen ajan asuinpaikka), oranssi löydöspaikkaa ja valkoinen muuta kohdetta (historiallisen ajan rajamerkit).

Muu kulttuuriperintökohde; Kovalanniemestä löydettiin yksi aikaisemmin tuntematon ja muuna kulttuuriperintökohteena suojeltavaksi ehdotettava kohde (kuvassa 20 nro 3) *Kovalanniemi eteläranta*, joka on historiallisen ajan asuinpaikka. Lisäksi Kovalanniemestä löydettiin kaksi historiallisen ajan rajamerkkiä *Kovalanniemi 5* (kuvassa 20 nro 7) ja *Kovalanniemi 6* (kuvassa 20 nro 8), jotka on luetteloitu muina kohteina eivätkä ole arkeologisia suojelukohteita.

Palvelut, työpaikat ja väestö

Suunnittelualueelle ei sijoitu palveluasumiseen liittyviä työpaikkoja. Lähimmät palvelut sijaitsevat Äänekosken keskustassa, noin. 3,5 kilometrin päässä suunnittelualueesta.

Liikenne

Suunnittelualueelle sijoittuu kapea hiekkatie, joka kulkee Kovalanniemen kärkeen uimaranta-alueelle. Tiestä haarautuu myös kulkuyhteys Kovalanmajalle. Liikennemäärät ovat vähäisiä.

Kunnallistekniikka

Kaava-alueelle sijoittuu kunnallisteknistä verkostoa, kuten sähköverkkoa ja vesijohtolinjoja, joiden toiminnasta vastaa Äänekosken Energia Oy. Alueella on myös vedenpumppaamiseen liittyvää kunnallistekniikkaa, johtuen alueen pohjavesien merkityksellisyydestä. Kaava-alue on kokonaisuudessaan Äänekosken Energia Oy:n toiminta-aluetta, sillä Äänekosken Energia Oy huolehtii Äänekosken kaupungin alueen asemakaava-alueilla vesihuollon järjestämisestä. Lisäksi alueella on jätevesiverkostoa. Sähkönjakelusta alueella vastaa Äänekosken Energia Oy. Hulevesille ei suunnittelualueella ole rakennettua verkostoa.

3.4. Maanomistus

Suunnittelualueella on kaksi maanomistajaa. Kiinteistöt 992-403-2-34 ja 992-403-7-24 ovat kaupungin omistuksessa ja kiinteistön 992-403-7-44 omistaa yksityinen.

4. SUUNNITTELUTILANNE

4.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

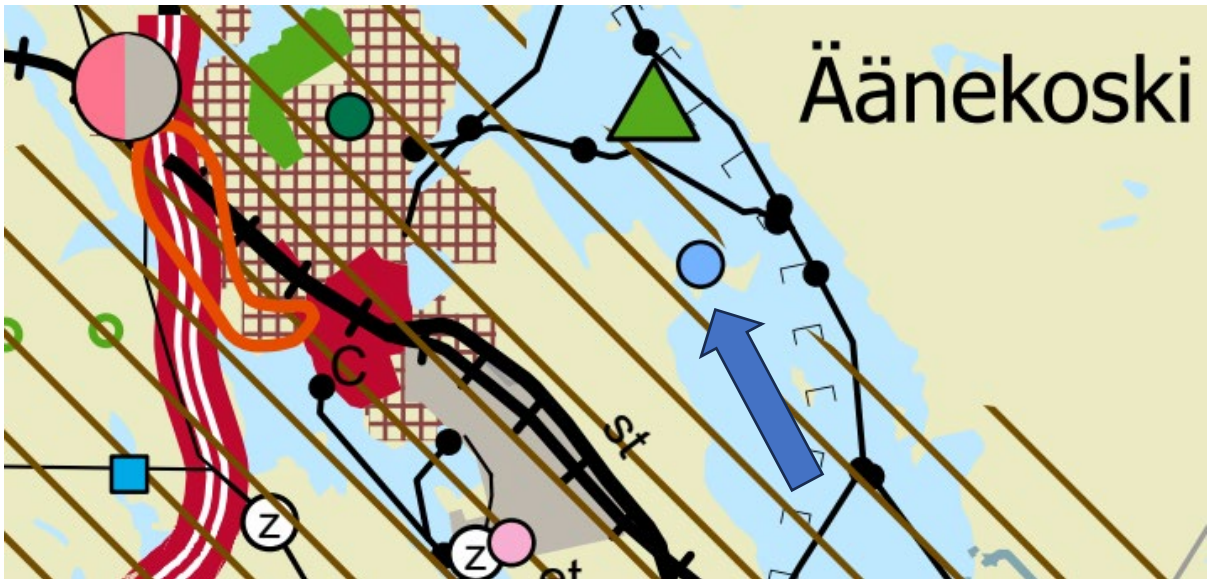
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Niiden tehtävänä on mm. varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa, auttaa saavuttamaan hyvä elinympäristö ja kestävä kehitys. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan tavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa.

Valtioneuvoston 14.12.2017 päättämät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

4.2. Maakuntakaava

Keski-Suomen tarkistettu maakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 1.12.2017 ja se on tullut voimaan 26.1.2018. Koko Keski-Suomi on maakuntakaavassa osoitettu biotalouteen tukeutuvaksi alueeksi. Äänekosken ja Suolahden taajamat muodostavat alueen **seutukeskuksen / kuntakeskuksen** (ruskea ympyrä), jonka sisälle suunnittelualue sijoittuu. Suunnittelualue sijoittuu **kulttuuriympäristön vetovoima-alueen** (ruskea vinorasteri) reunalle sekä maakunnallisesti tärkeälle **pohjavesialueelle** (mustalla rajattu sininen ympyrä), joka tulee ottaa suunnittelussa huomioon. Alueen läheisyydessä kulkee **laivaväyliä (**musta viiva mustilla palloilla) ja **moottorikelkkailureitti** (ohut musta viiva väkäsillä).

Kuva 18. *Ote voimassa olevasta Keski-Suomen maakuntakaavayhdistelmästä. Suunnittelualueen sijainti on osoitettu sinisellä nuolella.*

Maakuntakaavassa annetaan koko maakuntaa koskettavia määräyksiä biotaloudesta, turvetuotannosta, vähittäiskaupan suuryksiköistä, uusiutuvasta energiasta, erityistoiminnoista, kulttuuriympäristöstä ja luonnonvaroista. Suunnittelualueella tulee huomioida seuraavia, maakuntakaavassa koko maakuntaa koskevia määräyksiä;

- Biotalous; *maa ja metsätalous sekä turvetuotanto tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että kulloinkin voimassa olevassa Keski-Suomen pintavesien toimenpideohjelmassa esitetyt vesienhoidon tavoitteet saavutetaan*.
- Kulttuuriympäristö: *yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon tunnetut muinaisjäännökset ja maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet sekä arvokkaat perinnemaisemat. Ajantasainen tieto on tarkistettava museoviranomaiselta ja perinnemaisemien osalta toimivaltaiselta viranomaiselta. Maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet on esitetty maakuntakaavan alueluettelossa.*
- Luonnonvarat: *Pohjavesiluokituksen mukaisia alueita koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden kemiallinen ja määrällinen tila ei niiden vaikutuksesta heikkene*.

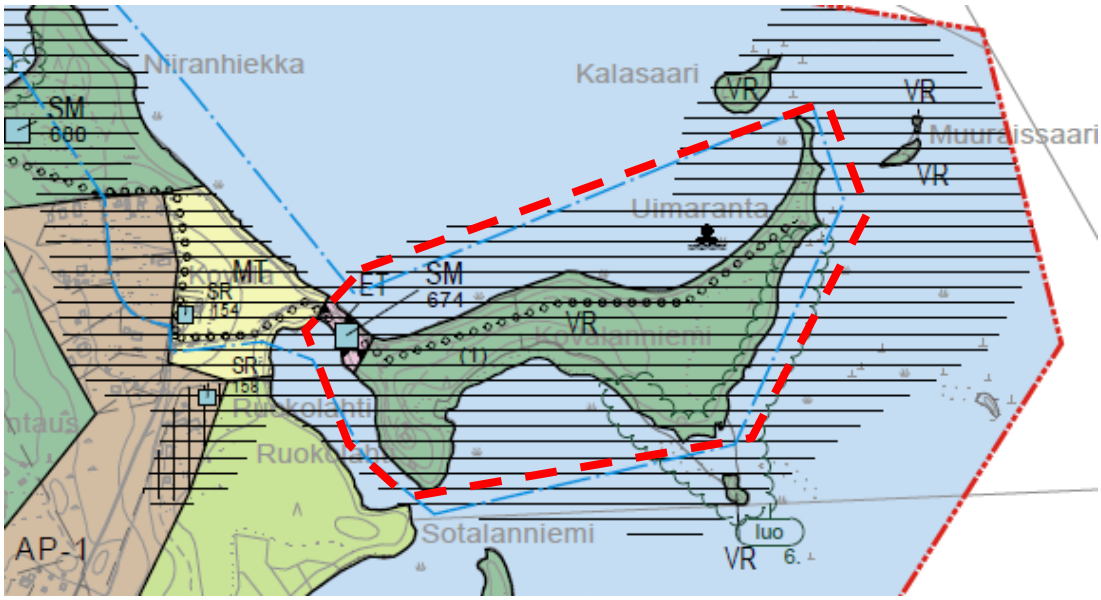
Keski-Suomen maakuntakaava 2040

Maakuntakaavaa päivitetään Keski-Suomen liiton rullaavan maakuntakaavoituksen periaatteiden mukaisesti. Rullaavassa maakuntakaavoituksessa voimassa olevaa maakuntakaavaa muutetaan kertyneiden muutostarpeiden mukaan. Maakuntakaavan päivityksestä, joka käsitteli seudullisesti merkittävää tuulivoimatuotantoa, liikenteen muutostarpeita ja hyvinvoinnin aluerakennetta, käytetään nimeä Keski-Suomen maakuntakaava 2040. Maakuntakaava 2040 muuttaa ja täydentää voimassa olevaa maakuntakaavaa näiden teemojen osalta, muilta osin 28.1.2020 lainvoiman saanut Keski-Suomen maakuntakaava jäi voimaan sellaisenaan. Maakuntavaltuuston 8.12.2023 hyväksymä KeskiSuomen maakuntakaava 2040 on lainvoimainen 1.10.2025 alkaen.

Maakuntakaava 2040 kaavakartalla ei ole merkintöjä suunnittelualueelle.

4.3. Yleiskaava

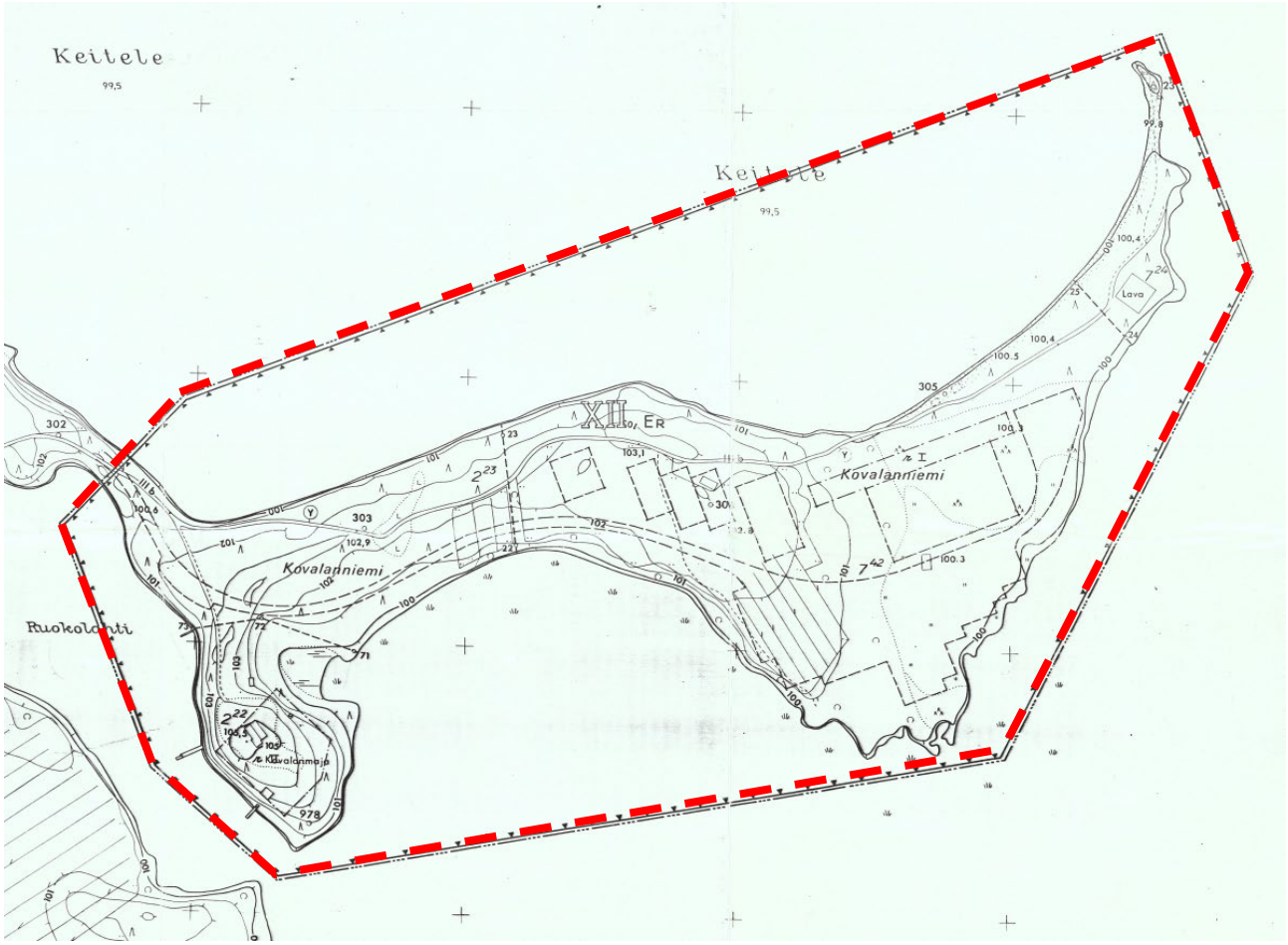
Kaupunginvaltuustossa 29.5.2017 hyväksytty *Äänekoski 2030 osayleiskaava* on saanut lainvoiman heinäkuussa 2017. Suunnittelualueelle on yleiskaavassa osoitettu retkeily- ja ulkoilualuetta (VR) ja länsiosaan yhdyskuntateknistä aluetta (ET) sekä muinaismuistolain rahoittama kiinteä muinaisjäännös (SM). Suunnittelualueen läpi on osoitettu ohjeellinen ulkoilureitti (palloviiva). Alueen eteläpuolen ranta-alueelle on merkitty luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää aluetta (luo), joka tulee ottaa suunnittelussa huomioon. Niemen kärkeen, alueen pohjoispuolelle on osoitettu uimaranta. Alueen ympäri kulkee tärkeä vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue (sininen pistekatkoviiva). Koko alue sijoittuu maisemallisesti arvokkaaseen alueeseen (musta viivarasteri).

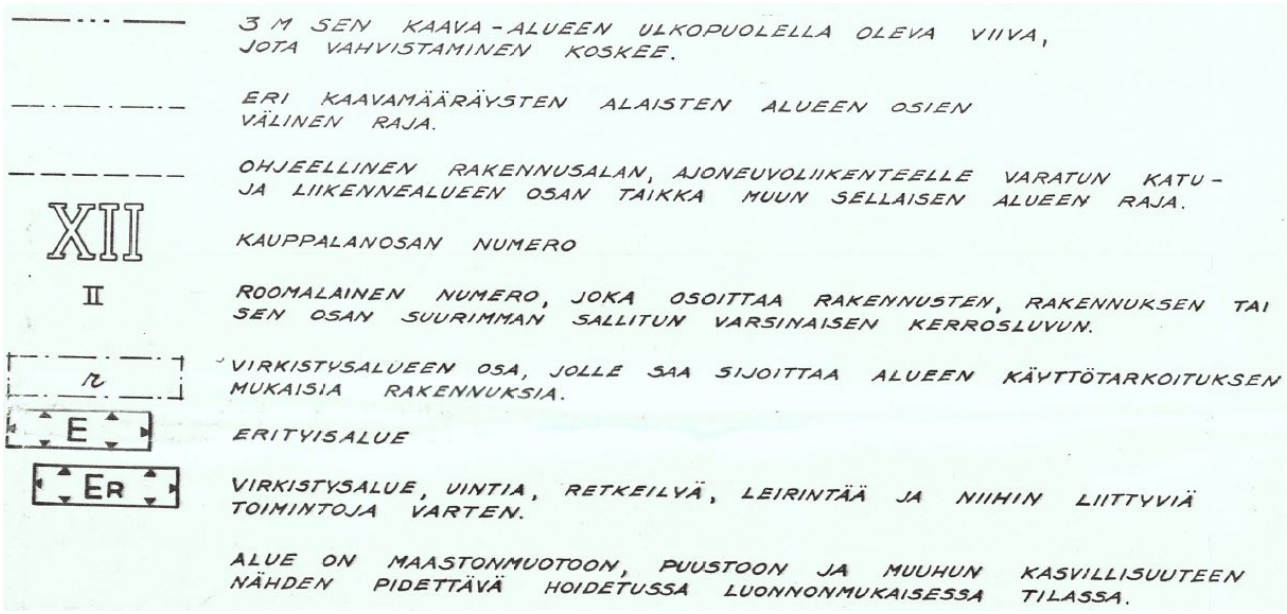

Kuva 19. *Ote Äänekoski 2030 osayleiskaavasta. Suunnittelualueen likimääräinen rajaus on osoitettu punaisella katkoviivalla.*

4.4. Asemakaava

Suunnittelualueella on voimassa 29.1.1969 sisäministeriön vahvistama Kovalan virkistysalueen ranta-asemakaava. Siinä alueelle on esitetty varsin tiivistä leirintäaluetyyppistä virkistyskäyttöä, kuten uintia, leirintää, retkeilyä ja niihin liittyvää toimintaa. Pohjakartalla näkyy alueen läpi kulkeva ajoyhteys ja alueelle rakentuneet rakennukset. Kovalanmajan alue on osoitettu osa-aluemerkinnällä (r) alueena, jolle saa sijoittaa käyttötarkoituksen mukaisia rakennuksia.

Kuva 20. *Ote voimassa olevasta ranta-asemakaavasta ja määräyksistä. Suunnittelualue on rajattu punaisella katkoviivalla.*

4.5. Muut suunnitelmat ja selvitykset

Suunnittelualueelle on tehty luontoselvitys 31.10.2024 (Latvasilmu osk, Tuomo Pihlaja). Suunnittelualueen aikaisempia suunnitelmia ja selvityksiä ovat Äänekoski 2030 osayleiskaavan aineisto, sekä Äänekosken asemakaava-alueen hulevesiselvitys (Ramboll, 2020). Loppuvuodesta 2025 valmistui Äänekosken pohjavesien suojelusuunnitelman päivitystyö (Afry, 2025). Arkeologinen inventointi tehtiin loppukesästä 2025 (Arkeologitoimisto Aleksandria Oy).

Rakennusjärjestys
Äänekosken kaupungin rakennusjärjestys on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 11.12.2006. Rakennusjärjestys uusiminen on ajankohtaista vuoden 2026 aikana.

Rakennuskiellot
Suunnittelualue ei ole rakennuskiellossa.

Pohjakartta
Äänekosken kaupunki ylläpitää asemakaavoitetun alueen pohjakarttaa. Pohjakartta on tarkistettu 11.8.2025.

5. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

5.1. Asemakaavan suunnittelun tarve

Asemakaavan muutos on käynnistetty Äänekosken kaupungin aloitteesta ja se sisältyy kaupungin kaavoitusohjelmaan vuosille 2025-2027. Asemakaavan muutoksella tarkastellaan Kovalanniemen asemakaavan kaavamerkintöjen ja -määräysten ajantasaisuutta sekä tutkitaan asemakaavassa osoitettujen aluevarausten tarpeellisuutta.

Tarve kaavamuutoksen laatimiselle on syntynyt, kun yksityinen maanomistaja on esittänyt Keski-Suomen ELY-keskukselle Kovalanniemen palstan, Korpisaaren osan sekä näiden väliselle selänteelle sijoittuvien pikkusaarien suojelua yksityismaan luonnonsuojelualueeksi.

Maastoinventoinnin pohjalta ELY-keskus on todennut 17.4.2013 lausunnossaan, että edellytykset luonnonsuojelualueen perustamiselle ovat olemassa. Myös Äänekosken kaupunginhallitus on todennut 3.6.2013 puoltavansa yksityismaan suojelua.

5.2. Suunnittelun käynnistäminen ja sitä koskevat päätökset

Asemakaavan muutos on käynnistetty Äänekosken kaupungin aloitteesta ja se sisältyy kaupungin kaavoitusohjelmaan vuosille 2025-2027. Kaupunginhallitus päätti käynnistää kaavahankkeen kokouksessaan 3.3.2014 § 68 kaavoituskatsauksen hyväksymisen yhteydessä. Kaavoitushanke kuulutettiin vireille 5.3.2014 ja on ollut nähtävillä kaupungin kaavoituspalvelussa ja kotisivuilla.

5.3. Osallistuminen ja yhteistyö

Kaavan aloitusvaiheessa on laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma, jossa on kerrottu kaavan vuorovaikutusmenettelyistä. Ensimmäinen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on laadittu 27.2.2014. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa täydennetään tarvittaessa kaavaa valmisteltaessa. Kaavaluonnoksen valmistelun yhteydessä päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma on kaavaselostuksen liitteenä (*Liite 1*). Kaavaprosessin aikaista tapahtunutta vuorovaikutusta osallisten ja viranomaisten kanssa on kuvattu kaavaselostuksen vuorovaikutusraportissa (*Liite 3*).

5.3.1. Osalliset

Osallisia ovat kaikki, jotka tuntevat itsensä osallisiksi. AKL 62 §:n mukaan osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, esimerkiksi arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä, tai jättää muistutuksia kaavaehdotuksesta.

Osallisiksi kaavahankkeen yhteydessä tunnistetut tahot on mainittu kaavaselostuksen liitteenä olevassa osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.

5.3.2. Vireilletulo

Äänekosken kaupunginhallitus on 3.3.2014 § 68 päättänyt käynnistää uuden kaavahankkeen Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen. Kaavoitushanke kuulutettiin vireille 5.3.2014 ja on ollut nähtävillä kaupungin kaavoituspalvelussa ja kaupungin kotisivuilla. Kaavan sisältöä ja laadintaa kuvaava osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on ollut nähtävillä 5.3.2014 lähtien MRL 63 § mukaisesti (1.1.2025 alkaen AKL). Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan kaavahankkeen aikana. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ei nähtäville asettamisen yhteydessä toimitettu kaupungille mielipiteitä.

5.3.3. Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

Kaavaluonnosaineiston nähtävillä olosta osallisia ja kuntalaisia tiedotetaan kaupungin sähköisellä ilmoitustaululla sekä *Pikkukaupunkilainen* ja *Äänekosken kaupunkisanomat (ÄKS)* -lehdissä. Lisäksi suunnittelualueen maanomistajille lähetetään kirje valmisteluaineiston nähtäville asettamisesta. Kaavaluonnos asetetaan julkisesti nähtäville AKL 62 § ja MRA 30 § mukaisesti 27.8. - 26.9.2025 väliseksi ajaksi. Osallisilla on mahdollisuus jättää mielipiteensä kaava-aineistosta.

Kaavaluonnoksia päädyttiin asettamaan nähtäville kaksi erilaista versiota parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi. Luonnokset esitetään kaavaselostuksen kohdassa 5.5. Vaihtoehtojen arviointi ja vertailu. Kaavaluonnoksista pyydettiin lausunnot viranomaisilta ja muilta toimijoilta.

Luonnosvaiheen palaute: Kaavaluonnoksista vastaanotetussa palautteessa korostui kaupungin asukkaiden toive säilyttää Kovalanniemen alueen luonto- ja virkistysarvot. Kovalanmajan ja niemen kärkeen sijoittuvan uimarannan säilyminen yleisessä käytössä oli palautteissa nostettu erityisen tärkeänä asiana. Viranomaisten lausunnoissa esitettiin tehtäväksi tarkennuksia, ja pidettiin ympäristöllisesti sopivampana ja kestävämpänä ratkaisuna luonnosvaihtoehtoa 2.

Kaavaluonnosaineistosta tullut palaute ja palautteeseen laaditut kaavoittajan vastineet esitetään kaavaselostuksen liitteenä olevassa vuorovaikutusraportissa (*Liite 3*).

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville 30 päivän ajaksi AKL 65 § ja MRA 27 § mukaisesti kaupunginhallituksen päätöksellä. Kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta kuulutetaan kaupungin kuulutuslehdissä sekä www-sivuilla. Lisäksi suunnittelualueen maanomistajille lähetetään kirje kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta. Kaavaehdotuksesta pyydetään lausunnot viranomaisilta ja muilta toimijoilta. Osallisilla on mahdollisuus jättää nähtävilläolon aikana muistutuksensa kaava-aineistosta.

Kaavaehdotusaineisto pidettiin nähtävillä kokonaisuudessaan kaupungin kotisivuilla ja kaupungintalon ala-aulassa.

Ehdotusvaiheen palaute: Ehdotusaineistosta saatiin kuusi lausuntoa ja yksi muistutus. Keski-Suomen museo lausunnossa tuotiin esille muinaisjäännöksen alueen osalta tarve muinaismuistolain 13 §:n mukaiselle viranomaisneuvottelulle. Neuvottelu järjestettiin kesän aikana ja kaavakartalle tehtiin neuvottelun perusteella tarkennukset. Neuvotteluiden muistiot on lisätty kaavaselostuksen liitteenä olevaan vuorovaikutusraporttiin. Kokonaisuudessaan tullut palaute ja siihen laaditut kaavoittajan vastineet on sisällytetty vuorovaikutusrapottiin.

Kaavan hyväksymisestä päättää kaupungin hallintosäännön mukaan Äänekosken kaupunginvaltuusto. Kaavan hyväksymisestä kuulutetaan kaupungin ilmoitustaululla, ilmoituslehdissä sekä kaupungin kotisivuilla. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt asemakaavan kokouksessaan __. __.2026 § __.

5.3.4. Viranomaisyhteistyö

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin Keski-Suomen ELY-keskuksessa 5.5.2014. Ennen virallista neuvottelua on pidetty maanomistajien, kaupungin kaavoitus-, ympäristönsuojelu- ja vapaa-aikatoimen viranhaltijoiden ja Keski-Suomen ELY-keskuksen viranomaisten kesken neuvottelu Metso-ohjelmaan liittyen 4.4.2013.

Keski-Suomen ELY-keskus on antanut lausunnon METSO-ohjelmaan liittyen 10.2.2012. Lausunnon mukaan Ruokolahden kiinteistön omistaja on esittänyt ELY-keskukselle Kovalanniemen palstan, Korpisaaren osan sekä näiden väliselle selänteelle sijoittuvien pikkusaarien suojelua yksityismaan luonnonsuojelualueena. ELY-keskuksen toteuttaman maastoinventoinnin perusteella kohde täyttää kokonaisuudessaan METSO-ohjelman I-II -luokan valintakriteerit. ELY-keskus on pitänyt lähtökohtana, että METSO-ohjelmaan liittyvää suojelusopimusta ja etenkään suojelupäätöstä ei voida tehdä voimassa olevan asemakaavan kattaman alueen osalta ilman kaavan kumoamista tai muuttamista.

METSO-ohjelmaa on käsitelty Äänekosken kaupungin vapaa-aikalautakunnassa 24.4.2013, teknisessä lautakunnassa (15.5.2013 § 54) ja ympäristölautakunnassa (22.5.2013 § 33). Kaupunginhallitus käsitteli asiaa kokouksessaan 3.6.2013 § 220. Kaupunginhallitus päätti antaa lausunnon Keski-Suomen ELY-keskukselle Ruokolahden kiinteistön 992-403-7-44 suojeluhankkeesta. Lausunnossaan kaupunginhallitus toteaa olemaan valmis muuttamaan 29.1.1969 vahvistettua Kovalanniemen alueen asemakaavaa siten, että asemakaavan käyttötarkoitusmerkinnät eivät luo estettä Ruokolahden kiinteistön 992-403-7-44 määräalan muodostamiselle yksityiseksi luonnonsuojelualueeksi. Kaupunginhallitus puoltaa yksityismaan suojelua kaavalla tai Metso-ohjelman mukaisesti. Suojelu ei kuitenkaan saisi estää niemen käyttöä opetuskohteena, pienimuotoisena retkipaikkana sekä perinteisenä uimapaikkana ja virkistyskohteena (esim. hiihto). Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että varataan riittävät aluevaraukset uimarannalle suuntautuvalle liikenteelle ja pysäköinnille

5.4. Asemakaavan tavoitteet

Asemakaavahankkeen käynnistämisen ja kaavaluonnoksen laatimisen aikaan kaavan tavoitteena oli kumota tai muuttaa voimassa olevaa asemakaavaa siten, että yksityisen maanomistajan kiinteistölle on mahdollista perustaa yksityinen luonnonsuojelualue. Maastoinventoinnin pohjalta ELY-keskus oli todennut, että edellytykset luonnonsuojelualueen perustamiselle ovat olemassa. Myös kaupunginhallitus oli todennut 3.6.2013 puoltavansa yksityismaan suojelua. Kaavamuutoksen tavoitteena oli mahdollistaa yksityisen luonnonsuojelualueen perustaminen ja varmistaa yleisten virkistyskäyttötarpeiden turvaami-

nen. Sisällöltään vanhentunut kaava on ollut esteenä mm. ympäristöltään arvokkaan alueen suojelutavoitteiden toteuttamiselle. Luonnosvaiheen jälkeen kaavan tavoitteet ovat muuttuneet yksityisen maalla tapahtuneiden metsänhakkuiden johdosta.

5.4.1. Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Asemakaavahankkeen lähtökohta-aineistona pidetään ennen kaavahankkeen käynnistämistä käytyjä viranomaisneuvotteluita ja hallinnollisia käsittelyitä. Tavoitteena on virkistystoiminnan ja luonnonsuojelualueen yhteensovittaminen.

Vapaa-aikalautakunnan asettamat tavoitteet: Kovalanniemen kärkiosassa olevan uimaranta-alueen käyttömahdollisuus säilyy edelleen kuntalaisten virkistyskäytössä ja uimarannan käyttäjien on mahdollista käyttää sinne menevää autotietä. Uimareille tulee sallia autojen pysäköinti käyntikerran ajaksi. Talvisin jäätä pitkin kulkeva hiihtolatu ja sen olemassaolo tulee säilyttää. Kärkiosassa tulee olla mahdollisuus ylläpitää uimarannan pukukoppi- ja WC-rakennusta sekä rakentaa rannalle lasten leikkivälineitä ja uimalaituri.

Ympäristölautakunnan asettamat tavoitteet: Kaupunki ryhtyy ajanmukaistamaan Kovalanniemen vanhentunutta leirintäalueasemakaavaa ja ottaa mahdollista kaavaa laatiessaan huomioon alueen merkittävät luontoarvot sekä I luokan pohjavesialueen ja toiminnassa olevan vedenottamon. Ltk puoltaa yksityismaan suojelua kaavalla tai Metso-ohjelman mukaisesti. Suojelu ei saa estää niemen käyttöä opetuskohteena ja pienimuotoisena retkipaikkana. Kovalanniemen kärki olisi kokonaisuuden kannalta hyvä liittää suojelualueeseen, tai ainakin sen kehittämisen tulisi jatkossa tapahtua suojelu-, luontoretki- ja opetustoimintaa tukevalla tavalla. Ltk ei vastusta nykyisen uimarannan pitämistä uimapaikkana, mutta laajamittainen käyttö ja pohjaveden, luonnon ja turvallisuuden kannalta riskialttiit aktiviteetit tulisi ohjata toisaalle. Tulee selvittää mahdollisuutta siirtää jäätien lähtöpaikka niemen tyveen.

Teknisen lautakunnan asettamat tavoitteet: Ltk toteaa, että mikäli alue otetaan suojeluohjelmaan, sen vaatimaan kaavamuutokseen tulee varata riittävä tiealue uimarannalle suuntautuvalle liikenteelle. Nykyinen tieosuus on leveydeltään vain 4 metriä, mikä vaikeuttaa tien kunnossapitoa ja ajoneuvoliikenteen kohtaamisia. Kovalanniementie on osa Kovalan yksityistietä. Tiekunnan kunnossapitovastuuseen Kovalanniementie ei kuulu. Kesäkunnossapidon kustannukset ovat menneet pääosin vapaa-aikalautakunnalle ja talvikunnossapitokustannukset tekniselle lautakunnalle jääteiden momentille. Kaavaan tulisi merkitä pysäköintitaskuja, jolloin pysäköinti saataisiin järjestelmällisemmäksi. Nykyinen jäätien sijainti tulee pitää ennallaan.

Kaupunginhallituksen asettamat tavoitteet: Kaupunginhallitus puoltaa yksityismaan suojelua kaavalla tai Metso-ohjelman mukaisesti Suojelu ei kuitenkaan saa estää niemen käyttöä opetuskohteena, pienimuotoisena retkipaikkana sekä perinteisenä uimapaikkana ja virkistyskohteena (esim. hiihto). Asemakaavan muutoksessa tulee varata riittävät aluevaraukset uimarannalle suuntautuvalle liikenteelle ja pysäköinnille. Jäätien Kovala-Ruotinkylä sijainti tulee pitää ennallaan.

Keski-Suomen ELY-keskuksen asettamat tavoitteet: Suojelualueen perustaminen edellyttää alueen asemakaavan kumoamista tai muuttamista. Kovalanniemen alueelle osoitetut muut käyttötarkoitukset (uimaranta, autoliikenne ja pysäköinti) luovat painetta kaavan kumoamiseen tai muuttamiseen.

Maanomistajan tavoitteet: Kovalanniemen säilyttäminen luonnontilaisena, luonnonarvojen kannalta tärkeänä alueena.

5.4.2. Prosessin aikana syntyneet tavoitteet, tavoitteiden tarkentuminen

Äänekosken kaupungin omistamalla kiinteistöllä 992-403-2-34 sijaitsee lyhytaikaiseen käyttöön vuokrattava loma-asunto Kovalan maja. Kaavamuutoksen yhteydessä on nähty tarpeelliseksi tarkastella alueen osoittamista omana tonttinaan muusta virkistysalueesta erottaen. Käyttötarkoitusalueet erottelemalla rakentamisen alueeksi ja rakentamisesta vapaaksi lähivirkistysalueeksi muodostetaan alueenosat tukemaan virkistyskäyttöä Kovalanniemessä.

Kaavamuutoksella sallitaan alueen säilyminen yleisessä käytössä tai tarvittaessa siirtyminen yksityiseen omistukseen tulevaisuudessa. Tavoite on suurelta osin kehittää Kovalanmajan aluetta palvelemaan

asukkaita. Palautteeseen pohjautuen RA-käyttötarkoitusta muutettiin kaavaehdotuksessa matkailua ja yleistä käyttöä palvelevaksi (R-3).

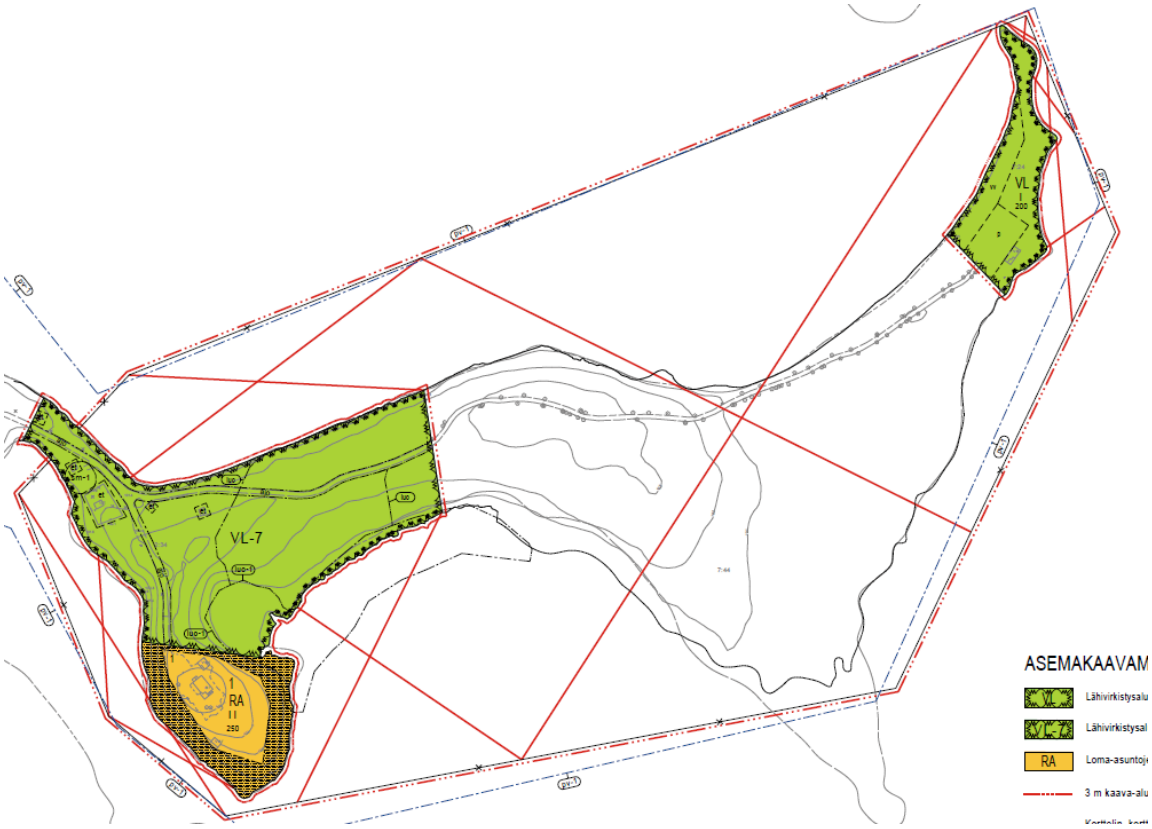
Kaavaluonnosvaihtoehtojen nähtäville asettamisen jälkeen yksityisen maanomistajan kiinteistölle on myönnetty maisematyölupa harvennushakkuille. Kaavaluonnosvaihtoehtojen nähtäville asettamisen jälkeen ei kirjattu maanomistajan jättämää palautetta selkeyttämään alueen maankäytöllistä tai luonnonsuojelullista tavoitetilaa. Tavoitteiden oletetaan olevan siltä osin muuttuneet aikaisemmasta. Kaavaratkaisussa ei ole enää tarkoituksenmukaista osoittaa asemakaavatasoista luonnonsuojelualuetta SL.

Kaavaehdotuksessa asemakaavaa kumotaan niemen kärjestä ja yksityisen maanomistajan kiinteistön alueelta. Asemakaavan varaiseksi jäävät ja muodostuvat kaupungin omistamat alueet suunnittelualueen länsipuolelta. Kaupungin omistama, niemen kärjessä sijaitseva uimaranta-alue sekä yksityisomisteinen kiinteistö jäävät yleiskaavan varaisesti retkeily- ja urheilualueeksi VR, jolla on annettu kaavamääräyksiä luonto- ja maisema-arvoista sekä uimapaikka-merkintä.

5.5. Vaihtoehtojen arviointi ja vertailu

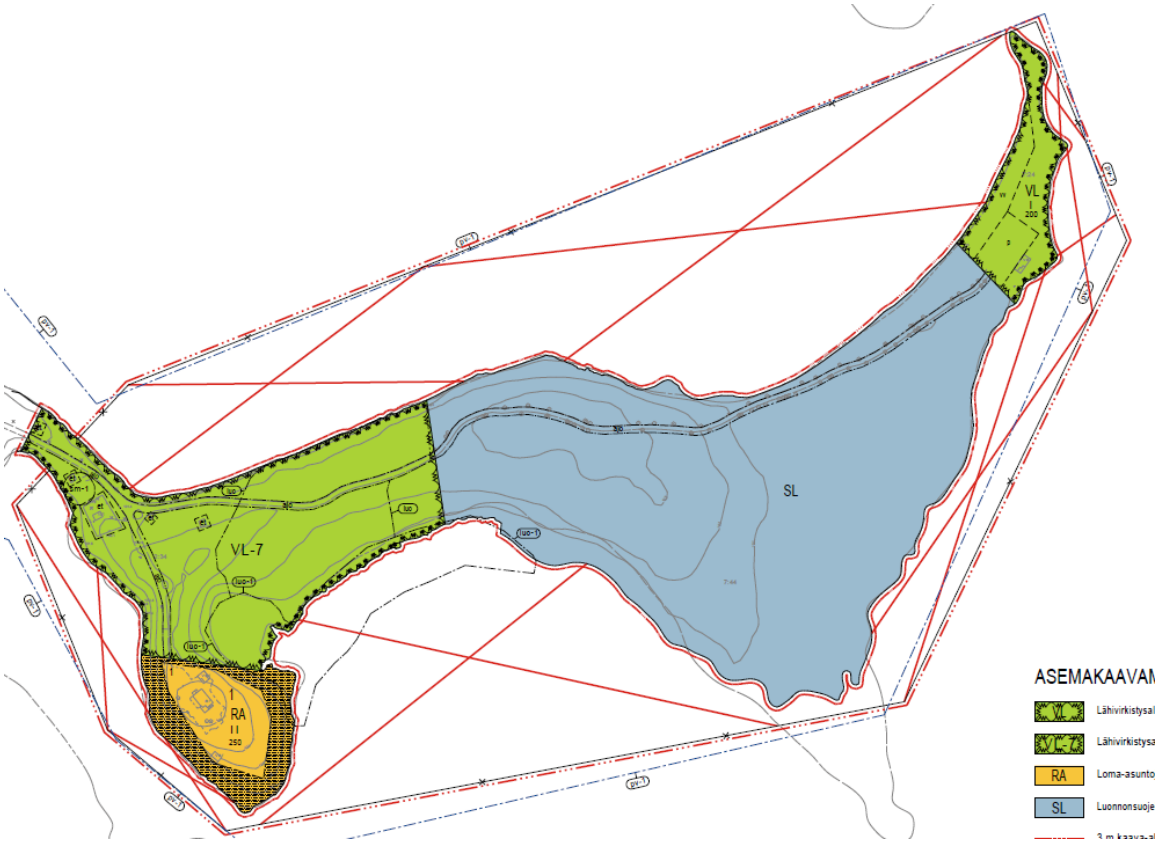
Kaavaluonnoksen valmistelussa oli tarkasteltu kahta vaihtoehtoa.

Vaihtoehdon 1 kaavaratkaisulla kumotaan yksityisen maanomistajan kiinteistöllä oleva asemakaava sekä vesialuetta. Kaavaratkaisussa esitetään ainoastaan kaupungin omistamille maa-alueille käyttötarkoitus. Suurelta osin maa-alueelle esitetään lähivirkistysaluetta, yksi loma-asunnon rakennuspaikka, sekä varaus uimarannalle ja mahdollisille uimarannan parkkipaikoille. Virkistystoiminnan kehittämistä varten osoitetaan rakennusoikeutta uimarannan alueella.

Kuva 21. *Ote 18.8.2025 päivätystä kaavaluonnosversiosta 1.*

Vaihtoehdossa 2 kaavaratkaisulla kumotaan ainoastaan vesialuetta. Muutoin asemakaavan muutoksella esitetään yksityisen maanomistajan kiinteistölle luonnonsuojelualuetta sekä kaupungin omistamille kiinteistöille lähivirkistysaluetta ja yksi loma-asunnon rakennuspaikka rakentuneelle kiinteistölle.

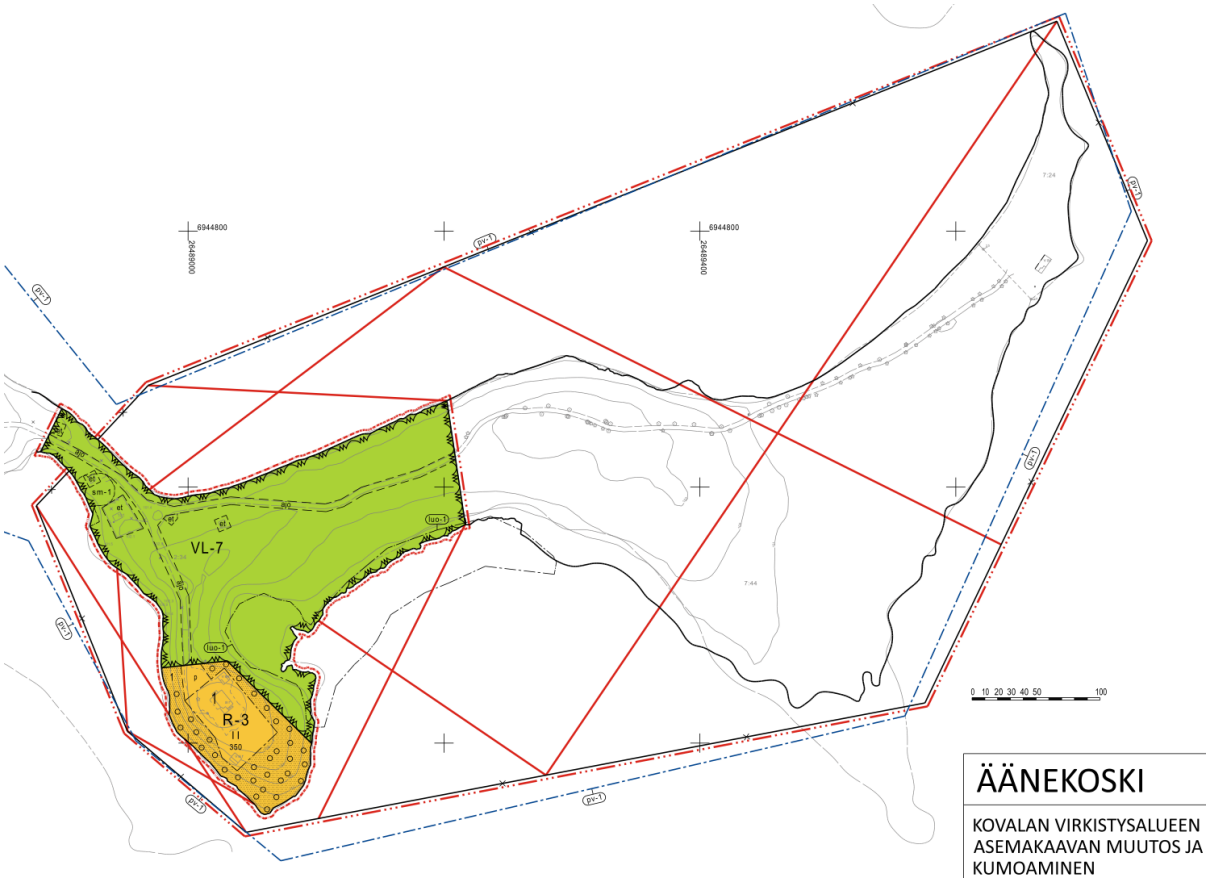

Kuva 22. *Ote 18.8.2025 päivätystä kaavaluonnosversiosta 2.*

6. ASEMAKAAVAN KUVAUS

6.1. Kaavan rakenne

Kaava-alueen maankäyttöratkaisut perustuvat osin jo rakentuneen rakennuskannan tilan todentamiseen. Alueelle ei esitetä uusia rakentamisen alueita, ainoastaan Kovalanmajan rakentunut alue omana tonttinaan. Muutoin Kovalanniemi säilyy yleisenä virkistysalueena. Kumottavalle asemakaavan osalle sijoittuu vesialueita, yksityisen maanomistajan laaja talousmetsäalue sekä niemen kärjen uimranta-alue. Tarvetta uudelle katurakentamiselle ei alueelle muodostu, vaan kulku tapahtuu ajoyhteydellä, joka noudattaa yksityistien linjausta. Kaupungin tavoitteen mukainen virkistyskäyttö uimarannan alueella säilyy yleiskaavan mukaisena. Yhdyskuntatekniikan toiminnot on esitetty kaavassa osa-alue -merkinnöin.

Kuva 23. *Asemakaavalla muodostuvat alueet.*

6.1.1. Mitoitus

Kaava-alueen kokonaispinta-ala on 32,3885 ha, josta muutosta 32,2805 ha ja laajennusta 0,108 ha. Kaavalla muodostuu puustoisena säilytettävää lähivirkistysaluetta (VL-7) noin 3,678 ha sekä loma- ja matkailualuetta (R-3) noin 0,8 ha, eli kaavalla muodostuu aluevarauksia 4,48 ha suuruiselle alueelle. Rakennusoikeutta muodostuu 350 k-m^2. Kaavalla kumotaan voimassa olevan asemakaavan erityisaluetta ER noin 27,9 ha, jota on osoitettu koko voimassa olevan asemakaavan alueelle, vesialueet mukaan lukien.

6.2. Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen

Asemakaavan keskeisimpänä tavoitteena on todentaa maankäytöllinen toteutunut tilanne ja uudistaa vanhat voimassa olevat kaavamääräykset vastaamaan nykypäivän tarpeita. Tavoitteena on myös yhtenäistää alueen maankäyttö muiden Äänekosken kaupungilla olevien kaavojen kanssa. Lähivirkistysalueiden toimivuus varmistetaan osoittamalla alueelle yhtenäiset virkistysalueet kaavassa. Alueelle ei osoiteta uutta asumista, joka turvaa luonnon monimuotoisuuden säilymistä.

6.3. Aluevaraukset

Alueella osoitetaan loma- ja matkailualuetta sekä lähivirkistysaluetta.

Korttelialueet

R-3

Loma- ja matkailualue, jolle saa rakentaa vapaa-aikaa, lomanviettoa, yleistä virkistystä, retkeilyä ja matkailua tai loma-asumista palvelevia julkisia- tai yksityisen toimesta toteutettavaa toimintaa palvelevia rakennuksia. Alueen rakennusoikeudesta saa käyttää enintään 150 k-m² ympärivuotisen asunnon rakentamiseen.

R-3 -merkinnällä on osoitettu Kovalan majan alue suunnittelualueen länsipuolella. Kortteliin on osoitettu yksi tontti ja sille kerrosluvuksi II ja rakennusoikeudeksi 350 k-m^2. Oleva rakennuskanta käyttää nykyisin 126 + 46 + 39 = 211 k-m^2. Tontin ranta-alue on osoitettu pisterasterilla rantapuuston säilyttämistä varten.

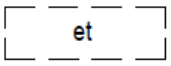
Viheralueet

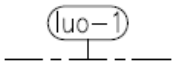
Lähivirkistysalue. Alue on säilytettävä puustoisena.

Valtaosa alueesta osoitetaan lähivirkistysalueen merkinnällä **VL-7**, joka määrää säilyttämään alueen puustoisena. Puustoisena säilyttäminen mahdollistaa potentiaalisen liito-oravan elinympäristön ja -kulkuyhteyden säilyttämistä tai tukemista. Suunnittelualueelle sijoittuu lintujen ja muiden eliöiden kannalta tärkeää luonnontilaista aluetta, jonka säilyminen on tärkeää. *Kovalanniemen vanha metsä* (arvoluokka 3/4, monimuotoisuutta turvaavat kohteet; viiksisiippa ja potentiaalinen liito-oravan yhteystarve) -luontokuvion turvaava vaatimus katetaan VL-7 käyttötarkoitusalueen määräyksellä puuston säilyttämisestä.

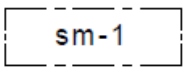
Kaavakartalla **luo-1** aluerajaus perustuu alueen viimeisimpään luontoselvitykseen (Liite 4) osoittaen luontokuvion *Kovalanniemen luhta* (arvoluokka 1/4, lainsäädännöllä turvatut kohteet).
Alueelle sijoittuu olevaa yhdyskuntatekniikkaa (et) sekä tunnettu kiinteä muinaisjäännös (sm-1), kivikautinen asuinpaikka.

Ohjeellinen, yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten alue.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue, jolla ei saa suorittaa sen luonnontilaa merkittävästi muuttavia toimenpiteitä.

Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Aluetta koskevista tai siihen liittyvistä toimenpiteistä ja suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon lausunto.

Liikennealueet

Ajoneuvoliikenteen kulku Kovalanniemeen osoitetaan ajoyhteys -merkinnällä **ajo**.

6.4. Kaavamerkinnät ja –määräykset

Asemakaavassa on annettu erityisiä kaavamääräyksiä ohjaamaan rakentamista. Määräykset on katsottu soveltuvin osin huomioiden Äänekosken kaupungin alueella yhtenäistä käytäntöä.

YLEISMÄÄRÄYKSET

Ympäristö ja rakennustapa

Rakentaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakennusten maastonmuotoihin sopeuttamiseen, rakennusten korkeusasemaan, muotoon, ulkomateriaaleihin ja väritykseen. Rakennusten julkisivumateriaalina tulee käyttää pääasiassa puuta. Rakennukset tulee suunnittelulla ja värityksellä sopeuttaa maisemaan ja puustoiseen ympäristöön, kirkkaita värejä ei sallita. Katon tulee olla väritykseltään tumma kaikissa rakennuksissa.

Rakennettaessa alueen mäntymetsää ja metsänpohjaa tulee säästää ja sisällyttää osaksi pihasuunnitelmaa. Pihasuunnitelma on esitettävä rakentamisluvan hakemisen yhteydessä.

Asuinrakennusten alimman lattiatason tulee olla vähintään 1 metri ylävesirajaa korkeammalla (+100.90, N60 Keitele-järvi / +101.20, N2000)

Rannanläheisyyteen toteutettavien sauna- ja talousrakennusten harjakorkeus saa olla enintään 4m. Rakennusten etäisyys keskiveden korkeudelta määritettyyn rantaviivaan tulee olla vähintään 15 metriä. Rakentamaton alue tulee säilyttää puustoisena.

Erilliset saunat on liitettävä kunnalliseen viemäriin, mikäli käytetään paineellista vesijohtoa. Mikäli kiinteistön jätevesiä ei voida johtaa kunnan viemäriverkkoon viettoviemärillä, vastaa kiinteistö jätevesien pumppauksesta omalla kustannuksellaan.

Rakennuspaikkojen rakentamaton osa on säilytettävä hoidetussa luonnontilassa.

Korttelin 1 rakennuspaikalle saa rakentaa enintään yhden laiturin, jonka enimmäispituus on 10 metriä. Laiturin enimmäiskoko on 20 m^2.

Hulevedet

Hulevedet tulee hoitaa kiinteistökohtaisilla järjestelyillä tontin omalla alueella.

Pohjavesi

Rakentaminen ja muu maankäyttö pohjavesialueella on toteutettava siten, että ympäristönsuojelulain 17 §:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto sekä vesilain 3 luvun 2 §:n mukainen pohjaveden muuttamiskielto eivät vaarannu.

6.5. Nimistö

Asemakaavalla ei muodostu nimettäviä katuja tai puistoja.

7. KAAVAN VAIKUTUKSET

Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutoksen osalta on sovellettu lain maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta 432/2023 voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Kaavaa laadittaessa selvitetään suunnitelman toteutumisen aiheuttamia vaikutuksia. Vaikutusten arviointia tehdään läpi kaavaprosessin sitä täydentäen ja tarkentaen. Vaikutusten arvioinnissa lähtökohtana on kaavan toteuttamisen vaikutusten vertailu nykytilaan. Vaikutusten selvittäminen perustuu alueelta käytössä oleviin perustietoihin, alueella suoritettuihin maastokäynteihin, aluetta koskeviin selvityksiin ja suunnitelmiin, osallisilta saataviin lähtötietoihin, lausuntoihin ja muistutuksiin sekä laadittavien suunnitelmien ympäristöä muuttavien ominaisuuksien analysointiin.

7.1. Ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Suunnittelualue sijoittuu kokonaisuudessaan asemakaavoitetulle alueelle. Kaavalla vahvistuvan alueen nykyinen rakennuskanta sijoittuu loma- ja matkailualueelle tarkoitetulle eteläiselle niemenkärjelle. Rakennuspaikalla on päärakennus Kovalan maja, rantasauna sekä talousrakennus.

Asemakaavaa kumotaan niemestä Kovalan uimarannan osalta sekä yksityisomisteiselta metsäiseltä kiinteistöltä. Kovalanniemen itäinen osuus jää yleiskaavan mukaiseksi retkeily- ja ulkoilualueeksi, joka vastaa alueen nykyistä käyttöä ja luonnontilaa. Yleiskaavassa on annettu uimapaikka-merkintä nykyiselle paikalleen. Uimarannan käytettävyyteen, kehittymiseen tai liikennejärjestelyihin ei kaavamuutoksella muodostu erityisiä vaikutuksia. Uimarannan toiminnot jatkuvat nykyiseen tapaan kaupungin ylläpitäminä.

Kaavan vaikutukset ihmisten elinoloihin ja -ympäristöön ovat vähäisiä ja liittyvät pääasiassa virkistyskäyttöön todetut luontoarvot turvaten. Kaavaratkaisulla Kovalanniemen metsäinen ja luonnonmukainen ympäristö säilyy, eikä rakentamisen määrä osoiteta lisääntyväksi niemen alueella.

Kaavaratkaisun vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ovat myönteisiä. Alueen virkistyskäyttö mahdollisesti lisää elinvoimaa ja ihmisten liikkuvuutta alueella. Toimintojen selkeä jäsentäminen erillisiksi käyttötarkoitusalueiksi auttaa vastaamaan majoittumisen, virkistysalueen- ja myös luonnon monimuotoisuuden kannalta herkempien alueiden käyttöön liittyviin kysymyksiin. Mahdolliseen matkailuun, aktiivisempaan virkistystoimintaan ja tarvittaessa rakentamisen soveltuva alue sijoittuu Kovalanniemen eteläkärkeen osaksi Kovalan majan rakennuskokonaisuutta. Kovalan maja on kaupunkilaisille tärkeäksi koettu yhteinen virkistyskohde, jonka säilymistä ja kehittymistä on toivottu.

Asemakaavassa loma- ja matkailualueen määräyksessä sallitaan lisäksi 150 m^2:n ympärivuotisen asunnon rakentaminen. Merkinnällä varaudutaan tulevaisuuden tarpeisiin, jota voi olla yritystoiminnan yhdistäminen omaan asumiseen. Asemakaava tulle olemaan voimassa seuraavat vuosikymmenet, joten sillä varaudutaan mahdollisuuteen harjoittaa yritystoimintaa väljemmin. Nykytilanteessa tontti on Äänekosken kaupungin omistuksessa ja tulee toimimaan asukkaiden virkistyskäytössä niin kauan kuin kaupunki tontin omistaa. Kaavalla ei edellytetä alueen myymistä yritystoiminnan tarpeisiin, vaan varaudutaan tulevaisuuden erilaisiin tilanteesiin mahdollistavana.

7.2. Maa- ja kallioperä, vesi ja ilma

Kaavalla ei muodostu vaikutuksia maa- ja kallioperään eikä veteen tai ilmaan. Kaava todentaa olemassa olevaa tilannetta suunnittelualueella, eikä massiivisia muutoksia maanmuokkaukseen ole tiedossa. Puustoa säilyy kautta kaava-alueen, minkä johdosta vaikutukset ilmastoon ovat vähäiset.

Kaavaratkaisulla osoitettujen rakentamisen alueiden määrä suunnittelualueella vähenee. Ennen erityisalueeksi varatusta alueesta muodostuu valtaosin luonnonmukaista lähivirkistysaluetta ja rakentaminen osoitetaan erilleen toteutuneeseen rakennuskantaan perustuen. Kaavaratkaisu edellyttää puuston säilyttämistä, millä tuetaan ilmastonmuutoksen vaikutusten vähentämistä.

7.3. Luonto

Luonnonympäristöä turvaavat asemakaavassa osoitettu 1. arvoluokan luontokuvion mukainen suojelumerkintä, sekä lähivirkistysalueen määräys, jonka mukaan koko alue tulee säilyttää puustoisena. Kaavamuutos osaltaan mahdollistaa myös voimassa olevaan kaavaan nähden yksityisen maanomistajan tavoitteen yksityisen luonnonsuojelualueen perustamiselle, vaikka tavoitteiden oletetaan olevan muuttuneen. Voimassa oleva rantakaava on viranomaisneuvotteluissa nähty esteenä luonnonsuojelualueen perustamiselle, vaikka yksityinen maanomistaja ei voimassa olevaa kaavaa ole toteuttanutkaan.

Kaavan kumoutuessa Kovalanniemen itäiseltä osuudelta luontoarvoja turvaava lainsäädäntö on voimassa kaavatilanteesta riippumatta. Kaavan kumoamisella ehkäistään mahdollisia ympäristöarvoja vahingoittava rakentaminen Kovalanniemen itäisellä osuudella. Niemen kaakkoisreunan kaislikkoisen luontokuvion osa on kokonaisuudessaan osoitettu osaksi lähivirkistysaluetta rauhoittaen luonnon monimuotoisuudelle tärkeää luhtaista aluetta.

7.4. Yhdyskuntarakentaminen, energiatalous ja liikenne

Asemakaavan muutoksen toteutuminen ei vaikuta alueen jo rakennettuun yhdyskuntarakenteeseen. Kaavaratkaisu ei vaikuta suunnittelualueen liikenteeseen. Suunnittelualueen kulkuyhteydet palvelevat jo rakentunutta rakennuskantaa sekä virkistysalueita. Alueelle ei muodostu uusia tieyhteyksiä. Kaavalla ei vaikuteta talvenaikaisen jäätien vuosittaiseen toteuttamiseen. Niemen kärjen maanomistajana kaupungilla on tavoitteena leventää kärkeen johtavan yksityistien kulkurasitetta neljästä kuuteen metriin, jotta tiestä saadaan tarpeeksi leveä palvelemaan paremmin alueen virkistyskäyttöä.

7.5. Kaupunkikuva, maisema, kulttuuriperintö ja rakennettu ympäristö

Asemakaavan muutos turvaa alueen maisemaa, sekä kulttuuri- ja luonnonympäristöä. Maisema on huomioitu ohjaamalla rakentamista kaavan yleismääräyksillä. Rakentamisen suunnittelu ja väritys tulee sopeuttaa maisemaan ja puustoiseen ympäristöön. Maisemassa selkeästi näkyviä kirkkaita värejä ei sallita.

Muinaisjäännösten osalta kulttuuriympäristön säilymistä edistetään alueelle laaditulla arkeologisella inventoinnilla ja siten tietoisuuden lisäämisellä muinaisjäännöksiä kohtaan. Alueelle on sijoittunut kivikautinen asuinpaikka, jonka alueelle on vuonna 1991 toteutettu pohjaveden ottoon liittyvää kunnallistekniikkaa. Museoviranomaiset selvittivät muinaisjäännöksen tilanteen ja muinaismuistolain 13 §:n mukaisessa neuvottelussa muinaisjäännös todettiin tuhoutuneeksi eikä kaavamerkintä asemakaavassa ole enää tarkoituksenmukainen.

Kovalanniemen kulttuuriperinnön osalta kaavan vaikutus ovat myönteinen, ja olevaa tietoisuutta vahvistava. Rakennusperinnön näkökulmasta kaavalla ei ole tarpeen esittää rakennuskantaa suojeltavaksi.

7.6. Elinkeinoelämä

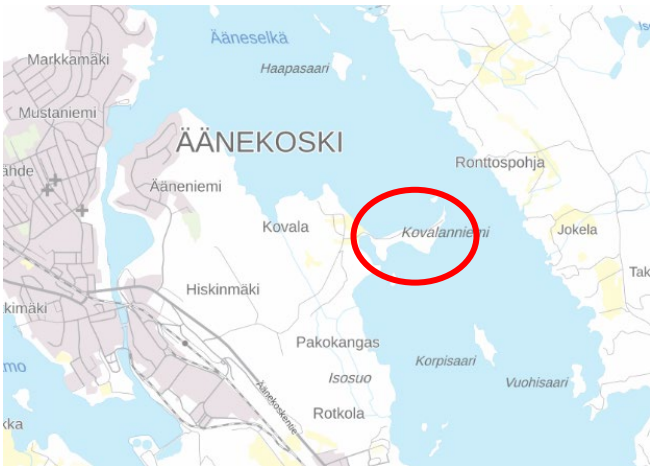
Kaavaratkaisulla ei ole merkittäviä elinkeinoelämän taloudellisia vaikutuksia. Kaavaratkaisulla mahdollistetaan Kovalanniemen eteläkärjen virkistys- ja majoitustoiminnan kehittäminen myös yksityisessä käytössä, jolla voi olla kaupungille taloudellisesti myönteisiä vaikutuksia. Kaavaratkaisulla kuitenkin ensisijaisesti varmistetaan nykyisen yleisen käytön jatkuminen ja kehittäminen.

8. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Alueen toteuttaminen voidaan aloittaa kaavan saatua lainvoiman.

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

KOVALAN VIRKISTYSALUEEN ASEMAKAAVAN MUUTOS JA OSITTAINEN KUMOAMINEN

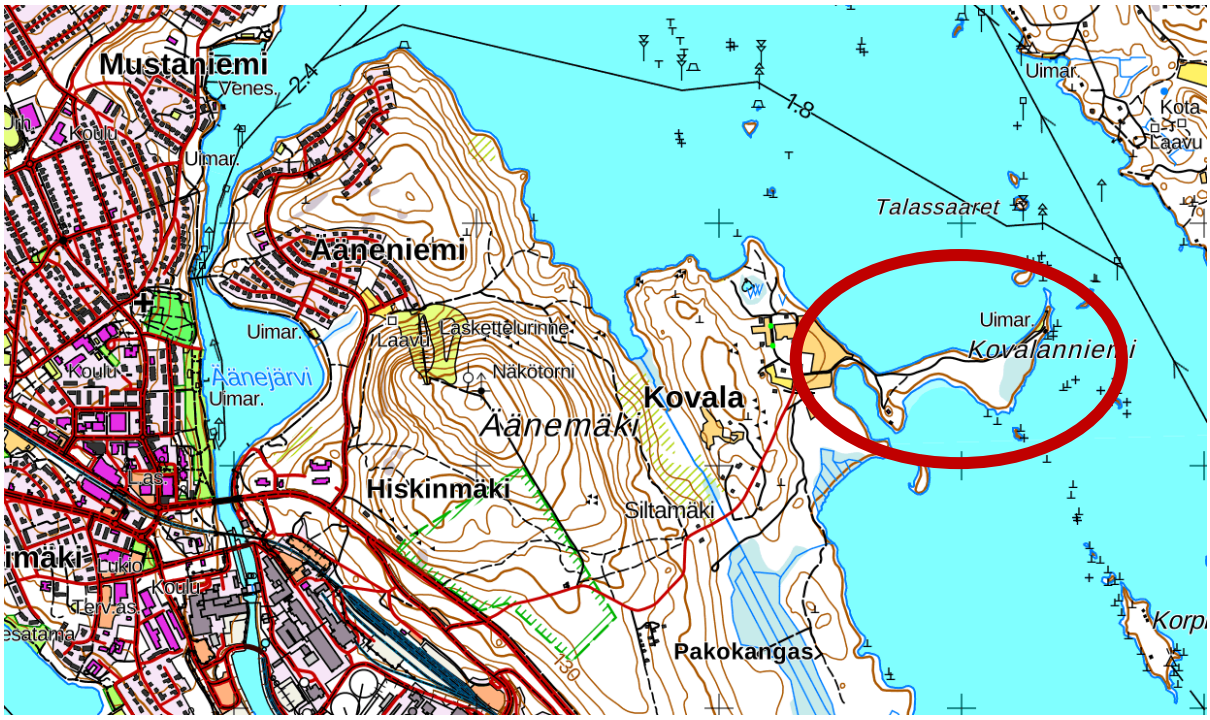

OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA (AKL 63 §)

27.2.2014 / 18.8.2025 /16.3.2026

1. SUUNNITTELUALUE

Kuva 1. *Suunnittelualueen sijainti ja rajaus*

Suunnittelualueena on Kovalanniemi, joka sijaitsee noin 3,5 kilometriä Äänekosken keskustasta itään ja on kooltaan noin 29 hehtaaria. Suunnittelualueella sijaitsee kaupungin omistuksissa oleva Kovalan maja, sekä julkinen uimaranta.

2. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Tarve kaavamuutoksen laatimiselle on syntynyt, kun yksityinen maanomistaja on esittänyt Keski-Suomen ELY-keskukselle Kovalanniemen palstan, Korpisaaren osan sekä näiden väliselle selänteelle sijoittuvien pikkusaarien suojelua yksityismaan luonnonsuojelualueeksi.

Maastoinventoinnin pohjalta ELY-keskus on todennut 17.4.2013 lausunnossa, että edellytykset luonnonsuojelualueen perustamiselle ovat olemassa. Myös Äänekosken kaupunginhallitus on todennut 3.6.2013 puoltavansa yksityismaan suojelua.

Alun perin kaavamuutoksen tavoitteena oli mahdollistaa yksityisen luonnonsuojelualueen perustaminen ja varmistaa yleisten virkistyskäyttötarpeiden turvaaminen. Sisällöltään vanhentunut kaava oli esteenä mm. ympäristöltään arvokkaan alueen suojelutavoitteiden toteuttamiselle. Kaavaprosessissa oli tarkoitus suorittaa joko asemakaavan kumoaminen tai kaavamuutos siten, että alueen luontoarvot ja virkistyskäyttö voidaan sovittaa yhteen.

Kaavaluonnoksen nähtävillä olon jälkeen on tavoitteet muuttuneet. Yksityisen maanomistajan maa-alueella on suoritettu metsänhakkuutoimenpiteitä, eikä alueen osoittaminen luonnonsuojelualueeksi kaavallisesti ole tarkoituksenmukaista. Kaavahankkeen valmistelu ohjautuu näin ollen suurelta osin voimassa olevan asemakaavan kumoavaksi, jolloin alueelle jää voimaan Ääneskoski 2030 osayleiskaavatilanne.

3. SUUNNITTELUTILANNE

3.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

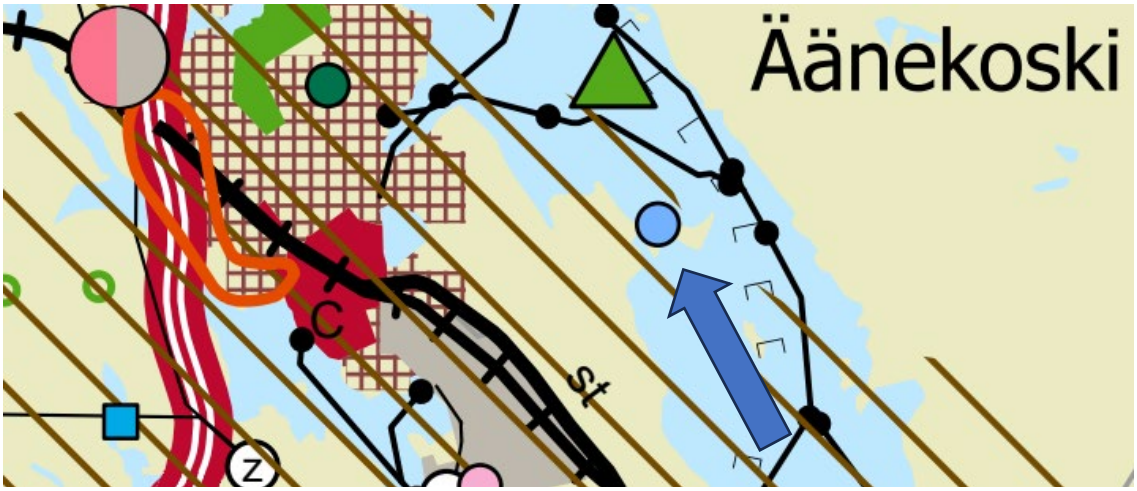
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa alueidenkäyttölain mukaista suunnittelujärjestelmää. Tavoitteilla varmistetaan, että valtakunnallisesti merkittävät asiat huomioidaan kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa. Alueidenkäyttötavoitteiden avulla taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin.

Valtioneuvoston 14.12.2017 päättämät valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

3.2. Maakuntakaava

Keski-Suomen tarkistettu maakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 1.12.2017 ja se on tullut voimaan 26.1.2018. Koko Keski-Suomi on maakuntakaavassa osoitettu biotalouteen tukeutuvaksi alueeksi. Suunnittelualue on merkitty karttaan kulttuuriympäristön vetovoima-alueeksi (ruskea vinorasteri). Alueella sijaitsee myös maakunnallisesti tärkeä pohjavesialue (mustalla rajattu sininen ympyrä) joka tulee ottaa suunnittelussa huomioon. Alueen läheisyydessä kulkee laivaväyliä (musta viiva mustilla palloilla) ja lisäksi moottorikelkkailureitti (ohut musta viiva väkäsillä).

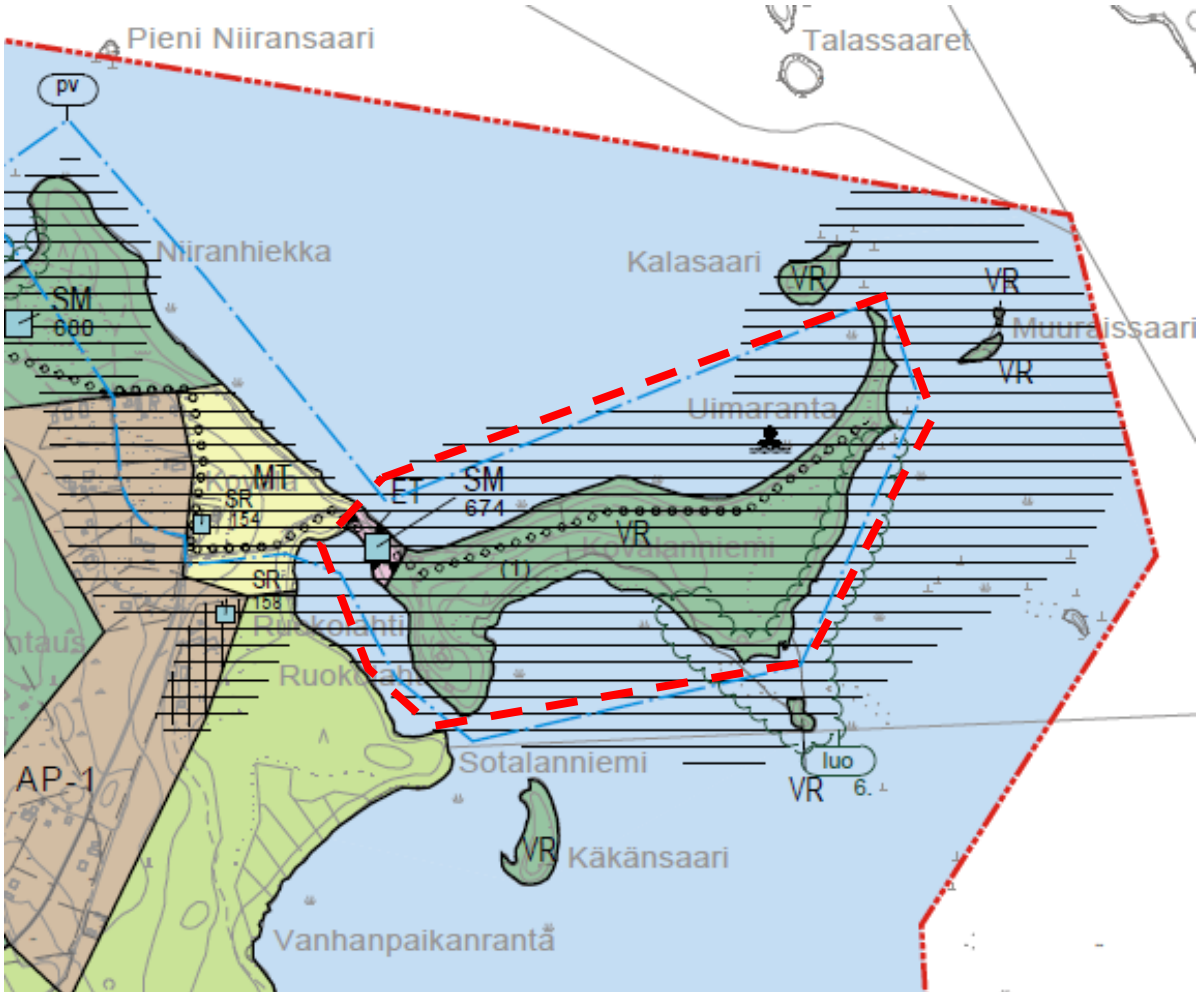
Kuva 2. *Ote voimassa olevasta Keski-Suomen maakuntakaavayhdistelmästä. Suunnittelualueen sijainti on osoitettu sinisellä nuolella.*

Keski-Suomen maakuntakaava 2040

Keski-Suomen liitto käynnisti maakuntakaavan päivityksen loppuvuodesta 2020. Päivitys koskee koko Keski-Suomen maakunnan aluetta, Kuhmoinen pois lukien. Maakuntakaava päivitetään Keski-Suomen liiton rullaavan maakuntakaavoituksen periaatteiden mukaisesti. Rullaavassa maakuntakaavoituksessa voimassa olevaa maakuntakaavaa muutetaan kertyneiden muutostarpeiden mukaan. Kaavasta käytetään nimeä Keski-Suomen maakuntakaava 2040. Maakuntavaltuusto hyväksyi 8.12.2023 § 21 kaavaehdotuksen, joka käsitteli seudullisesti merkittävää tuulivoimatuotantoa ja liikenteen muutostarpeita. Lisäksi tarkasteltiin hyvinvoinnin aluerakennetta. Maakuntakaava 2040 muuttaa ja täydentää voimassa olevaa maakuntakaavaa näiden teemojen osalta, muilta osin 28.1.2020 lainvoiman saanut Keski-Suomen maakuntakaava jää voimaan sellaisenaan. Maakuntavaltuuston 8.12.2023 hyväksymä Keski-Suomen maakuntakaava 2040 on lainvoimainen 1.10.2025 alkaen. Maakuntakaava 2040 kaavakartalla ei ole merkintöjä suunnittelualueelle.

3.3. Yleiskaava

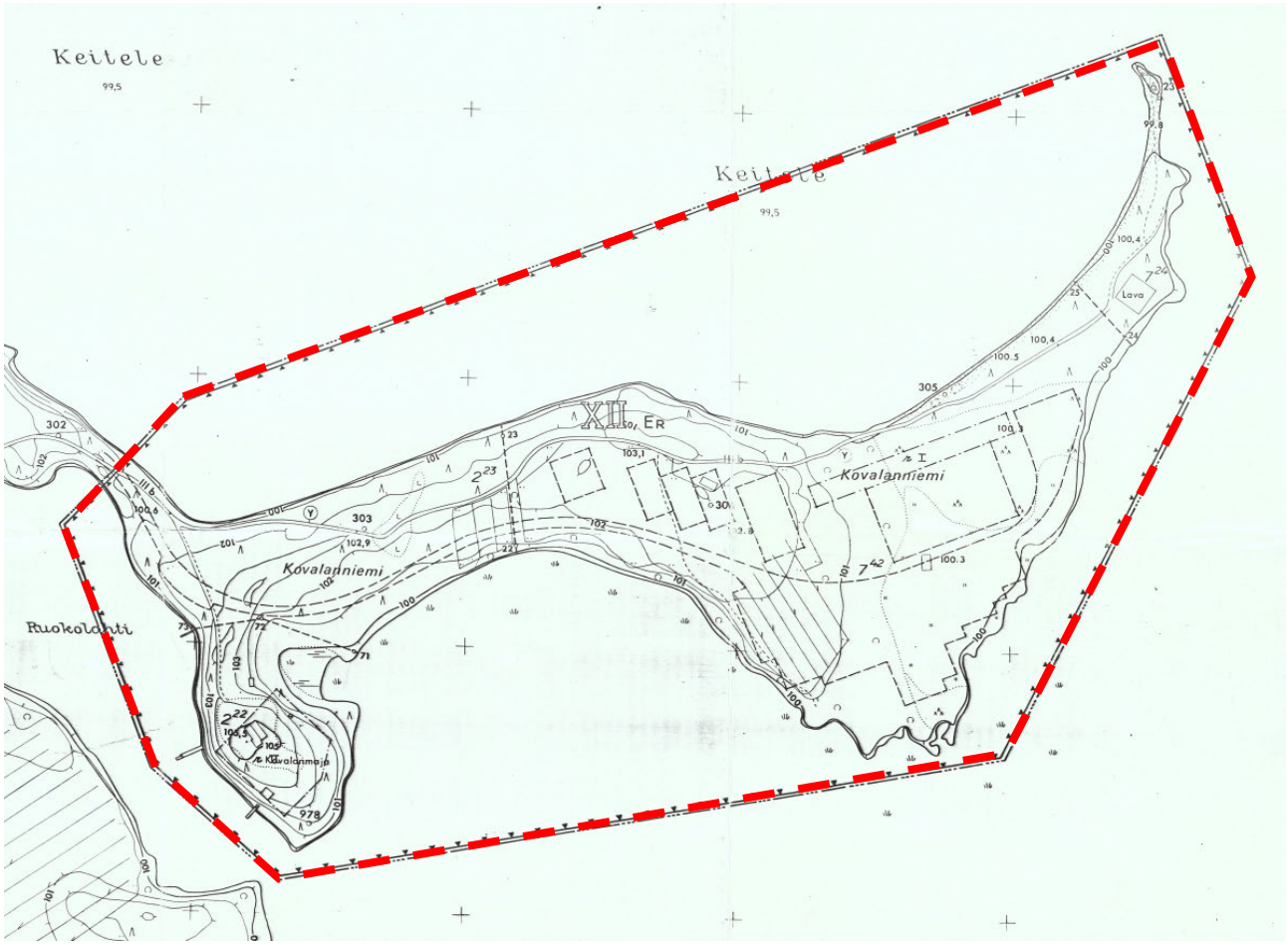
Äänekoski 2030 osayleiskaava on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 29.5.2017 ja se on saanut lainvoiman heinäkuussa 2017. Suunnittelualueelle on yleiskaavassa osoitettu retkeily- ja ulkoilualuetta (VR) ja yhdyskuntateknisen huollon aluetta (ET). Suunnittelualueen länsiosaan sijoittuu muinaismuistolain rahoittama kiinteä muinaisjäännös (SM). Alueen läpi kulkee ohjeellinen ulkoilureitti (palloviiva). Alueen eteläpuolen ranta-alueelle on merkitty luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää aluetta (LUO), joka tulee ottaa suunnittelussa huomioon. Pohjoispuolelle on osoitettu yleinen uimaranta. Alueen ympäri kulkee tärkeä vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue (pv). Koko alue kuuluu myös maisemallisesti arvokkaaseen alueeseen (musta vaakaviivarasteri).

Kuva 2. *Ote Äänekoski 2030 osayleiskaavasta. Suunnittelualueen likimääräinen rajaus on osoitettu punaisella katkoviivalla.*

3.4. Asemakaava

Suunnittelualueella on voimassa 29.1.1969 hyväksytty ranta-asemakaava. Siinä alueelle on esitetty varsin tiivistä leirintäaluetyyppistä virkistyskäyttöä. Suunnittelualueella on kaavamerkintöjä erityisalueesta (E) ja virkistysalueesta (ER) esimerkiksi uintia, leirintää, retkeilyä ja niihin liittyvää toimintaa varten. Ranta-asemakaavassa näkyy myös alueen läpi kulkeva reitti ja alueelle suunnitellut rakennukset.

Kuva 4. *Ote ajantasa ranta-asemakaavasta. Suunnittelualue on rajattu punaisella katkoviivalla.*

3.5. Muut selvitykset ja suunnitelmat

Aiemmat selvitykset ja suunnitelmat

- Äänekoski 2030 osayleiskaavan aineisto
- Rakenneyleiskaava 2016 aineisto
- Keski-Suomen maakuntakaavan aineisto
- Äänekosken itäosan rantojen luonto- ja maisemaselvitys (Kimmo Tuikka, 5.1.1992)

Kaavatyön aikana tehtävät selvitykset

- Luontoselvitys Kovalanniemen alueelle (Tuomo Pihlaja, 31.10.2024)
- Arkeologinen inventointi (Janne Soisalo, 28.11.2025)

4. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Valtion ja kuntien viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja edistää niiden toteutumista. Viranomaisten on myös arvioitava toimenpiteidensä vaikutuksia valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kannalta. Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista ja alueen erityispiirteistä arvioidaan tätä kaavahanketta koskevat tavoitteet.

Kaavan vaikutukset kohdistuvat naapurikiinteistöihin, sosiaalisiin ja yhdyskuntataloudellisiin vaikutuksiin sekä ympäristöllisiin ja liikenteellisiin vaikutuksiin. Vaikutusten esiintyminen ja arviointi tapahtuu asiantuntijoiden, viranomaisten, maanomistajien, asukkaiden ja suunnittelijoiden kanssa yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa. Kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Lähtökohtana ovat aiemmat suunnitelmat ja inventoinnit sekä kartat. Vaikutusten arvioinnissa verrataan kaavan mukaista tilannetta ja sen asetettuja tavoitteita nykytilanteeseen. Vaikutusten arviointia tehdään läpi kaavaprosessin. Vaikutusten arviointi suoritetaan kaavaselostuksessa kaavoittajan toimesta.

Kaavan vaikutuksia arvioidaan seuraavien ominaisuuksien osalta:

1) Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön	- terveellisyys, viihtyisyys ja elinolot - alueen identiteetti ja imago - palveluiden saatavuus - sosiaaliset vaikutukset
2) Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon	- maanpinnan muutokset - pohjavedet, pinta- ja hulevedet - herkät alueet - lämmitysratkaisujen vaikutukset - infrastruktuurin, liikenteen ja toiminnan päästöt
3) Vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin	- luontoarvojen huomioon ottaminen (uhanalaiset, rauhoitetut ja erityistä suojelua tarvitsevat lajit, direktiivilajit, arvokkaat kasvillisuustyypit, esiintymisalueiden laajuus ja laatu) - maa- ja kiviainekset
4) Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen	- kunnallistekniikka ja rakennettu ympäristö - olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttömahdollisuudet, kehittäminen ja eheyttäminen - liikenteen sujuvuus, liikenneturvallisuus - liikennemäärät; huolto-, ajoneuvo- ja kevytliikenne - kevyen ja joukkoliikenteen toimintaedellytykset - pysäköinnin järjestäminen
5) Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön	- uudisrakentamisen liittyminen alueen kokonaisuuteen - maisema- ja taajamarakenne - rakenteiden korkeudet, mittakaava ja massoittelu, sijoittuminen maastoon - maisematyypit ja -alueet - paikallisesti tai valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet - kulttuuriympäristökohteiden huomioon ottaminen
6) Vaikutukset elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen	- vaikutus markkinoihin - kilpailijoiden toimintaedellytykset - uusien yritysten mahdollisuudet tulla markkinoille - investointihalukkuus - liiketoiminnan kasvumahdollisuudet - sijainti ja saavutettavuus

5. OSALLISET

Asemakaavatyössä osallisia ovat alueen maanomistajat, kaupungin asukkaat ja yrittäjät sekä muut, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Osallisia ovat myös viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa kaavoitus käsittelee. Osallisilla on oikeus ottaa osaa kaavan valmisteluun, arvioida sen vaikutuksia ja lausua kaavasta mielipiteensä (AKL 62 §).

Kaavahankkeessa osallisia ovat:

- alueen asukkaat, kiinteistöjen omistajat, vuokramiehet, nykyiset ja tulevat yritykset
- alueen kylätoimikunnat, osakaskunnat, tiekunnat ja yhdistykset
- kuntalaiset, joiden oloihin kaavoitus saattaa vaikuttaa
- Keski-Suomen elinvoimakeskus (EVK)
- Lupa- ja valvontavirasto (LVV)
- Keski-Suomen liitto
- Keski-Suomen museo
- Keski-Suomen pelastuslaitos
- Äänekosken Energia Oy
- Äänekosken kaupungin hallintokunnat

6. OSALLISTUMISEN JA VUOROVAIKUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Alueidenkäyttölaki määrittelee, miten asemakaava on laadittava ja käsiteltävä. Lain mukaan osallisille on järjestettävä mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa kaavan sisältöön. Kaavasta on järjestetty viranomaisneuvotteluita kaavahankkeen alkuvaiheessa.

Tiedottaminen

Kaavan vireille tulosta ja nähtävillä oloista tiedotetaan kaupungin kotisivuilla sähköisellä ilmoitustaululla ja kaupungin ilmoituslehdissä (*Pikkukaupunkilainen* ja *Äänekosken Kaupunkisanomat Äks*). Suunnittelualueen maanomistajia tiedotetaan erillistiedoksiannolla (kirjeitse) kaavaluonnoksen ja kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta.

Kaavaluonnos

Kaavan luonnosaineisto (kaavakartta ja kaavaselostus liitteineen) asetetaan nähtäville MRA 30 §:n mukaisesti kaupungin kotisivuille (www.aanekoski.fi) ja Äänekosken kaupungintalon ala-aulaan.

Luonnosvaiheen aikana osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä kaavasta kirjallisesti kuulutuksessa ilmoitettuun määräaikaan mennessä. Kaavasta pyydetään tarvittavat lausunnot viranomaisilta.

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus pidetään virallisesti nähtävillä MRA 27 §:n mukaisesti 30 päivää kaupungin kotisivuilla ja kaupungintalon ala-aulassa.

Osallisilla on mahdollisuus jättää muistutus kaavaehdotuksesta. Kaavaehdotuksesta annettu muistutus tulee toimittaa kirjallisena kuulutuksessa ilmoitettuun määräaikaan mennessä. Muistutuksen tehneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa, ilmoitetaan kaupungin perusteltu kannanotto (vastine) esitettyyn muistutukseen. Kaavasta pyydetään tarvittavat lausunnot viranomaisilta.

Hyväksyminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyy kaavaehdotuksen. Kaupunginvaltuuston päätöksestä voi valittaa Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen.

7. KAAVAN LAATIJA JA AIKATAULU

Asemakaavahanke laaditaan kaupungin omana työnä. Kaavoitustyö on käynnistetty vuonna 2014, ja valmistelua on jatkettu vuonna 2025. Kaavaluonnos ajoittuu loppukesään 2025. Kaavaehdotus ajoittuu keväälle 2026 ja kaupunginvaltuuston hyväksymiskäsittely vuonna 2026.

8. YHTEYSTIEDOT

Äänekosken kaupunki / Kaavoitus
Hallintokatu 4
44100 ÄÄNEKOSKI

Kaavoituspäällikkö Nina Marjoniemi p. 040 717 7479
Kaavasuunnittelija Vilhelmiina Schroderus p. 0400 115 240
Kaavasuunnittelija Carita Kosonen p. 0400 115 241

Sähköpostiosoitteemme ovat muotoa. etunimi.sukunimi@aanekoski.fi

KAAVOITUSPROSESSI

Kaavoitusta säätelee alueidenkäyttölaki (AKL) sekä maankäyttö- ja rakennusasetus (MRA). Äänekosken kaupungin hallintosäännön mukaan kaavoituksen käynnistämisestä päättää kaupunginhallitus. Asemakaavan ja yleiskaavan hyväksymisestä päättää kaupunginvaltuusto. Vähäiset asemakaavan muutokset hyväksyy kaupunginhallitus. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään kaavoitustyön edetessä.

OSALLISTU KAAVOITUKSEEN

AKL 63§

VIREILLETULOVAIHE

- Kaavoitusaloite.
- Kaupunginhallitus saattaa kaavahankkeen vireille.
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS).
- Kuulutus vireilletulosta ja OAS:n nähtäville asettamisesta.

ANNA PALAUTETTA

- Voit antaa kirjallista palautetta OAS:sta.
- Palautteenanto-ohjeet kerrotaan kerrotaan OAS:n nähtävilletuloa käsittelevässä kuulutuksessa.

AKL 62§, MRA 30§

VALMISTELUVAIHE

- Kaavan tavoitteet ja lähtökohdat tarkentuvat.
- Kaavaluonnoksen hyväksyminen kaupunginhallituksessa.
- Kuulutus kaavaluonnoksen nähtäville asettamisesta.
- Luonnos nähtävillä.

KERRO MIELIPITEESI

- Valmisteluvaiheessa voidaan järjestää kaavahankkeeseen liittyviä yleisötilaisuuksia.
- Voit antaa kirjallisen mielipiteen kaavaluonnoksesta.
- Mielipiteenanto-ohjeet kerrotaan kuulutuksessa.

AKL 65§, MRA 27§ ja 19§

EHDOTUSVAIHE

- Kaavaehdotus valmistellaan kaavaluonnoksen sekä siitä saatujen palautteiden ja mahdollisten lisäselvitysten perusteella.
- Kaavaehdotuksen hyväksyminen kaupunginhallituksessa.
- Kuulutus kaavaehdotuksen nähtäville asettamisesta.
- Ehdotus nähtävillä 14 - 30 vrk.

ONKO MUISTUTETTAVAA?

- Voit antaa kirjallisen muistutuksen nähtävillä olevasta kaavaehdotuksesta.
- Muistutuksenanto-ohjeet kerrotaan kuulutuksessa.

AKL 52§, 37§, 67§

HYVÄKSYMINEN

- Kaupunginhallitus tai -valtuusto päättää kaavan hyväksymisestä.

VOIT HAKEA MUUTOSTA

- Kaupunginhallituksen ja -valtuuston päätökseen voi hakea muutosta valituksella Hämeenlinnan hallinto-oikeudesta tai korkeimmasta hallinto-oikeudesta.

MRA 93§

KAAVAN VOIMAANTULO

Jos kaavan hyväksymispäätöksestä ei ole tehty valituksia tai jos valitukset on kumottu, kaava kuulutetaan voimaan

Asemakaavan seurantalomake
Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	Äänekoski	**Täyttämispvm**	3.9.2026
Kaavan nimi	Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen		
Hyväksymispvm		**Ehdotuspvm**	16.3.2026
Hyväksyjä	V - kunnanvaltuusto	**Vireilletulosta ilm. pvm**	5.3.2014
Pysyvä kaavatunnus		**Kunnan kaavatunnus**	992 13/1
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	32,3885	**Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]**	0,1080
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		**Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]**	32,2805

Ranta-asemakaava

	Rantaviivan pituus [km]		
Rakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**	
Lomarakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**	

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m² ±]
Yhteensä	**4,4823**	**13,84**	**350**	**0,01**	**-27,7982**	**350**
A yhteensä						
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä	3,6784	82,1			3,6784	
R yhteensä	0,8039	17,9	350	0,04	0,8039	350
L yhteensä						
E yhteensä					-32,2805	
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m² ±]
Yhteensä	**0,0000**	**0,00**	**0**	**0,0000**	**0**

Rakennussuojelut	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm ±]	[k-m² ±]
Yhteensä	**0**	**0**	**0**	**0**

Alamääräykset tai -merkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha ±]	Kerrosalan muut. [k-m² ±]
Yhteensä	**4,4823**	**13,84**	**350**	**0,01**	**-27,7982**	**350**
A yhteensä						
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä	3,6784	82,1			3,6784	
VL	3,6784	100,0			3,6784	
R yhteensä	0,8039	17,9	350	0,04	0,8039	350
R	0,8039	100,0	350	0,04	0,8039	350
L yhteensä						
E yhteensä					-32,2805	
E					-32,2805	
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

KOVALAN VIRKISTYSALUEEN ASEMAKAAVAN MUUTOS JA OSITTAINEN KUMOAMINEN

Vuorovaikutusraportti 14.9.2026

OAS nähtävillä:	KH 3.3.2014 § 68	5.3.2014
Luonnos nähtävillä:	KH 18.8.2025 § 215	27.8. – 26.9.2025
Ehdotus nähtävillä:	KH 16.3.2026 § 77	25.3. – 24.4.2026
Hyväksyminen KH:	KH 14.9.2026	
Hyväksyminen KV:	KV 21.9.2026	

Äänekosken kaupunki
Hallintokatu 4
44100 Äänekoski

Vaihde: 020 632 2000
www.aanekoski.fi
kirjaamo@aanekoski.fi

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tiivistelmä kaavaprosessin kulusta 3

2. Viranomaisneuvottelut ja palaverit 3

3. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) 7

3.1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatu palaute 7

4. Luonnosvaiheen vuorovaikutus 7

4.1. Kaavaluonnoksesta saatu palaute 7

4.2. Viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot ja niihin laaditut vastineet 8

4.3. Yksityishenkilöiden mielipiteet ja niihin laaditut vastineet 29

5. Ehdotusvaiheen vuorovaikutus 32

5.1. Kaavaehdotuksesta saatu palaute 32

5.2. Viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot ja niihin laaditut vastineet 33

5.3. Yksityishenkilöiden muistutukset ja niihin laaditut vastineet 48

Yhteystiedot

Kaavan laatija:
Äänekosken kaupunki
Maankäyttöpalvelut
Hallintokatu 4, 44100 Äänekoski

Kaavoituspäällikkö Nina Marjoniemi
puh. 040 717 7479
nina.marjoniemi@aanekoski.fi

Kaavasuunnittelija Vilhelmiina Schroderus
puh. 0400 115 240
vilhelmiina.schroderus@aanekoski.fi

Kaavasuunnittelija Carita Kosonen
puh. 0400 115 241
carita.kosonen@aanekoski.fi

1. Tiivistelmä kaavaprosessin kulusta

Asemakaavan muutos on käynnistetty maanomistajien ja Äänekosken kaupungin yhteisestä tavoitteesta ja se on sisällytetty kaupungin kaavoitusohjelmaan. Kaupunginhallitus päätti käynnistää kaavahankkeen kokouksessaan 3.3.2014 § 68 kaavoituskatsauksen käsittelyn yhteydessä. Kaavoitushanke kuulutettiin vireille 5.3.2014 ja on ollut nähtävillä kaupungin kaavoituspalvelussa ja kaupungin kotisivuilla.

Ennen kaavahankkeen sisällyttämistä vuoden 2014 kaavoituskatsaukseen, on pidetty maanomistajien, kaupungin ja viranomaisten kesken neuvottelu liittyen Metso-ohjelmaan. Metso-ohjelmaa on käsitelty vapaa-aikalautakunnassa, teknisessä lautakunnassa (15.5.2013 § 54) ja ympäristölautakunnassa (22.5.2013 § 33). Kaupunginhallitus käsitteli asiaa kokouksessaan 3.6.2013 § 220. Kaupunginhallitus päätti antaa lausunnon Keski-Suomen ELY-keskukselle Ruokolahden kiinteistön 992-403-7-44 suojeluhankkeesta. Lausunnossaan kaupunginhallitus toteaa olemaan valmis muuttamaan 29.1.1969 vahvistettua Kovalanniemen alueen asemakaavaa siten, että asemakaavan käyttötarkoitusmerkinnät eivät luo estettä Ruokolahden kiinteistön 992-403-7-44 määräalan muodostamiselle yksityiseksi luonnonsuojelualueeksi. Kaupunginhallitus puoltaa yksityismaan suojelua kaavalla tai Metso-ohjelman mukaisesti. Suojelu ei kuitenkaan saisi estää niemen käyttöä opetuskohteena, pienimuotoisena retkipaikkana sekä perinteisenä uimapaikkana ja virkistyskohteena (esim. hiihto). Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että varataan riittävät aluevaraukset uimarannalle suuntautuvalle liikenteelle ja pysäköinnille.

Kaavahankkeen lähtökohtia, tavoitteita ja etenemistä kuvaava osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on pidetty AKL 62 §:n ja AKL 63 §:n mukaisesti nähtävillä 5.3.2014 lähtien.

Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu (AKL 66 §) pidettiin 5.5.2014.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 18.8.2025 § 215 asettaa kaavaluonnosaineiston nähtäville AKL 62 § ja MRA 30 § mukaisesti. Kaavaluonnos pidettiin yleisesti nähtävillä kaupungintalon ala-aulassa ja kaupungin kotisivuilla 27.8. – 26.9.2025 välisen ajan. Luonnoksesta saatiin yhteensä 7 lausuntoa ja 6 mielipidettä.

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 16.3.2026 § 77 asettaa kaavaehdotusaineiston MRA 27 §:n mukaisesti nähtäville 30 vuorokauden ajaksi. Kaavaehdotus pidettiin yleisesti nähtävillä 25.3. – 24.4.2026 välisen ajan kaupungintalon ala-aulassa ja kaupungin kotisivuilla. Ehdotuksesta saatiin yhteensä yksi (1) muistutus ja kuusi (6) lausuntoa.

Äänekosken kaupunginvaltuusto hyväksyi asemakaavan __. __.2026 § __pitämässään kokouksessa.

2. Viranomaisneuvottelut ja palaverit

Ennen kaavoituksen käynnistämistä pidettiin maanomistajien ja viranomaisten kesken neuvottelu liittyen Kovalanniemen alueen Metso-ohjelmaan. Neuvottelu pidettiin Äänekosken kaupungilla 4.4.2013.

Varsinainen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu (AKL 66 §) pidettiin 5.5.2014. Neuvottelussa käytiin viiden asemakaavahankkeen neuvottelu sekä kaavoituskatsauksen hankkeet 2014. Kovalan virkistysalueen asemakaavasta muistioon on kirjattu seuraavaa;

> *Kinnunen esitteli Kovalan virkistysalueen asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman.*
>
> *OAS:iin päätettiin lisätä ote Keski-Suomen maakuntakaavasta. K-S museo lisätään osallisiin ja lausunnon antajiin. Suunnittelualueen rajauksen yhteensopivuus Äänekosken rantayleiskaavan kanssa tarkistetaan.*
>
> *Muuta huomioitavaa*
> *Suunnittelun etenemisen aikataulu on auki. Suunnittelun eteenpäin saattamiseksi päätettiin järjestää neuvottelu kaikkien asianomaisten kesken; Keski-Suomen ELY-keskus, Äänekosken kaupunki ja maanomistaja. Alueelta on löytynyt muinaisjäännösten irtolöydöksiä (1800-luvan Kovalan talon pelto), mutta niiden osalta ei ole tarpeen laatia selvitystä muinaismuistoista.*

Ehdotusvaiheen lausunnossaan Keski-Suomen museo edellytti muinaismuistolain 13 §:n mukaisen neuvottelun järjestämistä museoviranomaisen kanssa. Viranomaisneuvottelu museoviranomaisten kanssa pidettiin 21.8.2026. Mukana neuvottelussa oli edustajat museovirastosta, Keski-Suomen museosta, Äänekosken kaupungilta ja Äänekosken Energia Oy:ltä. Varsinainen muinaismuistolain 13 §:n mukainen neuvottelu pidettiin 26.8.2026 yhtenevällä kokoonpanolla. Muistiot neuvotteluista on sisällytetty tähän vuorovaikutusraporttiin.

MML 13 § mukaan *yleisen tien tekemistä, rautatien, kanavan tai lentokentän rakentamista, vesistön säännöstelyä tai muuta sellaista yleistä työhanketta taikka kaavoitusta suunniteltaessa on hyvissä ajoin otettava selko siitä, saattaako hankkeen tai kaavoituksen toimeenpaneminen tulla koskemaan kiinteää muinaisjäännöstä. Jos niin on laita, on siitä viipymättä ilmoitettava muinaistieteelliselle toimikunnalle asiasta neuvottelemista varten. Neuvottelussa on kuultava maanomistajaa. Jos 1 momentissa tarkoitetussa neuvottelussa ei päästä yksimielisyyteen, on muinaistieteellisen toimikunnan alistettava asia valtioneuvoston ratkaistavaksi.*

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

MUISTIO

28.8.2026

VIRANOMAISNEUVOTTELU KOSKIEN MUINAISJÄÄNNÖKSIÄ

Aika:	Perjantai 21.8.2026 klo 12:00-12:35	
Paikka:	Teams	
Osallistujat:	Olli Soininen	Museovirasto
	Noora Hemminki	Keski-Suomen museo
	Nina Marjoniemi	Äänekosken kaupunki
	Juha Koskinen	Äänekosken kaupunki
	Vilhelmiina Schroderus	Äänekosken kaupunki
	Peter Rinne	Äänekosken Energia Oy
	Tero Kaipio	Äänekosken Energia Oy

1. **Tilaisuden avaus**
   Kaikki kutsutut olivat paikalla. Käytiin esittäytymiskierros.

2. **Museoviranomaisen puheenvuoro**
   Olli Soininen kertoi muinaismuistolain tarkoituksesta muinaisjäännösten suojelussa. Muinaisjäännökseen kajoaminen on lailla kielletty. Mahdollisuus kajota muinaisjäännökseen tutkitaan mml 11 §:n mukaisella kajoamisluvalla tai kaavoituksen yhteydessä toteutettavassa mll 13 §:n mukaisessa neuvottelussa. Tiedossa olevat muinaisjäännökset on taltioitu www.kyppi.fi tietokantaan, josta ajantasainen tieto on saatavissa rakentamishanketta suunniteltaessa.

   Kovalan virkistysalueen asemakaavamuutoksen alueella on ollut tiedossa kivikaudelle ajoittuvia alue- ja löydöskohteita, joiden ajantasainen tila on tarpeen selvittää. Alueen vierellä on pohjavedenottoon liittyviä rakenteita, joiden rakentamisen aikana vuonna 1992 epäillään tapahtuneen kajoaminen muinaismuistolailla rauhoitettuun kiinteään muinaisjäännökseen. Soinisen mukaan epäilty kajoaminen on ajallisesti vanhentunut, eikä ole tarkoituksenmukaista saattaa Museoviraston lakimiehen tai oikeusharkinnan käsiteltäväksi.

   Noora Hemminki kertoi Kovalan alueiden olleen mahdollisen kajoamisen aikaan pistemäisiä löydöskohteita ja jälkiä kivikautisesta asuinpaikasta. Äänekosken Energia kertoi, että pohjavedenottamoon liittyviä kaivaustöitä on toteutettu alueella löydösten kirjaamisen aikaan.

3. **Muinaisjäännösinventointi kaava-alueelle**
   Kaava-aineistoon on laadittu muinaisjäännösinventointi 2025. Kovalanniemen alueelle tehdyssä muinaisjäännösinventoinnissa selvityksen tekijä ei ole pyytänyt muinaismuistolain 10 §:n mukaista tutkimuslupaa, joka olisi tullut pyytää tutkittaessa muinaisjäännöskohdetta koekaivauksin. Keski-Suomen museosta Noora Hemminki käy maanantaina 24.8.2026 maastokäynnin Kovalanniemen muinaisjäännöskohteessa ja tekee koekuopitukset muinaisjäännöksen rajauksen selvittämiseksi.

4. **Jatkotoimenpiteet**
   Päätettiin mahdollisesta muinaismuistolain 13 §:n mukaisesta neuvottelusta pidettäväksi keskiviikkona **26.8.2026 klo 11:30-12:30**. Kaava-aineistossa esitettävä muinaisjäännöksen rajaus täsmennetään neuvottelussa päätettävän mukaisesti. Korjataan kaavan tietoihin, että pohjavedenottamon rakentumisen aikaan tekniikan rakennuttaja on ollut Äänekosken kaupunki, ei vesihuollon nykyinen vastaava Äänekosken Energia Oy. Äänekosken Energia toimittaa arkeologille karttaotteen muinaismuistoalueen vierellä sijaitsevista putkista työn tueksi.

Äänekosken kaupunki
Hallintokatu 4
44100 Äänekoski

Vaihde: 020 632 2000
www.aanekoski.fi
kirjaamo@aanekoski.fi

ÄÄNEKOSKI
Tulevaisuus asuu täällä

28.8.2026

MUISTIO

MUINAISMUISTOLAIN 13 §:n MUKAINEN NEUVOTTELU

Aika:	Keskiviikko 26.8.2026 klo 11:30-11:52	
Paikka:	Teams	
Osallistujat:	Olli Soininen	Museovirasto
	Noora Hemminki	Keski-Suomen museo
	Nina Marjoniemi	Äänekosken kaupunki
	Juha Koskinen	Äänekosken kaupunki
	Vilhelmiina Schroderus	Äänekosken kaupunki
	Peter Rinne	Äänekosken Energia Oy
	Tero Kaipio	Äänekosken Energia Oy

Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen on pidetty ehdotuksena nähtävillä 25.3.-24.4.2026 välisen ajan. Keski-Suomen museo näki lausunnossaan tarpeelliseksi muinaismuistolain 13 §:n mukaisen neuvottelun järjestämisen.

1. **Tilaisuuden avaus**
   Tilaisuus on muinaismuistolain 13 §:n mukainen neuvottelu, joka koskee Kovalanniemen asemakaava-alueella sijaitsevaa muinaisjäännöskohdetta ja samalla paikalla olevaa vesihuollon rakennelmaa.

2. **Kaavahankkeen esittely**
   Kovalan virkistysalueen asemakaavan muuttaminen ja osittainen kumoaminen on saatettu vireille 5.3.2014 yksityisen maanomistajan tavoitteista. Maanomistajalla on tavoitteena metsiensä suojelu Metso-ohjelmalla, jota voimassa oleva asemakaava ei mahdollista. Äänekosken kaupungin omistamalle maa-alueelle sijoittuu lähivirkistysaluetta sekä yleisessä käytössä oleva Kovalan maja, jonka kaavallinen merkintä tarkasteltiin kaavoituksen yhteydessä. Alueella sijaitsevat vesihuollon rakenteet esitetään kaavassa toteutuneina kohteina, rakennusoikeutta niille ei esitetä. Kulkuyhteydet osoitetaan ajoyhteys -merkinnällä.

3. **Kaavaluonnos ja -ehdotus**
   Kaavaluonnos pidettiin nähtävillä 27.8.-26.9.2025 välisen ajan. Kaavaluonnos ei sisältänyt muinaisjäännösinventointia. Keski-Suomen museo lausui kaavaluonnosvaiheessa, että kaavan arviointi vaatii tueksi selvityksen ajantasaisen tiedon saamiseksi suunnittelun tueksi. Kaavaluonnoksessa esitettiin vedenottamon ja -pumppaamon alueet et-merkinnällä kiinteän muinaisjäännöksen alueelle tai sen välittömään läheisyyteen.

   Ennen kaavaehdotuksen valmistelua teetettiin arkeologinen inventointi, jonka raportti saatiin kaava-aineistoon 28.11.2025.

   Kaavaehdotus pidettiin nähtävillä 25.3.-24.4.2026 välisen ajan. Kaavaehdotuksessa kiinteän muinaisjäännöksen aluerajausta tarkennettiin tehdyn selvityksen mukaiseksi. Olemassa olevat vesihuollon rakennelmat esitettiin edelleen kaavakartalla toteutuneina rakenteina ohjeellisin et-merkinnöin.

4. **Arkeologisen kohteen luonne ja tutkimustarpeet**
   Muinaisjäännöksen löytöpaikan osalta on tutkittavana, voiko paikalla olla säilyneitä rakenteita muinaisjäännökselle määritetyllä alueella. Maanantaina 24.8.2026 Keski-Suomen museon arkeologi Noora Hemminki suoritti maastokäynnin ja tutkimuksia kohteella. Muinaisjäännöksen merkkejä ei havaittu, sillä maanmuokkausta alueella on tapahtunut laajasti. Pohjavedenottoon liittyviä aitausta, maanalaisia rakenteita, liittymiä, ojia ja muokkaantunutta maaperää todettiin alueella. Koekairauksissa näkyi maa-

aineksen sekoittuneisuutta. Maakairanäytteitä otettiin myös alueelta, jossa ei ollut tapahtunutta maankäyttöä havaittavissa. Muinaisjäännösalueen rajan ulkopuolella ei havaittu kivikauden merkkejä. Leirikeskuksen alueella otetuissa kairanäytteissä ei ollut havaittavissa maa-aineksen sekoittumista, mutta alue ei lukeudu kaavaan.

Tarkastuksen tuloksena Hemminki arvioi, että alkuperäinen pyöreä muinaisjäännösalue on tuhoutunut. Vuoden 2025 toimitetun arkeologisen inventoinnin perusteet alueen ulottuvuudesta rantaan eivät ole selkeät maan ollessa koskematonta mutta löydötöntä ja merkitöntä maastoa tarkastellessa

5. Neuvottelun tulos

24.8.2026 Keski-Suomen museon suorittaman maastotarkastuksen perusteella voidaan todeta, että muinaisjäännöskohde Kovalan kivikautinen asuinpaikka on tuhoutunut vuoden 1991 maanmuokkauksessa.

Muinaisjäännöskohdetta ei ole tarpeen osoittaa kaavakartalla. Keski-Suomen museo päivittää tiedon muinaisjäännösrekisteriin.

6. Muut asiat

Edellä kuvatun maankäytön johdosta voidaan todeta, että vuoden 1991 luvattomasta kajoamisesta on kulunut niin kauan aikaa, ettei se johda toimenpiteisiin ja teko on todettava vanhentuneeksi.

3. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)

Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen -hankkeesta laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on ollut AKL 62 §:n ja AKL 63 §:n mukaisesti nähtävillä 5.3.2014 lähtien. OAS on koko kaavaprosessin ajan nähtävillä kaupungin kotisivulla ja sitä täydennetään kaavoituksen edetessä.

3.1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatu palaute

Määräaikana ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatu kirjallisia mielipiteitä.

4. Luonnosvaiheen vuorovaikutus

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 18.8.2025 § 215 asettaa kaavaluonnosaineiston yleisesti nähtäville.

Kaksi erilaista kaavaluonnosta asetettiin nähtäville 27.8. – 26.9.2025 väliseksi ajaksi Äänekosken kaupungintalon ala-aulaan ja kaupungin kotisivuille. Kaikkia kaava-alueen maanomistajia tiedotettiin henkilökohtaisella kirjeellä luonnosaineiston nähtäville asettamisesta. Kuulutus nähtäville asettamisesta julkaistiin 27.8.2025 kaupungin sähköisellä ilmoitustaululla sekä kuulutuslehdissä *Pikkukaupunkilainen* ja *Äänekosken kaupunkisanomat*.

Kaavaluonnoksista pyydettiin lausunnot Keski-Suomen ELY-keskukselta, Keski-Suomen liitolta, Keski-Suomen pelastuslaitokselta, Keski-Suomen museolta, Äänekosken kaupungin ympäristölautakunnalta, kaupunkirakennelautakunnalta, kulttuuri- ja liikuntalautakunnalta, Jyväskylän seudun ympäristöterveydeltä, Metsäkeskukselta, Ala-Keiteleen luonnonystävät ry:ltä, Äänekosken osakaskunnalta ja Äänekosken Energia Oy:ltä.

4.1. Kaavaluonnoksesta saatu palaute

Kaavaluonnosaineistosta saatiin seitsemän (7) lausuntoa. Lausunnon antoi Keski-Suomen ELY-keskus, Keski-Suomen liitto, Keski-Suomen museo, Äänekosken Energia Oy, Jyväskylän seudun ympäristöterveys sekä Äänekosken kaupungin ympäristölautakunta ja kaupunkirakennelautakunta. Mielipiteitä kaavaluonnosaineistosta määräaikana jätettiin kuusi (6).

Seuraavissa luvuissa on käsitelty luonnosvaiheessa saadut lausunnot ja mielipiteet. Luku 4.2 (sivut 8-28) sisältää kopiot alkuperäisistä viranomaisten ja yhteisöjen lausunnoista, niiden tiivistelmät ja lausuntoihin laaditut vastineet. Luku 4.3 (sivut 29-31) sisältää tiivistelmät mielipiteistä ja niihin laaditut vastineet.

Saapuneet lausunnot:

Lausunto 1; Ympäristölautakunta, 17.9.2025

Lausunto 2; Äänekosken Energia Oy, 24.9.2025.

Lausunto 3; Jyväskylän seudun ympäristöterveys, 26.9.2025

Lausunto 4; Keski-Suomen museo, 26.9.2025

Lausunto 5; Keski-Suomen liitto, 29.9.2025

Lausunto 6; Keski-Suomen ELY-keskus, 30.9.2025

Lausunto 7; Kaupunkirakennelautakunta; 2.10.2025

Saapuneet mielipiteet:

Mielipide 1; Äänekosken osakaskunta, 29.8.2025

Mielipide 2; yksityinen, 20.9.2025

Mielipide 3; yksityinen, 21.9.2025

Mielipide 4; yksityinen, 21.9.2025

Mielipide 5; yksityinen, 22.9.2025

Mielipide 6; yksityinen, 25.9.2025

4.2. Viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot ja niihin laaditut vastineet

Kopio lausunnosta 1

YMPLTK 17.09.2025 § 42
504/10.02.03/2025

Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen / Kaavaluonnos / Lausuntopyyntö

Suunnittelualueena on Äänekosken Kovalassa sijaitseva Kovalanniemen alue, joka sijaitsee noin 3,5 kilometriä Äänekosken keskustasta itään. Kovalanniemen alueen omistaa Äänekosken kaupunki sekä yksityinen maanomistaja. Tällä hetkellä Kovalanniemen eteläosassa sijaitsee Kovalanniemen maja ja niemen kärjessä uimaranta, sekä parkkialue. Alueelle kaavoitettu leirintäaluetyyppinen virkistyskäyttö ei ole toteutunut, vaan alue on suurelta osin luonnontilaista. Kaavan tarkoituksena on muuttaa tai kumota alueelle suunniteltu leirintäaluetyyppinen virkistyskäyttö, jotta luonnonsuojelualueen perustaminen yksityisen maanomistajan alueelle olisi mahdollista. Kaavaluonnoksen valmistelu on aloitettu keväällä 2025. Kaupunginhallitus on tehnyt päätöksen asemakaavan muutoksen vireilletulosta (kaupunginhallitus 3.3.2014 § 68).

Kaavaluonnoksia on valmisteltu nähtäväksi kaksi erilaista vaihtoehtoa. Ensimmäisessä luonnoksessa Kovalanniemen alkuosaan, kaupungin kiinteistölle 992-403-2-34, esitetään lähivirkistysaluetta (VL 7), joka säilytettäisiin puustoisena. Kiinteistön etelänpuoleisen niemenkärjen alueelle esitetään loma-asunnon korttelialuetta (RA), jolle tulisi yksi tontti 250k-m^2 suuruisella rakennusoikeudella. Kovalanniemen kärkeen, kiinteistölle 992-403-7-24 esitetään

lähivirkistysaluetta, jolle osoitetaan uimaranta sekä parkkialue osa-aluemerkinnöin. Uimarannan kehittämiseen osoitetaan 200 k-m^2 rakennusoikeutta. Kaupungin kiinteistöjen väliin jäävälle yksityisen maanomistajan kiinteistölle 992-403-7-44, sekä vesialueille esitetään asemakaavan kumoamista.

Toisessa kaavaluonnoksessa yksityisen maanomistajan kiinteistölle esitetään luonnonsuojelualuetta (SL), sekä 6 metrin levyistä ajokaistaa mahdollistamaan pääsyn niemen kärkeen kaupungin omistamalle kiinteistölle. Muilta osin toinen kaavaluonnos on ensimmäisen luonnoksen kanssa yhteneväinen.

Kovalanniemen alue kuuluu vedenhankinnan kannalta tärkeään pohjavesialueeseen. Alueen 0,21 km^2 kokoisen pohjavedenmuodostumisalueen on arvioitu muodostavan 3000 m^3 vettä päivässä. Pohjavesialueen kokonaispinta-ala on 0,5 km^2.

Latvasilmu OSK teki luontoselvityksen Kovalanniemen länsipuolella sijaitsevalle kaupungin omistamalle kiinteistölle 992-403-2-34 vuonna 2024. Luontoselvityksessä tehtiin havaintoja direktiivilajeista, sekä uhanalaisista luontotyypeistä. Maastokartoituksessa löydettiin liito-oravien papanoita, sekä pesäpaikaksi sopivia puita. Niemi on liito-oravalle suotuisaa elinaluetta, sekä kriittisen tärkeä yhteysalue kulkee kaupungin omistaman kiinteistön kautta yksityisen omistaman kiinteistön läpi aina niemen kärkeen asti. Liito-oravan elinpiirin ydinalue sijaitsee yksityisen maanomistajan puolella. Selvitysalueelta tavattiin hyvin runsaasti soidinääntelyviä viitasammakoita Kovalanniemen luhdan alueelta. Alue on alueellisesti merkittävä viitasammakoiden lisääntymisalue. Kokonaismääräksi alueella on arvioitu ainakin 100–200 ääntelevää yksilöä levittäytyneenä koko luhtarannan alueelle. Luhta ulottuu kaupungin, sekä yksityisen kiinteistön alueelle. Arvokas luhta-alue on myös linnustollisesti tärkeä, sekä se muodostaa lepakoiden käyttämän ruokailualueen. Liito-oravan, viitasammakon sekä lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

Kaavaluonnosaineisto löytyy kaupungin verkkosivuilta:
Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutos, 992 21/3

Valmistelija — Ympäristötarkastaja Anna Kervola, puh. 040 568 1470

Esittelijä — Ympäristöpäällikkö Hanna Ahonen, puh. 0400 893 683

Päätösehdotus — Äänekosken kaupungin ympäristölautakunta antaa seuraavan lausunnon:

Ehdotetaan hyväksyttäväksi kaavaluonnos, jossa yksityisen omistamalle kiinteistölle on annettu merkintä: luonnonsuojelualue (SL).

Liito-orava on luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu. Liito-orava on tärkeänä pidetty eläinlaji, joita koskee EU:n lajisuojelua koskevat erityissäännökset, kuten lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskielto. Kaupungin kiinteistöllä 992-403-2-34 olevan lähivirkistysalueen (VL 7) kuvaukseen tulee sisällyttää:
Alue on liito-oravan lisääntymis- ja levähdysaluetta, jolla metsiä saa käsitellä vain harvennushakkuuna siten, että liito-oravan pesäpuut ja niitä suojaavat puut, mahdolliset ravintopuut sekä liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään.
Liito-oravan elinympäristöverkosto muodostuu liito-oravan asuttamien elinympäristöjen ja lajille soveltuvien elinympäristöjen verkostosta, jonka keskeisenä osana ovat puustoiset kulkuyhteydet. Kaavamerkinnöillä ja yksityisen kiinteistön muuttamisella luonnonsuojelualueeksi turvataan liito-oravan elinpiiri, sekä puiden muodostama yhteysverkosto.

Kyseisellä kiinteistöllä sijaitseva luhta on merkattu kaavaehdotuksessa luo-1 merkinnällä: Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue, jolla ei saa suorittaa sen luonnontilaa merkittävästi muuttavia toimenpiteitä. Luo-1 alue on tiukkaan rajattu luhta-alueen kaakkois-etelärantaan, johon sijoittuu viitasammakon havaittu lisääntymisalue. Viitasammakoille on turvattava vesialueen lisäksi tarpeeksi laaja rantavyöhyke, koska ne oleskelevat myös maalla. Viitasammakoiden elinalue on turvattava kaavamerkinnällä **sl-5**: *Suojeltava alueen osa, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 78 §:n perusteella suojellun viitasammakon elinympäristöä.* Merkinnän on katettava myös maapinta-alaa nykyistä luo-1 merkintää kattavammin.

Ympäristölautakunta suosittelee, että viitasammakon lisääntymispaikat on syytä turvata lisäksi kaikelta maankäytöltä vähintään 30 m suojavyöhykkeellä, jolloin alueen kasvillisuus puustoinen (mikroilmasto) säilyy viitasammakon lisääntymisen kannalta suotuisana. Kaavamääräyksiin on syytä kirjata viitasammakoiden lisääntymisalueiden ja -yhteyksien huomioiminen viheralueen hoidossa. Mahdolliset hakkuut ja hoitotyöt on syytä hoitaa metsurin avulla jalkaisin, jotta purojen ja norojen varret eivät vahingoitu ja vedenlaatu säilyy suotuisana. Viitasammakkojen lisääntymispaikkojen ylityksiä ei tule sallia tehdä koneilla, koska viitasammakon herkät mätimunat ja nuijapäät voivat vahingoittua kiintoainevalumista ja vedenlaadun huonontumisesta. Viitasammakon kannalta paras ajankohta hoitotoimenpiteille on loppukesästä alkusyksyyn, jolloin poikaset ovat siirtyneet maalle.

Maisemaa ja ympäristöä muuttavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman rakentamislain (751/2023) 53 §:ssä, tarkoitettua maisematyölupaa. Luontoarvot metsänhoidossa on huomioitava jo kaavan vireilläolon aikana.

Kovalanniemi on geologisesti, maisemallisesti, luonnonoloiltaan ja virkistysarvoltaan erityinen alue, joka tulisi säilyttää mahdollisimman koskemattomana. Kaupungin kiinteistön kaavamerkinnöillä, sekä yksityisen kiinteistölle perustettavalla luonnonsuojelualueella turvataan Kovalanniemen ainutlaatuiset luontoarvot, direktiivilajit sekä uhanalaiset luontotyypit.

Päätös Hyväksyttiin.

Tiivistelmä lausunnosta 1

Tiivistelmä lausunnosta 1	Vastine
Ehdotetaan hyväksyttäväksi kaavaluonnos, jossa yksityisen omistamalle kiinteistölle on annettu merkintä luonnonsuojelualue (SL). Kaupungin kiinteistöllä 992-403-2-34 olevan lähivirkistysalueen (VL 7) kuvaukseen tulee sisällyttää: *Alue on liito-oravan lisääntymis- ja levähdysaluetta, jolla metsiä saa käsitellä vain harvennushakkuuna siten, että liito-oravan pesäpuut ja niitä suojaavat puut, mahdolliset ravintopuut sekä liikkumisen kannalta riittävä puusto säilytetään*. Liito-oravan elinympäristöverkosto muodostuu liito-oravan asuttamien elinympäristöjen ja lajille soveltuvien elinympäristöjen verkostosta, jonka keskeisenä osana ovat puustoiset kulkuyhteydet. Kaavamerkinnöillä ja yksityisen kiinteistön muuttamisella luonnonsuojelualueeksi turvataan liito-oravan elinpiiri, sekä puiden muodostama yhteysverkosto. Kyseisellä kiinteistöllä sijaitseva luhta on merkattu luo-1 merkinnällä. Luo-1 alue on tiukkaan rajattu luhta-alueen kaakkois-etelärantaan, johon sijoittuu viitasammakon havaittu lisääntymisalue. Viitasammakoille on turvattava vesialueen lisäksi tarpeeksi laaja rantavyöhyke, koska ne oleskelevat myös maalla. Viitasammakoiden elinalue on turvattava kaavamerkinnällä sl-5; *Suojeltava alueen osa, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain 78 §:n perusteella suojellun viitasammakon elinympäristöä*. Merkinnän on katettava myös maapinta-alaa nykyistä luo-1 merkintää kattavammin. Ympäristölautakunta suosittelee, että viitasammakon lisääntymispaikat on syytä turvata lisäksi kaikelta maankäytöltä vähintään 30 m suojavyöhykkeellä, jolloin alueen kasvillisuus puustoinen säilyy viitasammakon lisääntymisen kannalta suotuisana. Kaavamääräyksiin on syytä kirjata viitasammakoiden lisääntymisalueiden ja -yhteyksien huomioiminen viheralueen hoidossa. Mahdolliset hakkuut ja hoitotyöt on syytä hoitaa metsurin avulla jalkaisin, jotta purojen ja norojen varret eivät vahingoitu ja vedenlaatu säilyy suotuisana. Viitasammakkojen lisääntymispaikkojen ylityksiä ei tule sallia tehdä koneilla, koska viitasammakon herkät mätimunat ja nuijapäät voivat vahingoittua kiintoainevalumista ja vedenlaadun huonontumisesta. Viitasammakon kannalta paras ajankohta hoitotoimenpiteille on loppukesästä alkusyksyyn, jolloin poikaset ovat siirtyneet maalle. Maisemaa ja ympäristöä muuttavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman rakentamislain 53 §:ssä tarkoitettua maisematyölupaa. Luontoarvot metsänhoidossa on huomioitava jo kaavan vireilläolon aikana. Kovalanniemi on geologisesti, maisemallisesti, luonnonoloiltaan ja virkistysarvoltaan erityinen alue, joka tulisi säilyttää mahdollisimman koskemattomana. Kaupungin kiinteistön kaavamerkinnöillä sekä yksityisen kiinteistölle perustettavalla luonnonsuojelualueella turvataan Kovalanniemen ainutlaatuiset luontoarvot, direktiivilajit sekä uhanalaiset luontotyypit.	Kaavaluonnoksen nähtävillä ollessa on yksityisen maa-alueelle myönnetty maisematyölupa puunkaatoon. Näin ollen tavoitteet kaavan suhteen ovat prosessin aikana muuttuneet. Kaavaehdotuksen valmistelussa tarkastellaan kaava-alueen tarkoituksenmukaisuutta muuttuneiden tavoitteiden johdosta. Ympäristölautakunnan esittämä vaihtoehto 2 ei enää ole tarkoituksenmukainen kaavaehdotusta valmisteltaessa. Laaditun luontoselvityksen mukaan liito-oravan elinolojen turvaamiseen liittyy keskeinen yhteystarve, jonka VL-7 merkintä turvaa. Kaavan VL-7 alueelle sijoittuu useampia luonnon monimuotoisuutta turvaavia merkintöjä. Viitasammakon säilyminen maa-alueella on turvattu kaavassa osoitetuin merkinnöin. sl-5 merkintää ei lisätä kaavakartalle, sillä luontoselvityksen mukainen viitasammakon elinympäristö sijoittuu kaava-alueen ulkopuolelle. Maisematyöluvasta päättää rakennusvalvontaviranomainen. Kaavamerkinnät (VL-7, luo-1) kaavakartalla ohjaavat lupaviranomaista.

Kopio lausunnosta 2

ÄÄNEKOSKEN ENERGIA

LAUSUNTO
1/1

24.9.2025

Äänekosken kaupunginhallitukselle

Äänekosken kaupunginhallitus
Hallintokatu 4
44100 Äänekoski

LAUSUNTO: KOVALAN VIRKISTYSALUEEN ASEMAKAAVAN MUUTOS

VESI

Alueella toimiessa on huomioitava alueen itäreunalla sijaitseva Kovalan vedenottamo ja sen ympärillä olevat pohjaveden ottokaivot ja verkostot.

SÄHKÖ

Esitetyillä vaihtoehtoisilla toteutustavoilla ei ole väliä. Oleellista on, että varatut ET-alueet pysyvät voimassa sekä kulkuyhteys niemenkärkeen säilyy sähkölinjan huoltotöitä varten.

KAUKOLÄMPÖ

Alue ei ole kaukolämpöverkkojen toiminta-alueella.

Äänekoskella 24.9.2025
Äänekosken Energia Oy

Peter Rinne
tuotantopäällikkö

Tiivistelmä lausunnosta 2

Tiivistelmä lausunnosta 2	Vastine
Alueella toimiessa on huomioitava Kovalan vedenottamo ja sen ympärillä olevat pohjaveden ottokaivot ja verkostot. Oleellista on, että ET-alueet pysyvät voimassa ja kulkuyhteys niemen kärkeen säilyy sähkölinjan huoltotöitä varten.	Merkitään tiedoksi.

Kopio lausunnosta 3

JYVÄSKYLÄN KAUPUNKI **LAUSUNTO**

Jyväskylän seudun ympäristöterveys JyväskyläDno-2025-3141

Äänekosken kaupunginhallitus, kirjaamo@aanekoski.fi

LAUSUNTO KOVALAN VIRKISTYSALUEEN ASEMAKAAVAN MUUTOKSESTA JA OSITTAISESTA KUMOAMISESTA, LUONNOSVAIHE, ÄÄNEKOSKI

Äänekosken kaupunki pyytää Jyväskylän seudun ympäristöterveyden lausuntoa kaavaluonnoksesta koskien Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutosta ja osittaista kumoamista.

Suunnittelualueena on Äänekosken Kovalassa sijaitseva Kovalanniemi. Alue on kooltaan noin 29 hehtaaria. Alueella on mm. Äänekosken kaupungin omistuksissa oleva Kovalan maja ja niemen kärjessä virkistysalueena oleva yleinen uimaranta.

Kovalanniemen alue kuuluu vedenhankinnan kannalta tärkeään pohjavesialueeseen ja siellä on varavedenottamona toimiva pohjavedenottamo.

Alueelle kaavoitettu leirintäaluetyyppinen virkistyskäyttö ei ole toteutunut, vaan alue on suurelta osin luonnontilaista. Kaavasuunnittelussa on esitetty kahta vaihtoehtoista luonnosehdotusta.

Jyväskylän seudun ympäristöterveyslautakunta on päättänyt 28.5.2025 kokouksessaan (§ 9) siirtää toimivaltaansa kuuluvien lausuntojen antamisen ympäristöterveyden viranhaltijoiden toimivaltaan, ellei asian luonne tai laajuus vaadi lautakunnan käsittelyä.

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden antaa seuraavan lausunnon

- Jyväskylän seudun ympäristöterveys toteaa, että kaavaluonnosvaihtoehto 2 on pohjaveden turvaamisen osalta parempi vaihtoehto.
- Suunnittelualue sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella, missä sijaitsee Äänekosken Energian varavedenottamo, jota aktiivisesti pidetään toimintakunnossa häiriö- ja poikkeustilanteita varten.
- Kaavaluonnosehdotuksessa on annettu pohjaveden suojelua koskeva yleismääräys. Suunnittelualueen käytössä ja rakentamisessa tulee minimoida riskit, joista voisi aiheutua haittaa talousveden raakavetenä käytettävän vedenottamon pohjaveden laadulle tai antoisuudelle.
- Kaavatyössä tulee huomioida myös voimassa oleva pohjavesien suojelusuunnitelma sekä sen päivittämisessä yhteydessä mahdollisesti nousevat asiat.

- Suunnittelualueen käytössä ja rakentamisessa tulee minimoida riskit, joista voisi aiheutua haittaa Äänekosken kaupungin ylläpitämälle yleiselle Kovalanniemen uimarannalle.

Jyväskylä 26.9.2025

Pirjo Lonka-Huotari
johtava ympäristöterveystarkastaja

Tiivistelmä lausunnosta 3

Tiivistelmä lausunnosta 3	Vastine
Jyväskylän seudun ympäristöterveys toteaa, että kaavaluonnosvaihtoehto 2 on pohjaveden turvaamisen osalta parempi vaihtoehto. Vedenottamoa pidetään aktiivisesti toimintakunnossa häiriö- ja poikkeustilanteita varten. Kaavaluonnosehdotuksessa on annettu pohjaveden suojelua koskeva yleismääräys. Suunnittelualueen käytössä ja rakentamisessa tulee minimoida riskit, joista voisi aiheutua haittaa talousveden raakavetenä käytettävän vedenottamon pohjaveden laadulle tai antoisuudelle. Kaavatyössä tulee huomioida myös voimassa oleva pohjavesien suojelusuunnitelma sekä sen päivittämisessä yhteydessä mahdollisesti nousevat asiat. Suunnittelualueen käytössä ja rakentamisessa tulee minimoida riskit, joista voisi aiheutua haittaa kaupungin ylläpitämälle yleiselle Kovalanniemen uimarannalle.	Merkitään tiedoksi.

Kopio lausunnosta 4

Jyväskylän kaupunki **LAUSUNTO**

Asia: JyväskyläDno-2025-3141

Valmistelijat intendentti Saija Silen, saija.silen@jyvaskyla.fi arkeologi Noora Hemminki, noora.hemminki@jyvaskyla.fi

Äänekosken kaupunki
kaupunginhallitus
kirjaamo@aanekoski.fi

Lausuntopyyntö 22.8.2025

Äänekoski, Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutos, luonnosvaiheen aineistot

Keski-Suomen museolle on tullut lausuntopyyntö otsikon mukaisesta kaavahankkeesta. Kaavahankkeessa tarkastellaan kaavamerkintöjen ja -määräysten ajantasaisuutta sekä asemakaavassa osoitettujen aluevarausten tarpeellisuutta. Alueelle kaavoitettu leirintäaluetyyppinen virkistyskäyttö ei ole toteutunut. Kaavahankkeessa on tarkasteltavana kaksi vaihtoehtoa:

-Vaihtoehdossa 1 kumotaan yksityisen maanomistajan kiinteistöllä oleva asemakaava sekä vesialuetta. Kaavaratkaisussa esitetään kaupungin omistamille maa-alueille lähivirkistysaluetta, yksi loma-asunnon rakennuspaikka, sekä varaus uimarannalle ja mahdollisille uimarannan parkkipaikoille. Virkistystoiminnan kehittämistä varten osoitetaan rakennusoikeutta uimarannan alueella.

-Vaihtoehdossa 2 kaavaratkaisulla kumotaan ainoastaan vesialuetta. Muutoin asemakaavan muutoksella esitetään yksityisen maanomistajan kiinteistölle luonnonsuojelualuetta sekä kaupungin omistamille kiinteistöille lähivirkistysaluetta ja yksi loma-asunnon rakennuspaikka rakentuneelle kiinteistölle.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta Keski-Suomen museo toteaa seuraavaa: Kaavaselostuksessa on esitelty nykytilannetta suunnittelualueen ja lähialueen arkeologisen kulttuuriperinnön osalta. Keski-Suomen museon näkemyksen mukaan vaikutusten arviointi ei ole kuitenkaan arkeologisen kulttuuriperinnön osalta riittävä. Arviossa on ristiriita kaavamerkintään nähden, ja arviointi vaatii tuekseen selvityksen, jonka myötä kaavoittajalla on ajantasainen tieto käytettävissään suunnittelun tueksi. Keski-Suomen museo perustelee näkemystään seuraavasti:

Löytöpaikka Kovalanniemi 3 (1000052639) perustuu metallinilmaisinlöytöön, eikä arkeologi ole vielä tarkastanut paikkaa maastossa. Paikka on VL-alueella. Toinen suunnittelualueella oleva löytöpaikka Kovalanniemi pohjoisranta (1000038201) on rautakautiseksi arvioitu eikä sitäkään ole tarkastettu. Tämä paikka on vaihtoehto 1:ssä kumottavalla alueella ja vaihtoehto 2:ssa SL-alueella. Löytöpaikat voivat viitata kiinteään muinaisjäännökseen. VL-alueille on molemmissa vaihtoehdoissa osoitettu p (pysäköimispaikka), uimaranta ja et-alueita.

Koska niemessä on esihistoriallisen ihmistoimintaan viittaavia jälkiä pitkältä aikaväliltä, tulee hankkeessa teettää arkeologinen inventointi niille alueille, joissa kaavamerkintä mahdollistaa muuttuvan maankäytön,

eli koko kaava-alueelle SL-alue pois lukien. Ennestään tuntemattomien kohteiden etsimisen lisäksi inventoinnissa tulee tarkastaa alueella oleva tunnettu kiinteä muinaisjäännös ja löytöpaikat. Inventointi tulee tehdä Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuvaatimusten mukaisesti. Inventoijan on ennen maastoon menemistä oltava yhteydessä Keski-Suomen museoon. Inventointiraportti paikkatietoineen tulee toimittaa hyväksyttäväksi Keski-Suomen museoon. Inventoinnin avulla voidaan varmistua siitä, että kaavassa osoitettu maankäyttö ei toteutuessaan tuhoa kiinteitä muinaisjäännöksiä ja näin vaikutukset voidaan arvioida kunnolla.

Lisäksi kaavassa tulee löytää toinen ratkaisu et-alueille, jotka leikkaavat kiinteän muinaisjäännöksen Kovalanniemi aluetta. Molemmissa tarkasteltavissa vaihtoehdoissa muinaisjäännösaluetta leikkaa kaksi et-aluetta (Yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitteiden rakennusala). Muinaisjäännösalueelle ja sitä ympäröivälle vähintään 2 metrin suoja-alueelle ei saa osoittaa tällaista maankäyttöä. Rakentaminen muinaisjäännösalueelle on mahdollista ainoastaan Museoviraston myöntämällä kajoamisluvalla, joka voidaan myöntää muinaismuistolain (295/1963) 11 §:n mukaisten neuvotteluiden jälkeen. Kaava-aineistoihin tulee lisätä kohteen muinaisjäännösrekisterin mukainen tunnus eli kohteen nimi korjataan muotoon ”Kovalanniemi (992010002)”.

Rakennetun kulttuuriympäristön osalta Keski-Suomen museo toteaa seuraavaa: Kovalan alue on pääosin rakentamatonta aluetta, jonne on aikanaan kaavoitettu leirintäaluekäyttöä. Suunnittelualueelle sijoittuu kaupungin omistuksissa oleva Kovalan maja piharakennuksineen, kioskirakennus sekä julkinen uimaranta. Kovalan majaa tai kioskirakennusta ei ole inventoitu Keski-Suomen museon kuntakohtaisissa rakennusinventoinneissa eikä modernin arkkitehtuurin inventointihankkeessa. Kaavaselostuksessa on kuvat asemakaava-alueelle sijoittuvista rakennuksista, mutta ei tarkempia lähtötietoja esimerkiksi rakentamisajankohdasta tai alueen historiasta. Tältä osin Keski-Suomen museo pyytää täydentämään asemakaava-aineistoa rakennetun kulttuuriympäristön tiedolla, jotta sen paikalliset kulttuurihistorialliset merkitykset tai niiden puuttuminen voidaan tarpeen mukaan arvioida.

Keski-Suomen museolla ei ole muuta huomautettavaa asemakaavan muutosluonnokseen.

Keski-Suomen museo
25.9.2025
Hanna-Kaisa Melaranta

museotoimenjohtaja
hanna-kaisa.melaranta@jyvaskyla.fi

Lausunto on allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tiedoksi
kirjaamo@museovirasto.fi
kirjaamo.keski-suomi@ely-keskus.fi

KESKI-SUOMEN MUSEO

Tiivistelmä lausunnosta 4

Tiivistelmä lausunnosta 4	Vastine
Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta todetaan: kaavaselostuksessa on esitelty nykytilannetta suunnittelualueen ja lähialueen arkeologisen kulttuuriperinnön osalta. Vaikutusten arviointi ei ole arkeologisen kulttuuriperinnön osalta riittävä. Arviossa on ristiriita kaavamerkintään nähden, ja arviointi vaatii tuekseen selvityksen, jonka myötä kaavoittajalla on ajantasainen tieto käytettävissään suunnittelun tueksi.	Kaava-alueelle tehdään arkeologinen selvitys ennen kaavaehdotuksen valmistelua. Täydennetään kaavaselostukseen tiedot muinaisjäännöksiä koskien ja lisätään selvitys kaavaselostuksen liitteeksi.
Löytöpaikka Kovalanniemi 3 (1000052639) perustuu metallinilmaisinlöytöön, eikä arkeologi ole tarkastanut paikkaa maastossa. Paikka on VL-alueella. Toinen suunnittelualueella oleva löytöpaikka Kovalanniemi pohjoisranta (1000038201) on rautakautiseksi arvioitu eikä sitäkään ole tarkastettu. Löytöpaikat voivat viitata kiinteään muinaisjäännökseen. VL alueille on osoitettu pysäköimispaikka, uimaranta ja et-alueita.	
Niemessä on esihistoriallisen ihmistoimintaan viittaavia jälkiä. Hankkeessa tulee teettää arkeologinen inventointi alueille, joissa mahdollistetaan muuttuva maankäyttö, eli koko kaava-alueelle SL-alue pois lukien. Ennestään tuntemattomien kohteiden etsimisen lisäksi tulee tarkastaa alueella oleva tunnettu kiinteä muinaisjäännös ja löytöpaikat. Inventointi tulee tehdä Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuvaatimusten mukaisesti. Inventoijan on ennen maastoon menemistä oltava yhteydessä Keski-Suomen museoon. Inventointiraportti paikkatietoineen tulee toimittaa hyväksyttäväksi Keksi-Suomen museoon. Inventoinnin avulla voidaan varmistua siitä, että kaavassa osoitettu maankäyttö ei toteutuessaan tuhoa kiinteitä muinaisjäännöksiä ja näin vaikutukset voidaan arvioida kunnolla.	
Lisäksi kaavassa tulee löytää toinen ratkaisu et-alueille, jotka leikkaavat kiinteän muinaisjäännöksen Kovalanniemi aluetta. Molemmissa tarkasteltavissa vaihtoehdoissa muinaisjäännösaluetta leikkaa kaksi et-aluetta. Muinaisjäännösalueelle ja sitä ympäröivälle vähintään 2 m suoja-alueelle ei saa osoittaa tällaista maankäyttöä. Rakentaminen muinaisjäännösalueelle on mahdollista ainoastaan Museoviraston myöntämällä kajoamisluvalla, joka voidaan myöntää muinaismuistolain 11 §:n mukaisten neuvotteluiden jälkeen. Kaava-aineistoihin tulee lisätä kohteen muinaisjäännösrekisterin mukainen tunnus eli kohteen nimi korjataan muotoiin ”Kovalanniemi (992010002)”.	Et- alueet on kaavassa osoitettu paikoille, joissa sijaitsee rakennetut kunnallisteknilliset laitteet.
Rakennetun kulttuuriympäristön osalta todetaan: Suunnittelualueelle sijoittuu Kovalan maja piharakennuksineen, kioskirakennus sekä julkinen uimaranta. Kovalan majaa tai kioskirakennusta ei ole inventoitu Keski-Suomen museon kuntakohtaisissa rakennusinventoinneissa eikä modernin arkkitehtuurin inventointihankkeessa. Kaavaselostuksessa on kuvat asemakaava-alueelle sijoittuvista rakennuksista, mutta ei tarkempia lähtötietoja esim. rakentamisajankohdasta tai alueen historiasta. Keski-Suomen museo pyytää täydentämään asemakaava-aineistoa rakennetun kulttuuriympäristön tiedolla, jotta sen paikalliset kulttuurihistorialliset merkitykset tai niiden puuttuminen voidaan arvioida.	Täydennetään kaavaselostukseen rakennusten rakentamisvuodet ja kuvia rakennuksista.

Kopio lausunnosta 5

Lausunto: Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen (Äänekoski)

kirjaamo@keskisuomi.fi
kirjaamo@aanekoski.fi

Asia: Lausuntopyyntö: Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen, Äänekoski
Asianumero: KSL/366/03.02.00/2025
Käsittelijä: Kunttu Hanna
Käsittelijän puhelinnumero: 040 591 5901
Käsittelijän sähköpostiosoite: hanna.kunttu@keskisuomi.fi

Äänekosken kaupunki
Kaupunginhallitus
kirjaamo@aanekoski.fi

Viite: Lausuntopyyntö 22.8.2025

KESKI-SUOMEN LIITON LAUSUNTO

Suunnittelukohde sijoittuu Äänekosken taajaman itäpuolella sijaitsevalle Kovalanniemen alueelle, jonka omistavat Äänekosken kaupunki ja yksityinen maanomistaja. Kaavatyön tavoitteena on joko asemakaavan osittainen kumoaminen tai laatia kaavamuutos siten, että alueen luontoarvot ja virkistyskäyttö voidaan sovittaa yhteen.

Keski-Suomen lainvoimaisessa maakuntakaavassa (lainvoima 28.1.2020) suunnittelualue sijoittuu biotalouteen tukeutuvalle alueelle sekä pieneltä osin kulttuuriympäristön vetovoima-alueelle. Alueelle sijoittuu myös Kovalanniemen maakunnallisesti tärkeä pohjavesialue. Merkintään liittyy seuraava suunnittelumääräys: "Pohjavesialueille ei tule sijoittaa pohjaveden pilaantumis- ja muuttamisriskejä aiheuttavia laitoksia ja toimintoja eikä maa-ainesten ottoa." Joulukuussa 2023 hyväksytyn Maakuntakaavan 2040 varauksia ei suunnittelualueelle kohdistu. Maakuntakaava 2040 on voimassa oleva, mutta ei vielä lainvoimainen kaava.

Keski-Suomen liitolla ei ole maakuntakaavoituksesta johtuvaa huomautettavaa kaavaluonnoksiin (luonnos VE 1 ja luonnos VE 2). Molemmissa kaavaluonnosversioissa on huomioitu alueen sijoittuminen vedenhankinnan kannalta tärkeälle pohjavesialueelle.

Jyväskylässä 29.9.2025

Hanna Kunttu
suunnittelujohtaja
Keski-Suomen liitto

Tämä viesti on lähetetty Keski-Suomen liiton asiankäsittelyjärjestelmästä, tähän viestiin ei voi vastata sähköpostilla. Lisätietoja antaa tarvittaessa asian käsittelijä.

Tiivistelmä lausunnosta 5

Tiivistelmä lausunnosta 5	Vastine
Keski-Suomen liitolla ei ole maakuntakaavoituksesta johtuvaa huomautettavaa kaavaluonnoksiin. Molemmissa kaavaluonnos-versioissa on huomioitu alueen sijoittuminen vedenhankinnan kannalta tärkeälle pohjavesialueelle.	Merkitään tiedoksi.

Kopio lausunnosta 6

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Lausunto 1 (3)
KESELY/2079/2025

1.10.2025

Äänekosken kaupunki
kirjaamo@aankoski.fi

Lausuntopyyntö Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen

Lausunto ko. asemakaavan luonnosvaiheen kuulemisessa

Suunnittelualue sijaitsee Äänekosken Kovalassa sijaitsevalla Kovalanniemen alueella noin 3,5 kilometriä Äänekosken keskustasta itään. Asemakaavan muutoksella tarkastellaan Kovalanniemen asemakaavan kaavamerkintöjen ja -määräysten ajantasaisuutta sekä tutkitaan asemakaavassa osoitettujen aluevarausten tarpeellisuutta. Suunnittelualueella on voimassa 29.1.1969 sisäministeriön vahvistama Kovalan virkistysalueen ranta-asemakaava, missä alueelle on osoitettu varsin tiivistä leirintäaluetyyppistä virkistyskäyttöä.
Luonnosvaiheen kuulemisessa on nähtävillä kaksi vaihtoehtoista kaavaratkaisua, joista vaihtoehdossa 1 on Kovalanniemen keskiosasta tultaisiin kumoamaan vanha asemakaava ja vaihtoehdossa 2 ko. alue osoitettaisiin SL-alueena. Molemmissa vaihtoehdoissa on vanhan kaavan vesialueet osoitettu kumottaviksi.

Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on tutustunut asemakaavamuutoksen luonnokseen ja lausuu siitä seuraavaa:

Alueella on voimassa Äänekoski 2030 osayleiskaava, joka ohjaa asemakaavoitusta. Yleiskaavassa suunnittelualue on osoitettu pääosin lähivirkistysalueeksi (VR) ja ET-alueeksi. Lisäksi suunnittelualue on osoitettu osayleiskaavassa maisemallisesti arvokkaana alueena. Lausunnolla luonnoksena olevaan asemakaavaan suunnittelualueelle on osoitettu RA-kaavamerkintä (loma-asuntojen korttelialue), millä on rakennusoikeutta 250 m2. Kaavaselostuksessa ei ole perusteltu yleiskaavasta poikkeavaa asemakaavaratkaisua tältä osin ja ELY-keskuksen näkemys on, että kaavaselostusta on täydennettävä ja mahdollisesti harkita korvaavan kaavamerkinnän (esim. RM) käyttöä Kovalan majan alueella.

Luontoasiat

Seuraavat luontokommentit koskevat kaavaluonnosvaihtoehtoja 1 ja 2:

Luo-määräyksestä puuttuu varsinainen kaavamääräys, eli mitä ko. alueella saa tai ei saa tehdä. Tältä osin kaavamääräyksiä tulee täydentää.

Kaavan luontoselvitys vuodelta 2024 kattaa vain pienen osan kaava-alueesta käsittäen Kovalanniemen tyven. Esimerkiksi alueella voimassa olevassa yleiskaavassa Kovalanniemen itärannalla kaavakartassa esitetty luo-alue ei näyttäydy mitenkään asemakaavaratkaisuissa, eikä kyseistä yleiskaavamerkinnän sisältöä ole avattu muutoinkaan kaava-aineistossa tarkemmin.

Kommentit kaavavaihtoehdosta 2:

Kovalanniemen aluetta on esitetty METSO-ohjelmassa suojeltavaksi, minkä vuoksi ELY-keskuksesta on tehty maastokäynti alueella toukokuussa 2011. 2010-luvun alkupuolella suojelu on jäänyt kuitenkin odottamaan asemakaavan muutosta.

Keväällä 2025 ELY-keskukseen on tullut alueen liito-oravahavaintojen takia metsänkäyttöilmoitus Kovalanniemestä. Tuolloin lähes koko asemakaavassa SL-alueeksi merkityllä alueella on suunniteltu harvennushakkuita. ELY-keskuksessa ei ole tiedossa, ovatko harvennushakkuut toteutuneet, mutta jos ne on tehty, alueen suojeluarvojen nykytilanteesta ja hakkuun intensiteetistä olisi hyvä saada lisätietoa. Hakkuuoikeuden haltijalta saadun tiedon mukaan hakkuissa on tarkoituksena säästää liito-oravan pesäpuun/-puiden lähiympäristö Kovalanniemessä koskemattomana.

SL-kaavamääräyksessä ei ole luonnoksessa mitään muuta sisältöä kuin luonnonsuojelualue. Alueen sisään jää mm. tiedossa oleva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka, jonka hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulaissa kielletty. SL-määräystä tulee täsmentää siitä aiheutuvien rajoitusten osalta, minkä lisäksi määräyksistä tulisi ilmetä, että onko alue tarkoitus perustaa luonnonsuojelulain mukaisesti. Vai onko kyseessä ns. asemakaavasuojelu joka tapauksessa, vaikka luonnonsuojelualuetta ei jostain syystä luonnonsuojelulain mukaisesti perustettaisi. ELY-keskuksessa ei ole tällä hetkellä ajantasaista tietoa maanomistajan suojeluhalusta, ja lisäksi ELY-keskus muistuttaa, että METSO-ohjelman toteuttaminen on maanomistajalle vapaaehtoista. Asian käsittely voi myös päättyä, jos maanomistaja ja ELY-keskus eivät pääse sopimukseen korvauksesta. 1.1.2026 alkaen METSO-ohjelmaa toteuttava viranomainen on Keski-Suomen elinvoimakeskus.

Maisema-asiat

Asemalaavamuutoksen luontoselvityksen (2024) johtopäätöksissä todetaan, että Kovalanniemi on geologisesti, maisemallisesti, luonnonoloiltaan ja virkistysarvoiltaan erityinen alue, minkä maisemalliset vaikutukset tulee huomioida alueen suunnittelussa erityisen tarkasti. Kaavaluonnos vaihtoehto 2 tukee Kovalanniemen metsäisen ja luonnonmukaisen ympäristön säilymistä, mikä puolestaan tukee harjuniemen maisema-arvojen säilymistä. Kaavalla osoitetaan alueella toteutunut rakentaminen (Kovalanmaja ja niemenkärjen kioski-pukukoppirakennus). Kaavalla halutaan kuitenkin mahdollistaa niemenkärjen uimaranta-alueen kehittäminen. Kaavan yleismääräykset /

Ympäristö ja rakennustapa määrätään, että ”Rakentaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakennusten maastonmuotoihin sopeuttamiseen, rakennusten korkeusasemaan, muotoon, ulkomateriaaleihin ja väritykseen.” Kovalanniemen maisema-arvojen vuoksi myös rakennusten maisemaan sopeuttamiseen on tarpeen kiinnittää huomiota. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ko. määräystä tulisi täydentää tältä osin.

Kaavamerkintä ’Istutettava alueen osa’ Kovalanmajan ympärillä tarkoittanee olemassa olevan rantapuuston säilyttämistä, jolloin kaavamerkinnän kuvausta tulisi tarpeen mukaan täydentää.

Tämä lausunto on valmisteltu ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat –vastuualueen ympäristöyksikössä. Lausunnon valmisteluun on osallistunut lisäksi luontoyksikkö.

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty. Asian on esitellyt ylitarkastaja Juha Romula ja ratkaissut ylitarkastaja Eero Manerus. Merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Tiivistelmä lausunnosta 6

Tiivistelmä lausunnosta 6	Vastine
Alueella on voimassa Äänekoski 2030 osayleiskaava, joka ohjaa asemakaavoitusta. Yleiskaavassa suunnittelualue on osoitettu pääosin lähivirkistysalueeksi (VR) ja ET-alueeksi. Lisäksi suunnittelualue on osoitettu osayleiskaavassa maisemallisesti arvokkaana alueena. Asemakaavaan suunnittelualueelle on osoitettu RA-kaavamerkintä, millä on rakennusoikeutta 250 m2. Kaavaselostuksessa ei ole perusteltu yleiskaavasta poikkeavaa asemakaavaratkaisua tältä osin ja ELY-keskuksen näkemys on, että kaavaselostusta on täydennettävä ja mahdollisesti harkittava korvaamaan kaavamerkinnän (esim. RM) käyttöä Kovalan majan alueella.	Tarkistetaan Kovalan majan alueelle kaavamerkintä, joka vastaa paremmin Äänekoski 2030 osayleiskaavan merkintää. Täydennetään kaavaselostukseen suhdetta voimassa olevaan Äänekoski 2030 osayleiskaavaan.
Luo -määräyksestä puuttuu varsinainen kaavamääräys, eli mitä ko. alueella saa tai ei saa tehdä. Tältä osin kaavamääräyksiä tulee täydentää.	Tarkennetaan kohteen luo-merkintää.
Kaavan luontoselvitys vuodelta 2024 kattaa vain pienen osan kaava-alueesta käsittäen Kovalanniemen tyven. Alueella voi-	Kaavaehdotuksen valmisteluun valikoitui vaihtoehto, jolla kumotaan voimassa oleva asemakaava yksityisen maanomistajan kiinteistöltä sekä Kova-

massa olevassa yleiskaavassa Kovalanniemen itärannalla kaavakartassa esitetty luo-alue ei näyttäydy mitenkään asemakaavaratkaisuissa, eikä kyseistä yleiskaavamerkinnän sisältöä ole avattu muutoinkaan kaava-aineistossa tarkemmin.	lanniemen kärjestä. Kumottavalle alueelle jää voimaan Äänekoski 2030 osayleiskaavan mukainen kaavamerkintä.
Kommentit kaavavaihtoehdosta 2: Kovalanniemen aluetta on esitetty METSO-ohjelmassa suojeltavaksi, minkä vuoksi ELY-keskuksesta on tehty maastokäynti alueella toukokuussa 2011. 2010-luvun alkupuolella suojelu on jäänyt kuitenkin odottamaan asemakaavan muutosta.	
Keväällä 2025 ELY-keskukseen on tullut alueen liito-oravahavaintojen takia metsänkäyttöilmoitus Kovalanniemestä. Tuolloin lähes koko asemakaavassa SL-alueeksi merkityllä alueella on suunniteltu harvennushakkuita. ELY-keskuksessa ei ole tiedossa, ovatko harvennushakkuut toteutuneet, mutta jos ne on tehty, alueen suojeluarvojen nykytilanteesta ja hakkuun intensiteetistä olisi hyvä saada lisätietoa. Hakkuuoikeuden haltijalta saadun tiedon mukaan hakkuissa on tarkoituksena säästää liito-oravan pesäpuun/-puiden lähiympäristö Kovalanniemessä koskemattomana.	Yksityisen maanomistajan kiinteistöllä tapahtuneiden hakkuiden johdosta kaavahankkeen tavoitteet ovat muuttuneet. Kaavaehdotus valmistellaan kaavaluonnosvaihtoehdon 2 mukaisesti siten, että Kovalanniemen itäosasta voimassa oleva asemakaava kumotaan ja asemakaavalla vahvistuu ainoastaan Kovalanniemen länsiosaan sijoittuva alue.
SL-kaavamääräyksessä ei ole luonnoksessa muuta sisältöä kuin luonnonsuojelualue. Alueen sisään jää mm. tiedossa oleva liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka, jonka hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulaissa kielletty. SL-määräystä tulee täsmentää siitä aiheutuvien rajoitusten osalta, minkä lisäksi määräyksistä tulisi ilmetä, onko alue tarkoitus perustaa luonnonsuojelulain mukaisesti. Vai onko kyseessä ns. asemakaavasuojelu joka tapauksessa, vaikka luonnonsuojelualuetta ei jostain syystä luonnonsuojelulain mukaisesti perustettaisi. ELY-keskuksessa ei ole tällä hetkellä ajantasaista tietoa maanomistajan suojeluhalusta, ja ELY-keskus muistuttaa, että METSO-ohjelman toteuttaminen on maanomistajalle vapaaehtoista. Asian käsittely voi myös päättyä, jos sopimukseen korvauksesta ei päästä. 1.1.2026 alkaen METSO-ohjelmaa toteuttava viranomainen on Keski-Suomen elinvoimakeskus.	Merkitään tiedoksi. Tavoitteet ovat kaavahankkeen osalta muuttuneet kaavaluonnoksen nähtävillä olon jälkeen.
Asemakaavan luontoselvityksen johtopäätöksissä todetaan, että Kovalanniemi on geologisesti, maisemallisesti, luonnonoloiltaan ja virkistysarvoiltaan erityinen alue, minkä maisemalliset vaikutukset tulee huomioida alueen suunnittelussa erityisen tarkasti. Kaavaluonnos ve 2 tukee Kovalanniemen metsäisen ja luonnonmukaisen ympäristön säilymistä, mikä puolestaan tukee harjuniemen maisema-arvojen säilymistä. Kaavalla osoitetaan alueella toteutunut rakentaminen (Kovalanmaja ja niemenkärjen kioski-pukukoppirakennus). Kaavalla halutaan kuitenkin mahdollistaa niemenkärjen uimaranta-alueen kehittäminen. Kaavan yleismääräykset / Ympäristö ja rakennustapa määrätään, että ”Rakentaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakennusten maastonmuotoihin sopeuttamiseen, rakennusten korkeusasemaan, muotoon, ulkomateriaaleihin ja väritykseen.” Kovalanniemen maisema-arvojen vuoksi myös rakennusten maisemaan sopeuttamiseen on tarpeen kiinnittää huomiota. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ko. määräystä tulisi täydentää tältä osin.	Täydennetään ympäristö ja rakennustapa määräystä maisemaan sopeuttamisella.
Kaavamerkintä ”Istutettava alueen osa” Kovalanmajan ympärillä tarkoittanee olemassa olevan rantapuuston säilyttämistä, jolloin kaavamerkinnän kuvausta tulisi tarpeen mukaan täydentää.	Tarkistetaan kaavamerkinnät kaavakartalla.

Kopio lausunnosta 7

KAURAK 02.10.2025 § 51
504/10.02.03/2025

Äänekosken kaupungilla on vireillä Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutos. Äänekosken kaupunginhallitus hyväksyi 18.8.2025 § 215 Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutoksen ja osittaisen kumoamisen valmisteluvaiheen kuulemisen järjestämisen ja pyytää asian johdosta lausuntoa kaupunkirakennelautakunnalta.

Suunnittelualue sijaitsee Äänekosken Kovalassa, noin 3,5 kilometriä kaupungin keskustasta itään. Alueen pinta-ala on arviolta 29 hehtaaria, mutta rajaus ja kokonaislaajuus voivat täsmentyä kaavoitustyön edetessä. Lähiympäristössä on asemakaava-alueen ulkopuolista pientalovaltaista asutusta, minkä lisäksi suunnittelualueella sijaitsevat Kovalan maja kaupungin omistuksessa sekä julkinen uimaranta.

Asemakaavan muutoksen yhteydessä arvioidaan Kovalanniemen nykyisten kaavamerkintöjen ja -määräysten ajantasaisuus sekä tutkitaan aluevarausten tarpeellisuus. Nykyisin alueelle osoitettu leirintäaluetyyppinen virkistyskäyttö ei ole toteutunut ja suurin osa alueesta on luonnontilaisena säilynyttä. Suunnittelun tavoitteena on muuttaa tai kumota olemassa oleva virkistyskäytön varaus, jotta luonnonsuojelualueen perustaminen yksityisomistuksessa olevalle maalle olisi mahdollista. Kaavaprosessin aikana selvitetään, onko tarkoituksenmukaisempaa muuttaa vai kumota voimassa oleva kaava tavoitteen saavuttamiseksi.

Kovalanniemi on geologisesti, maisemallisesti sekä luonnonolosuhteiltaan ja virkistysarvoiltaan merkittävä kohde. Maisemavaikutukset ovat erityisen huomioinnin kohteena alueen suunnittelussa. Selvitysalueelta on rajattu kaksi luontotyyppien ja lajiston perusteella arvokasta aluetta, joiden säilyttäminen luonnontilaisina on suositeltavaa. Alueella esiintyy myös direktiivilajeja: siellä sijaitsee viitasammakkojen merkittävä

lisääntymisalue, lepakoiden ruokinta-alueita sekä liito-oravan tärkeä yhteysreitti. Arvokkaat linnustoalueet painottuvat erityisesti rajatulle luhta-alueelle.

Lisäksi Kovalanniemen alue kuuluu vedenhankinnan kannalta tärkeään pohjavesialueeseen. Pohjaveden muodostumisalueen koko on 0,21 km² ja sen arvioidaan tuottavan noin 3000 m³ vettä vuorokaudessa; koko pohjavesialueen pinta-ala on 0,5 km².

Alueella suoritettiin Äänekosken asemakaava-alueen hulevesiselvitys vuonna 2020 (Ramboll). Selvityksen mukaan suunnittelualue luokitellaan vettä ympäristöön purkavaksi harjuksi, mutta alueella esiintyy myös rantaimeytymistä. Kovalanniemen alue ei kuitenkaan sisälly selvityksen yhteydessä laaditun kartta-alueen piiriin.

Kaavan vaikutukset

Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutosta laadittaessa on sovellettu maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta (432/2023) voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Kaavaprosessin aikana arvioidaan suunnitelman toteuttamisen vaikutuksia systemaattisesti, täydentäen ja tarkentaen arviota prosessin edetessä. Arvioinnin lähtökohtana toimii nykytilanteen vertailu kaavan toteuttamisen vaikutuksiin. Vaikutusten selvittäminen perustuu alueen perusaineistoihin, suoritettuihin maastokäynteihin, olemassa oleviin selvityksiin ja suunnitelmiin, osallisilta kerättyihin tietoihin sekä saatuihin lausuntoihin ja muistutuksiin. Lisäksi analysoidaan laadittavien suunnitelmien ympäristöön kohdistuvia muutoksia.

Kaksi vaihtoehtoa

Ensimmäisessä vaihtoehdossa voimassa oleva asemakaava kumotaan noin 27,17 hehtaarin alueelta ja asemakaavan muutokseen kuuluu noin 5,22 hehtaaria. Kokonaisuudessaan suunnittelualue kattaa noin 32,39 hehtaaria. Loma-asumiseen varattua korttelialuetta (RA) osoitetaan yhteensä noin 1 hehtaari, jolle myönnetään rakennusoikeutta 250 kerrosneliömetriä. Lähivirkistysalueelle (VL), erityisesti uimarannan läheisyyteen, osoitetaan lisäksi 200 kerrosneliömetriä rakennusoikeutta alueen kehittämistarkoituksiin. Kaikki rakennusoikeudet on määritelty kerrosalaneliömetreinä. Lähivirkistysaluetta (VL) merkitään kaavassa noin 0,74 hehtaaria sekä puustoiselle lähivirkistysalueelle (VL-7) noin 3,48 hehtaaria.

Toisessa vaihtoehdossa voimassa oleva asemakaava kumotaan noin 19,1 hehtaarin osalta, kun taas asemakaavan muutosta tehdään noin 13,29 hehtaarille. Suunnittelualueen kokonaispinta-ala on myös tässä vaihtoehdossa 32,39 hehtaaria. Loma-asuntojen korttelialueelle (RA) osoitetaan vastaavasti noin 1 hehtaari ja rakennusoikeutta 250 kerrosneliömetriä. Lähivirkistysalueelle (VL) osoitetaan niin ikään 200 kerrosneliömetriä rakennusoikeutta alueen virkistyskäyttöä varten. Rakennusoikeudet ilmoitetaan

kerrosalaneliömetreinä. Lähivirkistysaluetta (VL) on osoitettu noin 0,74 hehtaaria ja puustoista lähivirkistysaluetta (VL-7) noin 3,48 hehtaaria. Lisäksi tässä vaihtoehdossa luonnonsuojelualuetta on osoitettu 8,06 hehtaaria.

Liikenne

Kaavan arvioinnissa tulee huomioida jo yli vuosikymmen sitten Teknisen lautakunnan asettamat tavoitteet, joiden mukaan, mikäli alue liitetään suojeluohjelmaan, tulee kaavamuutoksen yhteydessä varata riittävä tiealue uimarannalle suuntautuvaa liikennettä varten. Nykyisen tieosuuden leveys on vain 4 metriä, mikä vaikeuttaa kunnossapitoa sekä ajoneuvoliikenteen sujuvuutta. Kovalanniementie on osa Kovalan yksityistietä, eikä kuulu tiekunnan kunnossapitovastuulle. Kesäkunnossapidon kustannukset ovat siirtyneet kulttuuri- ja liikuntalautakunnalta kaupunkirakennelautakunnalle joitakin vuosia sitten. Kaavaan tulisi sisällyttää pysäköintitaskuja pysäköinnin järjestelmällisyyden parantamiseksi. Kaavan suunnittelussa tulisi myös huomioida Ruotinkylältä lähtevän jäätien sijainti. Jäätien sijainnissa tulisi ennen kaikkea arvioida se, että nyt valmisteilla oleva kaava on kokonaisuudessaan pohjavesialuetta. Talvitien käyttö tulee sallia edelleen viranhaltijoiden harkinnan mukaan.

Suunnittelualueelle sijoittuu hiekkatie, joka kulkee suunnittelualueen läpi. Tiestä haarautuu myös reitti Kovalanmajalle. Hiekkatien liikenne on vähäistä. Kaavaratkaisulla ei ole vaikutusta suunnittelualueen liikenteeseen eikä uusia tieyhteyksiä muodostu. Olemassa olevat kulkuyhteydet palvelevat nykyistä rakennuskantaa ja virkistysalueita. Uimarannalle johtavalla tiellä turvataan 4 metriä leveä kulkurasite, joka kaavaversiossa 1 säilyy ajantasakaavan kumoamisesta huolimatta. Kaavaluonnoksessa 2 kulkuyhteys esitetään 6 metriä leveänä, ja tavoitteena kummassakin versiossa on leventää kulkurasitetta 6 metriin virkistysalueen toimivuuden parantamiseksi.

Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen

Asemakaavan keskeinen tavoite on osoittaa alueen nykyinen maankäyttö sekä päivittää olemassa olevat kaavamääräykset vastaamaan tämänhetkisiä tarpeita. Samalla pyritään yhdenmukaistamaan alueen maankäytön ratkaisut Äänekosken kaupungin muiden asemakaavojen kanssa. Lähivirkistysalueiden toimivuus turvataan osoittamalla yhtenäiset virkistysalueet asemakaavassa. Alueelle ei esitetä uusia asumisvarauksia, mikä tukee luonnon monimuotoisuuden säilymistä.

Aluevaraukset

Kaava sisältää aluevarauksen loma-asunnoille sekä viheralueille. Toisessa kaavaluonnoksessa on lisäksi varaus luonnonsuojelualueelle. Osa-alueina on määritelty esimerkiksi uimaranta sekä tarvittavat tieyhteydet.

Ympäristö ja rakennustapa

Rakentamisessa edellytetään, että rakennukset sovitetaan huolellisesti maastonmuotoihin; erityishuomio kiinnitetään rakennusten korkeusasemaan, muotoiluun, ulkomateriaaleihin ja väritykseen. Julkisivumateriaaliksi suositellaan pääasiassa puuta, ja kirkkaiden värien käyttö on kielletty. Kattojen tulee kaikissa rakennuksissa olla tummasävyisiä.

Asuinrakennusten alimman lattiatason tulee sijaita vähintään yhden metrin korkeudella ylävesirajasta (+100,90, N60 Keitele-järvi / +101,20, N2000). Rantaan sijoittuvien sauna- ja talousrakennusten suurin sallittu harjakorkeus on 4 metriä, ja niiden etäisyyden keskiveden korkeuteen perustuvasta rantaviivasta on oltava vähintään 15 metriä. Rakentamattomat alueet on säilytettävä puustoina.

Erilliset saunarakennukset tulee liittää kunnalliseen viemäriverkostoon, jos käytössä on paineellinen vesijohto. Mikäli kiinteistön jätevedet eivät ole johdettavissa kunnan viemäriin viettoviemärillä, vastaa kiinteistön haltija pumppauksen järjestämisestä omalla kustannuksellaan. Rakennuspaikkojen rakentamattomat osat on hoidettava luonnontilaisina.

Hulevedet

Hulevedet tulee hoitaa kiinteistökohtaisilla järjestelyillä tontin omalla alueella. Asemakaavamuutoksen toteutus ei heikennä alueen hulevesien valuma-alueiden toimintaa. Suunnittelualueen maanpinta on pääosin luonnontilainen, eikä alueella ole käytetty vettä läpäisemättömiä pintoja. Mahdollisen rakentamisen aikana tulee kiinnittää huomiota hulevesien laadulliseen ja määrälliseen hallintaan.

Ihmisten elinolot ja elinympäristö

Suunnittelualue kuuluu kokonaisuudessaan asemakaavoitettuun alueeseen. Nykyinen rakennuskanta on pääasiassa loma-asumiseen tarkoitetulla niemenkärjellä, johon sisältyy lomarakennus, rantasauna, talousrakennus sekä uimarannan läheisyydessä sijaitseva pukukoppi- ja kioskirakennus.

Kaavaratkaisuilla pyritään ensisijaisesti turvaamaan alueen virkistyskäyttö, joka korostuu erityisesti uimarannan alueella. Kovalanniemen metsämäinen ja luonnonmukainen ympäristö säilytetään, eikä rakentamisen määrä metsäalueella lisäänny. Uimaranta-alueen kehittämismahdollisuuden mahdollistaminen tukee alueen virkistysarvoja, sillä kyseinen alue on aktiivisessa käytössä pääosin kesäkaudella.

Rakennettu ympäristö ja yhdyskuntarakenne

Suunnittelualueella sijaitsee Äänekosken kaupungin omistama Kovalanmaja, mutta pääosin alue on rakentumatonta ympäristöä. Kovalanniemen uimarannalla on lisäksi kaupungin omistuksessa oleva kioskirakennus.

Asemakaavamuutoksen toteutumisella ei ole vaikutusta olemassa olevaan rakennettuun ympäristöön tai yhdyskuntarakenteeseen.

Maisema-, kulttuuri- ja luonnonympäristö

Asemakaavamuutos turvaa alueen maiseman sekä kulttuuri- ja luonnonympäristön säilymisen. Kulttuuriympäristön suojelun varmistamiseksi alueelle on osoitettu suojelumerkintöjä; esimerkiksi kivikautinen asuinpaikka on määritelty suojeltavaksi. Luonnonympäristön ja maiseman säilyttämistä tukevat kaavaan sisällytetyt suojelumerkinnät. Osa virkistysalueista tulee säilyttää puustoisina, ja kaavaluonnoksessa yksityisessä omistuksessa olevat maa-alueet on osoitettu luonnonsuojelualueiksi. Alueen monimuotoisuuden kannalta tärkeät luo- ja luo-1-merkinnät perustuvat viimeisimpään luontoselvitykseen. Kaavamuutos mahdollistaa maanomistajan tavoitteiden mukaisesti yksityisen luonnonsuojelualueen perustamisen, mitä voimassa oleva kaava ei aiemmin sallinut.

Palvelut, työpaikat ja väestö

Suunnittelualueelle ei sijoitu palveluasumiseen liittyviä työpaikkoja. Lähimmät palvelut sijaitsevat Äänekosken keskustassa, noin. 3,5 kilometrin päässä suunnittelualueesta.

Kunnallistekniikka

Kaava-alueelle sijoittuu kunnallisteknisiä verkostoja, kuten sähköverkko sekä vesijohtolinjat, joiden ylläpidosta ja toiminnasta vastaa Äänekosken Energia Oy. Alueella on myös pumppausjärjestelmiä, jotka liittyvät vedenjakeluun, mikä johtuu pohjavesialueen merkityksestä. Koko kaava-alue kuuluu Äänekosken Energia Oy:n toiminta-alueeseen; yhtiö huolehtii vesihuollon järjestämisestä kaupungin asemakaava-alueilla. Lisäksi alueella sijaitsee jätevesiverkosto. Sähkönjakelu hoidetaan niin ikään Äänekosken Energia Oy:n toimesta. Suunnittelualueella ei ole rakennettua hulevesiverkostoa.

Sosiaaliset vaikutukset

Kaavaratkaisu vaikuttaa myönteisesti alueen hyvinvointiin ja lisää virkistyskäyttöä sekä ihmisten liikkuvuutta. Toimintojen selkeä jäsentely tukee virkistys- ja suojelualueiden toiminnan hallintaa.

Ilmastonmuutoksen huomiointi

Kaavaratkaisu vähentää rakentamisen määrää suunnittelualueella ja lisää virkistys- sekä mahdollisten luonnonsuojelualueiden pinta-alaa. Puuston säilyttäminen edellytetään, mikä tukee ilmastonmuutoksen vaikutusten hillintää.

Taloudelliset vaikutukset

Kaavaratkaisulla ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Se mahdollistaa olemassa olevan kulkuyhteyden leventämisen 6 metriin ilman huomattavia kustannuksia yhdyskuntarakentamisessa.

Valmistelija	Tekninen johtaja Tommi Rautjärvi, puh. 0400 543 587
Esittelijä	Tekninen johtaja Tommi Rautjärvi, puh. 0400 543 587
Päätösehdotus	Kaupunkirakennelautakunta esittää, että kaavan valmistelua jatketaan vaihtoehto kaksi mukaisesti huomioiden esittelytekstissä kerrotut asiat.
Päätös	Hyväksyttiin.

Tiivistelmä lausunnosta 7

Tiivistelmä lausunnosta 7	Vastine
Kaavan arvioinnissa tulee huomioida jo yli vuosikymmen sitten teknisen lautakunnan asettamat tavoitteet, joiden mukaan, mikäli alue liitetään suojeluohjelmaan, tulee kaavamuutoksen yhteydessä varata riittävä tiealue uimarannalle suuntautuvaa liikennettä varten. Nykyisen tieosuuden leveys on vain 4 m, mikä vaikeuttaa kunnossapitoa sekä ajoneuvoliikenteen sujuvuutta. Kovalanniementie on osa Kovalan yksityistietä, eikä kuulu tiekunnan kunnossapitovastuulle. Kesäkunnossapidon kustannukset ovat siirtyneet kulttuuri- ja liikuntalautakunnalta kaupunkirakennelautakunnalle joitakin vuosia sitten. Kaavaan tulisi sisällyttää pysäköintitaskuja pysäköinnin järjestelmällisyyden parantamiseksi. Kaavan suunnittelussa tulisi myös huomioida Ruotinkylältä lähtevän jäätien sijainti. Jäätien sijainnissa tulisi ennen kaikkea arvioida se, että nyt valmisteilla oleva kaava on kokonaisuudessaan pohjavesialuetta. Talvitien käyttö tulee sallia edelleen viranhaltijoiden harkinnan mukaan. Suunnittelualueelle sijoittuu hiekkatie, joka kulkee suunnittelualueen läpi. Tiestä haarautuu myös reitti Kovalanmajalle. Hiekkatien liikenne on vähäistä. Kaavaratkaisulla ei ole vaikutusta suunnittelualueen liikenteeseen eikä uusia tieyhteyksiä muodostu. Olemassa olevat kulkuyhteydet palvelevat nykyistä rakennuskantaa ja virkistysalueita. Uimarannalle johtavalla tiellä turvataan 4 m leveä kulkurasite, joka kaavaversiossa 1 säilyy	Merkitään lausunto tiedoksi. Kaavaluonnosvaihtoehtojen nähtäville asettamisen jälkeen on yksityisen maanomistajan kiinteistölle myönnetty maisematyölupa harvennushakkuille, joten tavoitteet siltä osin ovat kaavan osalta muuttuneet. Kaavaratkaisussa ei ole enää tarkoituksenmukaista osoittaa luonnonsuojelualuetta, joten osa voimassa olevasta asemakaavasta kumotaan.

ajantasakaavan kumoamisesta huolimatta. Kaavaluonnoksessa 2 kulkuyhteys esitetään 6 m leveänä, ja tavoitteena kummassakin versiossa on leventää kulkurasitetta 6 metriin virkistysalueen toimivuuden parantamiseksi. Asemakaavan keskeinen tavoite on osoittaa alueen nykyinen maankäyttö sekä päivittää olemassa olevat kaavamääräykset vastaamaan tämänhetkisiä tarpeita. Samalla pyritään yhdenmukaistamaan alueen maankäytön ratkaisut Äänekosken kaupungin muiden asemakaavojen kanssa. Lähivirkistysalueiden toimivuus turvataan osoittamalla yhtenäiset virkistysalueet asemakaavassa. Alueelle ei esitetä uusia asumisvarauksia, mikä tukee luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Suunnittelualue kuuluu kokonaisuudessaan asemakaavoitettuun alueeseen. Nykyinen rakennuskanta on pääasiassa lomaasumiseen tarkoitetulla niemenkärjellä, johon sisältyy lomarakennus, rantasauna, talousrakennus sekä uimarannan läheisyydessä sijaitseva pukukoppi- ja kioskirakennus. Kaavaratkaisuilla pyritään ensisijaisesti turvaamaan alueen virkistyskäyttö, joka korostuu erityisesti uimarannan alueella. Kovalanniemen metsämäinen ja luonnonmukainen ympäristö säilytetään, eikä rakentamisen määrä metsäalueella lisäänny. Uimaranta-alueen kehittämismahdollisuuden mahdollistaminen tukee alueen virkistysarvoja, sillä kyseinen alue on aktiivisessa käytössä pääosin kesäkaudella. Kaavaratkaisu vähentää rakentamisen määrää suunnittelualueella ja lisää virkistys- sekä mahdollisten luonnonsuojelualueiden pinta-alaa. Puuston säilyttäminen edellytetään, mikä tukee ilmastonmuutoksen vaikutusten hillintää. Kaupunkirakennelautakunta esittää, että kaavan valmistelua jatketaan vaihtoehto kaksi mukaisesti huomioiden esittelytekstissä kerrotut asiat.	

4.3. Yksityishenkilöiden mielipiteet ja niihin laaditut vastineet

Tiivistelmä mielipiteestä 1	Vastine 1
Osakaskunnalla ei ole vastaansanomista kaavasuunnitelmasta. Osakaskunta vaatii ottamaan huomioon, että jäätie Kovalanniemen ja Ruotinkylän välillä on mahdollinen jatkossakin.	Merkitään tiedoksi.
Tiivistelmä mielipiteestä 2	Vastine 2
Kovalan luonnonhiekka uimaranta pitää ehdottomasti säilyttää Äänekosken kuntalaisten virallisena uimarantana. Ei saa rakentaa lomamökkejä tai myydä mitään. Alueesta pidettävä hyvää huoltaa, että luonnonhiekkaranta pysyy tuleville sukupolville käytössä virkistäytymisalueena. Parkkialue pitää kunnostaa ja uimakoppirakennus huoltaa tarpeen mukaan. Uimarannalle tuleva tie pitää kunnostaa siihen kuntoon kun pykälät vaatii (turvallisuus kohdatessa ja esteetön pääsy pelastushenkilöstölle). Alue pidettävä lähivirkistysalueena.	Merkitään tiedoksi. Kaavaluonnoksissa oli esitetty uimaranta-alue ja sinne rakennusoikeutta alueen kehittämistä varten. Valmisteluvaiheen jälkeen on alueella tapahtunut metsänhakkuita, millä on vaikutusta kaavaehdotuksen valmisteluun. Kaavan tavoitteet siltä osin ovat muuttuneet, ja kaava-aluetta pienennetään muuttuneiden tavoitteiden mukaisesti. Kaavaehdotus valmistellaan siten, että kaupungin omistama Kovalanmajan alue ja sen mukainen kiinteistö 992-403-2-34 esitetään kaavakartalla. Muu asemakaavoitettu alue esitetään kumottavaksi. Uimarannan alueelle jää voimaan Äänekoski 2030 osayleiskaava, jossa uimaranta ja sen mukainen kiinteistö 992-403-7-24 on osoitettu retkeily- ja ulkoilualueena (VR). Alue säilyy jatkossakin kuntalaisten virkistyskäytössä, myös uimaranta säilyy. Uimarannalle johtava ajoyhteys on yksityistie, jonka kunnossapidosta ja hoidosta vastaa yksityistietoimikunta.
Tiivistelmä mielipiteestä 3	Vastine 3
En hyväksy alueelle rakentamista. Alueella on monimuotoinen luonto eikä sitä pidä mennä pilaamaan. Alue on myös oltava jokaisen ihmisen käytössä, jotta voi ulkoilla ja nauttia luonnosta.	Merkitään tiedoksi. Kaavassa esitetty ratkaisu mahdollistaa virkistyskäytön. Rakentaminen esitetään toteutuneen Kovalanmajan pihapiiriin, eikä kaavalla esitetä rakentamista sen ulkopuolelle.
Tiivistelmä mielipiteestä 4	Vastine 4
Luonnonsuojelualueen laajentaminen ehdottoman hyvä. Luontoarvojen ja pohjavesialueen puolesta alue tulee puomittaa, että Kovalan majan tieltä haarautuva uimaranta tie puomitetaan ja autoliikenne luonnonsuojelualueen läpi kielletään. Puomin ohitus vain huoltoajona. Kaupungin omistamat pellot tulee pitää maisemapeltona. Kovalan vesiosuuskunnan vanhan pumpun pohjoisen puoleiselle peltoalueen suippenevaan osaan tulee perustaa virallinen paikoitusalue. Puomin jälkeinen tie pidetään jatkossakin hyvässä kunnossa, että tietä pitkin voi kulkea esteettömästi pyörätuolilla ja rollaattorilla. Nyt metsät täynnä autolla ajettuja uria, jotka kasvavat umpeen. Teiden varsiin keinotekoisesti asetetut kivet voidaan poistaa, ilkivalta vähenee kohdistuen pukukoppeihin, luonnon monimuotoisuus paranee. Liikuntatoimi voi järjestää asiasta kannustavaa infoa, kansanterveydelli-	Merkitään tiedoksi. Uimarannalle johtava ajoyhteys on yksityistie, jonka kunnossapidosta ja hoidosta vastaa yksityistietoimikunta. Kaavalla ei oteta kantaa yksityistien puomittamiseen.

nen näkökulma. PV-alueen laadun turvaaminen. Uimaranta alueen ylläpito voisi osittain olla eri järjestöjen ylläpitämä.	
Tiivistelmä mielipiteestä 5	Vastine 5
Vastustan kaavan RA merkintää Kovalan majan alueelle. Kyseessä ei ole tuleva loma-asuntojen rakennusalue vaan osa Äänekosken historiaa. Voi kysyä miksi alueella annettaisiin RA-merkintä. Kaavoittajan tulee perustella asia. Vaadin merkinnän poistamista ja muuttamista sellaiseksi mikä mahdollistaa Kovalan Majan säilyttämisen muttei uutta rakentamista. 5.4.2 Prosessin aikana syntyneet tavoitteet, tavoitteiden tarkentuminen; Äänekosken kaupungin omistamalla kiinteistöllä 992-403-2-34 sijaitsee lyhytaikaiseen käyttöön vuokrattava loma-asunto. Kaavamuutoksen yhteydessä on nähty tarpeelliseksi tarkastella alueen osoittamista omana tonttinaan muusta virkistysalueesta erottaen.” Eli mistä moinen tarve kumpuaa? Kaavoittaja voisi perustella tämän kohdan erittäin perusteellisesti, koska kyseinen lausuma ei kerro yhtään mitään. Virkamies ei voi valehdella lain mukaan joten tieto tästä on annettava kaavapalautteessa. 7.5 Sosiaaliset vaikutukset; Kaavaratkaisun vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ovat myönteisiä. Alueen virkistyskäyttö lisää elinvoimaa ja ihmisten liikkuvuutta alueella. Toimintojen selkeä jäsentäminen auttaa hallitsemaan virkistysalueen ja myös suojelualueen toimintaa. Rohkenen olla eri mieltä asiasta, ei kaavan toteutumisessa tällaisena ole mitään myönteistä vaikutusta kenellekään muuta kuin maanomistajalle ja kaupungille sen myydessä tuon Kovalan majan myöhemmin.	Kovalanniemen alueella on voimassa sisällöltään vanhentuneeksi todettava ranta-asemakaava (12/ 1, vahvistunut 1969). Kaavassa on osoitettu Kovalanniemeen laajamittainen rakennusten kokonaisuus. Kovalanniemen ympäristön käyttötavan- sekä erityiset ympäristön olosuhteet huomioiden virkistystoimintaa tukevat rakentamisen alueet on syytä tarkastella uudelleen luontoarvot huomioiden. Alueen potentiaali matkailua, tapahtumia ja virkistystä ajatellen huomioidaan kaavaehdotuksen valmistelussa ja käyttötarkoitusmerkintää tarkastellaan uudelleen. Kovalan majan ympäristössä on olevia rakennuksia ja tekniikkaa, mikä tulee huomioida kaavaratkaisussa rakentamista sallivalla merkinnällä. Kokonaisuuden kehityksen tukeminen ja käytettävyyden parantaminen on kaupungin asukkaiden yhteisen edun mukaista. Kovalan majan osoittaminen rakentamisen alueena erilleen Kovalanniemen lähivirkistysalueesta osoittaa selkeästi kohteet, jonne rakentaminen sallitaan ja minne rakentamista ei voi toteuttaa. Kaavamerkinnöillä jäsennetään yleinen lähivirkistysalue erilleen aktiiviseen käyttöön ja rakentamiseen varattavasta alueen osasta. Koska Kovalan majan aluetta vuokrataan yksityiskäyttöön, on ympäristöstä tarkoituksenmukaista osoittaa se selkeästi omana tonttina rajoineen. Asemakaavaa laaditaan ympäristölähtöisesti ja pitkänäköisesti tulevaa ajatellen. Tulevaisuudessa alueen kehittäminen voi tulla ajankohtaiseksi. Kaavalla- ja kiinteistönmuodostuksella varaudutaan omistajuuden osalta molempiin kehityskulkuihin. Kaavaehdotukseen valmistellaan merkintä, joka ei estä rakennuksen säilyttämistä yhteisessä käytössä. Kaavoituksella ei myöskään ole tarkoituksenmukaista kieltää alueen kehittymistä yhteisessä tai yksityisessä käytössä. Rakentamista ohjaava merkintä mahdollistaa Kovalan majan toiminnan säilyttämisen, ja rakennusoikeuden osoittaminen mahdollistaa sen kehittämisen. On myös hyvä huomioida, että kaupunki vuokraa Kovalanmajaa asukkaiden käyttöön maksusta, jolloin Kovalanmajan pihapiiri ei ole yleisessä virkistyskäytössä nykyisinkään vuokra-aikaan. Pyritään toiminnoillamme välttämään tilannetta, että vuokraa maksavat saavat rauhan oleiluunsa Kovalanmajan pihapiirissä.

Tiivistelmä mielipiteestä 6	Vastine 6
Kovalanmajan alueelle esitetty loma-asuntojen korttelialue (RA) on tarpeeton muutos voimassa olevaan kaavaan, missä alue on virkistysalueen osa, jolle saa sijoittaa käyttötarkoituksen mukaisia rakennuksia. Kaavaselostuksessa mainittuun Kovalanmajan kehittämiseen muutosta ei tarvita. Olemassa oleva päärakennus tuskin on rekisteröity asuinrakennukseksi eikä kai ole tarkoitus sellaiseksi muuttaa. Muutosesityksessä vaarana, että RA-korttelista tulisi potentiaalista kauppatavaraa ja päätyä pois kaupungin omistuksesta ja kuntalaisten käytöstä. Ehdotan, että Kovalanmajan alue on voimassa olevan kaavan hengen mukaisesti merkinnällä Virkistysalue V ja rakentamismääräyksenä esim. Alueelle saa rakentaa rakennuksia vain virkistyksen tarpeisiin. Näiden yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 250 k-m2. Vaihtoehtoisesti merkintä voisi olla lähivirkistysalue VL ja rakentamismääräyksenä esim. Alueelle saa rakentaa vain yleistä virkistäytymistä palvelevia rakennuksia. Näiden yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 250 k-m2. Tai Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue VU ja rakentamismääräyksenä esim. Alueelle saa rakentaa virkistysmajan talousrakennuksineen tai Alueelle saa rakentaa virkistyskalastusta, yleistä virkistystoimintaa sekä pienimuotoista leiriytymistoimintaa palvelevia yksittäisiä rakennuksia ja rakennelmia. Näiden yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 250 k-m2. Tai merkinnällä Loma- ja matkailualue R ja rakentamismääräyksenä esim. R-1/k; Loma-alue, joka on varattu kunnan tarpeisiin. Alueelle saa rakentaa yleiseen käyttöön tarkoitettuja loman- ja vapaa-ajan viettoa palvelevia rakennuksia. Näiden yhteenlaskettu kerrosala saa olla enintään 250 k-m2. Pääasia on, että loma-asuntojen rakentamista ei Kovalanmajan alueelle kaavassa sallita ja alueen perinteisen yhteisöllisen käytön mahdollisuudet ja kehittäminen turvataan. Kaavaluonnoksen kahdesta vaihtoehdosta pidän vaihtoehto 2:ta parempana. Muilta osin minulla ei ole kaavaluonnokseen huomauttamista.	Merkitään pyyntö vaihtoehtoisesta merkintätavasta ylös. Asemakaavamuutoksella ja osittaisella kumoamisella päivitetään vanhentunut asemakaava vastaamaan nykytilannetta. Asemakaava päivitetään ja jätetään voimaan alueella, jossa vaaditaan tarkempaa ohjaamista rakentamiselle. Kaavamuutoksella Kovalan majan alueelle jää voimaan asemakaava. Kaavamuutoksella Kovalan majan päärakennus ja sauna osoitetaan omalle tontilleen ja erilleen muusta virkistysalueesta. Tontin rajausta tarkennetaan siten, että rajaus perustuu olevaan rakennuskantaan, ympäristöllisiin lähtökohtiin ja alueen käytön luonteeseen. Rakennusoikeutta osoitetaan alueelle siten, että Kovalanmajan ympäristön kehittäminen esimerkiksi matkailutarkoituksiin on mahdollista. Kaavalla ei ole tarkoituksenmukaista rajoittaa alueen kehittämistä yhteisessä tai yksityisessä käytössä. Asemakaavamuutoksessa kiinnitetään huomiota tulevaisuuden tarpeisiin, sekä osoitetaan tarkoituksenmukaisesti eri alueet vastaamaan käyttötarkoitustaan ja ympäristön rakentuneisuutta. Kaavamuutoksella ei olennaisesti vaikuteta Kovalan majaa koskevan rakennuskannan käyttöön tai maanomistuksen yksityiskohtiin. Yleisessä käytössä säilyttäminen tulevaisuudessakin on yhteisen tahtotilan ja poliittisen päätöksenteon mukaista.

5. Ehdotusvaiheen vuorovaikutus

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 16.3.2026 § 77 asettaa kaavaehdotusaineiston yleisesti nähtäville.

Kaavaehdotusaineisto asetettiin nähtäville 25.3. – 24.4.2026 väliseksi ajaksi Äänekosken kaupungintalon ala-aulaan ja kaupungin kotisivuille. Kaikkia kaava-alueen maanomistajia tiedotettiin henkilökohtaisella kirjeellä ehdotussaineiston nähtäville asettamisesta. Kuulutus nähtäville asettamisesta julkaistiin 25.3.2026 kaupungin sähköisellä ilmoitustaululla sekä kuulutuslehdissä *Pikkukaupunkilainen* ja *Äänekosken kaupunkisanomat*.

Kaavaehdotuksesta pyydettiin lausunnot Lupa- ja valvontavirastolta, Keski-Suomen elinvoimakeskukselta, Keski-Suomen liitolta, Keski-Suomen pelastuslaitokselta, Keski-Suomen museolta, Äänekosken kaupungin ympäristölautakunnalta, kaupunkirakennelautakunnalta, kulttuuri- ja liikuntalautakunnalta, Jyväskylän seudun ympäristöterveydeltä, Metsäkeskukselta, Ala-Keiteleen luonnonystävät ry:ltä, Äänekosken osakaskunnalta ja Äänekosken Energia Oy:ltä.

Kaavaehdotuksesta tulleiden lausuntojen perusteella kaavoituksesta oltiin 5.6.2026 yhteydessä yksityisen maa-alueen omistajaan liittyen kiinteistön osoittamisesta luonnonsuojelualueeksi. Maanomistajalla ei ole tavoitteena luonnonsuojelualueen perustaminen, vaan omistamansa metsän suojelu *metsien monimuotoisuuden toimenpideohjelman (Metso)* kautta suojelu.

5.1. Kaavaehdotuksesta saatu palaute

Kaavaehdotusaineistosta saatiin kuusi (6) lausuntoa. Lausunnon antoi Lupa- ja valvontavirasto, Keski-Suomen liitto, Keski-Suomen museo, Äänekosken Energia Oy sekä Äänekosken kaupungin ympäristölautakunta ja kaupunkirakennelautakunta. Keski-Suomen elinvoimakeskus ilmoitti, ettei sillä ole lausuttavaa kaavaehdotuksesta.

Muistutuksia kaavaehdotuksesta määräaikana jätettiin yksi.

Seuraavissa luvuissa on käsitelty ehdotusvaiheessa saadut lausunnot ja muistutukset. Luku 5.2 (sivut 33-48) sisältää kopiot alkuperäisistä viranomaisten ja yhteisöjen lausunnoista, niiden tiivistelmät ja lausuntoihin laaditut vastineet. Luku 5.3 (sivu 48) sisältää tiivistelmän muistutuksesta ja siihen laaditun vastineen.

Saapuneet lausunnot:

Lausunto 1; Lupa- ja valvontavirasto, 27.3.2026

Lausunto 2; Äänekosken Energia Oy, 10.4.2026.

Lausunto 3; Ympäristölautakunta, 15.4.2026

Lausunto 4; Keski-Suomen museo, 17.4.2026

Lausunto 5; Keski-Suomen liitto, 21.4.2026

Lausunto 6; Kaupunkirakennelautakunta; 7.5.2026

Saapuneet mielipiteet:

Mielipide 1; yksityinen, 21.4.2026

5.2. Viranomaisten ja yhteisöjen lausunnot ja niihin laaditut vastineet

Kopio lausunnosta 1

Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
27.3.2026
LVV-U/60996/2026
Julkinen

Äänekosken kaupunginhallitus
kirjaamo@aanekoski.fi

Lausuntopyyntö Kovalan virkistysalueen asemakaavaehdotuksesta (muutos ja kumoaminen)
19.3.2026

Lausunto asemakaavaehdotuksesta

Äänekosken kaupunginhallitus on pyytänyt lausuntoa Lupa- ja valvontavirastolta Kovalan virkistysalueen asemakaavaehdotuksesta (muutos ja osittainen kumoaminen) 24.4.2026 mennessä.

Suunnittelualueena on Äänekosken Kovalassa sijaitseva Kovalanniemen alue. Suunnittelualue sijaitsee noin 3,5 kilometriä Äänekosken keskustasta itään ja on kooltaan noin 32,4 hehtaaria.

Kaavaselostuksen mukaan laadittavalla asemakaavalla muodostuu mm. matkailu- ja lomarakentamisen aluetta (R-3, rakennusoikeutta 350 k-m^2) ja lähivirkistysaluetta (VL-7). Asemakaavaa (ranta-asemakaavaa) kumotaan 27,9 ha suuruiselta alueelta (vesialueet mukaan lukien).

Keski-Suomen ELY-keskus on antanut aluetta koskevasta valmisteluvaiheen materiaalista 1.10.2025 päivätyn lausunnon.

Lupa- ja valvontavirasto (LVV) on nyt tutustunut em. lausunnolla olevaan asemakaavaehdotukseen ja siihen liittyviin asiakirjoihin ja lausuu niiden osalta vielä seuraavaa:

Kaavalliset lähtökohdat:

Maakuntakaava:

Alueella on voimassa Keski-Suomen maakuntakaava (lainvoima 28.1.2020) sekä sitä seudullisesti merkittävän tuulivoiman tuotannon, liikenteen ja hyvinvoinnin aluerakenteen osalta muuttanut ja täydentänyt Keski-Suomen maakuntakaava 2040 (lainvoima 1.10.2025). Suunnittelualue sijoittuu maakuntakaavassa osoitetulle kulttuuriympäristön vetovoima-alueen reunalle sekä maakunnallisesti tärkeälle pohjavesialueelle. Lisäksi alue on maakuntakaavassa osoitettu biotalouteen tukeutuvaksi alueeksi.

Ohjaava yleiskaava:

Kaupunginvaltuustossa 29.5.2017 hyväksytty Äänekoski 2030 osayleiskaava on saanut lainvoiman heinäkuussa 2017. Suunnittelualueelle on yleiskaavassa osoitettu retkeily- ja ulkoilualuetta (VR) ja länsiosaan yhdyskuntateknistä aluetta (ET) sekä muinaismuistolain rahoittama kiinteä muinaisjäännös (SM). Suunnittelualueen läpi on osoitettu ohjeellinen ulkoilureitti (palloviiva). Alueen eteläpuolen ranta-alueelle on merkitty luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää aluetta (luo), joka tulee ottaa suunnittelussa huomioon. Niemen kärkeen, alueen pohjoispuolelle on osoitettu

Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
27.3.2026
LVV-U/60996/2026
Julkinen

uimaranta. Alueen ympäri kulkee tärkeä vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue (sininen pistekatkoviiva). Koko alue sijoittuu maisemallisesti arvokkaaseen alueeseen (musta viivarasteri).

Yleistä:

Käytännössä ehdotuksen mukainen ja voimaan tuleva asemakaava-alue todentaa nykyistä olemassa olevaa sekä yleiskaavassa osoitettua maankäyttöä. R-3 korttelialueelle on osoitettu rakennusoikeutta 350 k-m², mikä kuitenkin mahdollistaa jonkin verran korttelialueen kehittämistä. R-3 korttelialueenmääräyksen mukaan alueen rakennusoikeudesta saa käyttää enintään 150 k-m² ympärivuotisen asunnon rakentamiseen. Em. rakentamisen soveltuvuus alueen luonteeseen ja käyttöön on syytä vielä perustella.

Luonto:

Kaavaluonnoksesta antamassa lausunnossaan Keski-Suomen ELY-keskus on kiinnittänyt huomiota luontoselvityksen kattavuuteen sekä suojelu- ja monimuotoisuusarvoja osoittaviin kaavamerkintöihin ja -määräyksiin.

Kaavaehdotus on kumottavien alueiden ulkopuolisin osin merkittävästi kaavaluonnosvaihtoehtoja suppeampi, ja Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan laaditut selvitykset antavat pääosin kattavan kuvan kaavaehdotuksen mukaisesta suunnittelualueesta kumottavien alueiden ulkopuolelle. Kaavaehdotuksessa Kovalanniemen vanhan metsän aluetta ei ole osoitettu erillisellä merkinnällä, mutta VL-7-alueen kaavamääräyksen mukaisesti alue tulee säilyttää puustoisena. Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan määräys riittää huomioimaan metsäalueen sekä todetun kulkuyhteyden tunnetulle liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikalle.

Pohjavesi:

Kaava-alue sijoittuu maakunnallisesti arvokkaalle pohjavesialueelle. Kaavassa on annettu pohjavesialuetta (pv-1) koskeva määräys. Lupa- ja valvontavirasto tuo esiin, että joissain kaavoissa pohjavesialuetta koskeva määräys on ollut seuraava ja sen käyttämistä tulee harkita: ”Rakentaminen ja muu maankäyttö pohjavesialueella on toteutettava siten, että ympäristönsuojelulain 17 §:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto sekä vesilain 3 luvun 2 §:n mukainen pohjaveden muuttamiskielto eivät vaarannu.” Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että pohjavettä koskeva kaavamääräys voisi olla kaavaa koskevissa yleismääräyksissä, koska ehdotuksessa suunniteltu ja muodostuva asemakaava-alue (suuri osa kumotaan) sijaitsee kokonaisuudessaan luokitellulla pohjavesialueella.

Lupa- ja valvontavirastolla ei ole muuta lausuttavaa asemakaavaehdotuksesta.

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Veijo Korpi ja ratkaissut ylitarkastaja Eero Manerus.

Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
27.3.2026
LVV-U/60996/2026
Julkinen

Lupa- ja valvontavirasto
Postiosoite: PL 20, 13035 LVV
Puhelinvaihde: 0295 254 000
kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tiivistelmä lausunnosta 1

Tiivistelmä lausunnosta 1	Vastine
Yleistä; Käytännössä ehdotuksen mukainen ja voimaan tuleva asemakaava-alue todentaa nykyistä olemassa olevaa sekä yleiskaavassa osoitettua maankäyttöä. R-3 korttelialueelle on osoitettu rakennusoikeutta, mikä kuitenkin mahdollistaa jonkin verran korttelialueen kehittämistä. Määräyksen mukaan alueen rakennusoikeudesta saa käyttää enintään 150 k-m2 ympärivuotisen asunnon rakentamiseen. Em. rakentamisen soveltuvuus alueen luonteeseen ja käyttöön on syytä vielä perustella.	Lisätään kaavaselostukseen perusteluita ympärivuotisen asumisen osalta.
Luonto; Kaavaehdotus on kumottavien alueiden ulkopuolisin osin merkittävästi kaavaluonnosvaihtoehtoja suppeampi, ja Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan laaditut selvitykset antavat pääosin kattavan kuvan kaavaehdotuksen mukaisesta suunnittelualueesta kumottavien alueiden ulkopuolelle. Kovalanniemen vanhan metsän aluetta ei ole osoitettu erillisellä merkinnällä, mutta VL-7 alueen kaavamääräyksen mukaisesti alue tulee säilyttää puustoisena. Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan määräys riittää huomioimaan metsäalueen sekä todetun kulkuyhteyden tunnetulle liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikalle.	Merkitään tiedoksi.
Pohjavesi; Kaava-alue sijoittuu maakunnallisesti arvokkaalle pohjavesialueelle. Kaavassa on annettu pohjavesialuetta (pv-1) koskeva määräys. Joissain kaavoissa pohjavesialuetta koskeva määräys on ollut seuraava ja sen käyttämistä tulee harkita: ”Rakentaminen ja muu maankäyttö pohjavesialueella on toteutettava siten, että ympäristönsuojelulain 17 §:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto sekä vesilain 3 luvun 2 §:n mukainen pohjaveden muuttamiskielto eivät vaarannu.” Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että pohjavettä koskeva kaavamääräys voisi olla kaavaa koskevissa yleismääräyksissä, koska muodostuva asemakaava-alue sijaitsee kokonaisuudessaan luokitellulla pohjavesialueella.	pv-2 -merkintä päätettiin säilyttää kaavakartalta, mikä havainnollistaa paremmin kaava-alueen tilannetta. Täydennetään yleismääräyksiä lausunnon perusteella ja lisätään pohjavettä koskeva ohjausteksti esitetyn mukaisena.

Kopio lausunnosta 2

ÄÄNEKOSKEN ENERGIA

LAUSUNTO
1/1

10.4.2026

Äänekosken kaupunginhallitukselle

Äänekosken kaupunginhallitus
Hallintokatu 4
44100 Äänekoski

LAUSUNTO: KOVALAN VIRKISTYSALUEEN ASEMAKAAVAN MUUTOS

VESI

Alueella toimiessa on huomioitava alueen itäreunalla sijaitseva Kovalan vedenottamo ja sen ympärillä olevat verkostot.

KAUKOLÄMPÖ

Ei lausuttavaa

SÄHKÖ

Ei lausuttavaa

Äänekoskella 10.4.2026
Äänekosken Energia Oy

Peter Rinne
tuotantopäällikkö

Tiivistelmä lausunnosta 2

Tiivistelmä lausunnosta 2	Vastine
Vesi: Alueella toimiessa on huomioitava alueen itäreunalla sijaitseva Kovalan vedenottamo ja sen ympärillä olevat verkostot. **Kaukolämpö:** ei lausuttavaa. **Sähkö:** ei lausuttavaa.	Merkitään lausunto tiedoksi.

Kopio lausunnosta 3

YMPLTK 15.04.2026 § 22
504/10.02.03/2025

Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutos -kaavaluonnoksen nähtävilläolon aikana kaava-alueella on suoritettu harvennushakkuu, jonka perusteella kaavaehdotuksessa esitetään vaihtoehdoksi versiota, joka ei pidä sisällään luonnonsuojelualuetta.

Maisematyölupapäätöksen (LP-992-2025-00247) ja sen liitteen mukaan kyseessä on ollut harvennushakkuu yksityisen maanomistajan omistamalla kiinteistöllä 992-403-7-44 (liite 4 ja 5). Metsän rakenne esitettiin säilytettäväksi vaihtelevana: eri-rakenteisena- ja ikäisenä sekä sekapuustoisena, olemassa olevat lahopuut jätettäväksi metsään ja rannalle 10 metrin suojakaista, josta puuta ei korjata. Alueen aiempi liito-oravan havaintopiste ja sen lähimetsä esitettiin säilytettävän koskemattomana. Lisäksi hakkuissa jätettiin kookkaat lehtipuut ja risupesäkuuset sekä lehtipuita ravintopuiksi. Alueen kartoituksessa ei havaittu merkkejä liito-oravasta. Päätös myönnettiin ehdoin mm. hakkuu tulee toteuttaa alueen luontoarvot säilyttäen. Harvennushakkuun liitteenä oli metsäasiantuntijan laatima suunnitelma ja hakkuista oli pyydetty myös ELY-keskuksen lausunto (nyk. EVK).

Kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen on käynyt katselmoimassa alueen 9.4.2026 (kuvat, liite 6). Kyseisellä yksityisen omistamalla kiinteistöllä esiintyy suuria vanhoja puita ja sekametsä on monimuotoista sekä -rakenteista. Alueella on myös runsaasti luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävää lahopuuta. Harvennushakkuu on suoritettu kiinteistön itäreunassa, uimarannan välittömässä läheisyydessä, ja se on kohdistunut pinta-alaltaan vähäiseen osaan aluetta. Valtaosa luonnonsuojelualueeksi luonnosvaiheessa esitetystä alueesta on edelleen koskematonta ja luonnontilaista. Ympäristönsuojeluviranomaisen arvion mukaan pienialainen, luontoarvoja säilyttävä hakkuu, ei ole heikentänyt alueen luonnonsuojelullista merkitystä vaan kaavallinen suojeluratkaisu on edelleen sisällöllisesti ajankohtainen ja perusteltu.

Ympäristönsuojeluviranomainen toteaa lisäksi, että kaavaluonnoksen valmistelun yhteydessä laadittu luontoselvitys (31.10.2024) ei ole kohdistunut siihen kiinteistön osaan, jolla harvennushakkuu on suoritettu. Maastokatselmuksen (9.4.2026) perusteella hakkuut ovat sijoittuneet kiinteistön itäreunaan uimarannan läheisyyteen ja koskeneet pinta-alaltaan vähäistä aluetta, jolta on poistettu vain rajallinen määrä puustoa. Näin ollen toteutetulla hakkuulla ei ole vaikutusta niihin luontoarvoihin, joiden perusteella alueen kaavallista suojelua on esitetty.

Edellä esitetyn perusteella ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että perustelu, jonka mukaan luonnonsuojelualueen (SL) osoittaminen ei olisi hakkuiden vuoksi enää mahdollista tai tarkoituksenmukaista, ei luontoselvityksen kohdentumisen ja alueella tehtyjen toimenpiteiden vähäisyys huomioon ottaen ole perusteltu.

Alueen suojeleminen tukisi myös kaupunkistrategian toteutumista. Strategian yhtenä päätavoitteena on luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, jonka painopisteenä on vahvistaa luonnon monimuotoisuutta ja ehkäistä elinympäristöjen pirstoutumista maankäytön kestävillä ratkaisuilla. Kaavallinen suojelu mahdollistaisi monimuotoisen ja luonnonsuojelullisesti arvokkaan Kovalanniemen ennakoivan ja strategisen suojelun.

	Edellä esitetyin perustein ympäristölautakunta esittää, että luonnonsuojelualue tulisi edelleen sisällyttää kaavaan ja huomioida asiassa aikaisemmin annetut lausunnot. Kaava-aineistoon linkki
Valmistelija	Ympäristöpäällikkö Hanna Ahonen, puh. 0400 893 683
Esittelijä	Ympäristöpäällikkö Hanna Ahonen
Päätösehdotus	Ympäristölautakunta päättää, että se antaa asiassa lausunnon edellä esittelytekstissä tarkoitetun mukaisesti.
Päätös	Hyväksyttiin.

Tiivistelmä lausunnosta 3

Tiivistelmä lausunnosta 3	Vastine
Kovalan asemakaavaluonnoksen nähtävilläolon aikana kaava-alueella on tehty harvennushakkuu, jonka perusteella kaavaehdotuksessa esitetään vaihtoehdoksi vesiota, joka ei pidä sisällään luonnonsuojelualuetta. Kyseessä on ollut harvennushakkuu yksityisen maanomistajan kiinteistöllä. Metsän rakenne esitettiin säilytettäväksi vaihtelevana: eri-rakenteisena- ja ikäisenä sekä sekapuustoisena, olemassa olevat lahopuut jätettäväksi metsään ja rannalle 10 m suojakaista, josta puuta ei korjata. Alueen aiempi liito-oravan havaintopiste ja sen lähimetsä esitettiin säilytettävän koskemattomana. Hakkuissa jätettiin kookkaat lehtipuut ja risupesäkuuset sekä lehtipuita ravintopuiksi. Kiinteistöllä esiintyy suuria vanhoja puita ja sekametsä on monimuotoista sekä -rakenteista. Alueella on runsaasti luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävää lahopuuta. Harvennushakkuu on suoritettu kiinteistön itäreunassa, uimarannan välittömässä läheisyydessä ja se on kohdistunut pinta-alaltaan vähäiseen osaan aluetta. Valtaosa alueesta on edelleen koskematonta ja luonnontilaista. Ympäristönsuojeluviranomaisen arvion mukaan pienialainen, luontoarvoja säilyttävä hakkuu, ei ole heikentänyt alueen luonnonsuojelullista merkitystä vaan kaavallinen suojeluratkaisu on edelleen sisällöllisesti ajankohtainen ja perusteltu. Ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että perustelu, jonka mukaan luonnonsuojelualueen (SL) osoittaminen ei olisi hakkuiden vuoksi enää mahdollista tai tarkoituksenmukaista, ei luontoselvityksen kohdentumisen ja alueella tehtyjen toimenpiteiden vähäisyys huomioon ottaen ole perusteltu. Alueen suojelu tukisi myös kaupunkistrategian toteutumista. Strategian yhtenä päätavoitteena on luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, jonka painopisteenä on vahvistaa luonnon monimuotoisuutta ja ehkäistä elinympäristöjen pirstoutumista maankäytön kestävillä ratkaisuilla. Kaavallinen suojelu mahdollistaisi monimuotoisen ja luonnonsuojelullisesti arvokkaan Kovalanniemen ennakoivan ja strategisen suojelun. Ympäristölautakunta esittää, että luonnonsuojelualue tulisi edelleen sisällyttää kaavaan ja huomioida asiassa aikaisemmin annetut lausunnot.	Merkitään lausunto tiedoksi. Yksityisen maanomistajan kiinteistön osoittaminen luonnonsuojelualueeksi (SL) ei ole ainoastaan kaupungin päätettävissä. Mikäli aluetta esitetään asemakaavassa luonnonsuojelualueeksi, tulee sille laatia vuoden 2027 aikana luontoselvitys, jonka perusteella luonnonsuojelualueen arvoja voidaan määrittää. Tämä selvitys tulisi yksityisen maanomistajan kustannettavaksi ja viivästyttäisi edelleen yksityisen maanomistajan tavoitteita alueensa esittämisestä Metso-ohjelmaan, sillä kaavan eteneminen hyväksymiskäsittelyyn ajoittuisi kevättalvelle 2028 riippuen kaupunginvaltuustojen kokousaikatauluista. Maankäyttöpalveluista on kesäkuussa 2026 oltu yhteydessä kyseisen kiinteistön maanomistajaan. Maanomistajalta saadun tiedon mukaan tavoitteena ei ole luonnonsuojelualueen perustaminen, vaan omistamansa metsän suojelu *metsien monimuotoisuuden toimenpideohjelman (Metso)* kautta. Asemakaavassa ei esitetä aluetta luonnonsuojelualueeksi ja kaava-aineisto valmistellaan hyväksymiskäsittelyyn ehdotusvaiheen mukaisena. Aikaisemmin annettuihin lausuntoihin on annettu kaavoittajan vastine. Lausunnon perusteella kaavakartalle ei ole tarpeen tehdä muutoksia.

Kopio lausunnosta 4

Jyväskylän kaupunki **LAUSUNTO**

Asia: JyväskyläDno-2026-3141

Valmistelijat intendentti Saija Silen, saija.silen@jyvaskyla.fi arkeologi Noora Hemminki, noora.hemminki@jyvaskyla.fi

Äänekosken kaupunginhallitus
kirjaamo@aanekoski.fi

Lausuntopyyntö 19.3.2026

Äänekoski, Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutos, ehdotusvaiheen aineistot

Keski-Suomen museolle on tullut lausuntopyyntö otsikon mukaisesta kaavahankkeesta Äänekosken kaupungilta. Suunnittelualue sijoittuu Äänekosken kaupunkiin Kovalanniemeen, noin 3,5 kilometriä Äänekosken keskustasta itään. Suunnittelualueen koko on noin 32,4 hehtaaria. Kaavahankkeen tarkoituksena on muuttaa tai kumota alueelle suunniteltu leirintäaluetyyppinen käyttö. Asemakaavan muutoksella tarkastellaan Kovalanniemen asemakaavan kaavamerkintöjen ja -määräysten ajantasaisuutta sekä tutkitaan asemakaavassa osoitettujen aluevarausten tarpeellisuutta. Alueelle kaavoitettu leirintäaluetyyppinen virkistyskäyttö ei ole toteutunut, vaan alue on suurelta osin luonnontilaista, metsäistä aluetta. Yksityisen maanomistajan alueella tavoitteet ovat kaavaprosessin aikana muuttuneet. Muuttuneiden tavoitteiden myötä kaavaratkaisulla kumotaan voimassa olevaa asemakaavaa suurelta osin. Kumotulla alueella maankäyttöä ohjaa voimassa oleva Äänekoski 2030 osayleiskaava.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Kaavahankkeessa on teetetty arkeologinen inventointi, kuten Keski-Suomen museo edellytti aikaisemmassa lausunnossaan. Inventointiraportti on arvioitu ja hyväksytty Keski-Suomen alueellisessa vastuumuseossa 7.4.2026. Kaavaehdotus on valmisteltu ennen kuin inventointi on hyväksytty. Keski-Suomen museo huomauttaa, että inventointiraporttia voi käyttää kaavoituksen tausta-aineistona vasta hyväksymisen jälkeen. Inventointiraporttia arvioitaessa esiin nousi kaksi keskeistä asiaa, joilla on vaikutusta kaava-aineistoihin: Kiinteän muinaisjäännöksen Kovalanniemi (992010002) havaittu kajoaminen ja sen alueelle osoitettu lainvastainen lisärakentaminen sekä inventoinnissa löydettyjen uusien kohteiden lajit.

Uudet kohteet
Alueellinen vastuumuseo päätyi raporttia arvioidessaan siihen, että inventoinnissa löytynyt historiallinen asuinpaikka on kiinteä muinaisjäännös, koska se ajoittuu 1500-luvulle. Tarkempia perusteluja kohteen ajoituksesta voi lukea muinaisjäännösrekisteristä kohteen kuvauksesta. Asuinpaikka on viety muinaisjäännösrekisteriin kiinteänä muinaisjäännöksenä Kovalanniemi eteläranta (1000096418).

KESKI-SUOMEN MUSEO
Alvar Aallon katu 7
PL 634, 40101 Jyväskylä
puh. 050 568 7072
keski-suomenmuseo.toimisto@jyvaskyla.fi

KESKI-SUOMEN MUSEO

Rajamerkit on viety muinaisjäännösrekisteriin muuna kulttuuriperintökohteena Kovalanniemi 5 (1000096420) ja Kovalanniemi 6 (1000096421). Kaava-aineistoihin tulee korjata näihin uusiin kohteisiin liittyvät maininnat muinaisjäännösrekisterin mukaisiksi (kohteiden lajit ja tunnukset). Lisäksi aineistossa tulisi käsitellä inventoinnissa löytyneiden rajamerkkien huomioiminen. Rajamerkit ovat kaava-alueen rajalla. Historiallisen asuinpaikan alue on jäänyt kaavaehdotusvaiheen aineistossa kaava-alueen rajauksen ulkopuolelle, joten sitä ei tarvitse käsitellä yksityiskohtaisemmin aineistossa.

Kiinteään muinaisjäännökseen Kovalanniemi (992010002) liittyvät asiat
Kyseisen kohteen osalta kaavassa on kaksi erillistä ongelmaa: 1. jo tapahtunut luvaton eli muinaismuistolain vastainen kajoaminen, jollaisesta on erikseen säädetty myös rikoslaissa. 2. kaavassa osoitettu lainvastainen lisärakentaminen muinaisjäännösalueelle, jolloin kaavan toteuttaminen tarkoittaisi, että em. lainvastainen toiminta ja rikos toistuisivat.

Kumpaakaan asiaa ei käsitellä kaava-aineistoissa. Kaava-aineistoissa ei ole kuvattu kohteen nykytilaa, eli kohteen alueelle tapahtunut rakentaminen ei tule ilmi kaavaselostuksesta. Aineistossa ei ole myöskään avattu mihin perustuu lainvastainen ratkaisu osoittaa tässä kaavassa muinaisjäännösalueelle et-alue.

Alueidenkäyttölain 197 § mukaan:

> *"Kaavaa laadittaessa, hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, noudatettava, mitä muinaismuistolain (295/1963) 13 §:ssä säädetään. Muuta viranomaispäätöstä tehtäessä on lisäksi noudatettava, mitä muinaismuistolaissa säädetään."*

Muinaismuistolain 13 §, johon alueidenkäyttölaissa viitataan, kuuluu seuraavasti:

> *"Yleisen tien tekemistä, rautatien, kanavan tai lentokentän rakentamista, vesistön säännöstelyä tai muuta sellaista yleistä työhanketta taikka kaavoitusta suunniteltaessa on hyvissä ajoin otettava selko siitä, saattaako hankkeen tai kaavoituksen toimeenpaneminen tulla koskemaan kiinteää muinaisjäännöstä. Jos niin on laita, on siitä viipymättä ilmoitettava muinaistieteelliselle toimikunnalle asiasta neuvottelemista varten. Neuvottelussa on kuultava maanomistajaa. Jos 1 momentissa tarkoitetussa neuvottelussa ei päästä yksimielisyyteen, on muinaistieteellisen toimikunnan alistettava asia valtioneuvoston ratkaistavaksi."*

Rikoslain 48 luvun 6 §:ssa todetaan:

> *"Rakennussuojelurikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta purkaa, hävittää tai turmelee muinaismuistolaissa (295/63) tarkoitetun kiinteän muinaisjäännöksen taikka aluksen hylyn tai sen osan ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti."*

Tapahtunutta ja nyt esitettäviä kaavaratkaisuja muinaismuistoalueen kohdalla tulee siis arvioida edellä mainittuja lakipykäliä vasten. Kaavakartassa Kovalanniemen muinaismuistoalue (992010002) on merkitty nykyisen muinaisjäännösrekisterin mukaisesti ja sm-aluemerkinnöin. Sm-alueelle on merkitty et-alue (yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitteiden rakennusala), johon kuuluu olemassa olevaa rakentamista ja uusi laajempi aluevaraus. Muinaismuistoalueelle ei tule osoittaa rakentamista, ellei asiasta ole käyty muinaismuistolain 13 §:n mukaista neuvottelua. Rakentaminen on mahdollista vain muinaismuistolain nojalla myönnetyllä luvalla, ja Museovirasto määrittelee ko. neuvotteluissa luvan myöntämisen ehdot ja sen miten asia tulee kirjata kaava-aineistoihin. Muinaismuistolain 13 §:n mukainen neuvottelu ei tässä tapauksessa yksistään riitä ratkaisemaan ongelmia, koska tapahtuneen kajoamisen osalta on eri toimintatavat.

KESKI-SUOMEN MUSEO

Kaavahankkeessa teetetyn inventoinnin yhteydessä inventoija teki havainnon, että kiinteän muinaisjäännöksen Kovalanniemi (992010002) muinaisjäännösalueella on tapahtunut maanottoa ja alueelle on rakennettu vedenottoon liittyviä rakenteita ja aitaa. Havainnot on kuvattu inventointiraportissa. Keski-Suomen museo selvitti lausunnon valmistelun yhteydessä, milloin kyseiset vedenottoon liittyvät rakenteet on tehty. Äänekosken kaupungin rakennusvalvonnasta saatiin tieto, että paikalle on rakennettu 1991 vedenottamo Äänekosken Energia Oy:n toimesta. Rakentaminen on tapahtunut ilman muinaismuistolain (295/1963) nojalla annettua lupaa, joten kysymyksessä on muinaismuistolain 1 §:ssä kielletty kajoaminen. Kaavaratkaisussa osoitettu tuleva rakentaminen muinaismuistoalueelle on puolestaan sekä em. muinaismuistolain pykälän että alueidenkäyttölain 197 § vastainen. Kajoamiseen liittyen alueellinen vastuumuseo välittää tiedon tapahtuneesta Museovirastolle. Museovirasto arvioi miten asiassa edetään ja voi vastuuttaa aluevastuumuseota selvittämään asiaa Museoviraston ja alueellisten vastuumuseoiden keskinäisen tehtävänjaon mukaisesti.

Keski-Suomen museo joutuu kaavalausunnossa ottamaan kantaa sekä suunniteltuun alueidenkäyttöön että tapahtuneeseen kajoamiseen, sillä muinaisjäännöksen mahdollinen poistuminen tai rajauksen muutos tulee vaikuttamaan maankäyttöön alueella. Keski-Suomen museo muistuttaa, että muinaismuistoon kajoaminen ei ole tapahtunut muinaismuistolain mukaisesti, ja tapahtunut tulee selvittää Museoviraston edellyttämällä tavalla. Kaavaehdokseen merkittyä et-aluetta ei voi myöskään hyväksyä, koska tällaisen suunnitelman osalta tulee menetellä alueidenkäyttölain ja muinaismuistolain määräämällä tavalla, mitä ei aineistojen perusteella ole tehty. Näin ollen kaavaehdotuksen osalta tulisi keskustella Museoviraston kanssa muinaismuistolain 13 §:n mukaisessa neuvottelussa siitä mitä edellytetään, jotta alue voidaan vapauttaa kaavan mukaiseen käyttöön. Keski-Suomen museo jättää kaavoittajan harkittavaksi onko neuvottelujen käyminen samanaikaisesti kajoamisen selvitysprosessin kanssa järkevää, koska selvityksen tulos vaikuttaa maankäyttöön alueella. Keski-Suomen museo kehottaa kysymään Museoviraston näkemystä asiasta.

Keski-Suomen museon näkemyksen mukaan rakennusoikeutta ei tule osoittaa kaavakarttaan ennen kuin kajoaminen on muinaismuistolain mukaisesti selvitetty Museovirastossa ja kohde on virallisesti poistettu tai rajattu uudelleen, tai tulevan rakennusoikeuden osalta on käyty muinaismuistolain 13 § mukainen neuvottelu. Museoviraston selvityksien jälkeen voidaan määritellä muinaismuiston merkitys ja rajautuminen tai sen poistuminen kokonaan kaavassa.

Em. johdosta kaavaselostukseen ja kaavakarttaan tulee tehdä tarvittavat korjaukset nykytilan osalta ja tulevien selvitysten osalta. Vaikutusten arviointi tulee täydentää sen mukaan, miten asiassa päätetään toimia. Jos odotetaan kajoamisen selvitystä ja sen tuloksia, voidaan kaavakartta piirtää selvityksen tietojen ja Museoviraston ohjeiden pohjalta. Jos kaava halutaan viedä hyväksymiskäsittelyyn ennen selvityksen tuloksia, tulee tapahtunut kajoaminen kirjata kaavaselostukseen ja rakennusala tulee poistaa muinaismuistolain vastaisena toimenpiteenä kaavakartasta.

Yleisenä kommenttina kaava-aineistoihin Keski-Suomen museo toteaa, että vaikutusten arvioinnissa arkeologista kulttuuriperintöä olisi hyvä käsitellä selkeästi niin, että se mainitaan jo otsikkotasolla. Syynä on se, että arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyy erityislainsäädäntöä. Keski-Suomen museo ehdottaa täydennystä aineistoon joko niin että otsikkoon 7.5 lisätään sana ”arkeologinen” kulttuuriperintö-sanan eteen, tai erotetaan arkeologinen kulttuuriperintö oman otsikkonsa alle.

KESKI-SUOMEN MUSEO

Rakennettu kulttuuriympäristö

Rakennetun kulttuuriympäristön osalta Keski-Suomen museo katsoo, että asemakaavaa on täydennetty luonnosvaiheen lausunnossa pyydetyllä tavalla. Kovalan majaa ja kokonaisuutta esittelevä lisäys asemakaavaselostuksessa on hyvin toteutettu ja siitä saa riittävästi tietoa kohteesta ja sen historiasta. Keski-Suomen museon toteaa, että Kovalan maja on rakennettu virkistys- ja vapaa-ajan käyttöön liittyvien julkisyhteisöjen, kuten kuntien, kaupunkien ja yhdistyksien sekä yrityksien työväelleen rakennuttaman yhteisöllisen lomatoiminnan varhaisvaiheessa 1940-luvun lopulla. Samaan aikaan alkoivat yleistymään myös kesäsiirtolat ja muu tuettu yhteiskunnallinen lomatoiminta sotien jälkeisen Suomen hyvinvointia tukevana ilmiönä. Leirikeskuksien, lomamajojen ja lopulta erillisten pienempien lomamökkikylien rakentamisen määrä kasvoi vapaa-ajan lisääntyessä vuosilomalainsäädännön myötä, saavuttaen huippukautensa 1960-luvun lopulta 1980-luvun alkuun. Suomalaisen rakennusperinnön ilmiönä leirikeskukset, lomamajat ja erilaiset virkistyskäyttöön tarkoitetut kokonaisuudet ovat jatkuvasti vähenemässä ja rakennustyyppeinä harvinaistumassa, käyttötarpeiden ja ylläpitäjien vähentyessä.

Kaavaselostuksessa olevan selvityksen perusteella, huolimatta Kovalan majan paikallisista kulttuurihistoriallisista arvoista, Kovalan majaa ja siihen liittyviä myöhempiä rakennuksia tai kioskirakennusta ei ole tarpeen suojella erityisten kulttuurihistoriallisten arvojen perusteella asemakaavassa. Keski-Suomen museon näkemys on, että alueen ja rakennuskannan käyttö ja käytön mukanaan tuoma ylläpito jatkossakin toteuttaa kestävää kehitystä. Keski-Suomen museolla ei ole huomautettavaa rakennetun kulttuuriympäristön osalta asemakaavan muutosehdotukseen tai kaavaselostukseen.

Keski-Suomen museo
17.4.2026
Hanna-Kaisa Melaranta

museotoimenjohtaja
hanna-kaisa.melaranta@jyvaskyla.fi

Lausunto on allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tiedoksi
kirjaamo@museovirasto.fi
kirjaamo@lvv.fi
vilhelmiina.schroderus@aanekoski.fi
carita.kosonen@aanekoski.fi
nina.marjoniemi@aanekoski.fi
olli.soininen@museovirasto.fi

KESKI-SUOMEN MUSEO

Tiivistelmä lausunnosta 4

Tiivistelmä lausunnosta 4	Vastine
Arkeologinen kulttuuriperintö: Kaavahankkeessa teetetty arkeologinen inventointi on arvioitu ja hyväksytty Keski-Suomen alueellisessa vastuumuseossa 7.4.2026. Kaavaehdotus on valmisteltu ennen kuin inventointi on hyväksytty. Keski-Suomen museo huomauttaa, että inventointiraporttia voi käyttää kaavoituksen tausta-aineistona vasta hyväksymisen jälkeen. Kaksi keskeistä asiaa nousi esiin: kiinteän muinaisjäännöksen *Kovalanniemi* (992010002) havaittu kajoaminen ja sen alueelle osoitettu lainvastainen lisärakentaminen sekä inventoinnissa löydettyjen uusien kohteiden lajit. Inventoinnissa löytynyt historiallinen asuinpaikka on kiinteä muinaisjäännös, koska se ajoittuu 1500-luvulle. Kohde on viety muinaisjäännösrekisteriin kiinteänä muinaisjäännöksenä *Kovalanniemi eteläranta* (1000096418). Rajamerkit on viety muinaisjäännösrekisteriin muuna kulttuuriperintökohteena *Kovalanniemi 5* (1000096420) ja *Kovalanniemi 6* (1000096421). Kaava-aineistoihin tulee korjata näihin uusiin kohteisiin liittyvät maininnat muinaisjäännösrekisterin mukaisiksi (kohteiden lajit ja tunnukset). Lisäksi aineistossa tulisi käsitellä inventoinnissa löytyneiden rajamerkkien huomioiminen. Rajamerkit ovat kaava-alueen rajalla. Historiallisen asuinpaikan alue on jäänyt kaavaehdotusvaiheen aineistossa kaava-alueen rajauksen ulkopuolelle, joten sitä ei tarvitse käsitellä yksityiskohtaisemmin aineistossa.	Inventointia kaavoituksen tausta-aineistona voidaan käyttää kaavaprosessin eri vaiheissa, vaikka Keski-Suomen museon näkemys onkin, että kaupungin kaavoitusta varten teettämä raportti pitäisi hyväksyttää alueellisella museolla. Jatkossakin kaavoitukseen liittyvät erillisselvitykset kulkevat kaavaselostuksen liitteenä normaalisti kaavoitusviranomaisen katsomalla tavalla ja museo käsittelee asiakirjat omien prosessiensa mukaisesti katsomallaan tavalla. Kaavoitusprosessissa lausuntopyyntöjen tarkoitus on saada tietoa kaavaa varten eri tahojen viranomaisilta, muinaisjäännösten osalta tarkoituksenmukaista on tarkastella kaavamerkintöjen riittävyyttä esim. muinaisjäännösten osalta. Erillisiä hyväksymisiä kesken kaavaprosessin ei ole tarpeen odottaa. Tehdään kaavaselostukseen lausunnossa esitetyt tarkennukset kulttuuriperintökohteista.
Kiinteään muinaisjäännökseen Kovalanniemi (992010002) liittyvät asiat: Kyseisen kohteen osalta on tapahtunut luvaton eli muinaismuistolain vastainen kajoaminen, jollaisesta on erikseen säädetty myös rikoslaissa. Kaavassa osoitettu lainvastainen lisärakentaminen muinaisjäännösalueelle tarkoittaisi lainvastaisen toiminnan ja rikoksen toistumista. Kumpaakaan asiaa ei käsitellä kaava-aineistoissa. Kaava-aineistoissa ei ole kuvattu kohteen nykytilaa, eli kohteen alueelle tapahtunut rakentaminen ei tule ilmi kaavaselostuksesta. Aineistossa ei ole myöskään avattu mihin perustuu lainvastainen ratkaisu osoittaa tässä kaavassa muinaisjäännösalueelle et-alue. Tapahtunutta ja nyt esitettäviä kaavaratkaisuja muinaismuistoalueen kohdalla tulee arvioida. sm-alueelle on merkitty et-alue, johon kuuluu olemassa olevaa rakentamista ja uusi laajempi aluevaraus. Muinaismuistoalueelle ei tule osoittaa rakentamista, ellei asiasta ole käyty muinaismuistolain 13 §:n mukaista neuvottelua. Rakentaminen on mahdollista vain muinaismuistolain nojalla myönnetyllä luvalla. Muinaismuistolain 13 §:n mukainen neuvottelu ei tässä tapauksessa yksistään riitä ratkaisemaan ongelmia, koska tapahtuneen kajoamisen osalta on eri toimintatavat. Kaavahankkeessa teetetyn inventoinnin yhteydessä inventoija teki havainnon, että kiinteän muinaisjäännöksen muinaisjäännösalueella on tapahtunut maanottoa ja alueelle on rakennettu vedenottoon liittyviä rakenteita ja aitaa. Keski-Suomen museo	Aikaisemmat tutkimukset muinaisjäännöksen osalta on tehnyt ilmeisesti Irmeli Suviola vuonna 1982, Hannu Kotivuori vuonna 1982 ja Simo Vanhatalo vuonna 1984. Kohde ei välttämättä ole ollut rakennusvalvonnan tiedossa, kun vedenottamon toiminnalle on rakennuslupaa käsitelty vuonna 1991. Kaavaehdotuksessa ei esitetä lisärakentamista muinaisjäännöksen alueelle. Kaavakartalla esitetään jo rakennetun kohteen et -aluevaraus ohjeellisena, eikä se tarkoita lisärakentamista, kuten lausunnossa virheellisesti tulkitaan. Lisätään kaavaselostukseen tieto muinaisjäännöksen alueelle tehdystä rakentamistoimenpiteestä.

selvitti, milloin kyseiset vedenottoon liittyvät rakenteet on tehty. Kaupungin rakennusvalvonnasta todettiin, että paikalle on rakennettu 1991 vedenottamo Äänekosken Energia Oy:n toimesta. Rakentaminen on tapahtunut ilman muinaismuistolain (295/1963) nojalla annettua lupaa, joten kysymyksessä on muinaismuistolain 1 §:ssä kielletty kajoaminen. Kaavaratkaisussa osoitettu tuleva rakentaminen muinaismuistoalueelle on puolestaan sekä em. muinaismuistolain pykälän että alueidenkäyttölain 197 § vastainen. Kajoamiseen liittyen alueellinen vastuumuseo välittää tiedon tapahtuneesta Museovirastolle. Museovirasto arvioi miten asiassa edetään ja voi vastuuttaa aluevastuumuseota selvittämään asiaa Museoviraston ja alueellisten vastuumuseoiden keskinäisen tehtävänjaon mukaisesti. Muinaisjäännöksen mahdollinen poistuminen tai rajauksen muutos tulee vaikuttamaan maankäyttöön alueella. Kaavaehdotuksen osalta tulisi keskustella Museoviraston kanssa muinaismuistolain 13 §:n mukaisessa neuvottelussa siitä mitä edellytetään, jotta alue voidaan vapauttaa kaavan mukaiseen käyttöön. Keski-Suomen museon näkemyksen mukaan rakennusoikeutta ei tule osoittaa kaavakarttaan ennen kuin kajoaminen on muinaismuistolain mukaisesti selvitetty Museovirastossa ja kohde on virallisesti poistettu tai rajattu uudelleen tai tulevan rakennusoikeuden osalta on käyty muinaismuistolain 13 § mukainen neuvottelu. Kaavaselostukseen ja kaavakarttaan tulee tehdä tarvittavat korjaukset nykytilan osalta ja tulevien selvitysten osalta. Vaikutusten arviointi tulee täydentää sen mukaan, miten asiassa päätetään toimia. Jos kaava halutaan viedä hyväksymiskäsittelyyn ennen selvityksen tuloksia, tulee tapahtunut kajoaminen kirjata kaavaselostukseen ja rakennusala tulee poistaa muinaismuistolain vastaisena toimenpiteenä kaavakartasta. Vaikutusten arvioinnissa arkeologista kulttuuriperintöä olisi hyvä käsitellä selkeästi niin, että se mainitaan jo otsikkotasolla.	Todetaan, että vuonna 1991 vesihuollon toiminta on ollut kaupungin toimintaa, ei Äänekosken Energia Oy:n toimintaa. Lausunnon perusteella päätettiin selvittää muinaismuistolain 13 §:n mukaisen viranomaisneuvottelun pitäminen. Neuvottelu saatiin järjestymään alkusyksylle 2026 ennen kaavaehdotuksen valmistelua hyväksymiskäsittelyyn. Neuvottelun muistio liitetään tähän vuorovaikutusraporttiin kohtaan 2. *Viranomaisneuvottelut ja palaverit*. Pidetyn neuvottelun perusteella poistetaan kyseinen muinaisjäännös kaavakartalta. Lisätään kaavaselostukseen tieto muinaisjäännökseen kajoamisesta. Muinaisjäännökset erottuvat kohdan 7.5 tekstistä omana kappaleenaan, kappale 2. Tarkennetaan kaavaselostukseen vaikutusten arvioinnin kohtaa tarkoituksenmukaisesti.
Rakennettu kulttuuriympäristö Asemakaavaa on täydennetty luonnosvaiheen lausunnossa pyydetyllä tavalla. Kovalan majaa ja kokonaisuutta esittelevä lisäys asemakaavaselostuksessa on hyvin toteutettu ja siitä saa riittävästi tietoa kohteesta ja sen historiasta. Kovalan majan paikallisista kulttuurihistoriallisista arvoista, Kovalan majaa ja siihen liittyviä myöhempiä rakennuksia tai kioskirakennusta ei ole tarpeen suojella erityisten kulttuurihistoriallisten arvojen perusteella asemakaavassa. Keski-Suomen museolla ei ole huomautettavaa rakennetun kulttuuriympäristön osalta asemakaavan muutosehdotukseen tai kaavaselostukseen.	Merkitään tiedoksi.

Kopio lausunnosta 5

Lausunto: Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen, kaavaehdotus (Äänekoski)

kirjaamo@keskisuomi.fi
kirjaamo@aanekoski.fi

Asia: Lausuntopyyntö: Kovalan virkistysalueen asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen, Äänekoski
Asianumero: KSL/366/03.02.00/2025
Käsittelijä: Kunttu Hanna
Käsittelijän puhelinnumero: 040 591 5901
Käsittelijän sähköpostiosoite: hanna.kunttu@keskisuomi.fi

Äänekosken kaupunki
Kaupunginhallitus
kirjaamo@aanekoski.fi

Viite: Lausuntopyyntö 19.3.2026

KESKI-SUOMEN LIITON LAUSUNTO

Suunnittelualue Kovalanniemi sijaitsee noin 3.5 km Äänekosken keskustasta itään. Asemakaavan muutoksella tarkastellaan Kovalanniemen alueen kaavamerkintöjen ja -määräysten ajantasaisuutta sekä tutkitaan asemakaavassa osoitettujen aluevarausten tarpeellisuutta. Alueelle kaavoitettu leirintäaluetyyppinen virkistyskäyttö (ER) ei ole toteutunut. Kovalanmajan kehittäminen huomioidaan kaavaratkaisussa ja Kovalanniemen kärjessä oleva suosittu uimaranta-alue säilyy uimaranta-alueena.

Maakuntakaavoituksen asettamat lähtökohdat ja tavoitteet suunnittelulle on kuvattu asianmukaisesti ehdotusvaiheen kaava-aineistossa. Lainvoimaisessa Keski-Suomen maakuntakaavassa suunnittelualue sijoittuu osin kulttuuriympäristön vetovoima-alueelle sekä maakunnallisesti tärkeälle Kovalanniemen pohjavesialueelle.

Keski-Suomen liitolla ei ole maakuntakaavoituksesta johtuvaa huomautettavaa kaavaehdotuksesta. Alueen sijoittuminen vedenhankinnan kannalta tärkeälle pohjavesialueelle on otettu huomioon kaavaratkaisussa.

Jyväskylässä 21.4.2026

Hanna Kunttu
suunnittelujohtaja
Keski-Suomen liitto

Tämä viesti on lähetetty Keski-Suomen liiton asiankäsittelyjärjestelmästä, tähän viestiin ei voi vastata sähköpostilla. Lisätietoja antaa tarvittaessa asian käsittelijä.

Tiivistelmä lausunnosta 5

Tiivistelmä lausunnosta 5	Vastine
Maakuntakaavoituksen asettamat lähtökohdat ja tavoitteet suunnittelulle on kuvattu asianmukaisesti ehdotusvaiheen kaava-aineistossa. Lainvoimaisessa Keski-Suomen maakuntakaavassa suunnittelualue sijoittuu osin kulttuuriympäristön vetovoima-alueelle sekä maakunnallisesti tärkeälle Kovalanniemen pohjavesialueelle. Keski-Suomen liitolla ei ole maakuntakaavoituksesta johtuvaa huomautettavaa kaavaehdotuksesta. Alueen sijoittuminen vedenhankinnan kannalta tärkeälle pohjavesialueelle on otettu huomioon kaavaratkaisussa.	Merkitään lausunto tiedoksi.

Kopio lausunnosta 6

KAURAK 07.05.2026 § 27
504/10.02.03/2025

Kovalanniemen asemakaavahankkeen luonnosvaiheessa kaupunkirakennelautakunta ehdotti, että kaavahanketta edistetään ns. vaihtoehto kahden mukaisesti. Tässä vaihtoehdossa oli huomioitu selkeästi yksityisen maanomistajan kiinteistön luonnonsuojelulliset tavoitteet sekä ajoyhteyden turvaaminen kaupungin omistamalle kiinteistölle Kovalanniemen kärkeen. Ajoyhteyden selkeyttäminen on koettu tärkeäksi virkistyskäytön, että alueen luonnonarvojen kannalta. Vaihtoehto kaksi mahdollistaa myös luonnonsuojelualueen perustamisen ja vesialueiden kaavan kumoamisen, minkä tukee kestävää maankäyttöä.

Nyt tehdyssä asemakaavaehdotuksessa on käännytty vaihtoehto yhden suuntaan, jossa yksityisen maanomistajan kiinteistölle esitetään asemakaavan kumoamista, mutta ajoyhteyden ja luonnonsuojelualueen perustamisen ratkaisu poikkeaa aiemmasta kaupunkirakennelautakunnan lausunnosta.

Kaupunkirakennepalvelut toteavat kaupunkirakennelautakunnalle, että vaihtoehto kaksi olisi kokonaisuutena paremmin tasapainottanut eri osapuolten tavoitteet ja edistänyt sekä kaupungin virkistyskäytön, että luonnonarvojen turvaamista.

Lisäksi kaupunkirakennepalvelut haluavat tuoda esille näkökulman, mikä eroaa annetusta kaavaehdotuksesta. Annettu kaavaehdotus perustuu paljolti siihen, että yksityisen maanomistajan alueelle tehty metsänharvennus poistaisi kaavasta vaihtoehdossa kaksi esitetyn luonnonsuojelullisen tavoitteen.

Kaupunkirakennepalveluiden mielestä sillä ei ole minkäänlaista merkitystä asian kokonaisuuteen, koska maanomistajan metsähoitotoimenpiteet ovat tehty suunnitelmallisesti annettujen ohjeiden ja tehdyn suunnitelman mukaisesti.

Metsänhoitotoimenpiteet on myös suunniteltu tehtäväksi luontoarvoja huomioiden. Alun alkaenkin on kaavan suunnittelun pohjalla ollut maanomistajan tahto perustaa alueelle luonnonsuojelua edistävä alue. Missään aineistossa tai nyt kaavan suunnittelun pohjana olevissa selvityksissä ei ilmene, että maanomistajan tahtotila luonnonsuojelualueen toteuttamiselle olisi muuttunut.

On erittäin tärkeää ymmärtää, vaikka luonnonsuojelulaki turvaa alueen monimuotoisuutta ja siten vaihtoehto kaksi luo alueen käytölle selkeämmän tavoitteen ja ohjaa sen käyttöä tarkemmin, jolloin tulkinnanvaraisuutta jää siihen huomattavasti vähemmän.

Pyydämme, että asemakaavaehdotuksen jatkovalmistelussa arvioidaan uudelleen vaihtoehto kahden toteuttamista ja sen vaikutuksia alueen käyttöön, luonnonsuojeluun sekä kaupungin strategisiin tavoitteisiin. On tärkeätä, että ratkaisuja harkitaan huolellisesti ja eri näkökulmat otetaan huomioon, jotta Kovalanniemen kaava palvelee mahdollisimman laajasti alueen maanomistajia sekä kaikkia kuntalaisia.

Valmistelija	Tekninen johtaja Tommi Rautjärvi, puh. 0400 543 587
Esittelijä	Tekninen johtaja Tommi Rautjärvi
Päätösehdotus	Kaupunkirakennelautakunta esittää: 1. Äänekosken kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että Kovalanniemen asemakaavan laatimista jatketaan vaihtoehto kahden kautta. 2. mikäli on osoitettavissa, että tehdyt metsähakkuut tai harvennukset muuttavat luonnonsuojelullisia arvoja kaavaehdotuksen kaksi mukaisesti kaavoitettavaksi aiotulla alueella, voidaan kaavan valmistelua viedä eteenpäin vaihtoehdon yksi mukaisesti. Metsänhoitotoimenpiteen vaikutus kaavaehdotuksen valintaan tulee perustella päätöksenteon pohjaksi.
Päätös	Hyväksyttiin.

Tiivistelmä lausunnosta 6

Tiivistelmä lausunnosta 6	Vastine
Luonnosvaiheessa lautakunta ehdotti kaavahanketta edistettävän ns. vaihtoehto kahden mukaisesti, jossa oli huomioitu selkeästi yksityisen maanomistajan kiinteistön luonnonsuojelulliset tavoitteet ja ajoyhteyden turvaaminen kaupungin omistamalle kiinteistölle Kovalanniemen kärkeen. Ajoyhteyden selkeyttäminen on koettu tärkeäksi virkistyskäytön, että alueen luonnonarvojen kannalta. Vaihtoehto kaksi mahdollistaa myös luonnonsuojelualueen perustamisen ja vesialueiden kaavan kumoamisen, mikä tukee kestävää maankäyttöä. Kaavaehdotus on laadittu ve1 mukaan, jossa yksityisen kiinteistölle esitetään asemakaavan kumoamista, mutta ajoyhteyden ja luonnonsuojelualueen perustamisen ratkaisu poikkeaa aiemmasta lautakunnan lausunnosta. Vaihtoehto kaksi olisi kokonaisuutena paremmin tasapainottanut eri osapuolten tavoitteet ja edistänyt sekä kaupungin virkistyskäytön, että luonnonarvojen turvaamista. Kaavaehdotus perustuu paljolti siihen, että yksityisen maanomistajan alueelle tehty metsänharvennus poistaisi kaavasta vaihtoehdossa kaksi esitetyn luonnonsuojelullisen tavoitteen. Sillä ei ole minkäänlaista merkitystä asian kokonaisuuteen, koska maanomistajan metsähoitotoimenpiteet ovat tehty suunnitelmallisesti annettujen ohjeiden ja tehdyn suunnitelman mukaisesti luontoarvoja huomioiden. Alun alkaenkin on kaavan suunnittelun pohjalla ollut maanomistajan tahto perustaa alueelle luonnonsuojelua edistävä alue. Missään aineistossa tai nyt kaavan suunnittelun pohjana olevissa selvityksissä ei ilmene, että maanomistajan tahtotila luonnonsuojelualueen toteuttamiselle olisi muuttunut. Pyydämme, että asemakaavaehdotuksen jatkovalmistelussa arvioidaan uudelleen vaihtoehto kahden toteuttamista ja sen vaikutuksia alueen käyttöön, luonnonsuojeluun sekä	Tekninen lautakunta on antanut 15.5.2013 § 54 lausunnon Kovalanniemen yksityisen maanomistajan alueen Metso -metsiensuojeluohjelmaan ottamisesta. Lausunnossa lautakunta on asettanut tavoitteeksi seuraavaa; *”Tekninen lautakunta totesi, että mikäli alue otetaan suojeluohjelmaan, niin sen vaatimaan kaavamuutokseen tulee varata riittävä tiealue uimarannalle suuntautuvalle liikenteelle. Lisäksi kaavaan tulisi merkitä pysäköintitaskuja, jolloin pysäköinti saataisiin järjestelmällisemmäksi. Lisäksi lautakunta totesi, että nykyisen jäätien sijainti tulee pitää ennallaan*.” Kaavaehdotuksessa esitetty ratkaisu voimassa olevan asemakaavan kumoamisesta vastaa teknisen lautakunnan alkuperäisiä tavoitteita hallinnoimallaan vastuualueella. Ajoyhteyden leventäminen 6 metrin levyiseksi on kaavaprosessin aikana hoidettu 15.1.2026 pidetyllä maanmittauslaitoksen yksityistietoimituksella, eikä ajoyhteyden asemakaavallinen osoittaminen ole tarpeen. Ajoyhteyden leventäminen on yksityistietoimituksella turvattu lautakunnan tavoitteiden mukaisesti koko yksityistien pituudelta. Uimaranta-alueella jää voimaan Äänekoski 2030 osayleiskaava ja kaupunkirakennepalveluiden tulee järjestää tarpeelliset pysäköintimahdollisuudet kaupungin omistamalle kiinteistölle. Yksityisen luonnonsuojelualueen perustaminen on mahdollista myös ilman asemakaavaa (LSL 47 §), mikäli maanomistaja haluaa luonnonsuojelualueen perustaa ja LSL 43 §:n 2 momentissa tarkoitetut perustamisedellytykset alueelle täyttyvät. Todettakoon,

kaupungin strategisiin tavoitteisiin. On tärkeää, että ratkaisuja harkitaan huolellisesti ja eri näkökulmat otetaan huomioon, jotta Kovalanniemen kaava palvelee mahdollisimman laajasti alueen maanomistajia sekä kaikkia kuntalaisia. Lautakunta esittää, että Kovalanniemen asemakaavan laatimista jatketaan vaihtoehto kahden kautta. Lautakunta esittää, mikäli on osoitettavissa, että tehdyt metsähakkuut tai harvennukset muuttavat luonnonsuojelullisia arvoja kaavaehdotuksen kaksi mukaisesti kaavoitettavaksi aiotulla alueella, voidaan kaavan valmistelua viedä eteenpäin vaihtoehdon yksi mukaisesti. Metsänhoitotoimenpiteen vaikutus kaavaehdotuksen valintaan tulee perustella päätöksenteon pohjaksi.	että maanomistajalla ei ole alun perin ollut tavoitteena luonnonsuojelualueen perustaminen kuten lausunnossa virheellisesti tuodaan esiin, vaan omistamansa metsän suojelu *metsien monimuotoisuuden toimenpideohjelman (Metso)* kautta. Maankäyttöpalveluista on kesäkuussa 2026 oltu yhteydessä kyseisen kiinteistön maanomistajaan. Maanomistajalta saadun tiedon mukaan tavoitteena ei ole luonnonsuojelualueen perustaminen, vaan omistamansa metsän suojelu *metsien monimuotoisuuden toimenpideohjelman (Metso)* kautta. Asemakaavan laatiminen perustuu aina eri näkökulmien huomioon ottamiseen ja yhteensovittamiseen. Asemakaavassa ei esitetä aluetta luonnonsuojelualueeksi ja kaava-aineisto valmistellaan hyväksymiskäsittelyyn ehdotusvaiheen mukaisena. Lausunnon perusteella kaavakartalle ei ole tarpeen tehdä muutoksia.

5.3. Yksityishenkilöiden muistutukset ja niihin laaditut vastineet

Tiivistelmä muistutuksesta	Vastine
Allekirjoittanut tuo esille muutamia näkökantoja Kovalanniemen ja alueen kaavoittamiseen. Alue muodostaa herkän osan ympärillä olevasta luontokokonaisuudesta: istutettu, noin 70 vuotta vanha puusto, hieno ja melko suuri kaislikko lähes koko niemialueen kaakkois- ja eteläpuolella sekä useat ja hyvät lintujen pesimäalueet niin Ruotinkylän puolella kuin lähellä Rotkolaa Isosuon alueella ja saarissa. Kovalan alue on keskellä puineen tärkeänä suoja-alueena. Olavi Porri (opettaja ja valokuvaaja) piti esillä Kovalan niemen kaislikkoaluetta ja sen lintumaailmaa. Nykyisin Kovalanniemen käyttö virkistäytymiseen on lisääntynyt. Lapsiperheet ja eläkeläiset saattavat viettää Kovalan hiekkarannalla koko päivän. Polkupyörillä ja autoilla väki saapuu paikalle. Syksyn 2025 aikana Kovalan tiehoitokunta on rakentanut ja kunnostanut tien hyvään kuntoon. Vain tieosuus niemen kärkeen kaipaa kunnostusta. Jääkauden jättämä pieni hiekkadyynialue sekä Hernevalkamasta Isosuolle Rotkolaan muodostama alue ovat vielä säästyneet ja pysyneet melko luonnonmukaisina. Näitä alueita on suunniteltava tarkasti. Alueilla voi liikkua ja virkistäytyä ympäri vuoden. Lopuksi toinen alue, jota kannattaa tarkastella ja tukia virkistäytymis- ja vapaa-ajan paikkana, on Tärttämäen takainen Rannanmäen alue.	Merkitään palaute tiedoksi. Asukkaiden näkemykset alueiden kehittämisestä ovat arvokasta tietoa maankäytön suunnittelulle ja tulevaisuuteen tähtääville tavoitteille.

LUONTOSELVITYS KOVALANNIEMEN ALUEELLE

ÄÄNEKOSKI

2024

Latvasilmu osk
Kestävän kehityksen tuottajat

Sisältö

1 Tausta ja tavoitteet 2
2 Aineistot 2
3 Maastotyöt ja menetelmät 3
3.1 Maastotöiden aikataulu ja toteutus 3
3.2 Kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys 3
3.3 Liito-oravaselvitys 3
3.4 Viitasammakkoselvitys 3
3.5 Sudenkorentoselvitys 4
3.6 Lepakkoselvitys 4
3.7 Linnustoselvitys 4
4 Luontokohteiden arvottamisen kriteerit ja arvoluokitus 4
5 Tulokset 6
5.1 Pintavedet ja pohjavedet 6
5.2 Maaperä ja geologiset aluevaraukset 7
5.3 Luonnonsuojelun alueet 7
5.4 Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys 8
5.5 Liito-orava 12
5.6 Viitasammakko 13
5.7 Sudenkorennot 14
5.8 Lepakot 14
5.9 Pesimälinnusto 15
6 Johtopäätökset 16
7 Viitteet 17

Työn tilaaja: Äänekosken kaupunki / Carita Kosonen

Selvityksen laatija: Tuomo Pihlaja, Latvasilmu osk

Kuvien © Tuomo Pihlaja

Pohjakarttojen © MML 10/2024

Raportin päiväys: 31.10.2024

1 Tausta ja tavoitteet

Kovalanniemen alueelle Äänekoskella ollaan laatimassa asemakaavaa kiinteistölle 992-403-2-34. Toimeksiantona oli maankäytön suunnittelua tukevan asemakaavoitustasoisen luontoselvityksen tekeminen.

Selvitysalue on laajuudeltaan noin 4.5 ha käsittäen Kovalanniemen tyviosan. Alueella on yhteensä noin kilometrin verran Ääneselän rantaviivaa.

Selvityksen maastotyöt tehtiin huhti-heinäkuussa 2024. Maastotyöt suoritti FM biologi Tuomo Pihlaja Latvasilmu osk:sta. Raportin laati Tuomo Pihlaja.

Kuva 1. *Selvitysalueen rajaus.*

2 Aineistot

Selvityksessä hyödynnettiin seuraavia tausta-aineistoja:

- Peruskartta ja ortoilmakuvat (MML)
- Kallio- ja maaperäkartat (GTK)
- Ympäristöhallinnon paikkatietoaineistot (Latauspalvelu LAPIO)
- Valtakunnan metsien inventoinnin vapaa paikkatietoaineisto (LUKE aineistonlatauspalvelu)
- Tiedot erityisen tärkeistä elinympäristöistä ja metsäkuvioista (Metsäkeskuksen avoin data)
- Laji.fi palvelun tiedot suojelullisesti merkittävistä lajeista (LUOMUS)

- Hiskinmäen asemakaava-alueen liito-oravaselvitys (Ramboll 2020)

3 Maastotyöt ja menetelmät

3.1 Maastotöiden aikataulu ja toteutus

Maastotyöt suoritettiin 1.5.2024 ja 12.7.2024 välisenä aikana. Selvityksissä noudatettiin lajiryhmäkohtaisia ohjeistuksia oikeista inventointiajankohdista huomioiden kevään ja kesän etenemisen olosuhteet.

3.2 Kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys

Selvitysalueen arvokkaat luontotyypit selvitettiin 12.6.2024. Selvitysalueen kaikki kasvillisuuskuviot käveltiin läpi. Luontotyypit ja merkittävien kasvilajien esiintymät rajattiin maastossa paikkatiedoksi. Kasvilajeista huomioitiin erityisesti direktiivilajit, rauhoitetut, erityissuojellut ja Suomen kansainväliset vastuulajit ja muuten harvinaiset lajit.

3.3 Liito-oravaselvitys

Liito-oravaselvitys toteutettiin papanakartoituksena 1.5.2024. Lajin esiintymisen kartoittamisessa käytetyt talviset ja keväiset papanat olivat selvityshetkellä hyvin havaittavissa. Kartoituksessa noudatettiin Suomen ympäristö 1/2017 julkaisun ohjeistusta (*Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt*).

Maastossa tarkistettiin kaikki liito-oravalle soveliaat elinympäristöt, joita ovat muun muassa varttuneet kuusimetsät ja kuusivaltaiset sekametsät, varttuneet lehtimetsät, metsäiset joen- ja puronvarret, rannat sekä pellonreunushaavikot. Kartoitettavilta kohteilta tarkastettiin haaparyhmät, nuoret haavikot (runkojen läpimitta vähintään 10 cm), järeät tervalepät, koivut sekä järeähköt ja järeät kuuset. Kartoitettavien kohteiden ennakkotunnistuksessa käytettiin apuna puusto- ja kasvupaikkatietoja. Lisäksi maastotyössä tehtiin lisätarkistuksia soveliailta näyttävillä kohteilla.

Maastossa liito-oravan reviiripuun tunnistaminen tapahtui puun tyvelle kertyneiden papanoiden perusteella. Papanoiden tuoreus ja määrä arvioitiin silmämääräisesti. Puulaji ja sen järeys kirjattiin ylös. Papanapuiden lisäksi havainnoitiin liito-oravalle pesäpaikaksi sopivia kolopuita, pönttöjä ja risupesiä. Papana-, risupesä- ja kolopuiden sijainti tallennettiin paikkatiedoksi.

3.4 Viitasammakkoselvitys

Viitasammakoiden esiintymistä selvitettiin iltayöstä 4.5.2024. Selvitys ajoitettiin kevään etenemisen mukaan lajin aktiivisimpaan soidinkauteen. Kokemukset lajin soidinääntelystä ovat osoittaneet, että lajin luotettava havainnointi edellyttää selvityksen tekoa loppuillasta tai alkuyöstä, jolloin koiraiden ääntelyaktiivisuus on suurinta. Aamuyön tunnit ovat myös aktiivista ääntelyaikaa. Aamulla ja päivällä lajin ääntely on satunnaista. Selvityshetkellä yölämpötila oli riittävän korkea, sää vähätuulinen ja vesistöjen rannat kokonaan sulaneet.

Lajin tyypillisiä esiintymispaikkoja ovat rehevät luhtaiset rantaosuudet ja monenlaiset pienkosteikot. Tässä selvityksessä koko selvitettävä rantaosuus kierrettiin läpi rauhallisesti kuunnellen. Soitimen käynnistämiseksi voitiin käyttää ääniatrappia. Lisääntymisalueet tunnistettiin koiraiden soidinääntelyn perusteella. Esiintymät rajattiin paikkatiedoksi perustuen äänteleviin koiraiden sijoittumiseen ja sopivan elinympäristön esiintymiseen. Lisääntymisalueille arvioitiin paikkakohtainen yksilömäärä.

3.5 Sudenkorentoselvitys

Sudenkorentojen esiintymistä kartoitettiin yhdellä laskentakierroksella 17.6.2024. Kierros ajoitettiin niin, että se osui alueelle potentiaalisten luontodirektiivin liitteen IV a sudenkorentolajien lentoaikaan. Näitä lajeja ovat lummelampi- sirolampi- ja täplälampikorento.

Sää oli sudenkorentojen aktiiviselle lennolle suotuisa, lämmin (+24°) ja pääosin aurinkoinen. Tuuli häiritsi hivenen selvitystä osalla rantaosuutta. Selvityskäynti tehtiin keskipäivän aikaan. Selvitys perustui reviireillä oleskelevien aikuisten korentojen havainnointiin. Koko sudenkorentolajistoa ei pyritty selvittämään, vaan havainnoinnissa keskityttiin direktiivissä mainittuun lajistoon.

Selvityksessä inventoitiin veneellä kelluslehtisen kasvillisuuden vyöhyke sekä ilmaversoisen kasvillisuuden ja avoveden rajapinta. Havainnoinnissa käytettiin apuna kiikaria. Tarvittaessa otettiin määritystä helpottavia valokuvia järjestelmäkameralla. Esiintymät rajattiin paikkatiedoksi perustuen reviiriä pitäneiden koiraiden sijoittumiseen ja sopivan elinympäristön esiintymiseen. Lisääntymisalueille arvioitiin paikkakohtainen yksilömäärä.

3.6 Lepakkoselvitys

Lepakkojen esiintymistä selvitettiin yöaikaan 4.7.2024 ja 12.7.2024. Menetelmänä käytettiin aktiividetektorilla tehtyä havainnointia. Kartoituksessa keskityttiin aiempien selvityskäyntien ja paikkatietoaineistojen perusteella mahdollisiksi lepakkoalueiksi tunnistettuihin kohteisiin. Tällaisia olivat etenkin alueen rakennukset. Selvitys tehtiin pimeän aikaan noin klo 22:30 ja 3:00 välillä. Ensimmäisellä selvityskerralla havainnoitiin auringonlaskun jälkeen ja toisella kerralla vähän ennen auringonnousua. Sää oli tyyni, selkeä ja lämmin.

Lajiparia viiksisiippa/isoviiksisiippa ei selvityksessä eroteltu ja niihin viitataan yleisnimellä viiksisiippa.

3.7 Linnustoselvitys

Linnustokartoitus tehtiin muiden selvitysten yhteydessä, erityisesti 1.5.2024 ja 12.6.2024. Selvityksessä havaittu mahdollisesti huomionarvoinen pesimälajisto kirjattiin ylös ja lajiston sijoittuminen tallennettiin paikkatiedoksi. Selvityksessä etsittiin myös suurten petolintujen mahdollisia pesäpuita.

4 Luontokohteiden arvottamisen kriteerit ja arvoluokitus

Arvottamisessa selvityksessä tunnistetut luonnoltaan merkittävät kohteet sijoitetaan arvoluokkiin luonnonarvoihin perustuvien kriteerien pohjalta. Käytettyjä kriteerejä ovat:

- **Uhanalaisten lajien esiintymät**

Suomessa uhanalaisten ja alueellisesti uhanalaisten lajien luokittelu perustuu kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) kehittämään uhanalaisuusluokitukseen. Viimeisin luokitus on vuodelta 2019 (Hyvärinen et al. 2019). Silmälläpidettävät lajit eivät ole uhanalaisia, mutta nekin suositellaan huomioimaan. Osa uhanalaisista lajeista on luonnonsuojeluasetuksessa määritelty erityisesti suojeltaviksi lajeiksi, joiden tärkeät esiintymispaikat voidaan suojella luonnonsuojelulain nojalla (77 §).

- **EU:n luontodirektiivin liitteissä IV a ja IV b mainittujen lajien esiintymät**

Luontodirektiivin liitteessä IV a mainitut eläinlajit ja liitteessä IV b mainitut kasvilajit ovat tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja. Tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa luonnonsuojelulain nojalla hävittää eikä heikentää (78 §).

- **Luonnonsuojelulain suojeltujen luontotyyppien esiintymät**

Luonnonsuojelulain luontotyyppisuojelu koskee sellaisia laissa lueteltuihin luontotyyppeihin (64 §) kuuluvia alueita, jotka ovat luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia, ja jotka on suojellun luontotyypin säilymiselle tärkeitä. Lisäksi muutamia harvinaisia ja uhanalaisia luontotyyppejä ei saa hävittää eikä heikentää (65 §).

- **Uhanalaisten luontotyyppien esiintymät**

Luontotyyppien uhanalaisuusluokitus perustuu vuonna 2018 tehtyyn arviointiin (Kontula & Raunio 2018a). Selvitysalue kuuluu alueellisessa jaottelussa Etelä-Suomeen. Silmälläpidettävät luontotyypit eivät ole uhanalaisia, mutta nekin suositellaan huomioimaan.

- **Vesilain suojeltavien luontotyypit esiintymät**

Vesilain (Luku 2, 11 §) mukaisten kohteiden muuttaminen tai heikentäminen vaatii vesilain mukaisen lupamenettelyn. Lisäksi (Luku 3, 2 §) luvanvaraisia ovat hankkeet, jotka aiheuttavat luonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista, melkoisesti vähentävät luonnon kauneutta tai vaarantavat puron uoman luonnontilan säilymisen.

- **Ennalta tunnetut arvokkaat luontokohteet**

Huomioitavia kohteita ovat luonnollisesti jo aiemmin tunnistetut ja mahdollisesti suojellut alueet. Näitä ovat erityisesti luonnonsuojelualueet ja Natura 2000 -verkoston alueet. Muita huomioitavia alueita ovat valtakunnallisissa selvityksissä arvokkaiksi arvioidut geologiset alueet kuten kalliot, kivikot, moreenimuodostumat ja tuuli- ja rantamuodostumat sekä pohjavesialueet, joilla on pohjavedestä suoraan riippuvaisia pintavesi- tai maaekosysteemejä. Merkittäviä ovat myös linnustolle erityisen tärkeiksi tunnistetut IBA-, FINIBA- ja MAALI-alueet.

- **Muut arvokkaat kohteet**

Muita huomioitavia kohteita voivat olla esimerkiksi harvinaisten lajien esiintymät tai METSO-ohjelman kohteiden valintakriteeristön täyttävät kohteet.

Edellä olevien kriteerien perusteella kohteet on arvotettu oppaan *Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi (*Mäkelä & Salo 2023) ohjeistuksen mukaan. Arvottamisen täydentäviä kriteerejä ovat luontotyyppi- tai lajiesiintymien merkittävyys ja niiden muodostamat kokonaisuudet. Kohteiden arvoluokitus on:

- **luokka 1**: Lainsäädännöllä turvatut kohteet
- **luokka 2:** Erityisen tärkeät kohteet
- **luokka 3:** Monimuotoisuutta turvaavat kohteet
- **luokka 4:** Monimuotoisuutta tukevat kohteet

5 Tulokset

5.1 Pintavedet ja pohjavedet

Selvitysalueeseen kuuluu noin 1000 metriä Ääneselän rantaviivaa. Kovalanniemen pohjois- ja länsirannat ovat kasvillisuudeltaan niukkoja. Pohjoisranta on osa niemen kärkeen asti jatkuvaa hiekkaranta-aluetta. Selvitysalueen kohdalla hiekkaranta on matalan veden alla ja tätä reunustava rantaviiva on törmämäinen. Vesikasvillisuus on hyvin niukkaa. Pohjoisrannan matalan veden peittämä hiekkarannan osa kuuluu Kovalanniemen hiekkarannan ekologiseen kokonaisuuteen.

Kuva 2. *Kovalanniemen pohjoisrannan matalaa hiekkarantaa ja virkistyskäytössä kulunutta rantatörmöö..*

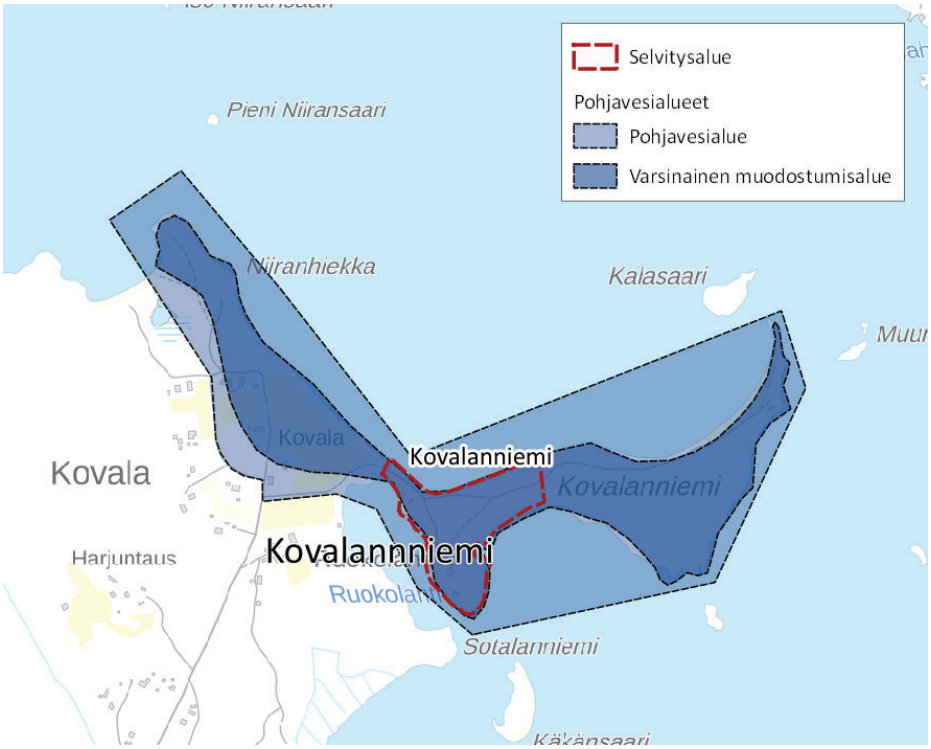

Kuva 3. *Kovalanniemen luhtaa.*

Länsiranta on myös melko karu, rantaviivan lajistoa ovat harvat järviruoko ja ulpukka, paikoin kurjenmiekka, vehka ja jokapaikansara.

Kaakon suuntaa aukeava eteläranta on rehevä ja leveän luhtainen. Luhdan ulkoreuna on järviruokoinen ja ulpukkainen. Pienen rantavallin takana on monilajisen luhtaniitty. Lajistoa ovat esimerkiksi viiltosara, luhtasara, kurjenmiekka, kurjenjalka, vehka, terttualpi, suoputki, kastikat, vesiherne ja luhtatähtimö.

Selvitysalue kuuluu Kovalanniemen (0999202) pohjavesialueeseen ja sen varsinaiseen muodostumisalueeseen. Alue on luokassa 1 eli vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelma on huomioitava aluetta kehitettäessä. Selkeitä pohjavesivaikutteisia luontotyyppejä ei alueella havaittu.

Kuva 4. *Kovalanniemen pohjavesialue.*

5.2 Maaperä ja geologiset aluevaraukset

Maaperä on lajittunutta ja karkearakeista ainesta.

Alueella tai sen läheisyydessä ei sijaitse valtakunnallisissa inventoinneissa tunnistettuja arvokkaita kallio- tai kivikkoalueita, tuuli- tai rantamuodostumia tai arvokkaita moreenimuodostumia.

5.3 Luonnonsuojelun alueet

Selvitysalueella sen välittömällä lähialueella ei ole luonnonsuojelualueita, luonnonsuojeluohjelmien alueita tai Natura-ohjelman alueita. Lähimmät luonnonsuojelualueet sijoittuvat noin 1.4 km päähän ja Natura-alueet noin 4.9 kilometrin päähän.

5.4 Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys

Kovalanniemi on geologisesti, maisemallisesti ja luonnonoloiltaan erityinen alue. Alueella on myös runsaasti virkistyskäyttöä. Ääneselkään pistävä Kovalanniemi on järven maisemakuvassa keskeinen ja kauaksi näkyvä luonnonmuodostuma. Alueella tulisi vaalia maisemallisia arvoja ja välttää maisemakuvaa voimakkaasti muuttavia toimia. Maisemakuvan kannalta tärkeää on esimerkiksi täysikasvuisen puuston säilyttäminen koko selvitysalueella. Alueelle ei myöskään sovi vähäistä merkittävämpi uudisrakentaminen.

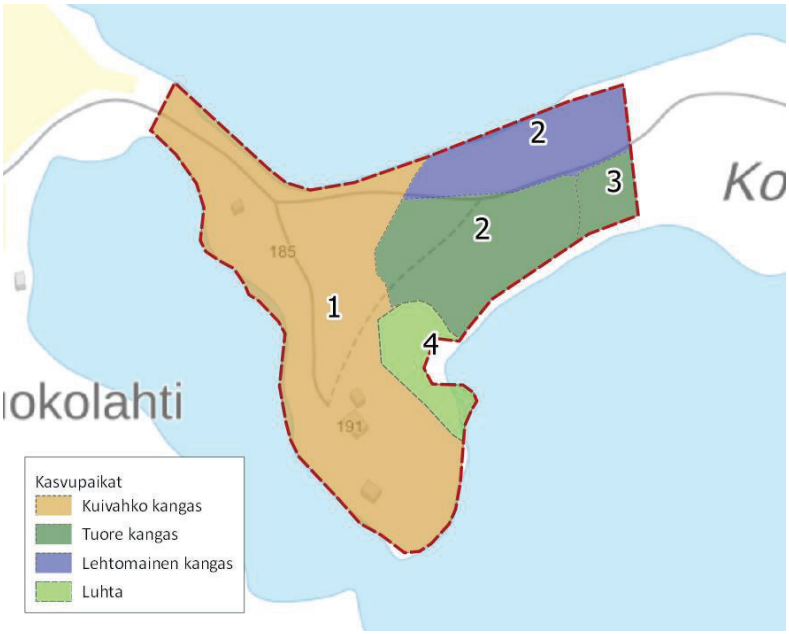
Selvitettävällä alueella sijaitsee vanha leirikeskus ja ilmeisesti vedenottoon liittyviä uudempia rakenteita ja rakennuksia. Aluetta leimaa etenkin sen itäosalla luonnontilaisuus, koska metsänhoito tällä osalla on ollut viime vuosina vähäistä. Toisaalta alueen halkaisee Kovalanniemen kärkeen jatkuva tie. Lisäksi alueella on useita polkuja ja virkistyskäytöstä johtuvaa maaperän kulumista.

Kuva 5. *Selvitysalueen ortoilmakuva.*

Selvitysalue on yhtenäisen puustoinen. Kasvupaikka on länsiosassa pääosin mäntyvaltaista kuivahkoa kangasta ja itäosassa kerroksellista sekametsää kasvavaa tuoretta kangasta (MT). Puusto on varttunutta ja metsävaratietojen mukaan noin satavuotiasta.

Alueelta ei ole tiedossa aiempia havaintoja huomionarvoisista kasvilajeista. Alueen kasvupaikat on esitelty seuraavassa kuvan 6 kartan mukaisesti numeroituna.

Kuva 6. *Selvitysalueen kasvupaikat.*

Kuvio 1. Rakennusten ja teiden ympäristöön sijoittuva melko puhtaan mäntyvaltainen alue. Kasvupaikka vaihtelee vallitsevasta kuivahkosta kankaasta (VT) tuoreeseen kankaaseen (MT). Puusto on varttunutta, pääosin noin 100-vuotiasta. Lahopuuta on vain niukasti. Alikasvoksena on etenkin pihlajaa. Lajistossa tyypillisiä ovat mustikka, puolukka, kanerva, kangasmaitikka, suopursu ja juolukka.

Rakennusten ympäristö ja polkujen varret ovat kuluneet. Rakennusten pihapiiri muodostaa huomattavan osan kuviosta.

Kuva 7. *Leirikeskukselle johtava tieura ja ympäröivää männikköä kuviolla 1.*

Kuvio 2. Vanhan metsän kuvio tien molemmin puolin selvitysalueen itäreunassa. Vallitseva kasvupaikka on tuore kangas (MT). Tien pohjoispuoli on lehtomaista kangasta (OMT). Tyyppilajistoa ovat mustikka, käenkaali, lillukka, oravanmarja ja riidenlieko.

Metsä on kerroksellinen ja rakenteeltaan luonnontilaisen kaltainen. Ylispuina on järeitä mäntyjä. Järeitä vanhoja koivuja esiintyy myös, osa jo kuolleina lahoina. Lahopuuta on yleisesti runsaasti. Vanhojen metsien indikaattorikäävistä havaittiin männynkääpä peräti neljällä eri puulla kasvavana.

Kuva 8. *Järeää koivulahopuuta kuviolla 2.*

Kuvio 3. Selvitysalueen itänurkassa oleva pieni vanhan pellon alue, jossa on nyt varttuvaa, melko tiheää riviin istutettua monotonista kuusikkoa. Kasvupaikka on lehtomainen kangas (OMT).

Kuva 9. *Istutuskuusikko kuviolla 3.*

Kuvio 4. Välittömästi leirikeskuksen itäpuolella sijaitseva vaikeasti luokiteltava kostea metsäluhta. Alueella on allikoita, jotka ovat lähinnä luhtanevakorpea (kuuluu sarakorpiin). Muuten kosteat osat ovat lähinnä koivuluhtaa. Mättäillä on isovarpurämeiden kasvillisuutta. Puusto on hieskoivua ja osin varttunutta mäntyä. Kuviolla on runsaasti lahopuuta. Kohde vaihettuu pensasluhdan kautta avoluhtaan. Lajistossa esiintyvät esimerkiksi vehka, suopursu, paatsama, hiirenporras, rönsyleinikki, rantamatara, harmaasara, mustaherukka, punaherukka ja metsäkorte.

Kuva 10. *Metsäluhtaa kuviolla 4.*

Kohteen luonnontilaan on mahdollisesti vaikuttanut aikanaan tehty turpeennosto. Nykyisellään painanteeseen purkautuu myös ilmeisesti vedenottamolta tuleva purkuputki. Putken suulle on muodostunut allas. Veden värin ja saostumien perusteella purkuvedessä on ilmeisesti ainakin rautayhdisteitä.

Kuva 11. *Putkilinjan purkuallas, taaempana koivuluhtaa.*

Etelärannalla on lisäksi kiinteistörajan ulkopuolelle jäävä leveä rantaluhta, joka on kuvattu kappaleessa pintavedet.

Alueelle rajattiin havaintojen perusteella kaksi kaavoituksessa erityisesti huomioitavaa aluetta.

5.4.1 Kovalanniemen luhta

Pinta-ala: 1.3 ha

Arvoluokka: 1 Lainsäädännöllä turvatut kohteet

Uhanalaiset ja silmälläpidettävä lajit: Pajusirkku (VU), ruokokerttunen (NT)

Direktiivin liitteen IV(a) lajit: viitasammakko, viiksisiippa (ruokailualue)

Uhanalaiset luontotyypit: Koivuluhdat (DD), sarakorvet (VU)

Alue sisältää aiempana kuvatun metsäluhdan ja etelärannan avoluhdan.

5.4.2 Kovalanniemen vanha metsä

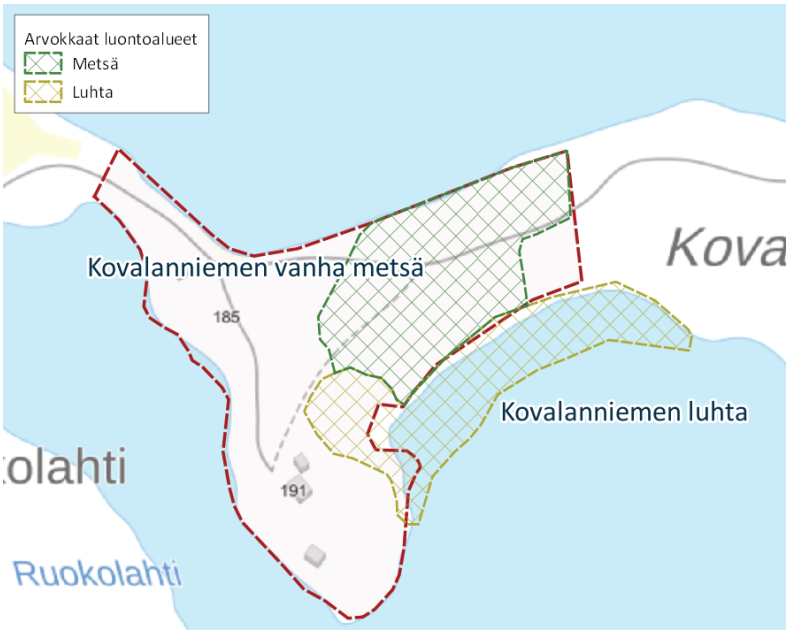
Pinta-ala: 1.5 ha

Arvoluokka: 3 Monimuotoisuutta turvaavat kohteet

Direktiivin liitteen IV(a) lajit: viiksisiippa, liito-orava (kulkuyhteys)

Uhanalaiset luontotyypit: Tuoreet kankaat (VU), lehtomaiset kankaat (VU)

Kuviona 2 kuvattu runsaslahopuustoinen ja rakenteeltaan monimuotoinen kangasmetsä

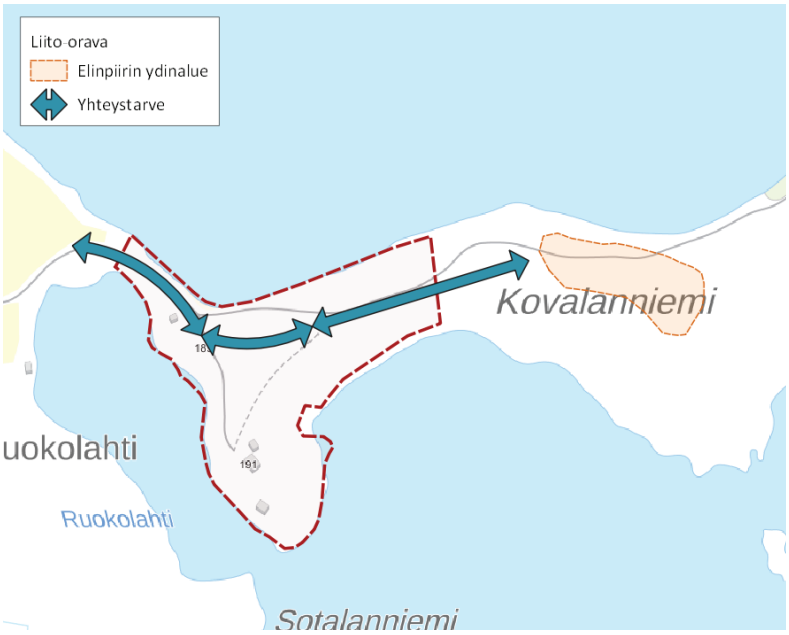
Kuva 12. *Arvokkaiksi tunnistettujen kohteiden sijainti.*

5.5 Liito-orava

Liito-orava on EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu laji. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

Kovalanniemen alue on tunnettu liito-oravan esiintymisalue, jolta on arkistotietoja runsaista papanapuista vuosilta 2009, 2010 ja 2020. Vuoden 2020 selvityksessä on todettu useita pesäpuita.

Selvitysalueelta ei löydetty papanoita, mutta etenkin selvitysalueen itäosa on liito-oravan elinpiiriksi hyvin sopivaa. Alue on myös Kovalanniemen elinpiirin kannalta kriittisen tärkeä yhteysalue, koska niemen kärkeen ei ole muuta kulkuyhteyttä. Yhteyden turvaaminen edellyttää riittävän puustoisen selvitysalueen lävistävän yhteyskäytävän säilyttämistä.

Kuva 13. *Aiempien selvitysten mukaan karkeasti rajattu elinpiirin ydinalue, jolla on havaittu myös pesäpuita. Nuolin on esitetty selvitysalueeseen kohdistuva yhteystarve.*

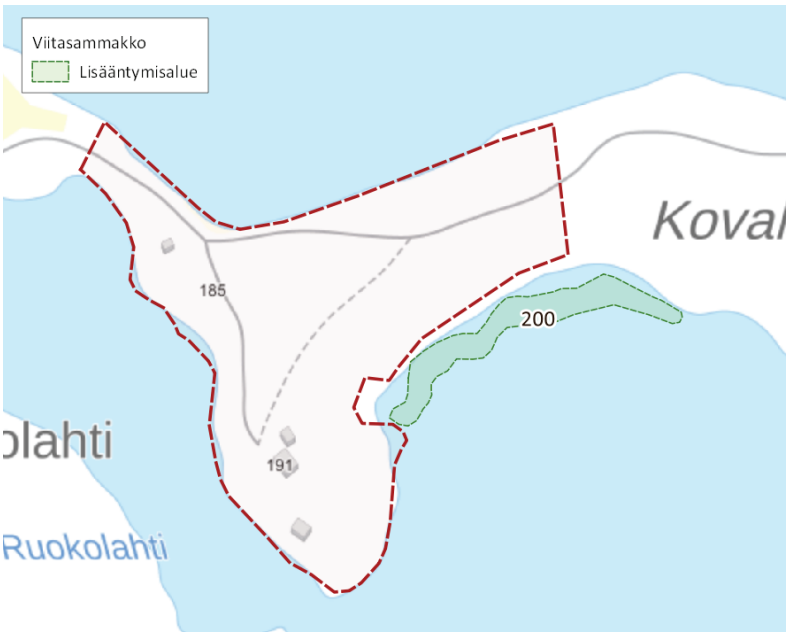
5.6 Viitasammakko

Viitasammakko on EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu laji. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

Selvitysalueelta tavattiin hyvin runsaasti soidinääntelevіä viitasammakoita Kovalanniemen luhdan alueelta. Alue on alueellisesti merkittävä viitasammakkojen lisääntymisalue. Kokonaismääräksi alueella arvioitiin ainakin 100–200 ääntelevää yksilöä levittäytyneenä koko luhtarannan alueelle.

Kuva 14. *Viitasammakon havaittu lisääntymisalue kuvattu liito-oravaselvityksessä toukokuun alussa.*

Kuva 15. *Viitasammakon havaittu lisääntymisalue.*

5.7 Sudenkorennot

Selvityksessä ei havaittu direktiivissä mainittujen sudenkorentolajien esiintymiä. Kyseeseen alueella tulevat lähinnä lummelampikorento ja mahdollisesti täplälampikorento ja sirolampikorento. Selvitysvuosi oli kyseessä olevien lajien osalta ilmeisesti melko niukan esiintymisen vuosi, ja lentoaika jäi myös lyhyeksi. Näille lajeille potentiaaliset alueet ovat identtiset ranta-alueella todetun viitasammakkoesiintymän kanssa, minkä johdosta lisäselvityksiä ei arvioida tarpeellisiksi. Lajien huomiointi edellyttää samankaltaisia toimia kuin viitasammakon osalta.

5.8 Lepakot

Lepakot EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittuja lajeja. Niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

Selvityksessä keskityttiin erityisesti arvioimaan, sijaitseeko vanhan leirikeskuksen rakennuksissa merkittäviä lepakkoesiintymiä. Tarkkailua tehtiin ensimmäisellä selvityskerralla aloittaen ennen auringon laskua kiertäen rakennusten ympärillä jatkuvasti tarkkaillen. Selvitystä jatkettiin kunnes kaikkien lepakoiden arvioitiin aloittaneen yöllisen lentonsa. Yhtään rakennuksista poistunutta lepakkoa ei havaittu. Tämä viittaisi siihen, että ainakaan merkittäviä määriä lisääntymis- tai päivehtimispaikkoja ei rakennuksissa sijaitse.

Muu alue selvitettiin kiertämällä se läpi rakennustarkkailun päätyttyä. Kierros toistettiin toisella selvityskerralla. Molemmilla kerroilla havaittiin viiksisiippoja alueella sijaitsevan metsäluhdan alueella. Lisäksi yksi yksilö tavattiin Kovalanniemen vanhan metsän alueella. Havaintomäärä maantieteelliselle alueella ja selvitysalueen tyyppiselle kohteelle tavanomainen tai jopa matala. Selvityksen perusteella alueen kostea luhtametsä muodostaa lepakoiden käyttämän ruokailualueen. Pimeämpinä öinä myös alueen laajahko avoluhta on todennäköisesti käytössä ruokailualueena. Lepakoiden

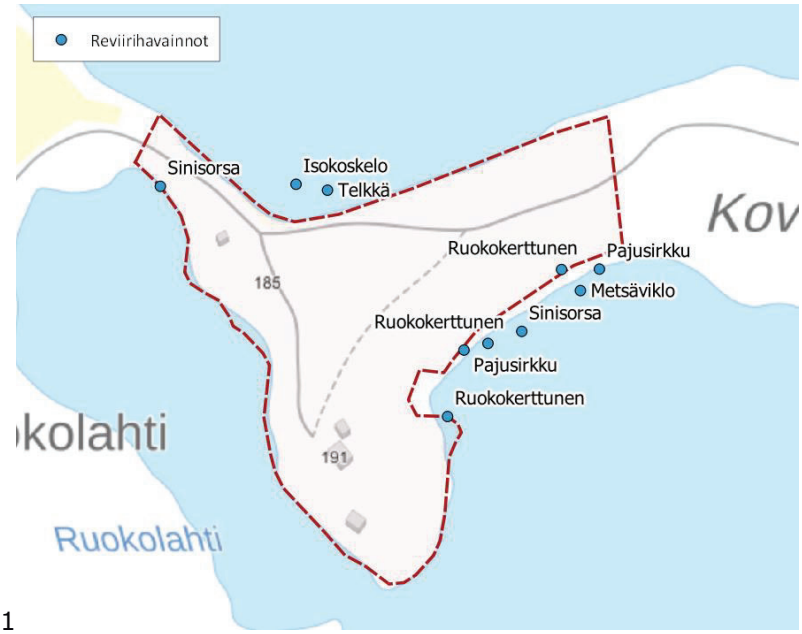
lisääntymispaikkoja tai päivehtimispaikkoja ei saatu paikannettua. Todennäköisimpiä ovat vanhan metsän alueella sijaitsevat kolopuut.

Kuva 16. *Lepakkohavainnot ja paikallisesti tärkeäksi arvioitu ruokailualue.*

5.9 Pesimälinnusto

Selvitysalueen maa-alue on varttunutta metsää. Linnusto on maantieteelliselle alueella tavanomaista metsälajistoa. Lajimäärä on alueen kokoon suhteutettuna kohtalaisen korkea. Alue sijoittuu ihmistoiminnan vaikutuspiiriin, mikä vähentää aremman ja vaateliaamman metsälajiston esiintymistodennäköisyyttä. Metsälajistossa ei havaittu uhanalaisia lajeja. Lajisto ja parimääräarviot on esitetty taulukossa 1.

1

Kuva 17. *Huomionarvoisten ja harvalukuisten pesimälintujen sijoittuminen.*

Laji.fi aineistossa on havainto helmipöllön pesinnästä niemen tyvellä vuodelta 2008 ilmeisesti rannan telkänpöntössä. Laji on melko lyhytikäinen ja ei kovin paikkauskollinen.

Vesilinnusto selvitettävällä alueella oli selvitysvuonna melko niukkaa. Lokkien ja vesilintujenkin pesintä painottuu todennäköisesti enemmän Kovalanniemen kärjen alueelle selvitysalueen itäpuolella. Uhanalaisen pajusirkun (VU) reviirejä oli rantaluhdan alueella kuitenkin useita. Samalla alueella oli myös useita ruokokerttusen reviirejä. Tämäkin laji on luokiteltu silmälläpidettäväksi (NT). Muita silmälläpidettäviä lajeja havaituista olivat isokoskelo ja västäräkki. Rantaluhta lienee tärkeä keväinen ruokailualue vesilinnuille ja mahdollisesti myös kahlaajille.

Taulukko 1. *Havaittu pesimälinnusto, parimääräarvio ja lajien uhanalaisuus.*

Havaitut lajit	Uhanalaisuus	Parimäärä
Sinisorsa		2
Telkkä		1
Isokoskelo	NT	1
Metsäviklo		1
Metsäkirvinen		1
Västäräkki	NT	1
Punarinta		2
Leppälintu		1
Mustarastas		1
Räkättirastas		1
Ruokokerttunen	NT	2
Sirittäjä		1
Tiltaltti		1
Pajulintu		1
Hippiäinen		1
Kirjosieppo		1
Talitiainen		2
Puukiipijä		1
Varis		1
Peippo		2
Vihervarpunen		1
Pajusirkku	VU	1

Selvitysalueen kaakkoispuolella sijaitsee asuttu sääksen pesäpaikka lähimmillään noin 900 metrin päässä selvitysalueen reunasta. Yleisesti käytetty sääksen suojaetäisyys on 500 metriä. Mahdolliset vaikutukset sääksen pesäpaikkaan on kuitenkin syytä arvioida tarkemmin, mikäli alueelle osoitetaan nykyistä selvästi nykyisestä poikkeavia toimintoja.

6 Johtopäätökset

Kovalanniemi on geologisesti, maisemallisesti, luonnonoloiltaan ja virkistysarvoiltaan erityinen alue. Maisemalliset vaikutukset tulee huomioida alueen suunnittelussa erityisen tarkasti.

Selvitysalueelle rajattiin kaksi lajiston ja luontotyyppien perusteella arvokkaiksi arvioitua aluetta. Rajatut alueet suositellaan säilytettävän luonnontilaisia.

Direktiivilajien osalta alueella sijaitsee merkittävä viitasammakkojen lisääntymisalue, lepakoiden ruokailualueita, ja liito-oravan keskeinen yhteystarve.

Linnustolliset arvot alueella keskittyivät arvokkaana rajatulle luhta-alueelle.

7 Viitteet

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018a. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018b. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s

Luonnonsuojeluasetus (1066/2023).

Luonnonsuojelulaki (3/2023).

Metsälaki (12.12.1996/1093).

Mäkelä, K & Salo, P. 2023. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. SYKE 43/2023

Neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta (NDir 79/409/ETY).

Neuvoston direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (NDir 92/43/ETY).

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001. Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.

Vesilaki (27.5.2011/587).

ÄÄNEKOSKI

Kovalanniemen
arkeologinen inventointi
28.11.2025

Janne Soisalo

Tilaaja: Äänekosken kaupunki

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Sisällys

Perustiedot ... **3**
Kartta Kovalanniemen sijainnista Äänekoskella ... **4**
Kartta inventointialueesta ... **5**
Kohdeluettelo ... **6**
Kohdekartta ... **7**
Inventointi ... **8**
Esiselvitykset ... **8**
Arkistotutkimus ... **8**
Maastonpiirteet ja vesistöhistoria ... **11**
Maastotyö ... **13**
Tulos ... **15**
Lähteet ... **16**
Kohdeluettelo ... **17**
Yleiskuvia alueelta ... **40**
Kartta maastossa koepistoin tutkituista alueista ... **43**

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Kansikuva: Niiranhiekan rantaa kuvattuna itään.

Perustiedot

Alue: Äänekosken kaupungissa sijaitsevat Kovalanniemen kiinteistöt 992-403-2-34, 992-403-7-44 ja 992-403-7-24 sekä Kovala 992-403-2-53.

Tarkoitus: Selvittää alueella sijaitsevat muinaisjäännökset ja muut suojeltavaksi katsottavat arkeologiset kulttuuriperintökohteet.

Maastotyö: 8. ja 20.10 sekä 3.11.2025.

Tilaaja: Äänekosken kaupunki.

Tekijät: Arkeologitoimisto Aleksandria Oy. Maastotyö: Janne Soisalo. Raportti: Janne Soisalo.

Aikaisemmat tutkimukset: Irmeli Suviola inventointi 1982, Hannu Kotivuori inventointi 1982, Simo Vanhatalo inventointi 1984.

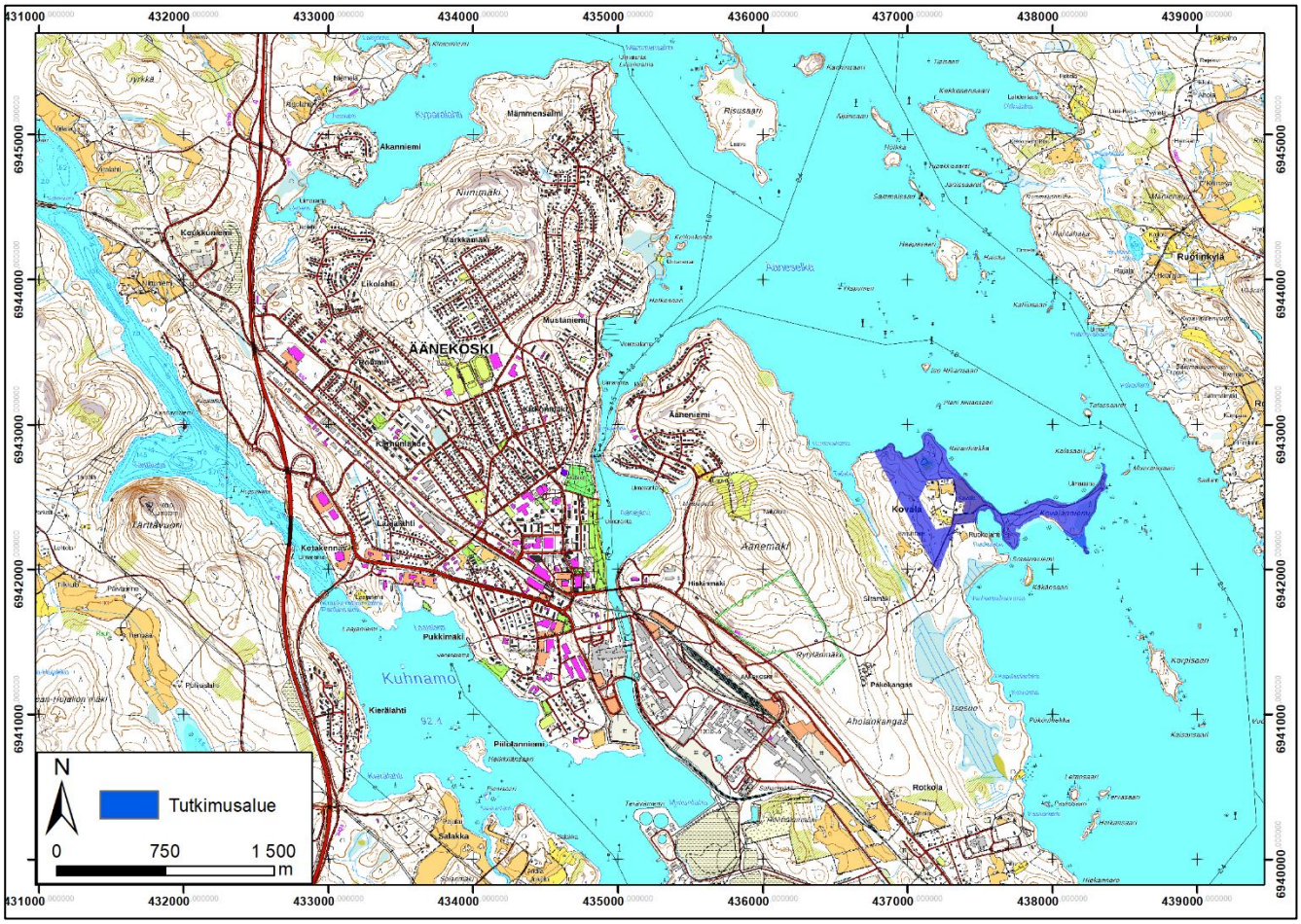
Tulokset: Inventoinnissa ei löydetty uusia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Kivikautisen asuinpaikan *Niirahiekan* (Mj. rek. 992010001) rajausta ehdotetaan muutettavaksi maastossa tehtyjen havaintojen ja aikaisempien inventointien tietojen perusteella. Myös kivikautisen asuinpaikan *Kovalanniemi* (Mj.rek. 992010002) rajausta ehdotetaan laajennettavaksi. Inventoinnissa löydettiin uusi historiallisen ajan asuinpaikka *Kovalanniemi eteläranta*, ja se ehdotetaan suojeltavaksi muuna kulttuuriperintökohteena. Lisäksi löydettiin kaksi historiallisen tai modernin ajan rajamerkkiä *Kovalanniemi* 5 ja 6, jotka sijaitsevat kiinteistön rajalla. Nämä eivät ole arkeologisia suojelukohteita.

Lausunto: Keski-Suomen museo, JyväskyläDno-2025-3141.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 11/2025, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 11/2025. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja tallessa Arkeologitoimisto Aleksandria Oy: n kovalevyllä. Kuvat: J. Soisalo. Raportin kohdenumerot ovat epävirallisia ja tarkoitettu vain karttaviitteiksi. Kaikki mittaukset on tehty Maastokartat sovelluksella ja niiden mittatarkkuus on +/- kolme metriä.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

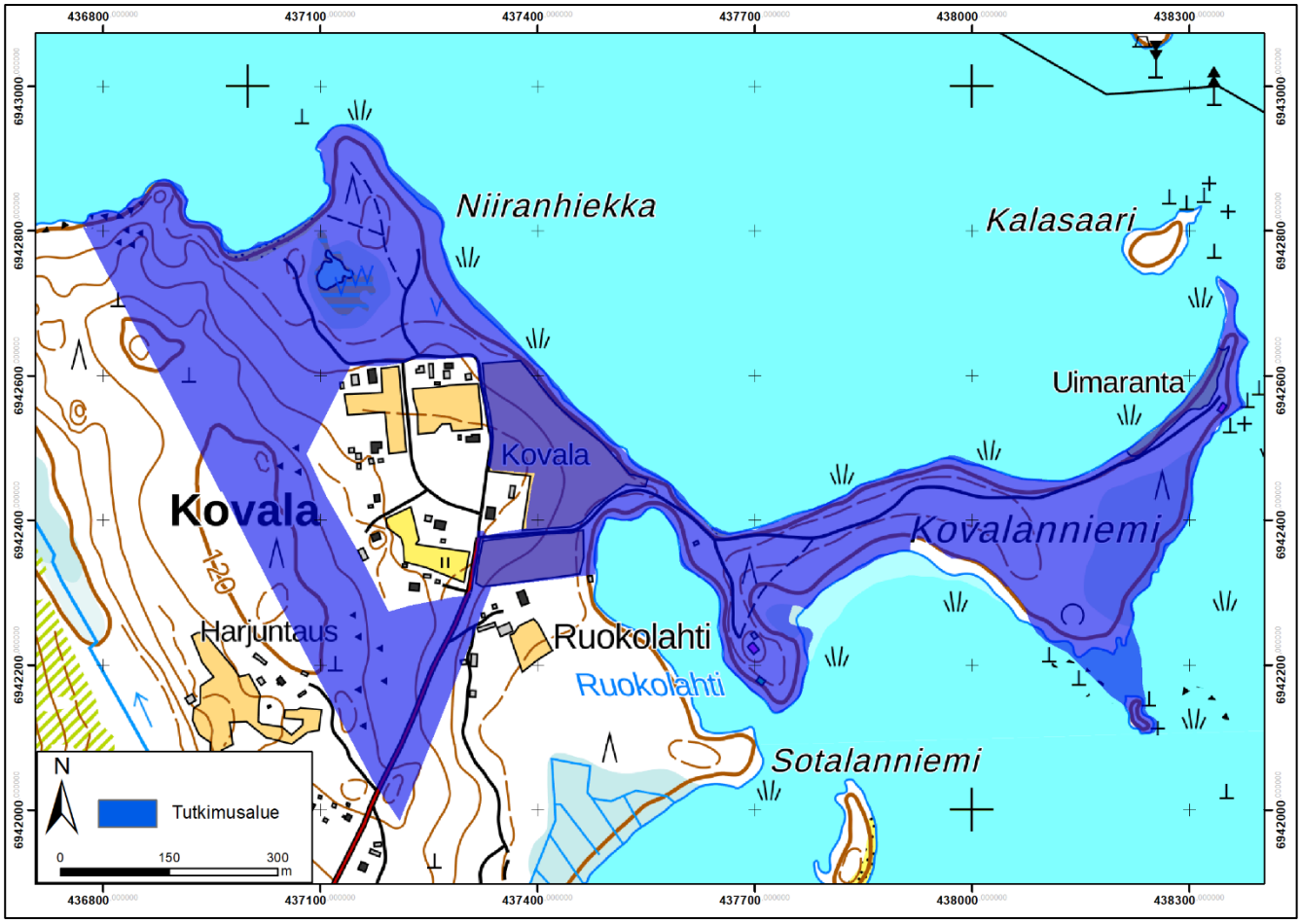
Kartta Kovalanniemen sijainnista Äänekoskella

Kartta 1. Kovalanniemi ja kovala sijaitsevat noin kolme kilometriä Äänekosken keskustan itäpuolella.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Kartta inventointialueesta

Kartta 2. Karttaan on merkitty tutkittu alue, joka on rajattu sinisellä viivalla.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

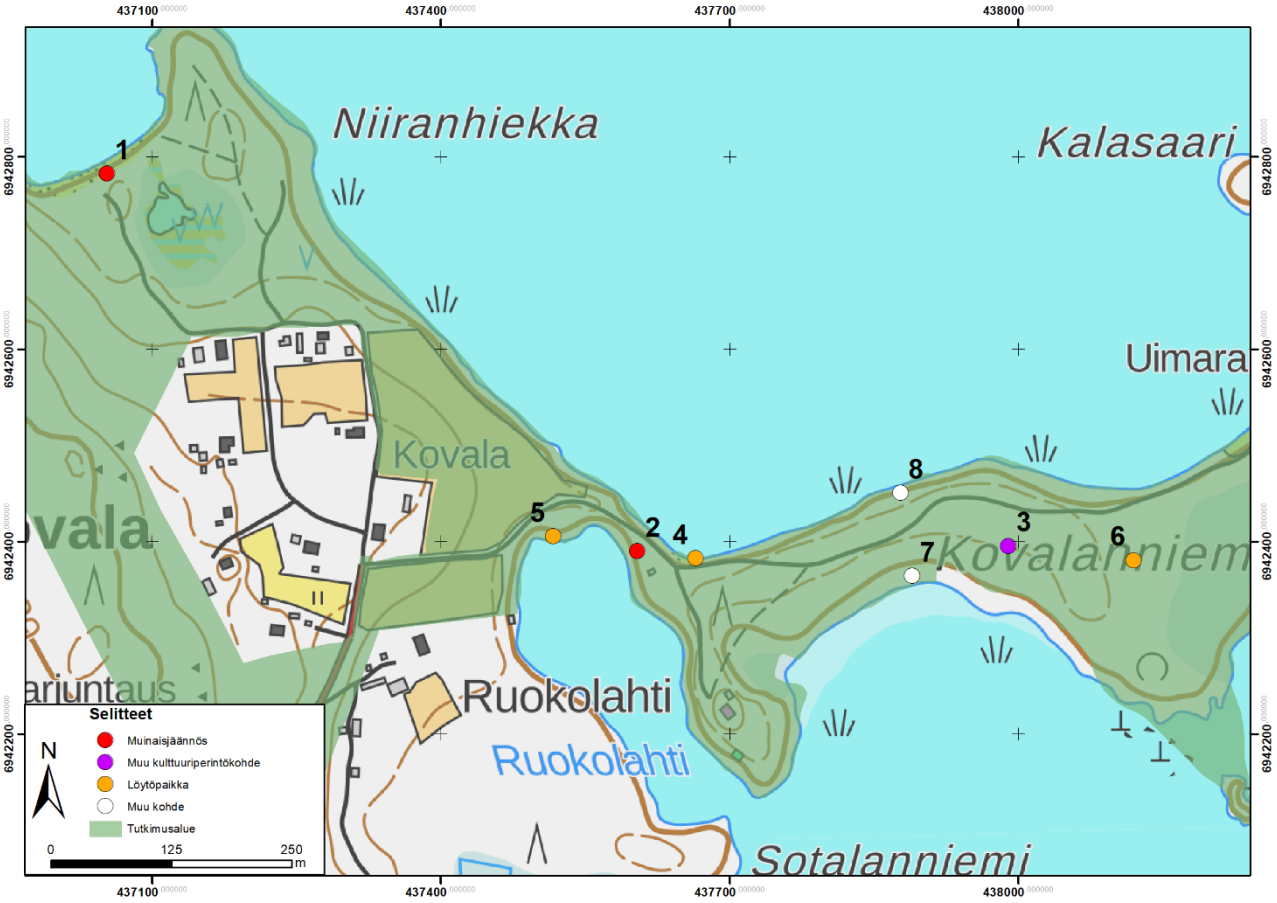
Kohdeluettelo

Selitykset:

NR: kohdenumero raportissa (raportin kohdenumerot ovat epävirallisia ja tarkoitettu vain karttaviitteiksi)
N E: kohteen koordinaattipiste, ETRS-TM35FIN koordinaatisto.
KUNTA: kohteen sijaintikunta
NIMI: kohdenimi
AJOITUS: kivik. = kivikautinen, esihist. = esihistoriallinen, raut. = rautakautinen, hist. = historiallinen
LAJI: kohteen tyyppi
TUNNUS: muinaisjäännösrekisterissä käytetty kohdetunnus
ETÄISYYS: Lähin etäisyys suunnitellusta voimajohdosta tai maakaapelista.

NR	N	E	KUNTA	NIMI	AJOITUS	LAJI	TUNNUS
KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET (suojelukohteita sm)							
1	6942782	437053	Äänekoski	Niiranhiekka	kivik.	asuinpaikka	992010001
2	6942390	437604	Äänekoski	Kovalanniemi	kivik.	asuinpaikka	992010002
MUU KULTTUURIPERINTÖKOHDE (suojelukohde s)							
3	6942395	437990	Äänekoski	Kovalanniemi eteläranta	hist.	asuinpaikka	uusi kohde
LÖYTÖPAIKAT (ei suojelukohteita)							
4	6942382	437665	Äänekoski	Kovalanniemi 3	kivik.	löytöpaikka	1000052639
5	6942405	437517	Äänekoski	Kovalanniemi 4	hist.	löytöpaikka	1000055452
6	6942380	438120	Äänekoski	Kovalanniemi pohjoisranta	raut. /ajoit.	löytöpaikka	1000038201
MUUT KOHTEET (ei suojelukohteita)							
7	6942364	437890	Äänekoski	Kovalanniemi 5	hist.	kivirakenteet, rajamerkit	uusi kohde
8	6942450	437878	Äänekoski	Kovalanniemi 6	hist.	kivirakenteet, rajamerkit	uusi kohde

Kohdekartta

Kartta 3. Raportin kohteiden sijainti kartalla. Kiinteät muinaisjäännökset merkitty punaisella, Muu kulttuuriperintökohde sinisellä, löytöpaikat keltaisella ja muut kohteet valkoisilla symboleilla.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Inventointi

Äänekosken kaupunki on laatimassa Kovalanniemen ja Kovalan asemakaavan muutosta. Keski-Suomen museo edellytti 2.5.2025 antamassaan lausunnossaan JyväskyläDno-2025–3141 asemakaavan muutoksen arkeologista inventointia. Äänekosken kaupunki tilasi arkeologisen inventoinnin Arkeologitoimisto Aleksandria Oy:ltä. Tässä inventoinnissa tutkittiin maastossa koko Keski-Suomen museon inventoitavaksi edellyttämä alue. Arkeologi FM Janne Soisalo teki inventoinnin maastotyön, 8., 20.10. ja 3.11.2025, työn kannalta hyvissä olosuhteissa.

Esiselvitykset

Arkistotutkimus

Arkistotutkimus ulottui koko inventoitavalle alueelle, jolta tarkistettiin vanhat peruskartat ja vanhimmat saatavilla olevat ja riittävän tarkat kartat, joista vanhin on Laukaan pitäjänkartta vuodelta 1780. Kartassa on merkitty Kovalan talo nykyiselle paikalleen ja tämän lisäksi Kovalanniemen etelärannalle on merkitty talo. Hieman myöhäisemmässä, mutta suurin piirtein samaa aikaa kuvaavassa Kuninkaan kartastossa (1776–1805) on merkittynä Kovalan talo, mutta Kovalanniemeen ei ole asutusta. Kovalan pellot ovat nykyisillä paikoillaan ja myös Kovalanniemessä on peltoa samalla paikalla kuin myöhäisemmillä kartoilla. Kovalan aluetta kuvaa pitäjänkartta vuodelta 1846, jossa Kovalan talo on samalla paikalla kuin aikaisemmin ja Kovalannniemessä on peltoa tai niittyä, mutta ei asutusta. Kovalanniemeen on merkitty peltoa vielä 1969 laaditulla peruskartalla, mutta sen jälkeen pellot on metsitetty kuusella. Nykyisin paikalla on tiheä ja varttunut kuusimetsä.

Vanhojen karttojen perusteella alueelta voisi olla löydettävissä 1700-luvun lopulla autioituneeseen taloon liittyviä rakenteita tai muita jäännöksiä Kovalanniemen etelärannalta. Alueella ei vanhojen karttojen mukaan ole kulkenut kylän- tai pitäjänrajoja.

Muinaisjäännösrekisteri tarkastettiin ennen maastotöitä ja siihen on merkittynä kaksi kiinteää muinaisjäännöstä, kivikautiset asuinpaikat *Niiranhiekka* (Mj.rek. 992010001) ja *Kovalanniemi* (Mj. rek. 992010002), jotka ovat inventointialueella. Aueella sijaitse myös kolme löytöpaikkaa, kivikautinen löytöpaikka *Kovalanniemi* 4 (Mj. rek. 1000055452), historiallinen löytöpaikka *Kovalanniemi* 3 (Mj. rek. 1000052639) ja ajoittamaton/rautakautinen löytöpaikka *Kovalanniemi pohjoisranta* (Mj. rek. 1000038201). Näiden lisäksi Keski-Suomen museon tiedossa oli kaksi kansalaisten tekemää Ilppari-ilmoitusta.

Aivan tutkimusalueen lähistöltä, noin 10 m sen rajasta, tunnetaan kivikautinen löytöpaikka *Kivirinne* (Mj. rek. 1000060355), josta on löydetty kivinen kourutaltta. Kohteelle on tehty suuri aluerajaus, joka on kuitenkin Museoviraston selvityksen mukaan virheellinen. Esine on tiettävästi löydetty sen löytöpaikaksi merkitystä pisteestä. Toinen lähistöllä sijaitseva kivikautinen löytöpaikka *Ruokolahti* (Mj. rek. 1000003552) on merkitty Ruokolahden tilan päärakennuksen kohdalle, mutta on todellisuudessa löydetty tilan pellosta noin 50 m päärakennuksesta etelään eli inventoitavan alueen ulkopuolelta.

Kartta 3. Ote vuonna 1780 päivätystä kartasta. Kartalle on merkitty Kovalan talo nykyiselle paikalleen ja tämän lisäksi Kovalanniemen etelärannalla on talo.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Kartta 4. Kovalan alue 1776–1805 laadituilla Kuninkaan kartoilla. Kovalan talo on nykyisellä paikallaan eikä Kovalanniemeen ole merkitty taloa.

Kartta 5. Vuonna 1846 laaditulla pitäjänkartalla Kovalan talo on nykyisellä paikallaan eikä Kovalanniemeen ole merkitty taloa.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Kartta 6. Vuonna 1969 laaditulla peruskartalla Kovalanniemessä on vielä peltoa.

Maastonpiirteet ja vesistöhistoria

Kovalanniemen ja Kovalan alueet sijoittuvat Kymijoen vesistöön kuuluvan Ala-Keiteleen rannoille (99.9 m mpy). Inventointialueeseen kuuluu noin neljä kilometriä nykyistä rantaviivaa ja koko inventoitava alue on jossain vesistöhistorian vaiheessa ollut järven rantaa. Korkeudeltaan alue vaihtelee noin 100–123 metrin välillä. Korkeimmat kohdat ovat pienialaisia ja sijaitsevat alueen itäosan harjanteella. Suurin osa alueesta on loivapiirteistä ja sijaitsee alle 105 metrin korkeudella.

Maaperä on itäosan harjanteella hyvin kivistä ja paikoin louhikkoista moreenia. Alemmilla tasoilla se on lähinnä lajittuneita maalajeja. Hienojakoisimmat alueet ovat peltoja Kovalan talon ympäristössä sekä entisiä peltoja Kovalanniemessä. Muualla maaperä on pääosin karkearakeista hiekkaa ja soraa. Kovalanniemen itäosassa on suota ja sen etelärannoilla matalia rantaluhtia. Niiranhiekan alueellla on hiekkamuodostumien ympäröimä soistunut lampi. Tutkimusalue on valtaosaltaan rakentamatonta. Kovalanniemessä sijaitsee Kovalan maja, jonka pihapiirissä on ulkorakennuksia. Niemen länsiosassa on vedenottoon liittyviä rakenteita ja rakennus sekä sen itäpäässä on uimarantaan liittyvä rakennus.

Mannerjäätikkö väistyi Kovalan alueelta noin 9100 eaa., jolloin vedenkorkeus oli noin 160 metriä nykyistä merenpintaa korkeammalla. Nykyistä Itämerta edeltäneen Ancylusjärven vesi laski nopeasti ja noin 8000 eaa. alueen itäosan korkeimmat osat nousivat vedenpinnan yläpuolelle. Veden lasku jatkui, ja veden korkeuden ollessa noin 100 m vuoden 6800 eaa. vaiheilla Muinais-Päijänne kuroutui

omaksi järvialtaakseen Ancylusjärvestä. Muinais-Päijänteen vesi alkoi sen jälkeen kohota ja pinnan nousu jatkui Äänekosken alueella noin 108 metriin asti, jolloin noin 5000 eaa. Heinolanharju murtui ja Muinais-Päijänteen vesi laski nopeasti 4–5 metriä. Ensin Muinais-Päijänteen ja sitten siitä itsenäistyneen Keiteleen pinta on laskenut Kovalan alueella jonkin verran nykyistä tasoaan alemmaksi tätä seuraavien noin 5000 vuoden aikana. Tarkkaa tietoa Keiteleen alimmasta tasosta Kovalan alueella ei ole, mutta korkeat rantavallit ja havainnot esihistoriasta aivan rannan tuntumassa tai rantavedessä viittaavat vedenpinnan olleen alueella hitaassa nousussa ennen ihmisen puuttumista Keiteleen lasku-uomien virtauksiin.

Vesistöhistorian perusteella aikavälille 6800–5000 eaa. ajoittuvat rantasidonnaiset esihistorialliset asuinpaikat ovat jääneet Muinais-Päijänteen tulvan alle, ja ne ovat rantavoimien tuhoamia. Tämä vastaa maastossa korkeustasoja 103–108 m. Lähiseudulta Laukaan Vehniältä tunnetaan noin vuoteen 8500 eaa. ajoitettava asuinpaikka, joka kertoo ensimmäisten ihmisten liikkuneen seudulla jo pian mannerjään väistymisen jälkeen. Tutkimusalueen korkeustasoilta 108–123 metriä voisi olla löydettävissä merkkejä esihistoriallisesta asutukselta ajalta 8000–6800 eaa. Myös vuoden 5000 eaa. jälkeen käytössä olleita rantasidonnaisia asuinpaikkoja alueelta voi olla löydettävissä maaperästä ja topografiasta riippuen, todennäköisimmin alle 104 metrin alapuolella.

Kovalan Niiranhiekan itäpuolen niemenkärkeä, jossa näkyy hyvin voimakkaasti muodostunut rantatörmä. Kuvattu luoteeseen.

Kovalanniemen itäosan suomaastoa kuvattuna luoteeseen.

Maastotyö

Kovalan ja Kovalanniemen alueet tarkastettiin maastossa silmämääräisesti ja kattavasti yhteensä kolmen päivän aikana. Tutkimuspäivinä Keiteleen vesi oli matalalla ja kaikki alueen kuivana olevat rannat ja paikoin matalat rantavedetkin voitiin tutkia silmämääräisesti. Kaikkialle esihistoriallisten asuinpaikkojen löytymisen kannalta potentiaalisiin paikkoihin tehtiin lapiolla pohjamaahan saakka noin 25 x 25 cm kokoisia koepistoja, joista kaivettu maa käytiin tarkkaan lävitse kaivauslastalla. Maastossa ja rannoilla käytettiin myös monin paikoin metallinilmaisinta.

Maastossa tarkastettiin tunnettujen kiinteiden muinaisjäännösten nykytila ja niiden aluerajaukset. Itse muinaisjäännöksiin ei kajottu, mutta niiden ympäristöön aluerajauksien ulkopuolelle tehtiin lapiolla runsaasti koepistoja. Tällä tavoin pyrittiin varmistumaan, etteivät ne jatku rajauksien ulkopuolelle. Inventointialueella sijaitsevat löytöpaikat ja Keski-Suomen museon ilmoittamat Ilppari-ilmoitusten paikat tutkittiin tekemällä lapiolla koepistoja sekä metallinilmaisimella. Merkkejä vuonna 1780 laaditulle pitäjänkartalle merkitystä talosta etsittiin Kovalanniemen etelärannalta, josta löydettiin kahden uunin jäännökset.

Niiranhiekan kivikautiseen asuinpaikkaan liittyviä kvartsi-iskoksia muinaisjäännösalueen havaittiin pohjoispuolisella hiekkarannalla. Veden huuhtoman hietikon yläpuoliseen maastoon tehtiin koepistoja, mutta näistä ei löydetty merkkejä kivikautisesta asuinpaikasta. Myöskään muualta

asuinpaikan ympäristöstä ei saatu havaintoja. *Kovalanniemen* kivikautisen asuinpaikan rajauksen sisällä sijaitsee nykyään vedenottoon liittyvä rakennus ja rakenteita. Kohteen säilyneisyyden selvittäminen ja rajauksen oikeellisuus edellyttäisivät tarkkuusinventointia.

Mahdollisesti rautakautiseksi arvellun *Kovalanniemi pohjoisranta* -nimisen löytöpaikan niemen keskiosiossa sijaitseva ympäristö tutkittiin metallinilmaisimella noin 60 metrin etäisyydelle Mj. rekisterissä ilmoitetuista koordinaateista ja alueelle tehtiin lapiolla runsaasti koepistoja. Paikalta ei kuitenkaan saatu mitään havaintoja esihistoriallisesta toiminnasta, mutta modernia metalliroskaa alueella oli poikkeuksellisen runsaasti. Koepistojen perusteella paikalla on ollut joskus peltoa tai niittyä. Muinaisjäännösrekisterissä on kohteen kohdalla myös toiset Kovalanniemen pohjoisrannalle sijoittuvat koordinaatit, joiden ympäristö tutkittiin samoin menetelmin. Myöskään täältä ei saatu mitään havaintoja esihistoriallisesta tai historiallisesta toiminnasta.

Maastossa tarkastettiin myös löytöpaikat *Kovalanniemi* 3 ja *Kovalanniemi* 4 löytöpaikat sekä tutkimusalueen ulkopuolella yksityisessä pihassa sijaitsevan *Kivirinne* -niminen kivikautisen löytöpaikan lähistöä tutkimusalueella. *Kovalanniemi* 4 ja *Kivirinteen* ympäristössä tehtiin useita koepistoja ja lisäksi *Kovalanniemi* 4 kohdalla tutkittiin rannat ja avoimet hiekkapinnat rantatörmässä. Keski-Suomen museon ilmoittamat kaksi Museovirastolle tehdyt Ilppari-ilmoitusta tarkastettiin maastossa metallinpaljastimella, mutta uusia arkeologisessa mielessä mielenkiintoisia havaintoja ei niiden ympäristöstä tehty.

Kovalanniemen itäpään pitkää hiekkarantaa kuvattuna itään.

Tulos

Inventoinnissa Kovalanniemen ja Kovalan alueelta ei löytynyt uusia ennestään tuntemattomia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Ennestään tunnettujen kiinteiden muinaisjäännösten, kivikautisten asuinpaikkojen *Niiranhiekka* (Mj. rek. 992010001) ja *Kovalanniemi* (Mj.rek. 992010002) rajausksia ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan maastohavaintoja sekä aikaisempien inventointien tietoja. Kovalanniemestä löydettiin yksi aikaisemmin tuntematon ja muuna kulttuuriperintökohteena suojeltavaksi ehdotettava kohde *Kovalanniemi eteläranta*, joka on historiallisen ajan asuinpaikka. Lisäksi Kovalanniemestä löydettiin kaksi historiallisen ajan rajamerkkiä *Kovalanniemi* 5 ja 6, jotka on luetteloitu muina kohteina eivätkä ole arkeologisia suojelukohteita.

27.11.2025

Janne Soisalo

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Lähteet

Inventointi- ja tutkimusraportit

Kotivuori, H. 1982. *Päijänne-Keitele-kanava-alueen inventointi.* Museoviraston arkisto.

Vanhatalo, S. 1984. *Äänekosken muinaisjäännösten inventointikertomus*. Museoviraston arkisto.

Kirjallisuus

Kuninkaan kartasto Etelä-Suomesta 1776–1805. Toimittanut Erkki-Sakari Harju 2012. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki.

Digitaaliset aineistot

Pitäjänkartta Laukaa 1780, https://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-200907293022

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu, https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta

https://kartta.museoverkko.fi/

Vanhat kartat -sivusto https://vanhatkartat.fi/#14/62.60623/25.78864

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto. 3221 06 Ia.* -/- - Äänekoski, Suolahti (--). Tiedosto 1082188. Kansallisarkisto. Viitattu 9.10.2025.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Kohdeluettelo

1 ÄÄNEKOSKI NIIRANHIEKKA

Mjtunnus: 992010001
Laji: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Tyyppi: asuinpaikat

Koordin: N 6942782 E 437053 (uudet koordinaatit)

Tutkijat: Pekka Miettinen tarkastus 1975, Irmeli Suviola inventointi 1982, Hannu Kotivuori 1982 inventointi, Simo Vanhatalo inventointi 1984 ja Janne Soisalo 2025 inventointi.

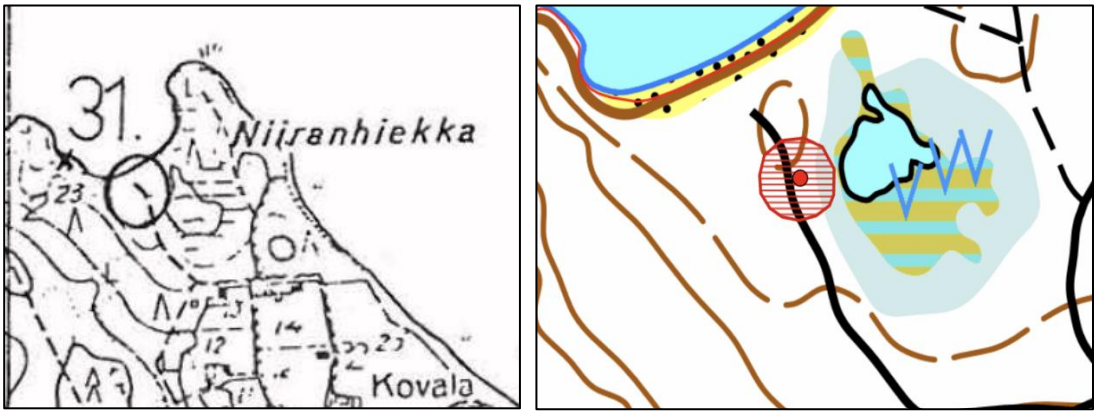
Huomiot: **Muinaisjäännösrekisteri:** Kohde sijaitsee Ala-Keiteleen rannalla, Kovalan talosta noin 350 m luoteeseen, mäntykankaalla. Alueella on useita hiekkakuoppia, mutta alueen itäosassa lienee asuinpaikkaa säästynyt. Maasto on melko tasaista, ainoastaan rantapenkereen reuna on jyrkkä. Esinelöydöt ovat niemen pohjoisrannan hietikolta. Rantatörmällä on havaittu osin sortunut liesikiveys.

Soisalo 2025: Muinaisjäännösrekisterin kuvauksessa on ristiriitaisuuksia kohteen nykytilan sekä sen nykyisen muinaisjäännösrajauksen kanssa. Muinaisjäännöksen läheisyydessä tai länsipuolella ei ole hiekkakuoppia, vaan lähimmät hiekkakuopat sijaitsevat noin 115 metriä muinaisjäännöksen itäpuolella soistuneen lammen vastarannalla. Myöskään jyrkkiä rantatörmiä ei muinaisjäännöksen läheisyydestä löydy. Niitä on sen itäpuolisen niemen itä- ja pohjoisrannalla. Nykyinen muinaisjäännöksen rajaus sijaitsee metsässä ja soistuneen lammen rannalla noin 40 metriä etelään hiekkarannasta, josta löydöt on tehty. Alueelta ajetusta hiekasta on 1933 löydetty kiviveitsi K-S M 187, joka lienee peräisin jostain niemen itäosan hiekkakuopasta ajetusta kuormasta. Tarkempaa löytöpaikkaa ei pysty enää selvittämään.

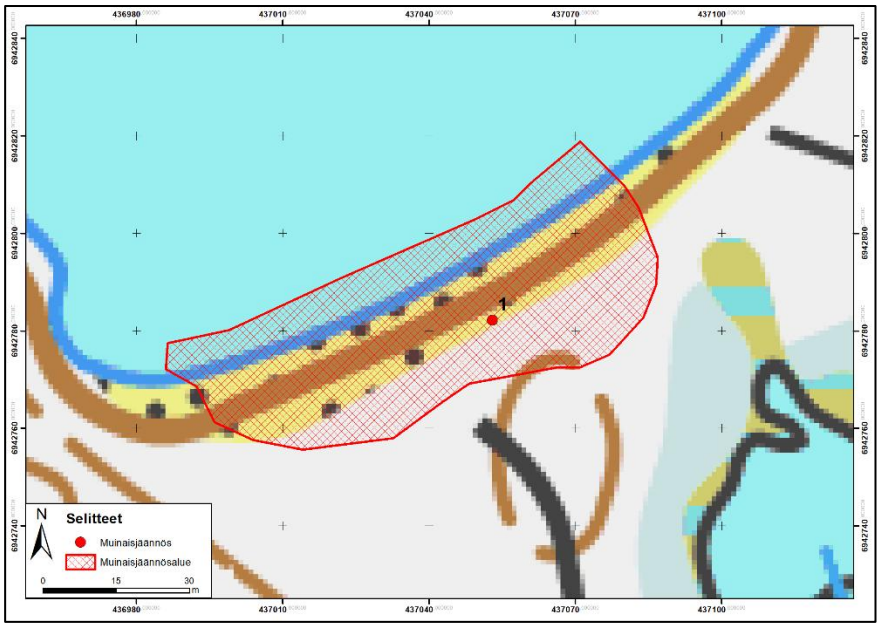
Nykyinen muinaisjäännösalue sijaitsee soistuneen lammen itärannalla metsässä, jota halkoo hiekkarannalle vievä metsätie. Paikalla on myös useampi autoille tien varteen tehty pysäköintipaikka. Osa rajauksesta on suorantaa ja suota. Maaperä paikalla on kuivilla osin suurikivistä moreenia. Muinaisjäännösalue on tietä ja pysäköintipaikkoja lukuun ottamatta säilynyt ehjänä. Muinaisjäännösrajauksen ulkopuolelle tehtiin inventoinnissa lapiolla koepistoja, mutta niistä ei saatu havaintoja kivikautisen asuinpaikan jatkumisesta metsässä rajauksen ulkopuolelle. Maaperä ympäristössä oli kivistä moreenia ja maasto tasaista.

Niiranhiekka -nimiseltä hiekkarannalta muinaisjäännösalueen pohjoispuolelta löytyi inventoinnissa muutamia pieniä kvartsi-iskoksia. Aaltojen huuhtoman rantahietikon yläpuolelle tehtiin useita koepistoja lapiolla, mutta muita merkkejä asuinpaikasta ei löytynyt. Rantavoimat ovat kasanneet hiekkaa loivaksi valliksi, jonka mantereen puolella maasto laskee hieman ja on rannan itäosassa suota, länsiosassa puolestaan kivistä moreenia. Ilmeisesti rannalla sijainnut kivikautinen asuinpaikka on jäänyt pääosin rantavoimien armoille ja nousevan veden alle. Tämän seurauksena löydöt ovat sekoittuneina rantahiekkaan. Rantatörmällä havaitun osittain sortuneen lieden (Kotivuori 1982) ilmoitettu sijainti (arvioitu kartalta) N 6942811 E 436935 ei vastaa inventointiraportin kuvausta tai kuvia. Paikalla on nyt jyrkkä kivinen rantatörmä, jossa ei havaittu jälkeäkään liedestä. Hiekkaa paikalla ei ollut kuin rantavedessä. Liettä ei löytynyt, vaikka koko rantatörmä käveltiin läpi Niirahiekan rannan ja tutkimusalueen länsipään välillä. Myös koko Niiranhiekan itäpuolisen niemen rantatörmät käytiin läpi, mutta valokuvia vastaavaa paikkaa ei löytynyt.

Asuinpaikan rajaus ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan maastohavaintoja ja aikaisempien inventointien tietoja, joissa löytöjen kerrotaan olevan peräisin rantahietikolta.

Vasemmalla: Ote Kotivuoren inventointiraportin kartasta. Asuinpaikka on merkitty nykyistä rajausta pohjoisemmaksi rannalle. Lieden paikka merkitty X kirjaimella 100 m luoteeseen asuinpaikasta.
Oikealla: Asuinpaikan nykyinen rajaus Muinaisjäännösrekisterissä.

Muinaisjäännöksen *Niiranhiekka* ehdotettu uusi aluerajaus §kartalla. Uusi muinaisjäännösrajaus merkitty punaisella rasterilla.

Nykyisen asuinpaikkarajauksen suohon rajautuvaa maastoa kuvattuna etelään.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Vasemmalla: asuinpaikkaa kuvattuna etelään. *Oikealla:* asuinpaikkaa kuvattuna pohjoiseen.

Niiranhiekan rantaa kuvattuna länteen. Hiekkainen ranta rajautuu etelässä näillä kohdin suohon.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Vasemmalla: Niiranhiekan rannalla on pieni moreenikumpare, jonka edustalta hiekalta löytyi suurin oas kvartsi-iskoksista. Kuvattu itään. *Oikealla:* Kotivuoren inventointiraportissa ilmoittama sortuvan hiekkaisen rantatörmän ja lieden paikka kuvattuna kaakkoon.

2 ÄÄNEKOSKI KOVALANNIEMI

Mjtunnus: 992010002
Laji: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: kivikautinen
Tyyppi: asuinpaikat

Koordin: N 6942390 E 437604

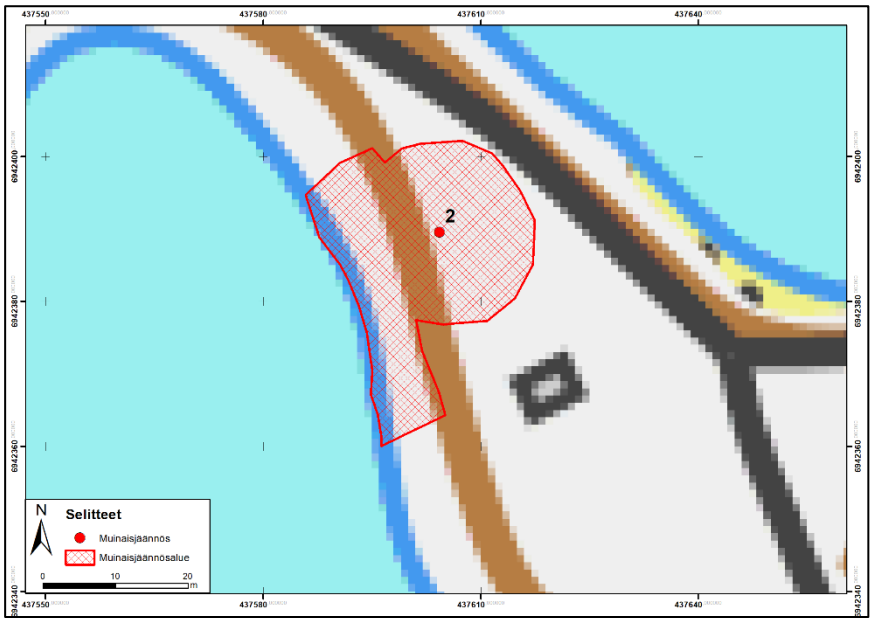
Tutkijat: Hannu Kotivuori 1982 inventointi, Simo Vanhatalo 1984 inventointi ja Janne Soisalo 2025 inventointi.

Huomiot: **Muinaisjäännösrekisteri:** Kohde sijaitsee Ala-Keiteleen Kovalanniemen tyvessä, kohdassa, jossa niemi on kapeimmillaan. Alue on mäntykangasta, maaperä on soraa. Paikalta on löytynyt kvartsi-iskoksia. Kovalanniemen leirikeskuksen piha-alueelta kerrotaan löytyneen pienen kivitaltan, joka on joutunut hukkaan. Taltan löytäjän osoittaman löytöpaikan koordinaatit ovat: p= 6945160, y= 3437870, z= 100 m mpy.

Kotivuori 1982: Löytöpaikka on Ala-Keiteleehen kurottuvan polvekkeisen Kovalanniemen tyvessä; paikassa, jossa niemi on kapeimmillaan. Iskoksista neljä oli kannaksen halkovan ojan Ruokolahden puoleisessa päässä, murrosmaassa. Yksi iskoksista oli niemellä sijaitsevan "leirikeskuksen" rannassa janoin 200 m edellisestä kaakkoon. Kannaksen kohdalla maaperä on soraa, yksittäisen kvartsi-iskoksen löytöpaikalla hienoa hiekkaa (ks. peruskartta s. 76, erillinen löytökohta on kartan x). Mäntykangasta, jolla on heikko aluskasvillisuus.

Soisalo 2025: Inventoinnissa havaittiin muinaisjäännösalueen sisälle rakennetun vedenottoon liittyviä rakenteita ja aitaus. Paikalla on tehty myös maansiirtotöitä. Muinaisjäännöksen sisällä oleva alue vaikuttaa pääosin tuhoutuneelta, vaikka ehjääkin maata näyttäisi olevan paikoin jäljellä. Muinaisjäännösalueen ympärille on rakennettu vedenottoon liittyviä rakenteita ja sen kaakkoispuolella on vedenottamo. Ehjää maaperää on jäljellä lähinnä muinaisjäännösalueen ja rannan välissä, josta Kotivuori 1982 on löytänyt yhden iskoksen. Muinaisjäännösaluerajauksen ympärille tehtiin runsaasti koekuoppia ja kuivilla olleet ranta-alueet käytiin läpi. Muinaisjäännösaluetta ehdotetaan laajennettavaksi rantaan saakka nykyisen rajauksen kohdalla ja siitä hieman etelään, jotta se kattaisi iskoksen löytöpaikan. Asuinpaikan säilyneisyyden ja laajuuden arviointi edellyttäisi tarkkuusinventointia.

Leirikeskuksen luota löydetyn taltan koordinaatit ovat väärät eikä löytöpaikkaa ole merkitty Kotivuoren 1982 inventoinnin kartalle. Leirikeskuksen alueelle niemeen tehtiin koepistoja lapiolla ja kaikki avoimet maanpinnat sekä rantatörmät käytiin läpi, mutta niemen alueelta ei löytynyt mitään merkkejä kivikautisesta toiminnasta.

Muinaisjäännöksen *Kovalanniemi* sijainti kartalla. Muinaisjäännösrajaus merkitty punaisella viivoituksella.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Muinaisjäännösaluetta kuvattuna Kovalanniemeen johtavalta tieltä länteen.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Muinaisjäännöksen ja rannan välistä aluetta kuvattuna kaakkoon.

Muinaisjäännösalue kuvattuna kaakkoon.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

3 ÄÄNEKOSKI KOVALANNIEMI ETELÄRANTA

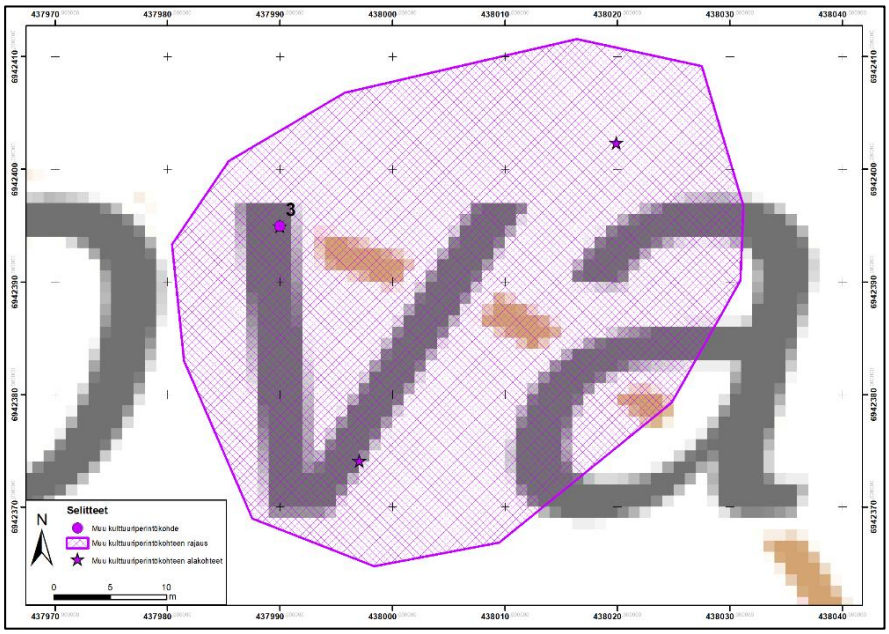
Mjtunnus: uusi kohde
Laji: muu kulttuuriperintökohde (s)
Ajoitus: historiallinen
Tyyppi: asuinpaikat

Koordin: N 6942395 E 437990

Tutkijat: Janne Soisalo 2025 inventointi.

Huomiot: **Soisalo 2025:** Paikalle on merkitty vuonna 1780 laaditulle Laukaan pitäjänkartalle talo ja peltoa. Myöhemmillä kartoilla taloa ei enää ole, mutta paikalla on peltoa vielä vuoden 1969 peruskartalla. Sen jälkeen pellot on metsitetty kuusella ja paikalla on nyt varttunutta kuusikkoa. Kohdassa N 6942395 E 437990 on suuri uunin raunio 3 x 3 m, korkeus 1 m. Raunio koostuu luontaisista kivistä ja on sammaleen peittämä. Paikalla ei ole säilynyt muita rakenteita ja raunion ympärillä maa on ollut peltoa.

Uunin rauniosta noin 20 m kaakkoon sijaitsee toinen melkein samankokoinen, mutta hieman maansekainen röykkiö paikassa N 6942374 E 437997. Röykkiö näyttäisi olevan uunin raunio, johon on myöhemmin kerätty kiviä ympäröivästä pellosta. Myös tämän raunion ympäristö on vanhaa peltoa eikä muita rakenteita ole säilynyt. Näiden kahden uuninraunion pohjoispuolella paikassa N 6942402 E 438020 on huomattavasti kahta edellä mainittua pienempi röykkiö, joka on kooltaan 1 x 1 m, korkeus noin puoli metriä. Röykkiössä kasvaa suuri haapa. Kyseessä on todennäköisesti viljelyröykkiö.

Muun kulttuuriperintökohteen *Kovalanniemi eteläranta sijainti* kartalla. Aluerajaus merkitty sinisellä rasterilla.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Uuninraunio N 6942395 E 437990 kuvattuna kaakkoon.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Uuninraunio N 6942374 E 437997 kuvattuna länteen.

Röykkiö N 6942402 E 438020 kuvattuna kaakkoon.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

4 ÄÄNEKOSKI KOVALANNIEMI 3

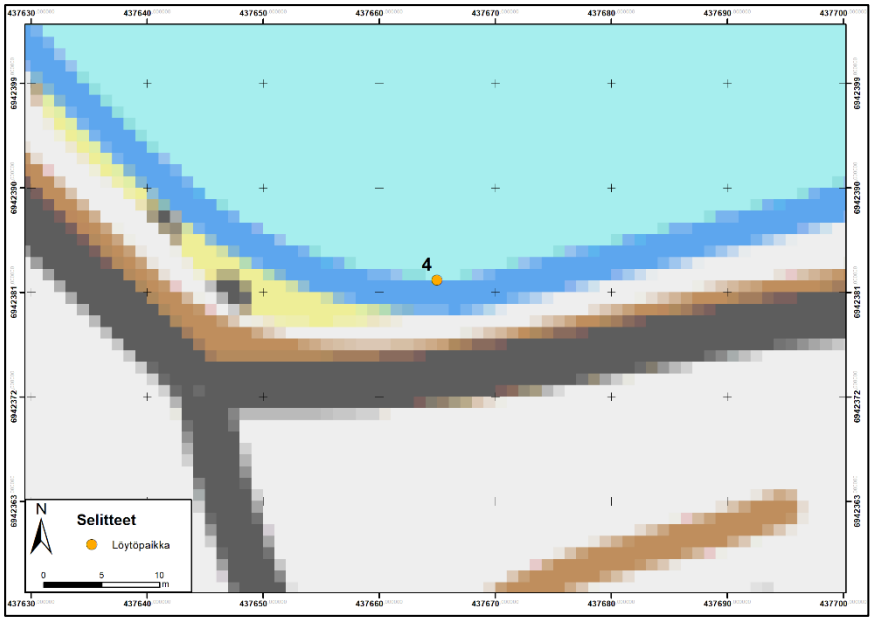
Mjtunnus: 1000052639
Laji: löytöpaikka
Ajoitus: historiallinen
Tyyppi: löytöpaikat

Koordin: N 6959460 E 359462

Tutkijat: Janne Soisalo 2025 inventointi.
.

Huomiot: **Muinaisjäännösrekisteri:** Rannalta löytyi metallinetsinnässä rautaesineen katkelma. Ilppari ILM 20610**.**

Soisalo 2025: Esine on hammastangon katkelma. Löytöpaikka ja sen ympäristö käytiin metallinilmaisimella laajalti läpi veden ollessa matalalla. Rantasorasta löytyi useita moderneja nauloja. Samalla tarkastettiin n. 30 metriä löytöpaikasta luoteeseen Ilpparikohde, josta on löytynyt uudelle ajalle ajoittuva kellon vetoavain. Kummastakaan paikasta ei löytynyt mitään merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Löytöpaikan *Kovalanniemi* 3 sijainti kartalla.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Löytöpaikka sijaitsee rantaviivan mutkan kohdalla. Kuvan etualalla kohta, josta on tehty Ilppari-ilmoitus uudelle ajalle ajoittuvasta kellon vetoavaimesta.

Vasemmalla: löytöpaikka kuvattuna kaakkoon. *Oikealla:* löytöpaikka kuvattuna länteen.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

5 ÄÄNEKOSKI KOVALANNIEMI 4

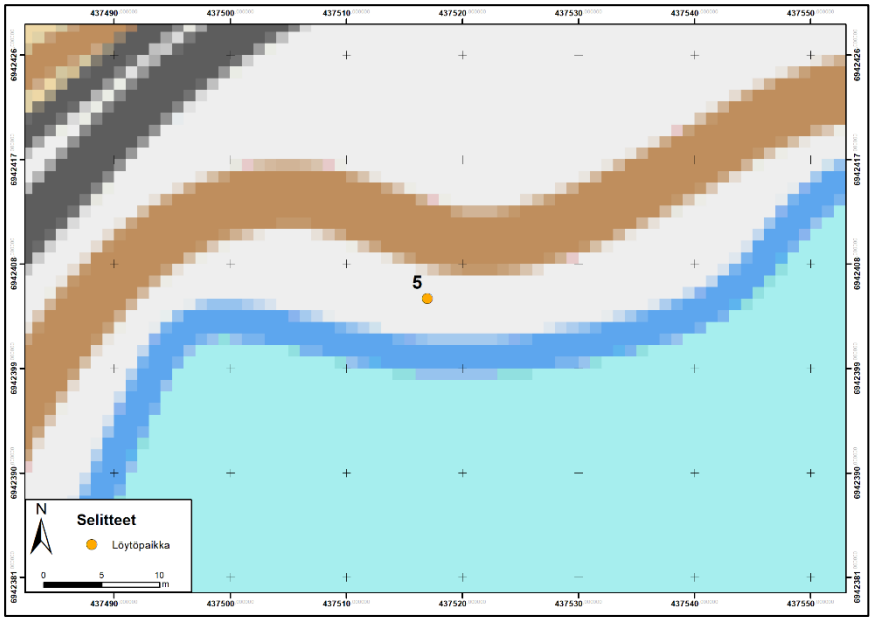
Mjtunnus: 1000055452
Laji: löytöpaikka
Ajoitus: kivikautinen
Tyyppi: löytöpaikat

Koordin: N 6942405 E 437517

Tutkijat: Janne Soisalo 2025 inventointi.
.

Huomiot: **Muinaisjäännösrekisteri**: Rannalta on löytynyt kvartsi-iskos tai -esine (Ilppari ILM16457).

Soisalo 2025: Paikalla on pieni hiekkainen niemeke, jonka rantatörmät ovat korkeat ja sortuvaa hiekkaa on paikoin näkyvillä. Niemekkeen laki on tasainen ja siinä pienen modernin rakennuksen perustukset. Ranta ja sortuvat törmät käytiin tarkoin läpi ja törmän päälle niemekkeen laelle tehtiin lapiolla useita koepistoja, mutta niissä oli vain puhdasta luontaista hiekkaa. Paikalla ei havaittu mitään merkkejä kivikautisesta asuinpaikasta.

Löytöpaikan *Kovalanniemi* 4 sijainti kartalla.

Löytöpaikka kuvattuna länteen.

Vasemmalla: löytöpaikan yläpuolista maastoa kuvattuna itään. *Oikealla:* löytöpaikan yläpuolista maastoa kuvattuna etelään.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

6 ÄÄNEKOSKI KOVALANNIEMI POHJOISRANTA

Mjtunnus: 1000038201
Laji: löytöpaikka
Ajoitus: rautakautinen, ajoittamaton
Tyyppi: löytöpaikat

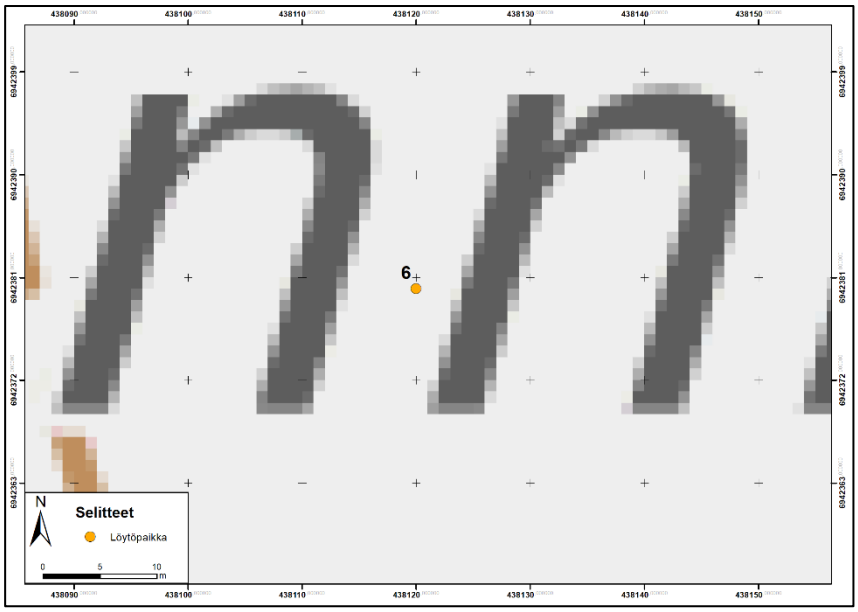
Koordin: N 6942380 E 438120

Tutkijat: Janne Soisalo 2025 inventointi.
.

Huomiot: **Muinaisjäännösrekisteri:** Paikalta on löytynyt kuparipellin kappaleita, raudankatkelma, rautakuonaa ja kuonaantunutta savea.

Soisalo 2025: Koordinaattien ilmoittama paikka sijaitsee Kovalanniemen sisäosassa entisen, kuusella metsitetyn pellon ja suomaaston väliin jäävällä tasaisella alueella. Paikalla kasvaa vanhaa sekametsää, mutta koepistojen perusteella se on joskus ollut peltoa tai niittyä. Maaperä on kivetöntä hiesua. Löytöpaikan ympäristö tutkittiin metallinilmaisimella noin 60 metrin säteellä ilmoitetuista koordinaateista ja alueelle tehtiin lukuisia koepistoja lapiolla. Alueelta ei saatu mitään havaintoja, jotka toisivat selvyyttä Muinaisjäännösrekisterin tietoihin. Sen sijaan modernia 1900-luvulle ajoittuvaa metalli- ja lasiroskaa löytyi poikkeuksellisen runsaasti.

Muinaisjäännösrekisterissä ilmoitetaan myös toiset koordinaatit N 6942469 E 437974. Nämä sijoittuvat Kovalanniemen pohjoisrannalle pohjoiseen työntyvään pieneen niemekkeeseen. Paikalla on noin 2 m korkea rantatörmä, jonka eteläpuolella on loivasti etelään nousevaa mäntykangasta. Maaperä paikalla on hiekkaa ja kiviä. Rantatörmän päällä kulkee Kovalanniemen pohjoisrantaa pitkin kulkeva polku. Paikkaa tutkittiin metallinpaljastimella ja sinne tehtiin lapiolla koepistoja, mutta mitään arkeologisesti mielenkiintoista ei löytynyt. Tältäkin paikalta löydettiin runsaasti modernia roskaa ja lasia. Paikasta noin 50 m lounaaseen on tehty Ilppari-ilmoitus tunnistamattomasta rautaesineestä. Tämän löytöpaikka tarkastettiin metallinilmaisimella ja lapiolla tehdyillä koepistoilla. Mitään ei löytynyt.

Löytöpaikan *Kovalanniemi pohjoisranta* sijainti kartalla.

Löytöpaikka kuvattuna etelään.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Vasemmalla: löytöpaikkaa kuvattuna etelään. *Oikealla:* löytöpaikkaa kuvattuna pohjoiseen

Kovalanniemen pohjoisrannalla olevaa löytöpaikkaa? N 6942469 E 437974 kuvattuna itään.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Vasemmalla: Kovalanniemen pohjoisrannan löytöpaikkaa N 6942469 E 437974 kuvattuna rantaa pitkin itään. *Oikealla:* löytöpaikkaa N 6942469 E 437974 kuvattuna länteen.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

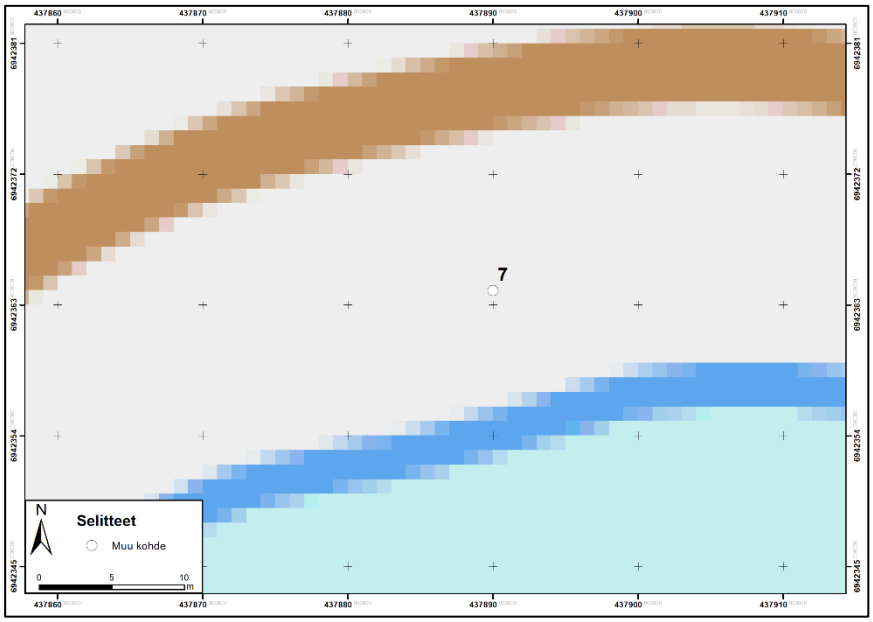
7 ÄÄNEKOSKI KOVALANNIEMI 5

Mjtunnus: uusi kohde
Laji: muu kohde
Ajoitus: historiallinen
Tyyppi: kivirakenteet, rajamerkit

Koordin: N 6942364 E 437890

Tutkijat: Janne Soisalo 2025 inventointi.

Huomiot: **Soisalo 2025:** Kovalanniemen etelärannalla rantatörmän päällä sijaitsee vanha rajamerkki, joka on nykyisten kiinteistörajojen kulmassa. Kivistä ladottu neliönmuotoinen perusta on kooltaan 1,5 x 1,5 m, korkeus 50 cm. Latomuksen keskellä on pystykivi, jossa on jäkälän peittämiä kaiverruksia. Rajamerkin vierestä kulkee Kovalanniemen etelärantaa pitkin kulkeva polku. Samalla rajalla on Kovalanniemen pohjoisrannalla samanlainen rajamerkki *Kovalanniemi* 6.

Rajamerkin *Kovalanniemi* 5 sijainti kartalla.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Rajamerkki kuvattuna lounaaseen.

Vasemmalla: rajamerkin pystykivi kuvattuna itään. *Oikealla:* rajamerkki kuvattuna etelään.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

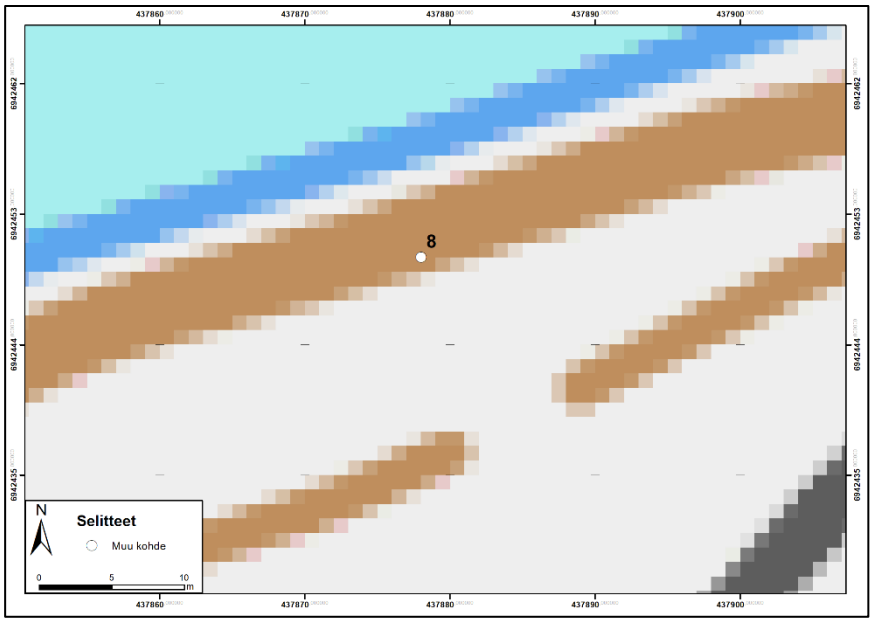
8 ÄÄNEKOSKI KOVALANNIEMI 6

Mjtunnus: uusi kohde
Laji: muu kohde
Ajoitus: historiallinen
Tyyppi: kivirakenteet, rajamerkit

Koordin: N 6942450 E 437878

Tutkijat: Janne Soisalo 2025 inventointi.
.

Huomiot: **Soisalo 2025:** Kovalanniemen pohjoisrannalla rantatörmän päällä sijaitsee vanha rajamerkki, joka on nykyisten kiinteistörajojen kulmassa. Kivistä ladottu neliönmuotoinen perusta on kooltaan 1,5 x 1,5 m, korkeus 50 cm. Latomuksen keskellä on kaatunut pystykivi. Rajamerkin vierestä kulkee Kovalanniemen pohjoisrantaa pitkin kulkeva polku. Samalla rajalla on Kovalanniemen etelärannalla samanlainen rajamerkki *Kovalanniemi* 6.

Rajamerkin *Kovalanniemi* 6 sijainti kartalla.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Rajamerkki kuvattuna itään.

Vasemmalla: rajamerkki kuvattuna etelään. *Oikealla:* rajamerkki kuvattuna länteen.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Yleiskuvia alueelta

Kovalan länsiosan harjanteen rinnettä kuvattuna pohjoiseen.

Kovalan luoteisosan rantaa kuvattuna länteen.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Niiranhiekan itäpuolisen niemen kärkeä kuvattuna pohjoiseen.

Kovalan talon itäpuolista peltoa kuvattuna pohjoiseen.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

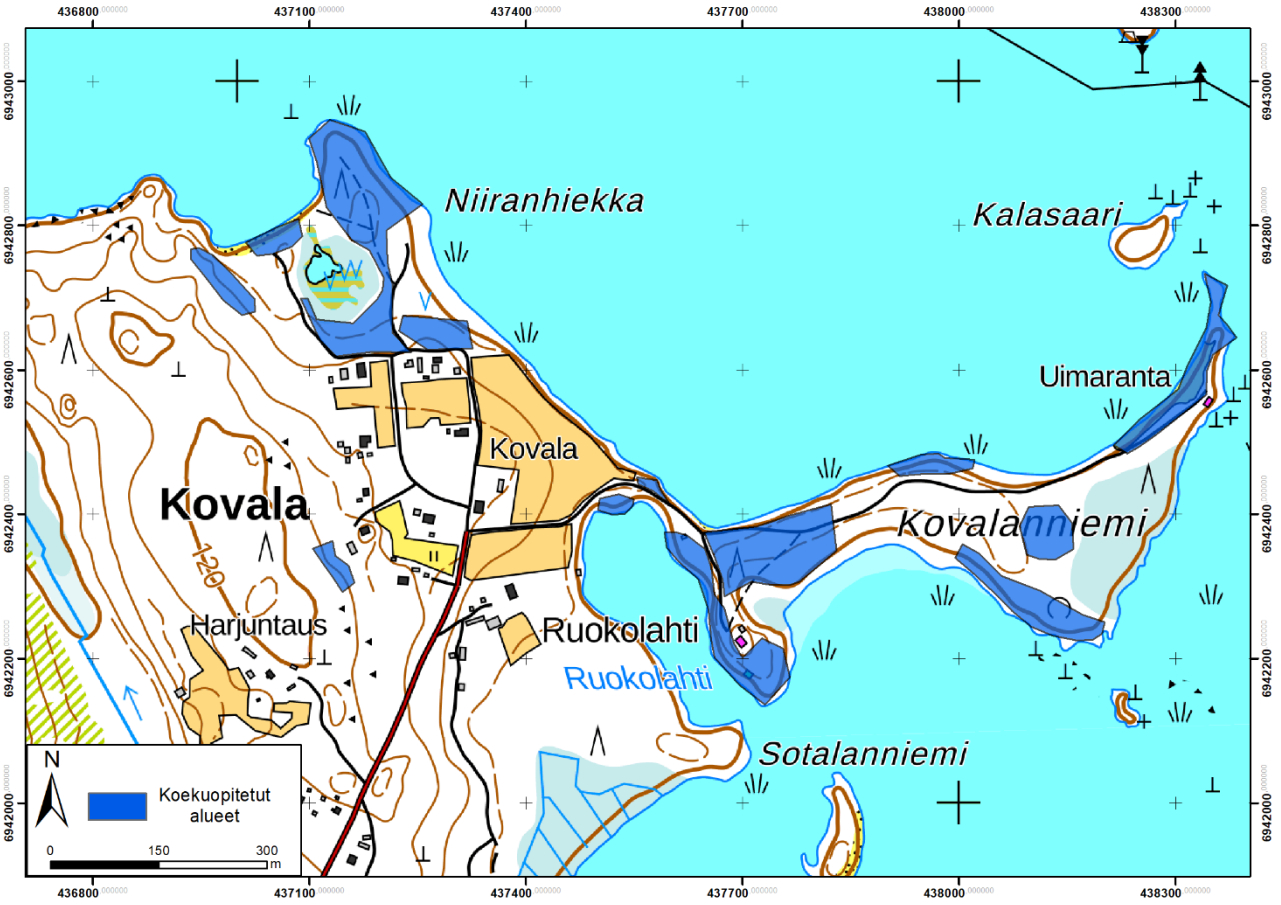
Kuva tutkimusalueen ulkopuolelle jäävän kivikautisen löytöpaikan Kivirinne läheisyydestä tutkimusalueen puolelta. Paikalle näkerrettiin lapiolla koepistoja kivien väliin.

Kovalan majan rantaa kuvattuna kaakkoon.

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi

Kartta maastossa koepistoin tutkituista alueista

Arkeologitoimisto Aleksandria Oy
Y-tunnus 3440021-3
Paasitie 3a, 02330 Espoo
+358 45 801 9900
info@arkeologitoimisto.fi